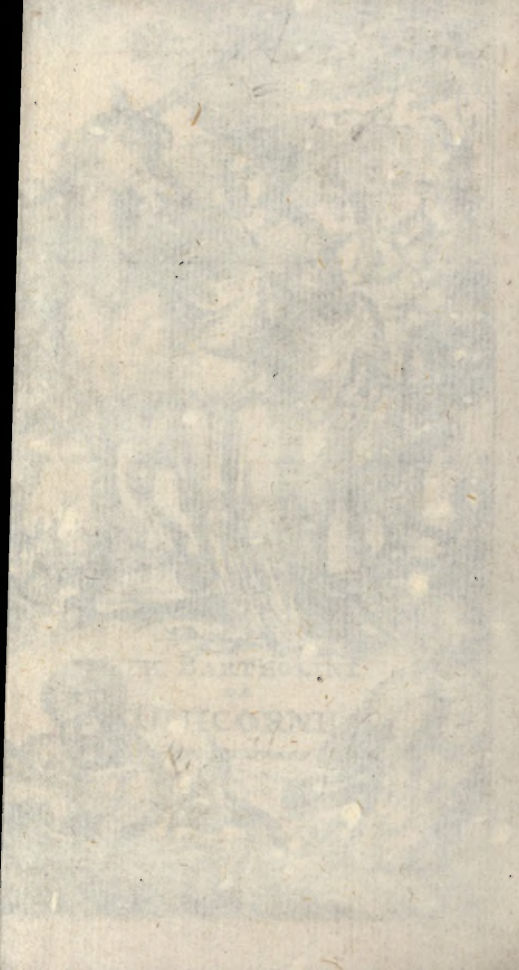
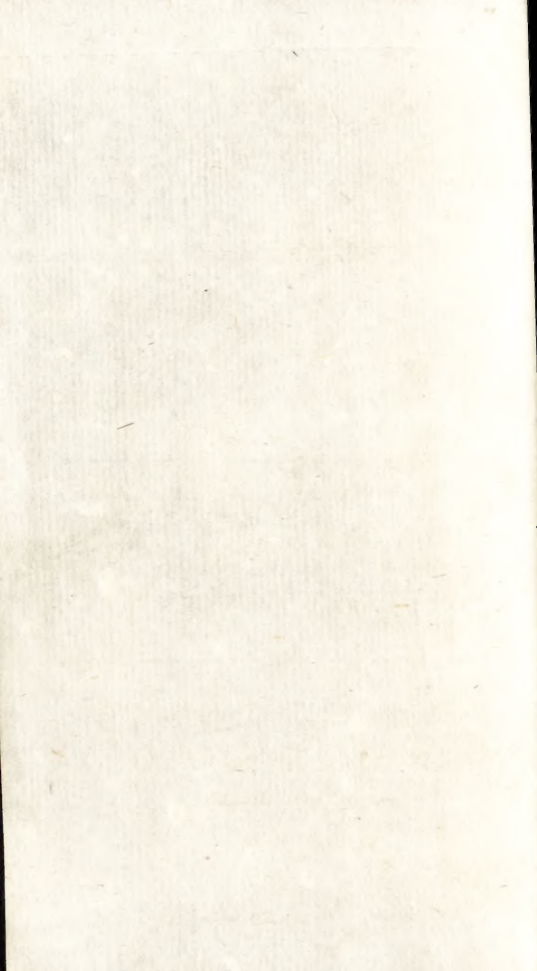

1/6

TH. BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES.

R. de Hous
1712

THOMÆ BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

*Secunda editioe Auctiores &
emendatiores editæ à Filio*

CASPARO BARTHOLINO.

AMSTELÆDAMI,
Apud HENR. WETSTENIUM,

MDCLXXVIII.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTEN LENOX

TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. N. Y. C.

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

HEROI

DN. FRIDERICO

COMITI AB AHLEFELDT,
LANGELAND ET RIXINGEN
BARONI IN MOERSBURG
GRAVENSTEINII UTRIUSQUE
SEEGARDIÆ BALGARDIÆ
ET WILTNUSSI DOMINO
ORDINIS ELEPHANTIS EQUITI
SACR. REG. MAJEST.
DAN. ET NORW.

CANCELLARIO MAGNO
CONSILIARIO INTIMO
STATUS ET PROVINCIALI;
PRÆSIDI IN COLLEGIO
STATUS ET CANCELLARIÆ
IN DUCATIBUS SLESVICI
ET HOLSATIÆ
REGIO VICARIO
STEINBURGI ET IN
DITHMARSIA
GUBERNATORI ET PRÆFECTO
ACADEMIÆ REGIÆ
HAFNIENSIS
PATRONO BENIGNISSIMO

ILLUSTRE HOC MARIS
BOREALIS SPOLIUM
DECANTATUM TOT
ELOGIIS AMULETUM
NATURÆ ARCANUM
VENENORUM OPPROBRIUM
FORTITUDINIS SYMBOLUM
SECVLORUM LUSUM
A PARENTE OLIM ILLUSTRATUM
UNICORNU
ET QUICQUID PRÆTEREA
DE SOLO CORNU
VEL DEPRÆDICANT
ANNALES GENTIUM
VEL ÆSTIMANT NOSTRI
A SE VERO AUCTUM ET
EXPOSITUM
IN DEBITÆ VENERATIONIS
SIGNUM
NOVI ANNI EXORDIO
QUOD FORTUNATUM ILLUSTRISSIMÆ
ILLIUS FAMILIÆ VOVET

L. M. Q. D.

ROMÆ CAL. JAN. clō Idc LXXVII.

CASP. BARTHOLINUS THOM. FIL.

PRÆFATIO AUTORIS
EDITIONIS PATAVINÆ
Anno cIdo Idc XLV.

TH. BARTHOLINUS
LECTORI SUO.

M Iraturum Te , mi Lector ,
animo vates præfagio teme-
ritatem in ætate , & anda-
ciam. ferioribus alioquin an-
nis servandam , quia cornua ostendo &
largiorem frontem. Sed severius judi-
cium tantisper differ , donec speciem meam
detectâ larvâ pressius intuearis. Aper-
tam enim frontem gero , nec erubesco :
at cornua & aliena sunt , & , ut expe-
rieris , innoxia. Hæc sine fastu ullo , pu-
blicique amans ea sinceritate explico , quâ
apud innoxium nata ; illam verò de-
bita ætati mihiq; verecundia subdis-
cam , si bilem cuiquam moverit. Sed
frustra publicum fugiunt , quum nec
frons servilibus notis , picti Gelonis in-
star , sit signata , nec cornua fenum
gerant

A U T O R I S

gerant simplicitate innocentiam nacta, quia solitaria in alios potius, quam se, salutarem vim vertant. Animus tamen dicitur cornua nostra, quanquam aliena & sine offensa, Parentem petitura, frontemque spatiosam eruditae invisam fore, quibus ex aetate & genii benignioris ductu pares huic labores exsurgunt. Cornibus sanè ea naturæ obvenit conditio, ut decidant subinde & renascantur, colorem mutant & obtundantur, variasque aetatum flexu vices agant. Ego curioso impetu decidua collegi & reliquias, cornuumque frustula ad novum germen instruxi, iis quam similimus, qui inveteratos fractosque ramos vel nova adornant insertione, vel in domesticum precium convertunt. Rem omnem sine verborum ambage expediam. Paucas de Unicornis pagellas gravioribus impeditis negotiis in publicum fugiente calamo emiserat Parens, eo applausu, ut in hoc argumenti genere palmam meruerit & benevolas universi orbis voces, quod primus velut arbiter de Cornuum veritate inter dissidentes

P R Æ F A T I O.

dentes Andream Baccium & Marinum certo experimento conjituerit, quibus ita adhaerit, ut neutri tamen astipularetur. Neque enim quæ de solo cornu ferebat fama sæculumque prius omnia cum Baccio credebat, neque summam veterum injuriam cum Marino ad extremum alterum prolapsus cuncta *σχεπτίως* in dubium vocabat, sed medio usus temperamento Cornu animalque probavit, virtutem autem plenis olim buccis decantatam justis de causis habuit suspectam. Scilicet hinc ingeniorum æstimamus felicitatem omnia æquali lance expendere, & de ipsis recte judicare, quod interioris animæ opus sensuum dexteritate fultum, quo quicumque caret frustra in accurato rerum seriarum examine locum expectat. Baccium Marinumque sequuti Gesnerus & Aldrovandus utriusque ævi Plinij, quum universam Naturæ historiam suis operibus meditarentur completi, singula accuratiori judicio scrutari non potuerunt. Unde hic Marinum reddidit, cujus videbatur partes sequi;

A U T O R I S

& Latio donauit quem sibi adoptauerat. Idem saxum voluens Jo. Bapt. Sylvaticus, inter suos princeps, Bacciana argumenta & ingenue refert & refellit ingeniosè, in cæteris perfectus, si ad alias Monocerotum species diuertisset. Ex eo extitere nulli qui in hac palæstra nomen suum profiterentur, quod confectum negocium crederent tantorum hominum concursu. Nec tamen palma sublata aliquid conaturis. Unde nobis renatus quoque animus, crescentibus ad novum spectaculum cornubus nunquam in Amphitheatro visis, quæ urgens Syriæ ætus nuper, quum alia vehementius liquecerent, & nos alioquin communi torpore subsideremus, prima protrusit, sparsimque ad Parentis Opusculum nobis in itinere notata, ad certas Observationum classes reduxit: quæ ut vides tædiosi fuerunt otii potius quam debite diligentie, novæque facili tua venia dici merentur, quod nihil fere à Parente antea notatum ingloriâ repetitione transcripserim, nec quidquam quod ad perfectam Monocerotum omnium ideam

P R Æ F A T I O.

ideam faciat, omiserim, aliis pluram non debens quam sine ære nomen. Marinum puto, Baccium & Aldrovandum aliosque hujus commatis, quibus placidam ἐπιχειρῶν ea modestia mutuo, quæ ἀνέγειτον decuit, quum neque Actæon sim, neque Ammonius, quorum hic naturæ, ille fortunæ debuit ornatum. Utrique profectò ego ex ratione temperarem, si vel Deus essem, vel Deam contemplerer. Ex qua animi constantia aliquid nobis promittimus, qui opus damus cornutum sine cornubus & offensa, cornua sed sola & insititia, frontem demum eo sinceritatis colore, quem à tua facilitate expecto.

HENR. WETSTENIUS
LECTORIS.

Iertius jam labitur annus ex quo Clariss. D. D. CASPARUS BARTHOLINUS Th. F. hasce oras derelicturus tractatum hunc de *Umicornu* à se emendatum & auctum ANDREÆ FRISIO Bibliopola accuratissimo nec perfunctoriè docto, excudendum tradidit. Susceperat hic namque id negotii, nil aliud animo volvens nisi absolutis ab eodem Clariss. Auctore partim exaratis, partim emendatis Tractatibus tribus de *Armillis*, *Puerperio*, & *Inauribus Veterum*, & hunc prælo committere. Verùm alia jubebant fata! Paulo pòst enim calculo laborare cœpit; cumque per quinque sexve menses cum gravissimo hoc morbo magnisque cruciatibus colluctatus esset, tandem morti cessit. Exiit, inquam, hic noster à nobis, quibus magnum sui desiderium, sibi que æternam
ex

ex doctissimis nitidissimisque editis libellis comparatam reliquit famam. Diu fluctuabant Hæredes antequam de distrahendo Bibliopolio ageretur, nec plus sesquiannum agimus, quum id maxima ex parte juri nostro cessit. Inter reliqua & *Cornua* hæc, de quibus edendis jam tum cogitabamus. Sed deërant varia operi perficiendo, nec ferebat occasio unde tam citò peterentur. Degebat nimirum tunc temporis Celeberr. D. AUCTOR Romæ, reliquas quoque Italiæ partes aditurus: unde paucos ante menses redux suppeditavit quæ absolvendo tractatui necessaria erant. Prodit ergò en! seseque tuo usui sistit, non ingratus ut spero hospes, quem proxime, faventibus superis, *Tractatus de Tibiis Veterum eorumque antiquo usu* ejusdem Auctoris Nostri sequetur. Tu LECTOR ERUDITE, labore nostro fruire, ac conatibus, quibus publico prodesse studemus, fave.

Εἰς

ΘΩΜΑΝ ΒΑΡΘΟΛΙΝΟΝ,

τὸν πᾶν, ὡς ἐμνοκέρωι ἔγραφέντα.

Πρὸς Μῶμον.

Μῶμε, ὡς Βαρθλῖνον ἀεῖρα φῶζε κέρωα,
Ὡς μὴ τῶδε κέρω, μωρέ, σε τυψάμηναι.
Ἐς' ὀπίσθητον, γιλκνόν τε, κὴ ἔροχον ὄξυ,
Ὡς', εἶπερ βλάβη ἔγκραται, Μῶμε, τεύ,
Λήψης γαίαν ὀδαξ, κὴ οἱ μετόπισθε γένων)
Οὐ βλέψωσ' ἀγαθῶν βιβλία σ' ἰψάμηναι.
Εἶθ' ἤμαρ κελαι κ' ἀγαθοὶ τοῖόν δ' βιώσι,
Φήμιλιν κὴ δούλιον, Μῶσ', ἀνέροισι σφετέρω.

Idem (sed paullo liberius) Latine.

Μομε, cave contra Barthlinum cornua tollas,
Ne læsus cornu te male jam feriat.
Nam factum affabre est, terſum est, & acumine
pollet,
Ut, si contingat viscera, Momæ, tua,
Sis moriens morsurus humum, ne secula videbunt
Postera te egregiūm rodere scripta virūm.
O utinam docti tam tempora læta viderent,
Constaret Musis fama decusque suum.

M. SLAῶUS M. D.

IN-

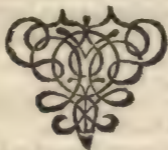
I N D E X

C A P I T U M .

I. D E Hominibus Unicornibus.	1
II. De Bicornibus.	15
III. Moyſis cornua expenduntur.	25
IV. Numquid Cornua Morbis accenſenda?	31
V. Cornuum Cauſæ.	37
VI. Animantia minora unico cornu prædi- ta.	41
VII. Aves Unicornes.	44
VIII. De Scarabæo Monocerote.	52
IX. De Reptilibus unius cornu.	57
X. Orygis Etymon, & ſpecies.	65
XI. Orygis deſcriptio.	74
XII. De moribus Orygis.	83
XIII. De occulta Orygis ſcientia.	92
XIV. Piſces Monocerotes.	102
XV. De Unicornu Groenlandico.	107
XVI. Boves Unicornes	125
XVII. Afini Monocerotis ſpecies.	133
XVIII. De ejusdem cornu virtute.	142
XIX. Solius cornu Equi.	151
XX. Rhinocerotis nomina.	153
XXI. Rhinocerotis Deſcriptio.	161
XXII. Monocerotis veri nomina.	175
XXIII. De Unicornu in Cruce Chriſti.	183
XXIV. Monoceros verus varia authoritate aſſe- ritur.	196
XXV. Idem Rationibus evincitur.	222
XXVI. Monocerotis Forma.	238
XXVII. Omnium Unicornuorum Examen.	251
XXVIII. Mo-	

INDEX CAPITUM.

XXVIII. Monocerotis Proprietates.	268
XXIX. De Virtute Monocerotis.	275
XXX. De Usu Cornuum ad pocula.	304
XXXI. Cornua pro ornamentis.	319
XXXII. De Cornuum in Medicina usu.	322
XXXIII. De Mensuris corneis.	335
XXXIV. Cornea officinarum & sacrorum instrumenta.	340
XXXV. De Cornu Cervino.	353
XXXVI. De Ebore.	359
XXXVII. De Unicornu fossili.	365

THOMÆ BARTHOLINI
CASP. F.

DE UNICORNU
OBSERVATIONES NOVÆ.

CAP. I.

Hominum Monocerotum exempla. Cornua frontis Albucaſis. Heliodorus explicatus. Dionyſiſci. Cornicularii apud Ictos. Facies Didonis. Aliarum partium Cornua. Verrucæ.

Cornutorum animantium, quæ ſolo cornu eminent, auſpicature hiftoriam, ab humano genere nobilitatis quodam jure ordiendum, in quo cornuum tuberibus nonnunquam luſit Natura,

A tura,

tura , ut variis exemplis observarunt *Amatus Lusitanus* in *Centuriis* , *Jacobus Dalechampius* ad *Plinium* , *Lycosthenes* , *Weinrichius* , *Paraeus* , aliique quorum catalogum in *Opusculo suo Parens* texuit. Horum autem seriem auget princeps Gallicæ historiæ conditor *Jac. Aug. Thuanus* lib. 123. ubi *Francisci Troviluvii* Anno circiter 1599. per Galliam oberrantis cornu arietino è frontis media parte enato historiam intersperfit , qui multorum oculos simul meruit , & nummos. De quo ad *G. Fabricium Hildanum* quoque *Obs. 25. Cent. 2. Emanuelis Urstisii* extat *Epistola* , qui eundem *Parisiis* 1598. præsentibus *D. Jacobo Feschio* , & *Io. Echenstenio* discipulo suo & vidit & contrectavit. Planè eundem hunc *Franciscum* fuisse arbitror quem describit *Jo. Renodens* lib. 3. *M.M. C. 21. Pro monstro habitus est rusticus quidam Canomanus* , *cujus fronti cornu adnatum crassissimum duos palmos longum* , *ad occiput incurvum Lutetia A. D. 1600. vidimus.* Parvo enim differt temporis intervallo

vallo utriusque sæculi terminus. Neque
 memoriæ nostræ Monocerotes in utro-
 que sexu defuerunt. A nativitate pri-
 ma infanti productum lib. 3. Prax. Adm.
 Obs. 93. refert *Zacutus Lusitanus*, quod
 ex fronte primum duri nodi specie e-
 mersum paulatim in justam cornu ma-
 gnitudinem crevit, palmi dimidii lon-
 gitudine, juxta radicem amplum, in
 cuspide pollicis magni crassitie. Simile
 corniculum in frontis angulo parvum
 Carolo Sartori Neapolitano ad D. Do-
 minicum habitanti quoque observatum
 cervæ vel vitulæ junioris specie, de quo
Marcus Aurelius Severinus magnus Cam-
 paniaë Doctor cap. 25. de Nov. Abscess.
 retulit, qui quidem me præsentē ad-
 huc superstes, lucem tamen fugit, nec
 à nobis videri voluit. Et pauci abhinc
 effluxerunt anni, quum in valetudina-
 rio Mediolanensi justæ ætatis puella in
 fronte cornu gestaret semipalmare, &
 una parte striatum, quod à *Matthæo Ber-
 gomate* Chirurgo ejus loci fuit detra-
 ctum. De alia puella Cornuta scriptum

promiserat *Paulus Lentulus* à *Fabricio Hildano* Cent. 4. Obs. 81. desideratum. Propinquius verò in eodem sexu sequiore nobis est exemplum Patavinæ cujusdam sacræ Virginis, à me eo nomine visæ, annorum 60. in Cœnobio S. Sophiæ, cui, precibus ejusdem victus, corniculatam epiphyfin excidit Vir summus *Joannes Vestingius*, quæ in frontis elatiore parte sinistrorsum enata fuerat, eadem cum vaccino cornu substantia, similique duritie, lentore & colore, ex ampliore basi paulatim in acumen sursum extollebatur extremo nonnihil inflexo, longitudine & latitudine digiti articulum adæquans. Purmerenti in septentrionali Hollandia, paupercula mulier *Margaretha Mainers* septuagenaria vixit, quæ viginti retrò annis, ex mœrore prodigi filii tumorem primò in dextrâ capitis parte supra musculum temporalem observaverat, qui in cornu tandem excreverat digitos duodecim longum, caprini cornu crassitie, duritie & similitudine. Ex temporum

porum ferè regione seu fìncipite emer-
gens reflectebatur, incurvabaturque,
furfumque summum caput petebat, cui
se mobile applicabat, ut commodè vit-
tà tegi posset & occultari. Ad radi-
cem rubebat cutis & pruriebat sique
rudiùs tractabatur, sanguinem proli-
ciebat. Inter caput & cornu primùm
vix digitus inferebatur, postea totam
manum admisit, quia continuò cresce-
bat. Invisi ipsam 1646. & studiosè lu-
stravi, hancque fœminæ grandævæ ima-
ginem per pictorem expressi. Quæ
exempla præter miraculum dixeris, si-
quidem ipsas frontis eminentias angula-
res cornua appellarit antiquitas; cujus
testis Chirurgorum Arabum princeps
Albucasis sive ejus *Interpres*, qui part. 1.
Chir. c. 3. de modo cauteria applicandi
in totius capitis dolore, disertè id ex-
plicavit: *Deinde cauteria ipsum* (cilicet
caput) *super omne cornu capitis sui caute-
rio, donec pertranseat cutis.* In qua no-
menclatura persiltens ad calcem iddit:
Oportet quod sit cauterium, quo cruteri-

lantur

zantur cornua capitis, & occiput ejus subtilius cauterio. Quæ loca de prominenti cranii frontis tubere benigna Doctorum venia interpretor. In aliis partibus *Exostofin* nominat *Galenus* lib. de Tum. c. 5. quanquam hæc ad morbum, illa ad naturam potius retulerim. Illas autem eminentias osseas seu ὀσώδεις ὑπεροχὰς *Dionysiscos* proprio vocabulo nuncupat *Auctor* Definitionum, *Galenus* putatus, monetque cornua quoque vocari ἀπὸ τῆς κέρως φορῶντων ζώων κεκλιμένα. Quod & insinuat *Heliodorus* in Opere Chirurgico MS, in Bibliotheca Medicæ Florentiæ à me exscriptus. Ita enim ille in Capite πρὸς ὀσώδεις ἐπιφύσεως. ὅταν δὲ δύο ἐπιφύσεις γήωνται πλησιάζουσι τοῖς κροτάφοις, κέρως ταῦτά πινες εἰώθασιν ὀνομάζειν, ἔνιοι δὲ Διονυσιακὰς τὰς ἔτω πεπινθότας ἀνθρώπων προσηγόρευσαν. In quam sententiam pauca notavit in margine *Interpres* aliàs à nobis explicanda. Quod si altera duntaxat parte obortus sit osseus hic tumor, singulo numero *Dionysiscum* appellari posse concedit *Io.*

Phil. Ingrassias p. 372. At Dionysiaci nomen meruerunt, non ut arbitratur *idem*, & cum eo *Viri* non infimæ classis, à Satyris, quorum speciem referant, sed à Baccho Dionysiaco, cui cornua tota Paganorum secta appinxit. Quid enim cum Satyris Dionysio? nihil sanè magis quam cum Actæone, quibus cornua fuere communia. Atestæ prope fanum S. Mariæ Minoris in antiquo saxo insculpta visitur mulier bnis cornibus mediæ Lunæ excavatum orbem referentibus. Quam & induci in *Antiq. Atest. M. S. Hippolitus Angelarius*. Sed jam temporis edacitate obscuriora omnia aliis non comparentibus literis præter has:

V..... S.....

L..... M.....

Id est, voto suscepto vel vivens sibi locavit monumentum. Arbitror Junonem hic expressam fuisse, quam aliàs Romæ sic fronte lunata conspeximus.

Ibidem loci in eximio marmore [cujus

jus partem ediderat *Pignorius*] corniculum galcæ elegans observavi, cujus extremitatem aquilæ caput efformat. Cassis verò ita compactilis est, ut totum involvat caput solis oculorum orbitis orisque patulis foraminibus. Ut mirari subeat *Lipsum* qui lib. III. de Milit. Roman. Dial. 5. veteres clausas, ut nos, & vultui appressas galeas undique habuisse negavit. Reliquam marmoris partem exactè adeò delineavit *Herodotus* lib. VII. ut idem vidisse diceres. Quod à doctissimo calamo *Io. Bapt. Zoia* brevi exspectamus clarius explicatum: in cujus ædes ingens hoc antiquitatis monumentum, non sine insigni lætitiæ sensu translatum vidi.

Cornutorum familiam, ut alios taceam, auget *Annaeus Cornutus*, quo usum familiariter *Persium* veteres *Glossæ* referunt. Hunc verò à Nerone exilio mulctatum, teste *Dione*, felicissima sua Musa ita *Pagaginus Gaudentius* Vir infinitæ doctrinæ cap. 59. de Phil. orig. apud *Roman.* persequitur:

Nam Nero Cornutum cultorem Palladis urbe

Ejicit, & Gyaris consenuisse jubet.

Sed quare cornutus? sectæ id suæ debuit. Stoicus enim erat, & firmioris animi.

Hujus generis cornutos apud alios legisse non memini. Monoceros quidem dictus Crater apud *Plinium* lib. 10. c. 43. eo quod deveheret in silvas corvos corniculis humerisque insidentes. Cornicula autem galeæ sunt cornua, quæ ad unitatis numerum reduxit orbis miraculum *Claudius Salmasius* ad *Solinum*. Idque jure meritissimo, quia ab unico illo galeæ cornu Monoceros dictus Crater, quod in galea *Livius* lib. 27. de *Philippo Macedone* confirmavit: *In arborem illatus impetu equi alterum cornu galeæ ad eminentem ramum perfregit.* Unde corniculo mereri apud *Tranquillum* de *Orbilio Grammatico*, & *Cornicularius* miles *Valerio Maximo* lib. 6. c. 1. de quo *Turnebus* l. 5. Adv. c. 10. Hincque *Corniculariorum* frequens
apud

apud *ICROS* mentio, quos *Glossa* vetus *Accursii* jam adjuutores Principis custodiae dicit, vel officiales seu accensos attributosque Decurionibus, jam in bello militaribus Decurionibus accedentes. De prioribus Corniculariis extat *Leonis* privilegium *Cod. 12. §. 53. l. 1. post transactos corniculos nostram adorare purpuram volumus; quo honore perfunctis, cum jam missionem tenuerint, liberum otium damus.* Ubi quid sint Corniculi me doceant *Juris Interpretes.* Cornicularii alioquin apud eosdem sunt, qui vel cornu in acie gestabant, vel vota in aures judicum inflabant; sed eos hoc *Codicis* loco accipiendos negat *Antonius Nebrissensis.*

Umbram ficti Unicornis in crinibus expressit in *Didone* antiquitas, quæ *Venetis* forsan virginibus imitandi quondam exemplum dedit, *Patavinisque Græcorum, & Trojanorum* reliquiis, ut in cornua crines torquerent, servato adhuc in novis nuptis *Venetis* more. Ejus vetustatis indicium præbet *Dido-*

nis cornutæ facies in numismate veteri apud *Angelicum Aprosum Vintimigliam* facrorum profanorumque peritissimum, quanquam in alio argenteo nummo Romæ à me viso, crines cornua non monstrent, sed fasciolæ inclusi sculptorum arbitrio cernantur. Hoc crinium artificium frequentius imitabantur Romanorum altioris sortis feminae, modò cornuum figura, modo virilium cirrorum, ut in nummis *Æliæ Petinæ*, *Antoninæ*, *Statiliæ Messalinæ*, *Crispinæ*, *Didiæ*, *Helenaë Gallieni*, *Faultæ*, *Valeriæ*, *Constantiæ*, *Theodoraë*, *Sophiæ*, *Martinæ*, aliarumque delinearunt Antiquarii, & inter eos *fac. de Strada Mantuanus*, è cuius Thesauro quas è regione vides nummorum delineationes deprompsimus.

Non tamen Caput solum Unicornium sedes habenda. Nam Romano cuidam superioribus annis è naso cornu excrevisse accepi. Ex dorso quoque emerfisse cornu *Scaliger Pater Exerc.* 199. sect. 5. retulit, & de alio scribit

Aben-

Abenzoar lib. 1. Theis. Tr. 6. l. 2. c. 5. cujus dorso concretum os instar cornu, non ita durum ut os naturale. Forſan cartilago prævia offium materia. Quid? quod de ſeipſo *Abenzoar* eodem loco narret, natum ſibi ſuper dorſum os graviter moleſtum. In quodam præſbytero prodidit *Robertus Flud* l. 4. Anat. c. 8. lienem præter naturam auctum, in ſuperficie convexa plura cornua exturſcentia protuliſſe, quorum ſubſtantia tantâ fuerat duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. In pedibus & manibus ſola quoque cornua eriguntur, præſertim ex Verrucis continuato tractu ob materiæ affinitatem induratis, ſicut id fratris ſui minimo digito quondam contigiffe narravit *Ludovicus Pouchius* Civis noſter, in ſpem patriæ feliciter ſurgens. Nec mirum quandoquidem ex Verrucarum genere Cornu ponat *Ingraffias* in *Avic.* tr. 1. c. 1. de Tum. p. n. Articulorum cornua *Abenſina* deſcribit l. 4. tr. 3. c. 14. *Cornua ſunt additiones ſpiſſæ, recurvæ, naſcentes ſuper juncturas, in extre-*
mi-

mitatibus. In calcaneo denique cuidam enatum cornu *Zacutus* lib. 2. Obs. 178. fidem facit, palmi longitudine, durum, solidum, densum, aculeis vestitum. Hæc prælo excesserant, quum de Viro quodam famam ad me perferret R. P. M. Franciscus Abrianus, cui cornu, non ita parvum ferrâ nuper Vicentiæ secundo eventu dissectum fuerat. Ex maxilla viri in Helvetia enatum cornu arietino simile vidit *Io. Casp. Bauhinus* Basiliensium Archiater, qui iconem ejusdem mihi transmisit sed jam deperditam.

CAP. II.

Bicornorum sylloge. Alexander cornutus. Harpocratis statua. Attilæ cornua unde? Ejusdem ferini mores, & de eo fabulæ. Cornua potentiae symbolum, superbiæ, & maledicentiæ. Barthius laudatus.

Bicorni facie alios eluxisse monumenta veterum sive ex ingenio ficta, sive veritate fulta, testantur. *Val. Max. de Piet. in Patriam, Genitio Prætori*

tori Cornua in capite emerſiſe refert. Atque bicornem Monachum Benedi-
 ctinum olim Patavii viſum amicus no-
 ſter *Io. Rhodius*, Patriæ decus, mihi te-
 ſtis eſt, nec bicornem tantum, ſed ru-
 minantem quoque non ob duplicem
 ventriculum, ut putaverat *l. Thomas
 Minadous*, ſed ob œſophagum muſculi
 inſtar carnoſum à diſſectore cadaveris
Franciſco Plazzeno obſervatum. De quo
 ruminatore latè *Fabricius ab Aquapendente*
 lib. de Ventr. diſputavit, cujus quoque
 fratrem cornu habuiſſe veſtigia *Io. Præ-
 vorius* quondam monuerat, ut & No-
 bilem Patavinum. Plures quod per or-
 dinem Naturæ non habuerunt, in cer-
 tum Divinitatis argumentum ſibi affin-
 xerunt. In horum cenſu Alexandrum
 reperimus, Magnum à rerum geſtarum
 gloria dictum, qui ut Jovis Ammonis
 crederetur filius, hujus cornua arietina
 vel aſſumpſit ipſe, vel ab aliis data non
 repudiavit. Ad Ammonium enim Jo-
 vem Aries ſpectabat, quem umbilico te-
 nus, autore *Q. Curtio*, referebat, qua-
 lem

lem & Venetiis, & apud majorem ætate & ingenio fratrem *Bartolum Bartholinum* in æneo toreumate pridem vidi. Unde *Ammonius* idem *Corniger Silio Italico* lib. 3.

— *nemorosaque regna
Cornigeri Iovis.*

Et ante :

*Exin Cornigeri veneratus numinis aras
Captivis onerat donis.*

Ita namque legendum, pro *Clavigeri*, optimè conjecit *Fr. Modius* in *Nov. Lect. Epist. 34.* *Cornificia* apud Romanos familia à nummo *Jovis Ammonis* nomen meruit. De quo vide sis *Fulvium Ursinum.* *Cornua* *Alexandri arietina* duplici reposita loco animadverti, vel pone aures reflexa, vel à fronte summa ad aurium pinnam seu alam incedentia: illud frequentius in nummis occurrit & in marmore quodam vidisse me memini, hoc verò in numismate meo veteri invenias, quod hic ductu artificis depingendum curavi.

Non

. Non abfimile est alterum Cl. V. Io. Rhodii modo laudati argenteum, nisi quod adversa parte veterum Laferpitium accuratè monstret. E fronte seu potius capite medio, recto tractu extenduntur in denario ejusdem argenteo supra cassidem erecta caput ambientem, quod Alexandri esse suspicor ex signato Philippi nomine. Quanquam enim Romani sit sæculi, ex Provinciis tamen nomina subinde & Inscriptiones desumptas novum non fuit. Nisi ad cassidem hæc cornua referenda alibi in Nabide decantata à *Silio* l. 25.

Casside cornigera dependens insula.

A quibus & Crater monoceros apud *Plinium*

nium dictus, ut antea notavimus. Sed quod in statua Harpocratis dextro latere cornu specie ex galea dependens Melitæ apud *Io. Fr. Habelam* Virum humanissimum ostensum fuit, non tam galeæ corniculum, quam capillorum referre texturam judicavi. At in nummo Philippi cornua facilè capiti accommodarim, quum eâ formâ in effigie Attilæ fatalis Italiæ hostis producantur, quam *Paulus Iovius* in Elogiis exhibuit, bis à me in nummo visam, cujus exemplar diligentius delineatum cum Alexandri versâ paginâ exhibeo.

Attilæ similis est ille qui in lucerna Antiqua Atestæ nuper effossa cornibus binis & eminentibus auribus conspicitur, quam ad me *I. B. Zoja* Musarum gemma misit.

Sed cur Attilæ cornua? Factum id ejus forsan veneratione. Venerationi erat potentia, quam, ut res secundas, per cornua veteribus adumbratam ex *Plautino Pseudolo* notum Act. 4. sc. 3. ubi querela de Simia:

*Nimis ego illum hominem metuo, &
formido male,*

*Ne malum item erga me sit, ut erga il-
lum fuit,*

*Ne in re secunda nunc mihi obvertat
cornua.*

Censuit id *Horatius* l. 3. Od. 21. de vini effectibus :

Tu spem reducis mentibus anxiiis,

Viresque & addis cornua pauperi.

Potentiam notavit & ferum animum in Gigantæ molis *Petronio Alexander Tassonus* elegantissimus Poëta Cant. 6. della Secc. n. 22.

*Mà gli huomini mangiava, e distruggea
Co' denti il ferro, e un corno in testa
havea.*

Quo respexerat idem Cant. 3. n. 13. de Comite de la Roccha.

In testa un gran cimier di piume, e corna.

Quia, ut advertit in Notis *Gasp. Salvianus* Vir Eruditus, cornu olim coronæ seu imperii signum fuit, quod in nobilitatis suæ argumentum in gentilitiis signis adhuc Germani præferunt.

Nec

Nec in Dania infrequens, ut notavit vir semper laudandus *Olaus Worm.* Unde Oneirocriticum apud *Achmeten* c. 238. existat signum, ex bovinorum cornuum numero imperium Principis alieni totidem annis determinare. Et c. 239. quicumque boves masculos vidit, de principibus eos intelligat, propter cornu. Fortasse tamen ad contumeliam magis hæc verterunt, quam gloriam, ob pravam animi corporisque indolem, qua feritatem superbiamque præ se tulit, ut de eo *Iornandes*, *Priscus Historicus* & *Iuvenus Celius Callanus*, in *Historia Attilæ* MS olim *L. Pignorii*, nunc *Io. Rhodii*, certa fide narrant. Superbiæ autem hieroglyphicum est Cornu, apud labentis sæculi Christianos, quo rebus humanis Attila interfuit. *Martinus Lemovicenus* Epist. ad Tholosanos c.4. *Nolite extollere cornu vestrum adversus veritatem Majestatis illius, quam semel per me cognovistis.* Consentit *Daniel Monachus* in *Vita Io. Climaci*: *Modice omnino edebat, ut ex hoc fastum atque elationis*

tionis cornu sapientissimè dejiceret. Cujus notionis origo à priori, ut videtur, dependet, quum plerumque rerum secundarum felicitatem elatus animus sequatur. Denique Attilæ feritatem ferino vultu ingeniosè adumbrarunt, quem notant laudati Iornandes & Iuvencus, ut quia cætera cum belluis habuerit communia, in capite cornuto eum noluerint deficere. Ferinam capitis conformationem hoc contextu aperit Iuvencus

MS: Corpore fuit brevis, staturâ tamen justa. Lato pectore, capite grandi, oculis minutis, longis acutisque auribus hirsutis & hispidis ut ferè ab omnibus Canrac diceretur, rara barba, sed more suo demissa, canis quidem asperis; sinus naso, colore subrusus, moribus ferus, audaciæ pronus, & verè originis suæ barbaræ signa vel lineamenta demonstrans, ore parvo, latis tamen labiis, uno dentium qui foris eminebat plus justo faciem debonestante quantillum. Fidem videtur excessisse auctor, ut apud posteros patriæ suæ hosti invidiam conciliaret. Quo errore quoque tenetur

in

in cantilenis *Roccus Arminensis* Patavinus, qui cane patre natum fingit, quem cum matre Virgine pulcherrima solum ad pudicitiae custodiam turri incluserat *Osdrubaldus Rex*, sive, ut in historia *Iornandis & Iuvenci* vocatur, *Mandulchus* vel *Mundzuccus*. Quanquam enim de *Perusianis & Sianitis* Indiae idem referat *Mart. Delrio*, monstrum tamen ex hac feminum diversorum mixtura productum iri ex *Volaterrano* lib. 24. *Io. Langio* 2. Epist. c. 9. *Polydoro Virgilio* lib. 3. de *Prod. & Fortunio Liceto* Philosophorum *Coryphæo* lib. 2. de *Monst.* c. 68. statuendum. Sed cornua in sinistrae famae signum gestet *Atila* apud eos quos pari factorum ignominia signavit. Nam eo maledicentiae significatu alibi id vocis cepit *Apulejus* in *Apolo-*
logia: superest ea pars Epistola, quae si-
militer pro me scripta in memetipsum ver-
tit cornua. Quo modo & *Flaccus* in *E-*
pod. 6. loqui amat ad *Cassium Seve-*
rum, quem canis nomine indigitat, ob
 maledicentiam:

— *Namque in malos asperrimus*

Parata tollo cornua.

Cui consonat *Ennodius Ticinensis Ep.* 61.

Ambitiosa fames lassato prodiga censu,

Cornibus insultat si taceat Dominus.

De fatuo verò homine loquitur, qui lingua sordidus horret, & pro epulis garrulitatem offert. Pro *Dominus* reponit *Domino* *Vir* infinitæ lectionis *Casp. Barthius* lib. 51. Adv. c.17. licet nec vulgatam lectionem ineptam judicet.

C A P. III.

Moyfes cornutus vindicatur. Nummus ejusdem. Cornua capillis qua ratione assignent. Melitensis statua. Cornu pro splendore. Rabbini & Interpretes ea de re excutuntur.

AD Cornutorum seriem spectat & Divinus Legislator, quem à monte Sinai reducem cornutam secum tulisse faciem narrat Sacer *Exodi* textus, c. 34. si vulgatæ versioni credimus. Exinde pictorum ortus error, qui *Moyfis* faciem binis cornibus exornant. Quo

B vultu

לאִיהֵלֶד
 אֱלֹהֵי־סֵא
 חֵרֵי־סֵע
 לֶפֶכ

vultu in nummo meo visitur exsculptus, in quem Romæ incidi, arietino cornu utrimque reflexo, quod in *Rhodiano* in rectum anterius protenditur, habetque adversa parte Decalogi præceptum quo sculptilia damnantur. Idque in opprobrium Christianorum à Judæis factum arbitror: quos eo nomine male habere *Steuchus* auctor est, quòd cum cornibus Moysen Christiani depingant.

Et revera cornua capiti ejus hæfisse firmiter aliquibus persuasum, ut legi per eum latæ major accederet auctoritas, quod apud *Hen. Salmuth* Not. ad *Panciroli* Deperdita reperias.

Alii de concinnis Moysis capillis hæc cornua explicant. Crinium quippe artificium cornu appellat *Juvenalis*:

*Carula quis stupuit Germani lumina,
flavam*

*Cæsariem, & madido torquentis cornua
cirro?*

Et alibi — *cornua crinum*

Plexus in acutum intorti.

non dissentiente *Calio Rhodigino* l. 30.

B 2 Lect.

Lect. Ant. cap. 1. *scribunt nonnulli ex Grammaticis Græcis cornua item pro capillis posita inveniri, quia utraque eodem evascamur modo.* Tale crinium artificium novæ nuptæ Venetæ gestant, & de omnibus Arabiae felicis incolis refert *Ludovicus Varthema* in Urbis Reami descriptione, cornua ex capillis more solenni portare. Quam conceptam de Moyse opinionem in ærea ejusdem statua magnifico opere Melitæ in templo Cathedrali D. Joannis 1550. crecta Galli sequuti sunt inflexis crinibus egregie cornua æmulantes, ut testes mecum esse possunt itineris comites D. *Joannes van Horn*, & *Theodorus Fuiren* consobrinus. Sed has de Moyse conjecturas facer textus pressius inspectus, & meliores interpretes de facili diffiant. Sine cornibus enim fuit Legislatores, quæ si auctoritatis gratia accepisset, frustra velamine abscondidisset illis, quibus monstranda fuerant, parumque modestè Jehovahæ remoto velo ostentasset. Crinium autem forma quæ fuerit, cum Scriptura

ra & nos tacere convenit. Profectò Cornua Moyfi assignata, nihil præter splendidiore radios, denotabant. Quippe apud Hebræorum gentem Cornu & Radius pari passu ambulant, quod Interpretes seduxit. Nam קרן per זהר *splenduit* exponunt, & Rabbi Kimchi idem verbi קרן à cornu derivat, R. Salomon verò per radios explicans vocat קרני ההור cornua magnificentiæ. Quos forsan imitaturi Latini modò cornutis luminosa, modo luminibus cornuta denotarunt. Lunam enim cornibus finxerunt, & versa vice. *Claudianus* l. 1. de Rapt. de Vitula:

— *pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lunata curvavit germina fron-
tis.*

Unde splendoris vocem cornubus applicat cervinis *Calphurnius* Ecl. 6.

— *micat acre caput.*

R. Salomoni concors est *Chaldæa* versio, quæ gloriam vocat faciei; ad aliorum Scripturæ locorum exemplum. Alibi enim קרן gloriam notat & decus quod ex luce elucescit. Ita Job xvi, 16. di-

B. 3 citur:

citur: ועליתי בעפר קרני *Saccum confui super cutem meam, & operui cinere gloriam meam* Ubi *Andreas Osinder* cornu transtulit, & *B. Hieronymus* carnem, qua mente equidem ignoro, qui alioquin quaternis *Psalmodographi* locis rectè קרן cornu reddiderat. Explicant verò hanc lucem cornutam Rabbini, inprimis idem *Salomon*, quòd radii in cornu modum reflexi ex facie legiferi micuerint, sicut & solares radii cornua videntur vibrare. De qua splendentis faciei luce quum data industria pluribus *Lib. 1. de Luce Animantium cap. 14.* egerimus, temporis parci illuc Lectorem remittimus: inprimis ad secundam editionem *Hafniæ* procuratam, uti & ad *Miscellanea Medica de Morbis Biblicis*, ubi varia ad hanc rem spectantia attulimus.

CAP. IV.

Cornua an monstra, vel ægritudines. Vitium ex Digestis. Præfagium ex cornubus. Cornutorum curatio triplex. Cur homini denegata cornua. Minadoo succurritur in materia dentium, & de eisdem verus Aristotelis sensus.

AD vera humani generis cornua gradum referens, an ea variantis naturæ lusibus monstrixve annumeranda sint, an in numero morborum habenda, brevibus disquiram. *Scaliger* Pater Excerc. 199. sect. 5. in homine non monstrum, sed ægritudinem appellat. *Theodoricus* & *Lanfrancus* inter capitis affectus quoque adnumerant cum Testudine sive Talpa. Cum *Theodorico* & *Lanfranco* facit & *Casp. Hofmannus*, magnum Germaniæ lumen, qui cap. 6. §. 1. Pathol. parvæ, morbis in Numero eadem cum verrucis, clavis & poris serie cornua quibusdam adnata recenset. *Ingrassias* denique p. 15. secundæ fatyrismi speciei accenset. Ego & monstrum esse, & morbum indubiè credo.

Monstrum quidem : quia cornua quadrupedum generi tantum propria sunt apud *Plinium* Lib. 11. c. 37. Actæonem enim & Cippum is etiam in Latina historia fabulosos retur. Ad hæc ordinaria naturæ lege carent, quæ ad omnes pari jure extenditur. Inter morbosas affectiones eo nomine collocanda, quod & numero naturales excedant partes, & subinde à consueto cornuum loco devient, medentisque curationem ad se trahant. Quia tamen non admodum actiones lædunt, nec mortis necessitatem inducunt, sed deformitatem potius elegantissimo hospicio conciliant & impedimentum, symptomatica libentius formæ dicerem, eoque loco haberem, quo Verrucas aliaque externi corporis dedecora. Vel sanè Vitium appellarem, quod ex *Tit. 16. ff. de Verb. sign. l. 1. c. 1. §. 2.* perpetuum corporis dicitur impedimentum.

Præfagium ad fatorum eventum potius & mores spectat. Ferini enim sunt,
& si

& si credimus divinanti *Artemidoro* l. 1. Oneir. c. 41. cornua in somniis habere adnata animalis violenti, ἐπάγει βιαιύς θανάτους, ut plurimum decollationem, quæ his animantibus solet evenire. Unde forsan Boves in somno videre malum portendit apud *Astrampsychem* in *Jambicis*. Quamquam ex arietis cornubus in capite per quietem enatis dignitatem & pugnam adversus hostes auguretur c. 242. *Achmetes F. Setrim* ex Bibliotheca Regia à *Rigaltio* editus. Adeò hæc nihil nisi somnia.

In Cornuum Curatione omninò ad insertionis modum attendendum. Nam si ex cute interiori tantum connexione emergant, faciliorem manum experiuntur; sin cranio arcta connexione jungantur, majoris negotii res erit; si denique ex cranio & medullari cerebri substantia componantur, curationis pœnam morte luunt, ut *Amatus* Cent. 1. Cur. 51. advertit. Respicienda quoque cornuum diversitas. Leviora enim mite auxilium, duriora gravem medentis

manum postulant, si eam partis læsæ conditio admittit.

In levioribus ex cute adimendis consilio *Abenzorarum* insistas, qui cornu in dorso enatum crassa vacuantibus pharmacis & emplastris dissolventibus ipse sibi ademit. Superficiem cranii quæ tangunt, manu partim, partim ferro demetantur. *Matthæus Bergomas* puellæ *Mediolanensis* corniculum quum ferra frustra sæpius refecasset, recrescente alio, vi manu radicitus avulsit, fœminamque pristino decori restituit. Ferri usum quivis viderit, quem ignis sequitur necessitas. Quippe apud *Caprolum*, ex radice abscisso cornu sanguis tam copiosè effluxit, ut cauterium actuale applicare necessum fuerit. Quod quum apud *Zacutum* lib. 2. Obs. 179. neglexerit quidam, mirum non sit elapsis sex mensibus durius cornu, crassius & aculeis acutissimis septem denuò surrexisse. Id artificii solita prudentia in moniali post sectionem adhibuit *Veslingius*, quumque chalcanti spiritu
pro-

prohibere non posset quin denuo radiculae pullularent, admoto igne subito & dolorem compescuit & reliquias penitus eradicavit, ut præter cicatricem amplius advertamus nihil. Quòd si duplex hoc remedii genus subterfugiant delicatiores, ignitam ferram levi manu per partem eminentem inducerem, vel sine ferri horrendo aspectu ignem per fomitem filorum accenderem, quo gummata, verrucas, & scirrhusos tumores persanatos apud *Severinum* conspexi. Continuata demum cranio cornua palliare præstat, quàm audaciori conatu ferro vitam rescare. Et hæc de morbis.

Cæterum quare cornuum eminentias perfectissimo homini provida natura inviderit, non una ratio occurrit. Primò enim & ingenio & arte ad occurrentium injuriarum vim depellendam instructus cornubus in tutelam non indiguit. Tantoque minus humanæ speciei conveniunt, quanto majori & impedimento & deformitate turparent.

Pressius tamen ex materiæ defectu pro
 homine pugnabimus. Cornuum enim
 terrena materia, & corpulenta ab *Ari-*
stotele l. 3. de Part. c. 2. incucitur,
 qua grandiora abundant animaia. Ho-
 mo autem diviniore originis subtili spi-
 rituum mixtura corporis crassiciem vel
 vincit vel temperat, & copiam, si qua
 sit, in dentes absumit, quorum cum
 cornibus, ex *Aristotelis* placito l. 3. de
 Hist. c. 9. eadem materia. Huic opti-
 mo jure duplici ratione impugnat *Minad-*
dous l. 1. Exter. Turpit. c. 12. quia di-
 versa utriusque sit substantiæ conditio
 nec dentium defectus in cornibus com-
 pensetur. Promoveo *Minadori* ineptum,
 quia cornua nec partes sint, ut dentes,
 nec verò nutritionis modo augentur.
 Unde quod ex dentibus desumpsit ar-
 gumentum, pilis verius applicatur.
 Tandem cornuum concretione &
 cranii densitas impedit, & venarum ca-
 pitis exilitas. Illa quidem fulgines
 transmittit, sed nec crassiores nec in
 cumulum glomeratos, hæc verò ob
 angu-

angustos ductus copiosius effundi materiam crassam non sinit. Ex quibus cornutorum hominum exurgit differentia & cornuum ratio. Vel enim fæculenta materia abundant & frigidiori, vel cranium tenuius deductum vel rarior dentium compages crassioris excrementi plusculum ad caput transmittit. Enimverò quod tradit *Philosophus* l. 3. Part. c. 2. Cornigerorum nullum utrinque dentatum esse, non de dentium ordine qui etiam cornigeris duplex, sed de ordinis utriusque raritate intelligendum existimo, quam in cornutis illis supradictis inde imaginor, quod vitam brevi filo terminarint.

CAP. V.

De causa Cornuum ab Aristotele & Æliano dissensus. Nova auctoris de cornuum materia opinio. Deseritur Ingrassias. Cornuum ex imaginatione origo, & generationis modus.

Humanorum jam cornuum, quæ pro veris haberi possunt, originem

nem propius contemplabimur. Materiam ex alimenti reliquiis pilis unguibusque communem *Aristoteles*. l. 2. de generat. animal. cap. 6. sanguinem autem copiosum venarum turgentium *Ælianus* 12. de Animal. c. 20. invexit. Quorum uterque in remota subsistit materia, nec humoris sive alimentaris sive superflui speciem determinat. Gravius verò errat *Ælianus* quod alimentarium sanguinem excrementitiorum cornuum materiam statuerit, & quænam sanguinis sit pars, quæve species non explicarit. Rectius superfluitatem melancholicam in *Exostosi* nominat *Galenus* de Tumoribus: idque eo argumento, quod elephantiasi laborantibus ad tempora eveniant. Idem sentit & *Ingrassias* ex atrabilario succo originem repetens, nonnunquam & ab exsiccata pituita, quod vel ideo applausum meretur, quia ut plurimum circa caput pituitæ sedem appareant, in feminis quoque & ætate extrema. Idem ab utroque humore commixto postea
cla-

clarius deducit. Nos verò quamquam pituitosum glutinosumque succum primas hic partes agere credamus, omnium tamen humorum vices esse, glutinosæque pituitæ modo bilem misceri, modo succum atrum ex diverso cornuum colore concludimus: non quidem humores ipsos, sed humorum recrementa, sive ex vasis sive alendis partibus ejecta. Efficientem causam triplicem concipio, Calorem, Formam propriam, & Imaginationem, sive disjuncta hæc sint, sive consequentiâ. Imaginationem prægnantis etiam operari exemplo mulieris in Villa amœna docemur, quæ apud *Zacutum Lusitanum* referebat, se inter amplexus intenta mente picturam Unicornu, quæ prope erat, fuisse contemplatam. Cypri quoque Regis Italiæ cornua à matris imaginatione orta judicat *Hieronimus Montuus* de adm. facult. Cent. 1. §. 6. Non enim *Petrus Messias* hic audiendus, qui part. 2. c. 8. Sylv. Var. Lect. à propria Cippi imaginatione à viso bonum cer-

40 TH. BARTHOLINI
certamine hæc produxit. Cornutos autem parentes eadem facie Dionysiaca filios procreare non dubium, idque forma singulari, quam cornificam placet appellare. Calorem inter primaria agentia advocant alii: ego pro causa sine qua cornua non producuntur, expono. Hunc propter vehementiam operationis in juncturis cornua educere ex *Avicenna Ingrassias* scripsit, ob motum nempe, cujus ratione calefactæ juncturæ humorem attrahunt crassiorem, in corpore forte abundantem; & ex attracto tenuiores partes discutientes in eam solidioris substantiæ densitatem compingunt. Quod opus formæ arbitror à prævio calore ex parte quam cornu tæxerat eductæ. Rationem generationis cornuum optimè explicavit *Ingrassias*, cui licet de juncturis solum sit sermo, inde tamen de reliquis cornibus fiet judicium. Hæc autem ejus sunt verba Lib. de Tum. mihi pag. 336. *Sunt instar cornuum in summo acutiores, quia tenuiores seu minus crassæ partes ad superiora magis*

gis elevantur , nec ea pars adeo multum nutritur , in basi verò latiores , quia crassiores partes subsident , & nutritur viciniori. Summa verò extremitas deficiente eousque humoris penetratione gracilescit , magisque tamen interea durefcit , ac ferè in lapidem convertitur , ob siccitatem quoque quasi convulsionem quandam passa recurvatur.

CAP. VI.

*Impropria Unicornua. Cornuum durities.
Cornus. Cornorum. Unicornuorum.*

QUOD Capitis quasdam prominencias Insecta & Volatilia à majoribus , nominis similitudine , pro cornibus sibi apud Autores adaptarint , magna factum ingeniorum libertate arbitror. Cornuum enim proprietas in duritie certa consistit , quam in inferioribus viventium generibus frustra expectamus. Dura quippe cornu assimularunt vett. quanquam obscena mente , ut apud *Ovid.*

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Et

Et *Cal. Aurel.* lib. 5. c. 9. Chron. tentionem autem fuisse veretri nimiam ut cornu putaretur. Ut inde etiam cornu fortitudinem compararint antiqui sapientes. Et sicca quæcunque eodem nomine insigniverunt. Apud *Catullum* Car. 23.

At qui corpora sicciora cornu,

Aut si quid magis aridum est, habetis.

Decit ipsis quoque finis cuius gratia protruduntur, quem ob imperfectam cornuum structuram non assequuntur. Gerunt enim, teste *Aristotele* lib. 3. de Part. Anim. cap. 2. quæ animal pariunt, cornua ad vim aut inferendam aut depellendam: quod nulli ex cæteris, quæ cornua habere dicuntur, contingit: nullum enim utitur cornibus, vel ad convincendum vel ad deëndendum, quæ virium sunt officia. Additur ex eodem Lib. 2. de Hist. An. cap. 1. alia ratio, quod bifulca magnæ ex parte per naturam esse debeant quæ cornua gerunt, qualia nec volatilia sunt nec repalia. Quid quod soli quadrupedum generi

generi cornua arctet Magnus Naturæ auctor *Plinius* Lib. 11. cap. 37. cujus hoc oraculum : *Cornua quidem mulus & aquatiliū & marinorum & serpentium variis data sunt modis : sed quæ jure cornua intelligantur quadrupedum tantum generi.* Unde omnino ad institutum hoc *Aristoteles* Lib. 2. de Historia : *Quæ cornuta sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est ; nisi quod per translationem cornu habere dicatur : quemadmodum Ægyptiis de colubris Thebanis perhibent, quasi aliquid illis veluti vestigium cornus extuberet.* Placuit hic Interpreti *Theodoro Gaza* masculino genere & significato cornu efferre ex antiquo more, quem notavit *Priscianus* Lib. 6. Grammatices, sequunturque melioris notæ Scriptores, *Lucanus* Lib. 7. Pharsal. *Plinius* Major l. 20. c. 9. & 11. *Solinus* Polyhistor cap. 27 : circa extimum Syrtium cornum *Berenicæ* civitatem a'luit *Lethon*. *Plinius* denique Medicus, *Valerianus* cruditis dictus, Lib. 2. c. 21 : *Cornus cervinus potui datus adversus lumbricos & tineas*

magnum auxilium præstat. Unce Scribonio forsan *Compos. 60.* generis plurimum casus natus, Cornorum, pro quo alii cornuum dicerent. Nec nultum abludit antiqua *Bibliorum Verio* in *Vaticana Bibliotheca Breviaris* hac in parte consona, quæ Unicornuorum vocem inflectit. Cæterum ne quid operis perfectioni desit, minutas illas Unicornium species persequar.

C A P. VII.

Diversæ Avium Monocerotum species. Aldrovandus non sine Wormii elogio corrigitur.

AVes ordine primo collocantur, quas in Æthiopia Unicornes inveniri prodidit *Ælianus* Lib. 17. de Hist. Anim. cap. 10. Cui contrarius videtur *Aristoteles* Lib. 3. Hist. cap. 9. quum unguis, ungulas, cornia & rostrum ejusdem materiæ asserit, adeoque nullum in uno animalium junctim reperiri. Aves autem rostrate cornu
ab-

absumpserunt causas, & sine cornu
 rostro se tuentur. Sed vocem cornu
 ampliori notione circumscripsit *Æ-*
lianus pro quavis eminentia cornu æ-
 mula, quo significatu & nos capimus
 in præfenti negotio, qui avium propria
 cornua esse nulla, sed apophyses mox
 ostendemus. Cum *Æliano* facit *An-*
dreas Marinus in Libell. Ital. de Uni-
 cornu: sed quænam illæ sint, qua-
 rum meminit *Ælianus* juxta mecum
 ignorat. Gallinas eas esse initio arbitra-
 bar, de quibus *Scaliger* Exerc. 231.
 num. 5. *Insula Catigan, que est in ma-*
ri Sur, aves fert gallinæ magnitudine
cornutas. Rerum autem naturalium æ-
 vo nostro parens D. D. *Olaus Wor-*
mus, Patriæ nostræ lumen, de illa A-
 ve interpretatur, quam Indi Topau
 vocant, alii Rhinocroten, cujus i-
 deam ex transmissis picturis expressit
Ulysses Aldrovandus Lib. 12. Ornithol.
 cap. 20. Sed malè. Accuratius hic le-
 ctoribus sisto, ut id ad vivum ex ipso
 cranio quod in musæo suo servat, de-
 linea-

lineatum mihi misit idem *Wormius*, cui à mercatoribus Danicis ex India Orientali reversis hoc cranium oblatum fuit. Apparere autem monet illud quod Cornu vocamus, propriè cornu non esse, sed molliorem apophysin quandam in cornu formam à natura effictam. In museo Academiæ Hafniensis publico similia rostra suspensa monstrantur.

Rostrum singularis est elegantiae & coloribus variegatum, luteo, albicante, purpureo & nigro spectabile, magnitudine insigne, utpote quod pedem Romanum longitudine attingit, latitudine Uncias quinque. Cujus fusio-rem descriptionem ex *Historia Wormiani Musei* instructissimi ipse hauriat Lector. An hæc illa avis Rhinoceros sit quæ in ipso volatu occisa dicitur, quum Turcam navali prælio superabant Christiani, divinandi libertas cuivis sit. Eam verò his coloribus depingit *Joannes Jonstonus* *Thaumat.* *Class. sexta cap. 25.* *Caput duorum propemodum dodrantum cir-*

ris ornatum nigris, albis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum dodrantes longum, recurvum, instar arcus cajuspiam. Cornu è fronte enascitur, & sepinae rostri parti adhaeret magnæ molis, nam prope frontem palmum unum latum est.

Cornutarum avium exempla vix alia leguntur, nisi quæ gallorum castratorum ætas suppeditat in capite subinde cornu, vel huic quid similitimum protrudens. Gallos Unicornes & bicornes Patavii vidimus & Venetiis, etiam ut ferebatur cornutis parentibus editos, à quibus tamen fallaciæ non aberat suspicio. Solent enim frequenter mulierculæ nostrates & veteratores alii calcaria gallorum radicitus evulsa in radices cristarum scarificatas ligatura inserere, donec cornu instar coalescat. Quæ imago quædam villicæ infitionis & curtorum reparationis dici potest. Genus hoc spectaculi splendida *D. Tiverii Carrasse* Bisfidiani Principis, nobi itate generis & Rerum naturalium amore commendatissimi, aula Neapoli exhibet.

Sed

Sed longius ab arte aberat gallina *Michaëlis Mercati*, quam in horto Pontificis Belvedere Romæ aluit, colore nigro, magnitudine gallinæ Æthiopicæ, cornu unico vice cristæ in capite duritie ossæ conspicuam, ut *ἄντικυρτος* *Ardens Ete-reus* in thes. gemm. c. 53. tradit. Quam cornu ideam pendula gallinarum Indicarum proboscis imitatur, Constanti-nopoli non ita pridem advectarum, quas falso Meleagrides veterum censent nonnulli, quum veras Meleagrides apud *Marium Schipantum* redivivum Campaniæ Hippocratem Parthenope videre licue-rit.

Cornu autem appellationem non me-ri Caponum cornu persuadet *Aristote-les*, qui l. 9. hist. c. 50. cervis castratis negat cornua germinare. Sine dubio ob caloris masculi defectum, quo crassior frigidiorque materia destituta, nec ex-trema petit, nec in solidiorem formam compingitur. Quin tamen in caponi-bus ætatis progressu simile quid pullu-let, nihil vetat, partim aucta seminali

materia crassiori, partim excitato calore antea suppresso, qui etiam ad pedes un-
 gulata cornua calcariaque condensat,
 quò per naturæ suæ pondus vergunt. Si
 vera de Basilisco fama ex ovo galli senio-
 ris excluso, poterat indurata longiori
 ætate materia ad substantiam corneam à
 patre transferri, & in caput Basilisci ex-
 surgere, quod galli calcaneo hæserat.
 Ea metamorphosis quanquam minus
 usitata sit, Basiliscum tamen unico in
 fronte cornu conspicuum Roma gen-
 tium naturæque Mater non ita pridem
 ea specie tulit, quam mihi pictor exhi-
 buit.

Volantem Draconem suis coloribus
 depingit *Petr. Bellonius* l. 2. c. 70. ex Ara-
 bia in Ægyptum beneficio alarum de-
 latum, sed caput nullo cornu asperum
 apparuit, nisi in sceleto quod Cardina-
 li Eminentissimo *Francisco Barberino* do-
 navit *Ludovicus XIII.* Galliarum Rex,
 cujus iconem ex Musæo *Thobæ Aldini*,
 hanc damus.

Illi parum absimilis est alter minor ex
 India

52 TH. BARTHOLINI
India Orientali à Patre quodam Socie-
tatis Jesu ad Fr. Corvinum Canonicum
Romanum planè curiosum allatus, ni-
si quod ambiguae naturæ terras mare-
que pro lubitu legat, licet in aquis sæ-
pius versetur umbilicato ventre & aptis
pedibus adjutus. Hujus æmulam figu-
ram non rarò impostores arte effingunt.
Pro vero Monspelii ejus generis alius
mihi fratrique amantissimo *Casp. Bar-*
tholino monstrabatur.

CAP. VIII.

Scarabæi Monocerotis Historia, ejusque ex
Mexicano Autore usus novus.

INferioris classis Unicornu speciem
Insectum constituit volatile, quod
Scarabæum appellare ausim. Cornutos
Scarabæos duplici eminentia Cervos vo-
lantes vocant Galli, ac Belgæ, Ger-
mani *Schroter*, quorum cornua chelas
potius dicendas arbitratur subtilis *Scali-*
ger Exerc. 194. numero 2. quia harum
usus, ut Cancris, sit brachiorum, con-
tra

tra ac id volebat *Plinius* l. 11. cap. 28. de Scarabæis : His negatus aculeus. Sed in quodam genere eorum grandi cornua prælonga , bisulcis dentata forcipibus in cacumine cum libuit ad morsum coeuntibus. Unicornis verò tanto censetur rarior , quanto apud Auctores nostros magis ignoratur. Frequens tamen in Illyricis volat, & A. C. 1643. me præfente , in Italia , superiorique in hortis Patriæ nostræ quotidianum monuit me nunquam satis laudandus *Wormius* , ut ob rei visæ memoriam aliquot in selectissima Technicotheca sua reposuerit. In Campania Salernum inter & Neapolim peregrinantibus nobis occurrit ea facie , qua depinximus. Unicornem vocavi præter Doctissimorum *Aldrovandi* & *Imperati* sententiam , quibus nomine Rhinocerotis rectius fortasse venit depictus , licet insectis nares minus propriè assignentur , & huic Scarabæo Cornu à toto capite ortum videatur , quod radicis amplitudinem superat. Iconem accuratè exprelsit *Ferran-*

54 TH. BARTHOLINI
tes Imperatus in calce Musæi Neapolitani, nos verò quam hic ob oculos sistimus, Consobrino fraternis nominibus amando *Thoma Fuirenio* referimus acceptum.

Magnitudine, ut videtur, amygdalam excedit, exiguo capite & acuto. Cornu recta inflexum, cui parvi subjacent oculi, pro corpusculi tamen exilitate magnum, radice arctius caput complectitur, à quo in acumen, latius quam crassum, exsurgit. Binæ in dorso eminentiæ reliquo corpore communi radice super-

perstantes, à quibus ad cornu veluti equitantis sella glabro ductu & proclivi exporrigitur. Has alæ totidem excipiunt, reliquum dorsi & caudæ accurato flexu claudentes, sed ad volandum, ut testatur *Imperatus*, pigriores. Interiori parte triplicem utrimque pedum ordinem monstrat duabus articulationibus distinctum, & pilis subtilibus refertum, continuantur à secundo pedum pari ad extremam partem juncturæ octo per transversum excurrentes, quarum primæ duæ & extrema latiores, pilis verò omnes hirsutæ præter ultimam. Color castaneum imitatur, in alis clarior & juncturis, obscurior in dorso, capite & ex eo profluente Cornu, tota vero corporis compages naturæ singulare artificium æmulatur.

Quis hujus Unicornis sit usus, à nullo adhuc memoriæ proditum. Colligere tamen aliquid licet ex Historia Mexicana, quam ex Autographo Auctoris in Bibliotheca Escuriali describendam curavit Eques genere, & Virtute maxi-

mus *Cassianus à Puro*, *Joannus Eusebii Nierenbergii* Scholiis postea illustratam. In ea quippe historia cap. 21. Insect. Veneri prodesse cornua Scarabæi dicuntur: *Reperiuntur*, ait, *apud Novam Hispaniam plura Scarabæorum genera, quorum derafa devorataque ex Aqua Cornua Venerem dicuntur mirum in modum excitare.* Alios tamen in usus cornua Cervi volantis trahuntur, ad spasmus nempe, teste *Baccio*. Rhinocerotis insecti aliud genus, depictum ex Galliis, *Magno Viro Olao Wormio* transmisit *Nobiliss. Petr. Charisius*, cornu ostendens in extremitate bifidum & in dorso gibberum valdè eminentem bifidum quoque. A nemine depictum videtur animal, magnitudine & reliquis lineamentis cum eo convenire certum est quod proposuimus.

CAP. IX.

Cornutum Cardani infectum. Bucampe depingitur. Bæ augendi particula. Cur ea in cauda cornu gerat, in capite alia. Monocerotes Viperæ & Rhinocerotes.

TAndem Unicornua reptilia inter ignobilia reponuntur laxa vocis notione. In censu horum sunt Serpentes & vermes alii. Serpentium cornutorum historiam accuratè inter reliqua pertexuerunt *Albertus Magnus* & *Ulysses Aldrovandus* : ad quos Lectorem, ne actum agam, remitto. Unicornuum infectorum quædam genera ab illis ommissa stricto stylo afferam. Ex Subtilitatibus nota *Cardani* observatio, è folani foliis vermem viridem & croceo colore distinctum prodire, cornu in fronte gerentem digiti longitudine croceum, sive is à putredine oriatur, ut *Cardanus* credidit, sive ex rore & Sole, ut *Scaliger*, sive denique ex latente unicornis vermis seminio generetur, ut ex principiis ejusdem & *Danielis Sennerti*

arbitramur, hujus loci non est, nec instituti. Singularis huc spectat *Erucae* species, quam *Βυκάμπη κερκίτη*, Bucampen Cornutam appellat *Natura Consultus Fabius Columna* cap. 20. Observationum Aquat. & Terrestr. Mihi Unicornem esse eique optimè annumerari posse, non absque conjectura visum; quanquam neque cornuta dici mereatur, si rem cum Aristotele ex æquo pensemus. *Κάμπη* autem Latina consuetudine *Eruca* dicitur, olera herbasque usuales depascens, quam duobus cornibus insignem horti nostri sæpius suo malo experiuntur. Reliquas autem magnitudine exsuperat hæc Columniana, unde & *Βυκάμπη* vocavit *Auctor*, addito *Βυ*, solita augendi particula, ex Græco mutilata. Qua mente *βυφάγος* *Edax* in *Græcis Epigrammatis* vocatur, & ab *Hesychio* in *Lexico* per *βυβόσιν* voracitas notatur, unde *Bulimum* excedentem edendi appetitum à *Βυ* augendi particula & *λιμός* derivavit *Serapion* post *S. Festum*, similique licentia ce-

lebrī Junonem epitheto Poëtarum primus *Homerus* prosequitur, ut *Βοῶπις* seu bovinis oculis magnifice sit, quos in pulchritudinis argumentum trahebant antiqui formarum spectatores. Harum Unicornium Erucarum numerum prope *Cirinolam* Septembri mense per inculta loca & semitas ubique maximum repisse suo tempore testatur laudatus *Columna*, qui in describendo colore illarum & structura operosus pariter est & accuratus. Nos cum tantum de Cornu isto audiamus, quod ab antiquiorum nullo descriptum fuit: *Crassius est corpus in posterioribus decrescens paulatim ad caput usque, ut circa illud dimidia sit proportione, quod durum, leve, conchule convexam partem effigie atque nigris lineis, quibus veluti striis depingitur, representans. Cornu supra anum semiunciali longitudine, recurvum, nigrum, durum, cornea substantia, leve atque acutum, sed innocuum: molestiam cum attulisset animalī, atque etiam ligno cornu elato, nihil illo ad defensam utebatur, nec movebat, sed corpore*

toto à capite nunc dextra, nunc sinistra re-
 pente torquebatur, atque ore quod durum
 est, mordere, atque rodere *Ajphodeli* cau-
 lem siccum quo infestabamus, videbatur, &c.
 In qua Cornu delineatione, & situs &
 durities peculiaris observationem me-
 rentur. Hac enim à reliquis repentibus
 distinguitur cornu molle ad reliqui cor-
 pusculi flacciditatem gerentibus, illo
 verò ab universa Cornutorum familia
 discrepat, quæ in fronte inimicitias has
 gerit, ut in erecto quovis probat *En-
 nus*. Rectè enim Natura in aliis per cor-
 nu capita distinxit, quia imbecillima
 pars hac qualicumque tutela indiget,
 quod perspicacior ingenio *Aristoteles* ad-
 vertit lib. 3. de Part. cap. 2. Rectè ca-
 piti cornua mandavit, nec, ut *Æsopi*
Momus vitio dat, quod taurus non in
 armis cornua gerat, unde ferire vehe-
 mentius possit, sed capite corporis par-
 te imbecillima, non enim ingenio per-
 spicaci ille *Momus* hæc deprehendit. Ut
 enim si in alia quavis parte cornua habe-
 rentur, frustra ponderi essent, nulla
 in

in re utilia, multa etiam officia impedirent. Addit ex commoditate aliud argumentum Philosophus: quum careant manibus, & nec pedibus imis affixa gerere possint neque genibus (flexus enim impediretur) capite gerant necesse est, quemadmodum à Natura constitutum est, quin etiam ad cæteras corporis motiones, ita maximè geri sine ullo impedimento possunt. Quæcunque autem de pedibus & genibus dicuntur, de cauda debent quoque explicari, quæ ad cornu gerendum minus apta censetur, quia à capite remotior certos ictus non vibrat. De Insectis tamen flexile quæqua versum corpus pro arbitrio totum moventibus imbecillior fortassis foret Aristotelis ratio. Figuram Unicornis Erucæ infra exhibebo, in qua omisit *Columna* variam ordinatamque macularum diversarum seriem per internodia conspicuam, ut harum Erucarum frequentior in horto suo spectator *Carolus Avantius Rhodiginus* Medicæ rei & Naturæ Doctissimus monuit, quam

ideo post Columnam auctius expressi.

Cornu ad anum in Insecto relegatum à Natura ea potissimum de causa imaginor, quod caput aliis munimentis tectum & tutum cornuum ope non indigeat, sui que defensionem ore duro tentet, unde excrementi crassioris superfluum vim non pro auxilio ad caput, sed pro expurgatione corpusculi ad ani extremas partes amandavit, quæ recipiendo cornu sua magnitudine, ut in icone apparet, donatæ, pondus hoc facilius sustinent. Oneri quidem videntur esse, & animalis motum impedire, sed id data operâ molita est Natura, ut velocitatis modum hoc pacto temperaret iis, quibus motus celeritas minus necessaria, quadrupedibus contra ad anteriora congestit duriolem cornuum substantiam, ut necessarium cursum velut inclinato pondere promoveret.

Monocerotes verò Viperas & aspides pauci attigerunt quod vix oculos curiosorum subierint. Viperarum tamen Unicornium duplex genus investigavi,

Rhi-

Rhinocerotis pariter & Monocerotis. Rhinocerotes noctis colore formidandas, quas Mamelikias sive regias vulgus Ægyptium nuncupat, teterrimo veneno præditas apud circumforaneos Cahiri aliquoties conspexit *Joan. V. slingius*, quibus Cleopatram usam fuisse memorabant. Earum unam argenteis purpurisque maculis insignem inter icones rario- rum plantarum Illustrissimi *Nicolai Contarem* Senatoris Veneti & Mæccnatis Litteratorum summi expressam vidi, in quo èvidenti sensu ex naribus cornu, Rhinocerotis in speciem, exit. Ejus & Bucampis typus paginà præcedenti videre est.

In media fronte quæ corna gerunt unicum, ad Monocerotes reduxi. Quales in montibus Istriæ copiosiores serpunt, exindeque nuperis annis Patavium ad *Carolus Arantium* miserat ipse Frater, qui ut genus hoc raram latius disseminaret Euganeis collibus plurimas velut in campum cognati generis explicavit ab illo temporis momento amplius non visas, aut observatas.

Pertinent ad hanc classẽ locustæ volatiles, *Cavaletti* dictæ Italis, quæ A. 1542. Patavinos agros inundarunt eo numero, ut solem meridianum obnubilarent. Frons duobus cornibus hirsutis prominebat, ex rostro verò aliud in cochleas flexum, caudæ Chamæleontis instar, protendebatur. Harum ducem in amplissimo S. Justinæ cœnobio ad triclinium propè hortos Patavii effigiatum iustravimus.

CAP. X.

Orygis Etymon: qui Unicornis Aristoteli. Non esse Gazellam, nec Cervum, sed Capram contra magnos Viros probatur. Subulorum Plinii varia interpretatio. Tibicen subulo, & alia.

NOmen *Orygis* Græcorum debetur origini, ut infinita alia quæ Arabicis juncta scientiarum nostrarum terminos conficiunt, & vel à fodiendo traxit appellationem, vel ab instrumento fossorio, cui simile sit *Orygis* cornu. A fodiendo quidem ὄρυξ dictus, quia

quia sive ad requiem, sive necuitiam, sæpius suum instar eruit terram, non capite, aut ore, nec cornu, sed pedibus, oculos, ne orientem Lunam vel Solem intueatur, nigrici facie obruturus.

Cujus testis & enarrator *Horus Apollo* in Hieroglyphico τῆς Ἀκαθαρσίας τῆς δὲ ἐμπροσθίους αὐτῆς σπέλεσις ἀνορύσσων τὴν γλῶσσοῦ, ζωγενεφείεαυτῆς τὰς κόρας. *Cruibus anterioribus effodiens terram pingit seu commaculat sibi ipsi pupillas.* Ab instrumento fossorio potius ita nuncupari existimat Vir undiquaque Doctissimus idque propter acumen cornu & Illi commune. *Hesychius* enim ὄρυζα exponit λαοξοικὸν σκόδιον ἢ σκαφίς εἶδος, instrumentum scilicet ferreum acutum, quo lapides primo rudimento punguntur priusquam poliantur. A fodiendo communis videtur ortus, quo à reliquis unum cornu habentibus differt. Acumine enim reliqua ex æquo participant, quanquam *Orygis* cornu præ aliis ab eo tantopere apud auctores non commen-

de

detur. Major de Animalis hujus genere est controversia conjectantium diversitate. In Unicornuum classem reponendum sic satis constat ex *Aristotelis* locis geminis, uno 2. de Hist. Animal. cap. 1. *Unicornis verò, idemque δύχηλον bisulcum Oryx est.* Altero 1. 3. de Part. cap. 2. *Sed etiam sunt quæ cornu singulari armentur, ut Oryx, & quem Asinum Indicum appellari diximus. Oryx bisulcum, Asinus ille solipes est.* At cui animantium quadrupedum speciei debeat associari non addit. *Plinius* lib. 2. c. 40. feram sine alterius speciei accessione vocavit. Alibi tamen capris annumerat lib. 8. c. 53. quarum, teste *Hesychio*, colorem imitatur. *Gazellam* aliqui pro *Oryge* exponunt, inter quos *Petrus Bellonius* in *Observationibus*, à *Gesnero* & *Scaligero* benè refutati. *Orygum* enim cornua singula, *Gazellæ* verò plura, eaque majora, modo minora, modo recta, modo leviter inflexa, qualis erat *Gazella* in *Galliam* pridem missa *Christianissimo Regi*, cujus ideam inter

ter naturæ arcana Equitis omnium calculis maximi *Cassiani à Puteo* Romæ lustravimus. Melita Insula hoc genus animalis alit, sed nobis ibi præsentibus invisum. In horto tamen amœnissimo Summi Pontificis cursitantes vidi Gazellas, sed cornibus, ob ætatem, vacuas. Ea cornua Venetiis tempore Saturnaliorum in Taurorum spectaculis frequentius producuntur. Et Casellas quanquam appellent, pro Orygis tamen cornibus ad majus precium venditant. Aliis ingenio & doctrina facilè principibus ad Cervorum sortem quamvis non ipsos cervos referri visum ex *Plinio* lib. 11. c. 37. & *Columella* lib. 9. c. 1. quorum ille cornuum descripturus varietatem: *Nec alibi major natura lascivia. Lusit animalium armis. Sparsit hæc in ramos, ut Cervorum, aliis simplicia tribuit, ut in eodem genere jubulone ex argumento dictis. Hic verò cum Cervus recenset: non minus Orygem Cervorumque genera, & aprorum. Per Subulone autem apud Plinium Orygem designari au-*

auctor est *Glossarium* vetus, quod id vocis pro Oryge accepit, quum scribe-
ret: Sublones, ὄρυγες, *μαρία*. Et con-
firmant ejusdem potestatis voces, quia
Oryx dictus, quod subulæ instar uni-
cum cornu gerat acutum, & versa no-
minum significatione ὄρυξ & subula, pro
fossorio usurpantur instrumento. Nec
aliud ex descriptione *Pliniana* videntur
intelligere, quæ subulonibus, ut Ory-
gi, simplicia tribuit cornua. Verum
enimverò valdè ab ea opinione ingenio-
sissima retrahit Naturæ promus condus
Plinius, qui constanti doctrina ad ca-
pram potius quam Cervum supra retu-
lit, nec alibi nisi in loco hoc contro-
verso contrarium scripsisse observatur.
Hunc firmant diligentius inter se collati
Horius Apollo & *Plutarchus* de solertia Ani-
malium, quorum alter Orygi, alter
capræ ex mente diversorum populorum
eandem naturæ conferunt proprieta-
tem, ut non tam videantur Libyæ gen-
tes irrisisse diversum Ægyptiorum ani-
mal, quam horum ostentationem, qui
sibi

sibi solis id generis animalis à Natura datum gloriabantur, quod etiam in Libya vulgatum esset. *Columella* certè non eo animi proposito *Orygem* cum *Cervis* recensuit, ut ejusdem demonstraret esse generis, nisi & apros quos cum illis eodem contextu proximè clausit, dicamus cum *Cervis* convenire; sed ut eadem serie animalium vel questui vel voluptati hominum dicatorum syllabum texeret. Unde quum ex *Cervorum* non sit genere *Oryx*, per *Subulonem* à *Plinio* non fuit expressus, qui cornuum *Cervinorum* instituit tractationem, adeoque plurimum in singulis. *Oryges* autem vel hoc nomine solo à *subulonibus* differunt, quod *Unicornes* sint. At nonne *Subulonibus* simplicia tribuuntur cornua, ut *Orygibus*? simplicia fateor, quia *bimulorum*; non *singula*. *Simplicia* enim sunt illa quæ per ætatis defectum nondum in ramos solitos divaricantur in *diversitatis* demum efflorescentes, quod ex tota *Plinianæ* orationis textura manifestum.

stum. Ætates enim persequitur & incrementa cornuum, quæ in κεραίαις in ramos sparguntur, in bimulis verò seu παταλίαις simplicia recto ductu exsurgunt, quanquam non singula, sed bina utrimque caput ornantia. Nec ex etymologia acutæ subulæ, Orygis perhibetur similitudo. Sint licet Subulones Orygibus similes forma cornuum, non inde tamen nec ad numerum nec acumen idem, par argumentum. Subulo certe de tibicine quoque usurpatur, cui animal non tibix acumine, sed forma cornuum simplici sine eminentiis aspera comparatur: de quo subulone tibicine velut bimulo ad fluyium modulante *Emius* apud Festum recinit:

Subulo quondam marinas propter adstabat aquas.

Tibias enim in extremum desuisse acumen nunquam scriptum legimus, nisi de Phrygio cornu tale aliquid sit cogitandum, aliisque incurvis, quæ ampliori parte extrema tandem quidem
circa

circa os acuminabantur, diffimili ab animalium cornuum acumine & positu.

Omnia vero tibiarum genera sive rudi avena, sive metallo, sive denique osse, vel cornu conflata fuerint, externam corporis æqualitatem ostendunt. Ut jam subulonibus cornuum acumen addere præter debitum videatur, modò simplicia sint bimulorum ex more, pariterque apertius constet Plinianos Subulones non Orygas esse, sed Cervos bimulos. Cui clausulæ firmandæ ipsum *Plinium* in scenam producam verborum suorum interpretem clariorem. Is siquidem in Cervorum familia apertè Subulones locat Lib. 26. cap. 17. *Sunt & qui fimi suum cinerem projuisse scripserint in passo: & cervi pulmonem, maximè Subulonis, siccatum in fumo tritumque in vino.* Postea paucis interjectis de hydrope laudat remedium fimi cervini maximè subulonis. Subulones autem ob ætatem dicti à sobole qui antiquis suboles, quoniam, teste *Isidoro*, substitutio fit

fit generis, unde vetus in Umbria lapidis mutilati *Inscriptio*:

I: NERVAE. F. NERVAE
 O. PONTIFICI. MA
 MP. VI. COS. V.
 NIFICENTIAM SVAM
 SVBOLEMQ. ITALIAE

His visus mihi est accedere *Iul. Cas. Scaliger* Comm. in lib. 2. hist. animal. t. 130: *Plinius* Subulones cervos vocat, nec satis explicat, ætatisne sit an generis diversi nomen; *Theodorus* ætatis putat rectè.

Ad quam verò caprarum classem referendus ex jure sit *Oryx*, siquidem capræ similior, juxta cum ignarissimis ignoro, nisi sui sit generis antiquis potius, quàm nobis notus.

Non possum quin hic loci mentionem faciam ovis cui cornu ad latus adhærebat in stabulo Ser. Reg. Daniæ *Frederici III.* quod pelli adnatum adhuc in Musæo Regio conspicitur.

C A P. XI.

Orygis Natale solum, magnitudo, color, pilus, cornu. Usus in Citharis. Caro in deli iis. Quare sitim facile ferat. Emendatus Plinius errorque Niphi. Orygis pigritia.

NAtalis locus ampliori circulo circumscribitur, partim Africae finibus, teste *Plinio* lib. 10. cap. 73. ejusque parte mediterraneâ *Getuliâ*, unde *Getulus* dictus *Oryx* *B. Hieronymo* & *Juvenali*; partim *Ægypti*, auctore eodem & *Horo* *Appolline*; partim *Syriæ* & *Palæstinæ* vicinæ, ut ex *Deuteronomio* conjicio, ubi populo Dei ad comedendum conceditur, partim denique *Libycis* populis debetur ex *Plutarcho*. Magnitudine corporis inter alias capras eminet, ut cum bove eam *Herodotus* expendat, & *Interpres Juvenalis*: *Oryx*, animal minus quam *bubalus*: unde *Bubalus* per *Unicornem* venit in sacris teste *Emanuele* *sà*, & *Orygem* *Is.* 51. per bovem *Doctissimus* interpretatur

10. *Deod.* quæ, nisi in folius magnitudinis argumentum, trahi aliorsum nequeunt. Corporis sanè mensuram supra vulgares ascendere cornu ejus monstrat, si verum sit, quod Venetiis habetur, quatuor spithamas longum justâ crassitie. Color Orygis caprino similis, ita narrante *Hesychio*, δορυάδι κτ̄ πλὴν ἡροιάν ἀδραπλήσιον, quod de villis quoque intelligendum sub mento pendulis, reliqui enim ad caput contrario à Capris situ vertuntur. *Plinius* l. 1. c. 53. *Sunt & Oryges soli à quibusdam dicti, contrario pilo vestiti & ad caput verso.* Quod ex eodem retulit *Georgius Alexandrinus* in *Voc. Priscis Columellæ*, & *Philippus Beroaldus* *Annot. ad Columell.* Cornu unicum in medio frontis prominet, loco, ut in aliis, commodiori, ex conjectura *Aristotelis* 3. de Part. c. 2: *Gerrunt sanè medio sui capitis cornu fixum ea, quæ unum habent. Sic enim utraque maxime pars cornu obtinebit, cum medium commune pariter utrique extremo sit. Colore cornu nigriori est, totum excavatum,*

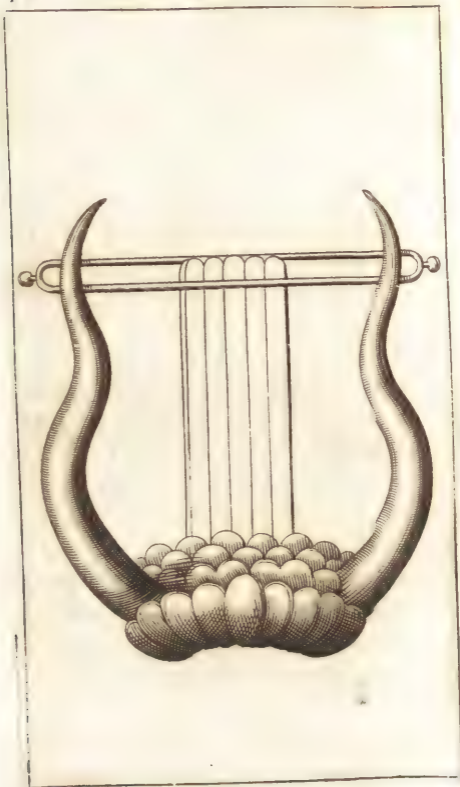
cujus gyri circulares à radice ad medium protenduntur, cætera glabra & æqualia, siquidem cum Gazellæ cornu coincidit.

Usum cornuum Orygis ad tutelam comparatorum, ad alia transtulerunt ingeniosi. Herodotus enim l. 2. memoriæ posterorum reliquit iis cornibus cubitos citharæ confici solitos; ἡ ὄρυγες τὰ κέρα τοῖσι Φοίνιξι οἱ πήχεις ποιῆνται. Oryges sunt ex quorum cornibus citharis cubiti fiunt. Quo pacto ex mente Illustris & mortalium Doctissimi *Claudii Salmasii* in Solinum Commentatoris accurati locus Herodoti accipiendus contra receptam, sed incertam aliorum expositionem, quum non de Phœnicissæ populis loquatur, sed instrumento musico, cui πήχεις h. e. αἰγκῶναι seu cubiti ex Oryge fiebant. De cuius usus veritate silentibus aliis aliud non constat, nisi quod nec ratione nec aliorum exemplo careat. Ratio enim ex necessitate subinde est, quam sequitur, & ad similes usus cornuum firmitudo omninò desideratur,

ubi

ubi largiorem eorum proventum largita est Natura. Aliàs quoque in tibiis aliorum cornua adhibita, præsertim Phrygiis, & in Citharis antiquorum vel ipsum Cornu vel Cornu quid simillimum pro brachiis humerisque ostendunt eorum monumenta. An autem Orygum fuerit, vel Boum, penes Lectores dijudicetur. Oryges Romanorum orbi rariores, ut de ijs nihil ego promittam. Figura Citharæ Cornutæ, quam ad exemplum vetustatis in Commentariis suis de Servis & de Diis Antiquis induxit *Laurentius Pignorius*, ea est, quam seq. paginâ conspicerè licet; cujus de affini materia legatur *Dissertatio*, ut & quæ in Re simili de Instrumentis veterum commentati sunt Viri summi *Erycius Puteanus* in *Pallade modulata*, *Fabius Columna* in *Sambuca Lyncea*, & nuperrimè *Io. Baptista Donus*.

Cætero corpore animal salubre & nutriendis hominibus aptum, inter pura Israelitico populo à Jehova commendatur pro familiari victu *Deuteron. 14:*

Ne comedatis quæ immunda sunt : hoc est animal, quod comedere debetis, bovem, & ovem, & capram, cervum, capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum. Ex quo repetiisse videtur D. Hieronymus in cap. 31. Isaiaë : *Getulus Oryx genus est seræ nascentis in eremo inter munda animalia. Delicatâ fuisse carne vel inde concludas, quod pro deliciis Romanorum in mensas importata fit, ut id Satyrica sua penna nobis concinnavit Juvenalis :*

Et Scythicae volucres, & phœnicopterus ingens,

Et Getulus Oryx.

Non dissentiente L. Columella lib. 9. c. 1. de R. R: *Feræ, pecudes, ut capreoli, damaeque, non minus Orygum, cervorumque genera & aprorum: modò lautitiis, & voluptatibus Dominorum servantur: modò questui ac redditibus. Unde fortunam suam deplorantem Orygem inducit Martialis lib. 13. Epig. 95.*

Matutinarum non ultima praeda ferarum

Servus Oryx, constat quot mihi morte canum.

Ita quippe cum *Theodoro Pulmanno* legendum, ut infortunium suum morte persequentium soletur ad mensam destinatus & gulam. Oleoso enim abundasse humore & pinguedinem gratam carni interspersam duplici conjectura assequor. Fertur quippe sitis tolerantissimus. *Plinius Lib. 10. c. 73: Orygem perpetuò sitientem Africa generat ex natura loci, potu carentem cum mirabili modo ad remedia. Namque Getuli latrones eo durant auxilio, repertis in corpore eorum saluberrimi liquoris haustu vesicis. Ex longo situ locus, ut videtur, in mendo cubat. Ex fide manuscripti Veneti Paulus Manutius ita edidit: Orygen perpetuo sitientia Africa generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium. Haustu verò in fine additum explodit. Quæ lectio priori & verior & clarior. Africæ enim loca ob pluviarum infrequentiam rectè sitire dicuntur, non Oryges, qui naturæ singulari conditione à siti non vexantur, quod desumptum ex iis contra sitim medica-*

dicamen docet, distinguitque eodem contextu *Plinius* Africam quæ hyeme quidem irrigatur, æstare verò sine pluviis torpescit, ab altera ejus parte quæ perpetua siccitate laborat, ubi sitis patientissima animalia ex soli natura gignuntur. Unde hoc ordine textus *Plinius* disponendus: *Orygen perpetuò sitientia Africa generant, ex natura loci potu carentem cum mirabili modo ad remedia sitientium.* Vel ita, si placuerit: *natura loci potum carentem*, si Africæ confuderimus partes, quarum aquâ, ut insalubri, haustâ mures interierant, à qua propter naturæ ingenitam proprietatem sine siti de facili *Oryges* abstinent. Quam Naturæ Artificis mentem non assequutus videtur *Niphus* in *Exposit.* lib. 2. *Arist.* Historiæ, quum ob Africæ siccitatem perpetim siti ardescere *Orygem* scriberet. Non enim à siti affligitur, quam per naturæ suæ principia facilè tolerat. Hinc in principiorum deveniemus cognitionem, quæ in humidiori, oleosa tamen, substantia subsistunt,

à siccitate, sitis causa, difficilius extergenda. Magnum sanè naturæ privilegium, quo Camelis præferuntur sitim quatruido tantum tolerantibus, auctore *Plinio* Lib. 8. c. 18. & *Iulio Viatori* Equiti Romano, quem idem refert lib. 7. c. 18. à longa aquæ inter cutem consuetudine in senectâ potu caruisse. Pinguedinis argumentum ex *Orygis* pigritia depromo, cui Orientem Solem nec Lunam aspicere est volupe, fortassis quod in vertice Sol copiosius fundat liquorem, & solvat ingenitam humoris benigni pinguedinem ad sitim perferendam inprimis necessariam, vel quod discussis vaporibus somnum interrumpat adeò corpulentioribus familiarem, & siti temperandæ utilem, ut inter *Oracula Hippocratis* Sect. 5. Aph. 27. admodum sitientibus obdormiscere pro bono sit. Non quidem quòd per somnum sitis causa descendat, ut explicat in *Commento Galenus*, humorum nempe acrimoniâ & serositate excitatâ, sed quod os ventriculi sive mor-

bi calidioris excessu, sive naturali constitutione exsiccatum grato humidorum appulsu irrigetur & temperetur. A metu insoliti splendoris rem hanc deducit *F. Licetus* Lib. de Anul. c. 48. qui oculos ad terram dejecit. Sed nec metum *Orygis* scriptorum ullus decantat, nec insolitum Solis Lunæque lumen, huic cum aliis commune & quotidianum. Itaque quæ de *Oryge* conjunxit *Horus Apollo*, separatim sunt interpretanda, non enim idem Solis Lunæque in animantibus est effectus, nec eadem virtutis irradiatio.

CAP. XII.

Horus defenditur. Oryx pro equo. Lunam quare avertetur. Κασύγνια duplex. Oryx non signatus. Isis. Orygis & caprarum maligna indoles.

EX datæ materiæ occasione de Solis ortu ab *Oryge* exorso orditur *Horus* in Hieroglyphico *ἀνατολῆς*: Eadem verò facit & in Divini Solis ortu. Idcircoque Re-

ges antiqui, horoscopo significantellis orientem, insidebant huic animali (Ἰπποκρίσαντες τῷ τῷ ζῷῳ) in medio ejus uasi signis quibusdam orientis certitudinem seu punctum agnoscentes. Sententia huc redi, propter accuratum illum Orygis oriente Sole sensum vice horologii Ægyptis Regibus fuisse ad investigandum jutum Solis surgentis momentum. Quod ut assequerentur felicius, ob viciniam in Oryge equitasse. In qua quidem ectione, etiam MS. meo firmata, errorem & lapsum scribentis corrigit Eruatissimus *Salmasius*. Mauult enim his uerbis τῷ τῷ ζῷῳ affinia hæc substituere τῷ τῷ ζῷῳ, quia non sit probabile interdiffe Oryges ueluti equos ad deprehendendum Solis ortum, ob animalis exilitatem viro ferendo minimè parem, constitutum autem aduersum Solem Orientem sine Equite multo uideri uersimilius. Καθίξεν enim constituere notat, non federe. Vel eadem manente notione legi posse ingeniosissimè iudicat ἀνὴρ κατὰ τῷ τῷ ζῷῳ, ut particulà τῷ τῷ

Solem, cui obvertebatur, intellexerit. Quorum quidem ex vi vocis sua constat veritas, non tamen quod ferendo oneri huic impar extiterit Oryx. De capris enim Regionis ejusdem, Oryge longè minoribus, fide dignus narrat *Petrus Bellonius* Lib. 2. Obs. c. 52. de Cauri Arabibus: *Varias gesticulationes multa animalia docent magna facilitate. Atque inter reliqua capras ipsas ephippium gestare, subsultareque & calcibus ferire equorum instar docent, quibus deinde simias sessoras imponunt.* Deque alia ejusdem doctrinæ capra, ut docet *Ianus Rutgersius* Lib. 3. Var. Lect. c. 15., loquutus est *Juvenalis* Sat. 5.

Tu scabie frueris mali quod in aggere rodit

Qui tegitur parma & galea, metuensque flagelli

Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.

Eui non absimilem ephippiatum in Helvetia vidisse se testatur *Casp. Barthius* Lib. 11. Adv. cap. 5. & nos in Italia

passim apud circulatores frequenti adstantium coronâ conspeximus. *Artemidorus* l. 2. *Oneir.* c. 12. Bonum in somniis judicat sibi videri super arietes vehi securè & per planos locos, præsertim Philologis, & his qui ad divitias parandas animum adjecerunt. Nam & velox est animal, & Mercurii figuram referre creditur. Nescio tamen quare id bonum Philologis pronunciet, quum paucis interjectis cornua cuidam à puella desponsata somniorum Interpretes prædixerit, qui sibi super ariete desiderare visus fuerat. *Achmetes* item c. 242. Virum magnâ potestate præditum in servitutem ab his redigi credit. Ut citra miraculum fuerit Orygem magnitudine insignem fessores sustinuisse. Cæterum quodnam inde immunditiei argumentum deprobat Horus, obesior nare sum, quàm ut olfaciam. Ex data opportunitate extra susceptum propositum τῆ ἀκαθαρσίας addidisse omninò suspicor, quam in Lunæ surgentis contemptum ferè in Oryge notat Idem : Ἀκαθαρσίαν

σίαν δὲ γράφοντες, ὄρυζα ζωγράφουσιν· ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυγὴν ποιεῖται, ἕκ διλογῶν αὐτὴν εἰδὲ διφημῶν. i.e. *Immunditiam verò describentes Ægyptii, Orygem depingunt, quia in Ortum surgente Luna, fixis oculis Deam adspiciens clamorem facit, eamque nec voto nec laude prosequitur.* Signum autem hujus manifestissimum. Anterioribus enim pedibus effodiens terram depingit ipse sibi pupillas. Quæ sanè in puro animali impuritas in desidiam & Orygis stultitiam verti poterat, qui ejus Deæ aspectum fugit, cujus semper & grata & fausta fuit præsentia, pleno lumine ex orbe suo diffusa. Hujus enim lustratam faciem blando puellæ visui comparabat *Petronius* : *Delectata illa risit tam blandum, ut videretur mihi plenum os extra nubem Luna proferre.* Et *Gratiam* Lunæ lucem vocavit *Iuvenus* Poëta *Bucolicus* L. 4.

*Amittet cursum Lunaris Gratia lucis
Ignicomæque ruent stella.*

Nec

Nec ea præter rem Orygis effulfit, quæ in animantium humoribus proprium exercet imperium. Ratio tamen, meo iudicio, Ægyptios fugit, quod Orygis hanc qualemcunque ignaviam & stoliditatem pro Ἀκαθαρσίας symbolo exprefferint, nisi aliud subsit factio mysterium. τὰ Καθάρσια ævo Græcorum duo notabant, vel animalia quibus Athenis conciones, theatra, & populi cœtus lustrabantur: vel ipsa lustrationis pocula. Priorem significationem tangit *Suidas* in voce Καθάρσιον, ἔθ' ἧν Ἀθήνησιν, καθαίρειν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ θεάτρου, καὶ ὅλως, ταῖς τῶν δήμου συνόδους, μικροῖς πάνυ χειρῶν, ἅπερ ὠνόμαζον καθάρσια, parvis porcellis, quos καθάρσια, i. e. lustrales vocabant. Alteram *Thomas Magister* (cujus Codicem habeo MS.) in συλλογῇ Ἀπικῶν ὀνομάτων in syllabo literæ K inducit: Καθάρσια πόματα τὰ καθάρσεως ἕνεκα πινόμενα, i. e. Καθάρσια dicuntur potiones lustrationis gratia bibita. Privativa verò his præposita contrarium inducit signifi-

ficatum, ut oryx inter ἀναθάρσια (ita enim forsitan apud *Horum* legendum,) h. e. animalia quibus lustrare non poterant Ægyptii numeretur. Sed quare ἀναθάρσιον? An propter immunditiam? Non ausim id affirmare credidisse Ægyptios, quum purus etiam ex lege Moyſis, quam in plurimis sequebantur, Oryx habitus sit, & aliàs in sacrificiis adhibitum inde puto, quòd Orygem sacerdotes non signatum comederint, auctorebus *Horo Apolline & Herodoto*, signum autem annulo impressum à sigillatoribus mystis ante sacrificium, ut posteris tradidit *Plutarchus* l. de Is. & Osirid. *Pierius*. l. i. Hierogl. Ego id Orygis maligno animo & in Deos odio adscripserim, præsertim Solis Lunæque spectæ: quæ tamen ut majorum gentium Numina inter prima venerabantur accolæ Nili. Ea enim nomine Osidiris & Isidis veniebant mysticâ ratione & occultâ, aliis-que symbolicis figuris, quas in mensa utriusque explicavit *Laurentius Pignori-
us*.

rius. Unde super Ifidis frontem planam rotunditatem Lunæ observavit *Apulejus* Lib. 2. De quibus post Horum *Pignorius* in *Mensa*, *Caussinus* in *Hier. Hori*, *Gerardus Vossius* in *Orig. Idol.* & *Thomas Bangius* in *Antiq. Litter.* Viri omnes Eruditi, consulantur. Quanquam in ea genealogia dubium agnoscat *Eusebius* Lib. 2. de præp. Evan. c. 1. originem superstitionis inquisiturus: Solem ajunt primum omnium apud Ægyptios regnasse. Deinde Saturnum, qui, sorore Cybele in uxorem ductâ Osirim & Isim genuit, aut ut plurimi dicunt Jovem & Junonem. Isis Junoni seu Lunæ simulachrum, sed Osiris Pater videtur Solis, non ipse Sol, qui ante Saturnum Ægypti tenebat fasces. In lustratione autem id imprimis observabant superstitiosi, & observare debebant, ut amico gratoque Diis Principibus animali litarent, Soli Lunæque, quibus Oryx offensus stridore inimico & abdito vultu, eo maxime momento quo renata quasi & surgentia numina orbis reliquus cum applausu excipit. Ut ita veram

Hori Ægyptiorumque mentem penitio-
 tiorem ex conjectura videar mihi affe-
 quutus. Orygis ad mala compositam
 naturam alio prodit indicio laudatus
 Horus, quòd non solum Diis è cubili ad
 animantium salutem emergentibus ira-
 scatur, verùm & ipsa elementa viven-
 tibus invidet, præsertim aquam in lo-
 corum siccorum solitudine auro juxta
 æstimandam. Quod sequenti ordine
 increpat Ægyptius: Κατὰ πλὴν ἐρημίαν ἔ-
 σ' ἂν λάβηται ὑδραγωγῆ τόπος, πὼν, τοῖς
 χείλεσιν ἀναταράσσας, ἢ μιγνύει τῷ ὕδα-
 τι πλὴν ὕλης. τοῖς ἢ ποσὶν εἰς αὐτὸ ἔπι-
 πέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἐτέρῳ ζῳῷ
 τῆτο πόπιμον ὑπάρξαι, ἔτω πονηρὰ καὶ
 ἀπεχθῆσα ἢ ἔ' Ο'ρυγῶ ἐνομίθη φύσις.
 h. e. Per loca deserta ubicunque aqua sca-
 turiginemprehenderit, post potum labris
 conturbat, & aqua miscet materias inuti-
 les, pedibus verò injicit pediculos (vel si
 versus posteriora relegetur accentus,
 pulverem,) ne ulli alii animali potabilis
 hæc aqua amplius sit utilis, adeò prava &
 infesta putatur Orygis natura. Caprarum
 sanè

92 TH. BARTHOLINI
fanè indoles adeò antiquis exosa , ut
mala cuiquam ominaturi in Silvestres
Capras retulerint , cuius vestigium ex
Suida congerit *Adagiorum scriptor* , con-
fuevisse vett. scilicet Ἐπι τὰς κατάρους,
κατ' αἶγας ἀγρίας πέπειν τὰ κακά.
Quod mali canibus imprecantur *Itali* ,
eoque sensu in tabula naufragii antiqua
Cæsiorum capram expressam ingeniosè
judicat *Petrus la Sena* cap. 8. Cleom-
broti, seu de iis qui in aquis pereunt.

CAP. XIII.

*Caniculæ exortum Oryx quomodo præsen-
tiat. Caniculæ exortus ejusdemque effe-
ctus. Æræ Variorum. Orygis sternuta-
mentum unde. Cur adorare dicatur?*

UT magis occultam naturæ singu-
laris proprietatem miremur , de
Oryge tradunt communi consensu scri-
ptores , vertentis anni statas vices per-
cipere , & signis quibusdam , tristitiâ
nempe , clamore & sternutamento ,
mortalibus prodere instantis Syrii or-
tum. *Plinius* Lib. 2. cap. 40. *Orygem ap-
pellat*

pellat Ægyptus feram, quam in ejus exortu (sc. caniculæ) contra stare & contueri tradit, ac veluti adorare cum sternuerit. Idem de suis capris seu Orygibus jactant Libyæ populi apud Pluarchum de Solertia Animal. Libyes Ægyptios derident de Oryge fabulantes tanquam vocem emittente illâ die qua oritur astrum, quod illi σῶθιϛ, nos verò canem & syrium vocamus. Illorum enim capras omnes quando surgit cum Sole astrum, constanter illuc conversas adspicere Orientem versus, & signum hoc Periodi firmissimum esse maximeque Mathematicis regulis consentiens. Julius Solinus Polyhistor. cap. 32. eandem divinandi temporis vim & aliis tribuit animantibus, docetque ordinem assequendi cælorum recursum: Ægyptium, inquit, limitem, quâ ad Diacecaumenen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eliguntur sacer lucus, in quo conseptant animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum modum cælestis pervenit disciplina, sensus suos significationibus produunt qui-

quibus possunt : alia ululant , alia mugiunt , quedam stridunt , quedam rudiunt , nonnulla simul confugiunt ad volutabra. Hoc argumentum illis est magistrum ad indicium temporis deprehendendi. Disciplinæ cœlestis status modus apud Ægyptios oriente syrio recurrebat , quo anni sui initium auspicabantur & ἔτος ἀρχῆς , teste Porphyrio , quam cum mundi exordio inchoaverant pari ævo. In quo ab Hebræis , Græcis , Romanisque singulari discriminẽ differabant , qui omnes ferè à Martio mense anni principium inchoant ; Hebræi quidem in memoriam solutæ captivitatis Ægyptiacæ pro anni initio Nisan celebrabant , nostro Martio respondentem , sed à creationis principio differentem , quòd Mense Thisri vel Septembri olim solemniter pro recurrentis annuæ circumvolutionis exordio sacraverant , quos pressis vestigiis sequuti sunt Græci & Romani , (nostroque ævo Veneti ,) donec in Jani favorem & Februi Martio mensi duo alii à Numma ,

ma, teste Livio lib. 1. & Aurelio Victore præponerentur. Ægyptii autem quamquam ex Hebræis & anni initium & ejusdem mensuram ad numerum 365. dierum postea mutuati sint, quum in ultimo pertinaciter perstiterint, auctore Dione Cassio lib. 43. Strabone l. ult. Geo. c. ult. & præsertim Alexandrini & Thebani, quos deseruerant alii qui tricenum dierum omnes menses habebant, & trecentorum sexaginta tantum dierum anni circuitum, ut expendunt Herodotus in Euterpe, Macrobius lib. 1. in Somn. Scip. & Censorinus cap. 18. de Die Natali: prius tamen ex ingenii libertate prorogarunt ad Stellæ Sothis seu caniculæ nativitatem, quam sub Leone Augusto mense incidisse in cælo quidem Romano ex Plinio discimus & Martino Capella, quorum ille lib. 18. cap. 28. XVI. Calend. Augusti Assyriæ procyon exoritur. Deinde post die ferè ubique confessum inter omnes fides indicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post
sol-

solstitium XXIII. die. Hic verò in eodem persistit calculo lib. 8. de Astron. Cùm autem Leo oritur, corona reliquæ conteguntur. Austrinusque piscis & Ophiuchi serpentis Bootisque partes. Oriuntur verò Hydri caput, Lepus, & Procyon, Caniculaque pars prima. Eadem syrii ferè in Ægypto est nativitas, quum exiguo discrimine è Sphæra sua Romam Alexandriamque Ægypti distinguat. Differentia enim utriusque loci unius tantum est horulæ cum minutis 29. vel si ex Veronensi situ, Patrià, ut fertur *Plinii*, fiat computus, minutis augeatur viginti, quorum certè in cœlis nullum momentum. Arabes pari vicinitatis jure annorum suorum caput paulò ante canis exortum constituunt, xv. nempe Julii, in memoriam fugæ Mahometis ex Mecca natali urbe quæ in Annum Christi 622. circiter incidebat, perpetuæ apud eos æræ terminus, quam Hegiram à fugiendo dicunt, primus, ut ex Astronomicis Libris Muhammedis *Alfergani*, & Thomæ *Erpenii* ad Josephi

sephi historiam Notis, non obscurè elicitur. Accuratum autem caniculæ hujus momentum, in anni renati certitudinem, prodidisse apud Ægyptios Oryx aliaque animalia divinandi aliquâ indole prædita, feruntur à *Plinio*, *Solino*, *Plutarcho*, non quòd ipsi ex necessario cœlestis orbis statu Syrii ortum ignorarint, quum Astrorum scientiâ ante alios semper emicuerint, ob genii fatalis ductum ad cœlos ex loci commoditate tractum, quum stellæ semper omnes clarè cernantur, ut notant Divinus *Plato* in *Epinomid.* *Diodorus Siculus* lib. 1. *Biblioth. histor.* nec cœli adspectum liberum ullæ nubeculæ aut pluvix intercipient, nec longis observationibus exstructæ *Ptolomæi* Regis illorum Tabulæ quicquam Ægyptiis latere siverint. Verùm id artificii existimo usos fuisse plebejæ fortis homines & agricolas quibus operosior speculatio non esset operæ, vel peritiores in justis puncti certius testimonium, quod *Plutarchi* quoque judicio firmatur. Cæ-

terùm obscurioribus tenebris involuta res, quo instinctu temporis novi varietatem assequutus sit Oryx? Expedietur dubium ex Caniculæ Orientis vi manifesta. Nam, ut *Plinius* auctor est lib. 2. cap. 40. *Canicula exortu accendi Solis vapores quis ignorat? cujus sideris effectus amplissimi in terra sentiuntur. Fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis vina, moventur stagna. Et alibi lib. 9. cap. 16. Fluviatilium silurus caniculæ exortu sideratur, & alias fulgure sopitur. Hoc & in mari Cyprino accidere putant: & alioquin totum mare sentit exortum ejus sideris, quod maximè in Bosphoro apparet. Algæ enim & pisces superferuntur, ab imo versa omnia. Manilius lib. 5. Astronom.*

*Exoriturque canis, latratque canicula
flammans,*

Et rabit igne suo.

Unde insana canicula apud *Interpretem Persii*, quod sub ortu ejus multi ægrotent. Quos *Syrii* effectus sentire & *Oryges*, corporis temperie ex calido & humido mixtà, facilè à levi caloris excessu

cessu mutabiles dissolutâ humorum copiâ & sanguine ebullitione fervefacto. Cujus quoque caloris soboles est sternutamentum Orygis, certum Syrii præsentis indicium à *Plinio* supra propositum, & laudatum *Photio* in Excerptis ex *Vita Isidori*: Ο' Ο'ρυξ τὸ ζῶον, πικρὸν καὶ ἀνὰ πύλινον, ἀνατέλλειν διασημαίνει τὴν Σῶθιν: *Oryx fera sternutans, oriri significat caniculam.* Quod duplici accipiendum ratione, vel enim ortum Syrium ex causa demonstrasse vel ex certitudinis signo. Ex calidioris Syrii influxu humores cerebri liquefacti irritatæque ejusdem membranæ, auctâ quoque virtute expellente necessariò sternuit *Oryx* humidioris, ut dictum, temperamenti. Et si ex superstitione veterum addere aliquid libuerit, veritatem resurgentis caniculæ signis dictis, sternutamento novo, conciliare potuit; ita enim sternutamentum subinde interpretabantur antiqui, narrante *Alberto Magno* lib. 1. de An. cap. 8. De quibus amplius hic addam nihil, quia ea dili-

gentiori cura *Anatomia mea Pagana* dedicarim, nisi quod sub doctorum dubitatione versetur quare cum sternuit Oryx adorare Orientem caniculam videatur apud *Plinium*? Ad morem respexisse veterum ingeniosi putant, quo salutati ipsis salutem sternuentibus precabantur, illud ζῶ σῶσον sibi acclamantes. Simili enim joco false Proclum naso longiori dotatum irridet *Poëta Græcus*, quod Deorum opem implorare non potuerit ob ejus longitudinem sonitum sternutantis excipientem:

Οὐ διώαται τῇ χειρὶ Πρόκλῳ τὴν ῥῖν
ἀπομύσσειν,

Τῆς ῥινὸς ἢ ἔχει τὴν χεῖρα μικροτέρῳ.

Οὐδὲ λέγει, ζῶ σῶσον, εἰάν πληρῆ· ἔῳ
ἀκέρῳ

Τῆς ῥινὸς, πολὺ ἢ τῆς ἀκροῦς ἀπέχει.

Jurarem tamen nihil tale voluisse *Plinium*, quum non sibi sed Orienti Syrio assurgat Oryx. Adorare autem sternutans videbatur ob nutantis gestum, quo surgentem caniculam anni communis

munis auspiciem quodam lætitiæ sensu veluti salutans excepit. Eo enim significationis flexu hoc loci capienda adoratio, pro salutatione amica advenis fortè occurrentibus debita, quæ levi capitis corporisque inflexione etiam nunc apud Orientales populos persistit. Nec novum pro salutatione adorationem substitutam usu apud alios frequenti, & ipsum *Plinium* lib. 28. cap. 2. ubi salutantium Romanorum singularem gestum exponit: *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus. Apulejus* l. 2. *Met: Aqua infusa Populum sic adorat, sive certa venerationis salutationisque specie alloquitur, ut de Turno Virgilius* lib. x. *Æneid.*

— *Volens vos Turnus adoro.*

C A P. XIV.

Piscium cornua contra Aristotelem. Pisces Monocerotes, Mexicanus, Indicus, Clusii, Aldini, Imperati.

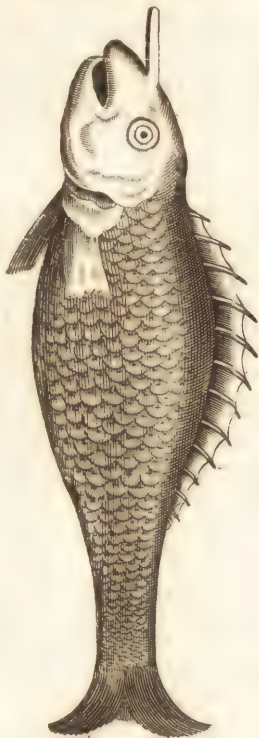
Pisces planè cornibus carere non defuerunt qui assererent, icèque se-vero quidem vultu, à quibus non planè dissentit *Aristoteles*, quippe omnis cornuum materia per squamas exhausta, nec eam terrenæ substantiæ soliditatem adeptæ est, ut, abundante in piscibus humore, in cornu concreascet. Acriter tamen se opposuit huic suspicioni subtilis *Scaliger* Exerc. 226. n. 1. exemplo obvio infelices dubitationes solvens: *Ad Insulam Cimbuton, inquit, captus est piscis, suillo capite cum geminis cornibus.* Cui subsidiariam experientiam mittit *Plinius* lib. 9. cap. 27. de *Lucerna* pisce cornuta; *Attollit è mare sesquipedanea ferè cornua, qua ab his nomen traxit.* *Olaus* quoque *Magnus* lib. 21. cap. 5. de *Piscibus Norvægis*: *Horribilis*

bilis etenim formæ sunt, capitibus quadratis, undique spinosis, & acutis, ac longis cornibus circumdatis. Illa tamen non nisi ab usivâ vocis licentiâ in cornuum classem referri præter supra dicta, auctor quoque est Plinius lib. 11. cap. 37: Cornua multis quidem & aquatilium & marinorum, & serpentium variis data sunt modis: sed quæ jure cornua intelligantur quadrupedum generi tantum. De unicornibus nostri instituti ratio persequetur, quos Neptuni in regno ad specierum varietatem constitutos suadere videtur rerum ordo. De Pisce Tauri forma, qui à Chines Oceano delatus est, ita Historia Mexicana Auctor MS. cap. 55. de Aquatilibus: Mirum est in hoc pisciculo duas prominere juxta frontem spinas acuminatas infractæ duritiæ instar corniculorum, ac totidem alias eadem magnitudine & forma circa ventris postrema. Illetif in Indico mari frequentissimum unico cornu spectabilem ex Ludovico Romano refert Io. Renodeus lib. 3. Mat. Med. cap. 24. quod tamen in illo non reperias. Nec

quis sit Illetif ille Monoceros expiscari licuit. Quod si ejus generis aliquis visus Romano fuerit, à Septentrionalibus, qui circa Grœnlandiam, Serenissimo Danorum Regi subjectam stabulantur, parvo differre discrimine censuit judicio præstans *Wormius*. Quid si Monoceros ille sit, quem ex Indiis Orientalibus tanta precii fama advexerunt Batavi sæculi hujus initio, cujus descriptionem à *Carolo Clusio* lib. 6. *Exotic.* cap. 27. desumam: Piscem alium Monocerotem Batavi ex Orientali India Anno 1601. reduces attulerunt, quem Mercator tanti æstimavit, ut nisi ingenti precio redimi non posse putaret. Ab extimo ore usque ad caudæ pinnas paulò longior erat tribus unciiis, medio corpore paulò plus uncia latus, à summo capite, ubi suprà oculos cornu eminebat, ad infimam alvi partem, quæ etiam in parvum aculeum desinebat, fescunciam latus; corio fusci coloris & scabro totum corpus tectum erat; os præterea habebat prominu-

minulum, angustum, semunciam longum, binis offeis denticulis munitum, qui in denos supernè secti videbantur, infernè verò in pauciores, nisi ii fuerint abrupti. Oculos, qui eruti fuerant, satis magnos habuisse videbatur; supra quos in capite corniculum gracile eminebat quadrangulare, penè unciam longum, decem spinulis instar hamulorum deorsum spectantibus, binis lateribus armatum, à quo ad pinnam, quæ à medio dorso continua ad caudam usque porrigebatur, interstitium erat uncialis longitudinis, depressum instar sulci cujusdam, in quem corniculum, dum natat, inclinare videtur. Ex mari Erythræo alium nostra memoria aperuit piscem *μονοκέφαλον*, quem inter alia cælo Italo rara ex Ægypto paucis retrò annis attulit *Cosmus Nigronius* Vir bonæ fidei & curiosus, ut ex appicta figura agnosceret mecum ingenuus censor.

Skeleton piscis hujus sed grandioris apud *Thobiam Aldinum* Romæ accuratius

tius consideravi, magnitudine eximium sine squamis tamen, nisi quod propè caudam duo utrinque squamarum indices duriusculos & acutos habeat, capite exiguo, oculis grandioribus, ore angusto, dentes acutos præferente, anno superiori ex Oriente apportatum. Alium in Musæo *Ferrantis Imperati* Neapoli iustravimus, cui *Monocerotis* titulus inscriptus, quantitate priori imparem. Sed reverâ cornuti piscis non usque nomen meretur, quum spina sit in dorso evidenter inflexa, major quidem, sed cui aliæ minores sociantur.

Inter pisces cornutos referendos censeat incomparabilis *Ol. Wormius* *Centrinam*, nobis *Hasmues* & canem marinum, *Haa* nostratibus dictum, qui unicum cornu, verè corneum & acutum in dorso gestant, quo ad dentes purgandos, etiam argento & auro ornato, utuntur nostrates, à doloribus & aliis incommodis se hoc pacto præservari posse credentes. Horum piscium

108 TH. BARTHOLINI
duos in Musæo suo habuit laudatus
Wormius, marem & fœminam.

Piscis Unicornis cum squammis in
insula Antille Americæ, describitur &
depingitur cap. 18. *Histoire Naturelle
de l'Isle Antille*. Monstris an numero pi-
scem ingentem & veteranum Nestedii
Selandorum pridem captum, cui cor-
nu mediâ fronte firmissimè adhærebat,
longitudine digiti, intus cavum, de
quo ex relatione *Iusti Bertram*, egimus
Centur. II. Epist. 11.

C A P. XV.

*Unicornu Septentrionalis descriptio: & de
eo Variorum error. Frons pro ore. Den-
tem esse non cornu. Wormii de eo Disserta-
tio. Calcinatio dentis. Cranium. Septen-
trionis majestas.*

Celebrior ejus Unicornis marini
fama est, quod ordine tertio de-
scripsit prolixius *Parens noster*, cujus
memoria nunc in benedictione: qui-
bus addam quæ apertius sequens curio-
forum observatio nos docuit. Animal
Mari-

Marinum circa Islandiam nostram, Groenlandiam, & reliquas Septentrioni viciniore Insulas frequens est & usitatum, nomine vulgari *Narhval* à cadaveribus quibus vesci solet appellatum Islandis, Balenæ specie & magnitudine, quod in sinistra parte maxillæ superioris unum solum per gomphosin insertum dentem effert eximiæ quantitatis & vulgatis cornubus longitudine crassitieque parem. In gyros volvitur & striatos flexus ex majori radice ad extremum obliteratos. Rarum enim fuit cornu illud sine striis gyrisque navi mercatoriæ impactum, [sine dubio Rosmari dens,] quod olim in patria viderat solidæ eruditionis Vir *Lucas Holstenius*. Hic autem ille dens est, quem pro Monocerote venditarunt plerique, in thesauris Principum reconditus ob singularem Unicornis veri opinionem, quam dentis illius raritas superioribus temporibus de facili ingessit, quum non nisi per naufragia ad exterorum littora adpelleret. Verùm nostro ævo

frequentioribus in Groenlandiam, præcipuè ad Fretum Davis Groenlandiam alluens, commerciis, & natura dentis & abundantia innotuit. Quippe illo cornu ficto totas naves onerarias implerunt nuperrimis annis mercatores nostri, atque in Europam pro vero Monocerote intulissent nisi detractâ larvâ à peritioribus pro marino agnitum fuisset, & detectum; ut mirum non sit patribus nostris & toti Orbi hæctenus impositum cornu, quod similitudine Monocerotem æmulabatur, quum neutrum cornu exactius nec observarint nec observare potuerint. *Andreas Marinus* Libello de Unicornu: *Monoceros marinus habet similiter cornu unicum, sed quale sit, ignoratur.* En ingenuam ignorantix confessionem, quæ superiores tenuit, ex qua in errorem facile præcipitium. Temporibus autem *Marino* posterioribus supposititium hoc cornu sæpius & visum, & quale sit, observatum. Sed quum omnibus ferè animal ignotum fuerit & clanium,

quin

quin cornu esset extra frontem promi-
 nens dubitarunt pauci ob affinis rei si-
 militudinem. Nos verò quibus & ca-
 put belluæ & ejus cornu naturali loco
 situm contemplari & contrectare pri-
 dem in Belgio & in patria nostra in
 Museo Augusti Danorum Regis *Dn.*
Frederici III. & naturæ Promi-condi
Olai Wormii licuit, verum dentem Ba-
 lenæ, instar Elephantis ex ore promi-
 nentem, sed ductu rectiori, assevera-
 mus, falsumque credimus *Olaum Ma-*
gnum lib. 1. cap. 14. Monocerotem
 monstrum appellansem marinum, ha-
 bens in fronte cornu maximum, quo
 naves obvias penetrat, & *Iacobum Pri-*
merosium, quando lib. 4. de Erroribus
 vulgi cap. 38. retulit, fuisse ante an-
 nos non ita multos in Urbem Angliæ
 Hullam allata ex Groenlandia anima-
 lium marinorum capita duo in littore
 reperta cum cornibus in fronte maxi-
 mis; vel enim cornua in fronte non
 fuerunt, vel singulare, hætenus igno-
 tum, Unicornis genus statuendum,
 quod

quod ab ejus contextus mente abhorret, nisi pro ore frontem interpretetur ob commune eidem foramen ubi exseritur cornutus dens. Nam eam frontis nomenclaturam inducit *Isidorus* lib. 11. cap. 1. *Frons ab oculorum foraminibus nominata est*; quidni & ab oris foramine patentiori? Ex ossea quadam adhærente particula cranium frontemve divinavit, & cornu veritatem; sed illam mandibulæ inferiorisve cranii portionem fuisse omninò persuadeor, cui non cornu, sed dentes affiguntur. Dentem autem verum esse, non Cornu, qui ex Groenlandia locisque Borealibus in Europæ varias partes disseminatus fuit, Unicornis mentito nomine, plura sunt rationum invictarum momenta quæ evincant. Nulli tamen hæcenus in mentem venerunt, nec ipsum animal dentatum ab ullo sub pennæ ductum meminisse vocatum. Solus ævo nostro fatorum benevolentiam reservatus *D.D. Olaus Worm*, Regius Daniæ Professor, Naturæque omnis & Antiquitatum Bo-

rea-

realium instaurator, cui eo nomine & posterioris debebunt & præsentis sæculi erectiores mentes, & anteriorum temporum credula industria invidebit, quòd fictis Unicornu vultibus detractis, & dentem vario argumentorum apparatu demonstrarit, & primus belluæ aggressus sit Anatomiam. Cujus in hac Naturæ obscuritate *Dissertationem*, eruditionis plenam & clari luminis, hic duxi apponendam, quam *Corollarii* loco in solempni *Disputatione* Anno 1638. quo de Cornu illo Groenlandico inter mercatores Hafnienses orta erat controversia, velut æquissimus arbiter publicè interposuit.

An os illud quod vulgo pro cornu Monocerotis venditatur, verum sit Unicornu?

Illa intelligimus ossa quæ figura recta, oblonga, tereti, inferiori parte crassiora, paulatim in mucronem gracilescent, levibus
cana-

canaliculis seu striis ab infima parte, quæ capi-
 ti junctæ fuere, cava, longitudine quandoque
 septem, quandoque plurimum pedum, pro ratione
 magnitudinis, non admodum ponderosa sunt.
 Cujus generis illud quod Serenissimo Regi no-
 stro ex Islandia, ut audio, allatum; item illa
 quæ ex Groenlandia nuper Mercatores nostri
 attulerunt. Tale ad fanum S. Dionysii, pro-
 pè Lutetiam ostentatur. Talia in delubro
 D. Marci Venetiis asservantur. Talia in gaz-
 zis Pontificum custodiri tradunt. Tale septem
 pedes longum Antverpiæ venale vidit Goro-
 pius, quod ex Islandia allatum fuisse refert.
 Tale Argentorati, tale Metis, tale apud
 Regem Polonia. Tale quod, Aldrovando
 teste, Mercatores Germani Romam venale
 tulerunt precio nonaginta millium coronato-
 rum. Tale fragmentum illud, quod Iulius
 Tertius, Pontifex Romanus, mercatus est
 duodecim millibus aureorum. Ex talibus se-
 gmenta passim apud Magnates invenies, ti-
 tulo UNICORNU superbientia.

Quæ tamen tantum abest veri Monocerotis
 cornua esse ut statuamus, ut ne quidem cor-
 nua dicenda rationibus & αὐτοψία freti

existimemus. Cornuum enim naturam & substantiam si rimemur, constabit ea duum esse generum. Sunt enim vel concava, quæ lineas quasdam quasi torno ductas, circa radices obtinent, de ætate attestantes, ut in bobus & capris videre licet; vel solidæ quidem, sed porosa, ramulis suis ornata, ut in cervis, & ejus generis animalibus. Sed hæc quæ pro Unicornu venditantur, nihil iis simile obtinent, utpote substantiâ solidâ & durâ constantia, dentibus Elephantis, Rosmari, aut Balenæ simillima. Et si rem accuratè æstimemus, videbimus nullum cornu ita cranio aptari, ut illud persoret ac penetret, sed superficiei ejus exteriori adheret saltem, ac ex ea nutrimentum capit: at putatum Unicornu ita cranio insertum vidimus, ut ultra dimidiam ulnam ejus substantiæ sese insinuaverit. Quin imò per gomphosin mandibulæ superioris alveo ad id creato, ita insertum conspeximus, ut in aliis animalibus dentes suis cavitatibus insigi solent. Adde illorum quadam, quæ ex Groenlandia nostri attulere Mercatores, juxta basin sanguinolenta adhuc (utpote recenter ab animalibus avulsa)

avulsa) periostii & fibrarum membranearum reliquiis cincta fuisse, quibus maxilla alveolis annectebantur; ut dubium nullam curioso spectatori esse potuerit, quin potius ad dentium quàm cornuum classem sint referenda.

Dicam ingenuè quid sentiam, quidque esse *ὠτεψία* compererim. Dens est Balenæ, Islandis Narhval, à cadaveribus quibus reji solet sic dictæ. Naer enim illis cadaver est. Hujus cranium non ita pridem videre mihi contigit integrum, cui dentis hujus portio sat magna adhuc adhaesit. Totum duas æquabat ulnas nostrates, circa basin foramine grandi præditum, per quod medulla cerebri in spinam excurrerebat, in ejus fermè medullio aliud apparebat, quod in palatum desinens in duo quasi divaricabatur, aquis haustis ejaculandis (ut in aliis cetacei generis) inserviens, sinistra verò maxilla superioris (quæ paulatim in acumen terminabatur) parti, alveus erat profundus per longitudinem capitis excurrere, cui radix dentis hujus inserta: non enim deorsum spectabat, ut in Rosmaro, nec sursum ut in Elephante, sed
 rectà

rectâ juxta capitis longitudinem prominebat ; de quo forsân accuratius alibi. Hunc autem dentem , si cum dentibus Elephantis , Rosmari, Balenæ, &c. conseras , licet figurâ externâ inter se differant , substantiâ tamen, insertionis modo , & reliquis proprietatibus planè convenire videbis. Hoc antè me indicavit Gerardus Mercator in Atlante Minore , Islandiam descripturus , ubi inter reliqua hæc habet : Inter quæ piscis Narhval. Hujus carnem si quis comedat , statim moritur , habetque dentem in interiori capitis parte prominentem ad septem cubitos ; hunc quidam pro Monocerotis cornu vendiderunt , creditur venenis adversari. Quadraginta ulnarum habet bellua. Qui versus polum arcticum & fretum Davis iter instituunt crebrè in ejusmodi incidunt beluas , ut videre licet in Itinerario S. Purcassii Tomo 3. lib. 3. cap. 1. Resert Hugonem Willibuy tale os ex Groenlandia reportasse , ubi incola mercaturam iis exercere solent , eodem libro cap. 22. Item lib. 4. cap. 19. circa Groenlandiam multos tales pisces reperiri ostendit. Robertus Billeth

leth in Navigatione versus Septentrionem
 Anno MDCXVI. institutâ, ad elevatio-
 nem Poli 74. grad. 30. min. sæpe in ejus-
 modi dentatos incidit pisces: ut dubitare am-
 plius nemo valeat, quin ossa dicta, dentes
 sint Ceti Septentrionalibus Narhval dicti,
 nisi tot dignis testibus & sensibus ipsis assensum
 denegare velit.

Hactenus Vir ille supra invidiam
 Magnus & dentem probavit, & à cor-
 nuum notione pari felicitate exclusit,
 quod ut clariori luce pateret, res ad
 pressius ignis examen vocata, ut in
 principia sua resolutus dens certum na-
 turæ suæ præberet documentum. Fru-
 stulum enim hujus cornu simulati,
 quum *Pharmacopæus Hafniensis*, Augusti
 Danorum Regis CHRISTIANI IV.
 jussu, calcinatione Philosophicâ, per
 liquoris calidi evaporationem præpa-
 rasset, in tenuissimas laminas resolve-
 batur, certissimo argumento dentem
 esse, non Cornu verum. Cornua nam-
 que calcinata in laminas nunquam vi-
 sa sunt reducta, quæ dentibus Ros-
 mar

mari & Elephanti propriæ feruntur. Sed illa quum certam ab experientia & rationibus fidem jure suo meruerint, amplius nec probari debent, nec revocari. Si quis tamen potius cornu quam dentem appellare mallet, repugnantem non inveniet Magnum nostrum *Wormium*, modò impropriè ita dicatur, eo modo quo dentes Elephanti, etiam cornua, apud gravissimos Authores vocantur. Confirmat id laudatus *Wormius* in Exercit. Med. xviii. Controv. 2. *Plinii, Varronis & Oppiani* autoritate. *Plinius* enim lib. viii. cap. 3. *Prædam*, inquit, *ipsi in se expetendam sciunt, solam esse in armis suis, quæ Iuba cornua appellat.* Alibi idem lib. viii. in Proœmio: *Atque cum ex arbore exacuunt limentque cornua Elephanti.* In eadem opinione videtur fuisse *Varro* lib. vi. de L. L: *Quos dentes multi dicunt cornua sunt.* Hinc *Oppianus*:

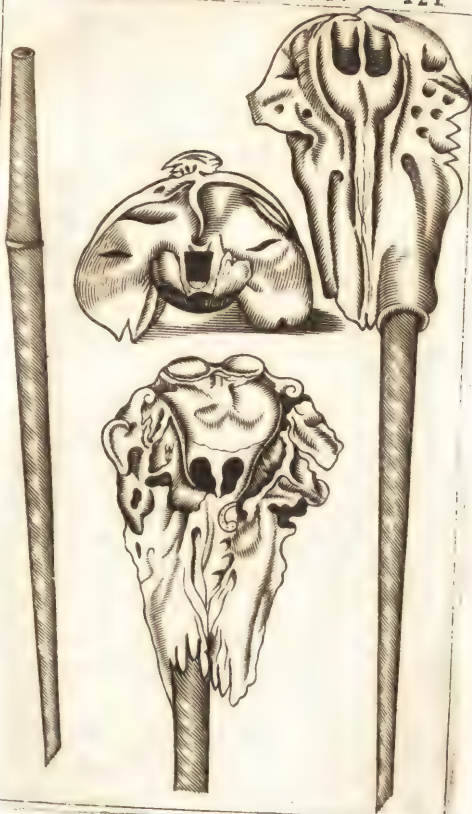
Deinceps immensos Elephantos diva canamus,

Cor-

*Cornibus armatos immanibus, ante re-
flexis,*

*Namque duo tollunt ingentia spicula malis
Ad cœlum exsertis, omnino dentibus aqua,
Qua vulgus refecans dentes existimat esse.*

Imò balenæ Unicornu 𐤁𐤏𐤃 vocatur in
sacris, quod ex Chaldaica versione *Ge-
nes. 1. vers. 21.* deducit *Buxtorfius* in
Lexico Chald. & Rabbinico. Restat
ut dentati piscis porrò historiæ insista-
mus, cujus antea specimen accepimus
Summi *VVormii* beneficio, cui deinde
animalis istius ad balænam propiùs ac-
cedentis figuram, sed rudiorẽ trans-
misit Episcopus Islandiæ Borealis *D.
Thorlacus Scutonium*, qui eum cum gla-
cie Groenlandica eo appulsum vidit.
Nos verò ejus accuratiorem hic da-
mus ideam, quæ dentem mandibulæ
suæ insertum, eundemque extractum
oculis subjicit eâ fide iisque lineis, qui-
bus in *Museo VVormiano* cranium con-
spicitur. Illam autem publico bono,
sæculique gloriæ natus *Olaus VVormius*,
non ita pridem è patria Urbe misit,
pro-

proprioque stylo, quam subjungemus
 cranii duxit structuram, & singulas
 Naturæ lineas. Iſtam verò figuram
 cranii & dentis in Muſæi ſui deſcriptio-
 ne poſtea depoſuit Venerandus Senex
 Ol. *VVormius*, editâ à Filio proſus Pa-
 tri ſimili, *VWilb. VVormio*. Deſcriptio
 quam nobis communicavit Beatus
VVormius hæc eſt: *Cranium ipſum man-
 dibulâ inferiori deſtitutum, nulliſque præter
 magnam hinc præditum dentibus, colore erat
 grifeo nigricante, qualis offium eſſe ſolet aëri
 diu expoſitorum & ad pu:relinem tenden-
 tium, inequaliter variis foraminibus & pro-
 tuberantiis præditum, quibuſdam in locis
 æquale & leve, quibuſdam ſcabrum, ſub-
 ſtantia offis partim naturâ poroſiore exiſtens,
 partim à cutis particulis & fibris tenaciter ei
 adherentibus talis reddita. Figurâ triangu-
 lari fermè in longitudinem protenſâ. A ver-
 tice ad extremitatem proboscidis ſeu tenuio-
 ris ejus partis cui dens inferebatur, duos ex-
 actè habebat pedes Romanos. Ab unius la-
 tioris proceſſus qui cilia firmabat & oculum
 dextrum maniebat extremo, ad ultimum*

processus qui sinistrum tegebat, cranii latitudo erat pedis unius cum semisse. Eâ enim parte latissimum erat. Hinc paulatim gracilescere & imminui cœpit in extremum usque oris. Occipitium versûs etiam paululum extenuabatur, ibidemque à parte superiore ad inferiorem eandem tenebat latitudinem, quam occupat linea ab una oculorum orbita ad aliam tracta: Occipitium in diametro pedem paululum superabat. Sed extremitas oris parte sinistrâ, cui dens inferebatur, pollicum erat trium cum dimidio; dextro latere, ubi nullus erat alveus qui dentem caperet, crassa erat unciam cum dimidia, substantia fungosa. Dens ipse integer non erat, sed tertiâ fermè sui parte mutilatus, quinque interim pedes longus, duos pollices si exceperis, crassitie inæquali. Baseos quæ fundum cavitatis seu alvei occupabat diameter duorum erat pollicum, circumferentia sex cum dimidio. Hinc paulatim in ampliorem surgebat molem, usque dum cancellis alvei liberatus liberè vagari cœpit. Egressus alveum in diametro tres fermè habebat pollices, in circumferentia quinque. Ex quo quanta ejus deside-

retur pars facillè colligere luet. Figuram eandem obtinebat, quam reliqui omnes hujus generis. Hæc maini dentis seu Monocerotis falsi descriptio *Wormiana* ad cò exacta est, & omnibus numeris absoluta, ut quod addi debeat, supersit nihil. Ad eam verò justo diligentius examinatis Magnatum Unicornibus, velut ad normam, evidentius patebit omnia quotquot usquam sint, minùs ab hoc differre quàm ab ovo ovum, unumque Septentrionem rigidiori frigore superbum, præter sacras nobilium metallorum venas, & splendidam unionum congeriem, ea insuper inter quotidiana numerare, quibus aliquâ raritatis specie precium terrarum omnium Domini non exile statuunt. Re enim pressius examinatâ, apparebit, non dari aliud Unicornu, præter hunc dentem Balenæ. Vidi omnia quæ passim pro vero Monocerote venditantur, sed ex hoc fonte omnia profluxisse ausim dejerare, sicut inferiùs demonstrabimus, ubi singula ad examen vocaverimus,

for-

formam & vires descripturi. Curverò Groenlandi Unicornu vocent *Turacca*, ignorare cogor. Ita verò illis appellari ex Groenlandicis fœminis didicit Frater meus charissimus D. *Casp. Bartholinus* Jurisconsultus, quæ apud Socerum illius Nobiliss. *Henr. Mullerum* hospitabantur non ita pridem.

CAP. XVI.

Boum Unicornuorum natalis locus. Excusatur Solinus, Plinius verò examinatur. Tauri Unicornes. Bizontes qui. Plinii inconstantia notatur. De pilis Vaccarum. Talmudici taxantur.

Interpres Naturæ *Plinius* lib. 8. c. 21. *varius est in natali Unicornis Bovis solo, modo Æthiopiam, modo Indiam agnoscens. Exordio enim capitis de Æthiopicis feris inducto sermone, etiam bovis Unicornis meminit: Indicos boves Unicornes, tricornesque, Leocrocottam perniciosissimam feram. Pro quo ex fide MSi Veneti Paulus Manutius ediderat, Leocrocutam perniciosissimam feram.*

At verò finitis Æthiopum animalibus ad Indica delapsus, in horum censu quoque eosdem numerat Boves : *In India & Boves solidis unguis Unicornes, & feram nomine axin.* Ejusdem Indiæ incolas credit & *Solinus Polyhistor* cap. 52. *Sunt præterea boves Unicornes & tricornes, solidis unguis nec bisissis.* Ob quam mentis perversitatem à Doctissimo ejus Commentatore *Cl. Salmasio* egregiè vapulat, quòd Æthiopica illa omnia animalia in Indiam transtulerit. Mirum fanè non est vestigia illius sequutum, à quo pleraque in suos collectaneorum libros congeffit, *Plinio* nempe, qui pro Indica fera hanc habuit & Æthiopica, quamquam hoc magis ex propria, ut videtur, sententia; quòd enim inter Indica progressu capitis retulerit, nescio an ex *Ctesia* sit factum mente, cujus testimonio antea interjectis paucis, tanquam horum auctoris hæc narrat. Quum verò id animo Doctorum Interpretum firmiter infederit, Indicum non esse Unicornu bubulum, sed ut primò

primò affirmaverat *Plinius*, Æthiopicum, in emendatione prioris loci de Indico satis sudarunt. Aliquibus visum non de bove Unicornè, sed equo Indiæ familiari interpretandum *Plinium*, unde ita textum corrigunt: *Indi equos Unicornes*, pro eo quod legitur, *Indicos boves Unicornes*. Verùm frustra binis locis intersperisset *Plinius* equorum Indicorum historiam. nisi & his duplicem patriam assignasset, in Æthiopia & India eodem cum bobus dubio recurrente. Unde *Salmasius* ὁ τρίων verba illa, *Indicos boves Unicornes Tricornesque*, ex adnotatione marginali cujusdam studiosi irrepsisse in contextum divinasset, nisi in suis codicibus eadem verba invenisset *Solinus*, quæ id notant ex *Plinii* sententia, Æthiopiam boves etiam generare, quales Indici, Unicornes nempe tricornesque. Nec ulla diversorum locorum multitudo *Plinio* adversatur, siquidem plurium terrarum proventus in ejusdem subinde speciei animali consistit, ut domesticis bestia-

rum exemplis docemur. Non enim solâ Persiâ aut Epiro clauduntur generosiores equi, sed eos profert & Iberia, Thracia, & Cimbria. Nec Tigrin Hircania sola, sed Media quoque gignit, neque arctis Æthiopiæ finibus terminantur Lupi Scandinaviæ sylvis infestissimi. Ubique Natura eadem, quam subinde ad gentium regionumque varietatem partiatur operas. Nam & Monocerotem Æthiopia fert, fert quoque utraque India, nec Rhinocerotis ortum unica terra circumscribit. Ut infra miraculum sit, si Unicornes boves cum Æthiopia etiam India producat, aliorum taurorum Sylvestrium majori feritate sævientium ferax, teste *Plinio*, *Solino* l. l. d. d. *Isidoro* lib. 12. cap. 1. Quid, quòd & Aonia vicinior, Bœotia nempe, Helladis altera pars, à fonte quodam Apollini & Musis consecrato sic dicta, taurorum Unicornium armenta pascit, ut scriptum *Oppianus* reliquit. In Hercynia sylva non absimiles depingit *Julius Cæsar* in libris

Commentariorum belli Gallici, quæ malè *Iulii Celsi* cujusdam, exscriptoris forsan vel censoris ejusdem operis, nomine in MS. *Antonino* Venetiis inscribuntur, quod ab imperito alio ex margine libri in textum successit. Inveniri etiam in Borussia Bizontes Unicornes circa calcem Lib. 1. Antiq. Boruss. refert *Erasmus Stella*. Bizontes verò à Tauris parvo separantur discrimine, quos Germani vocant *Ubroxen*. Ab Uris distinguuntur & Bubalis *Plinio* & *Solino*, illi lib. 8. cap. 15. huic cap. 20. de Mirabilibus mundi. Ex quorum utroque Bifontem penitiùs inspiciens, Unicornem Bifontem in Borussia frequentem, illum arbitror esse, quem in Hercynia describit *Cæsar*. Enimverò Bifontes jubatos Germaniæ proprios notat *Plinius*, & pressius ad rem *Solinus*. in tractu saltus Hercynii, & in omni Septentrionali plaga Bifontes frequentissimos narrat, qui bovis feri similes, setosi colla jubas horridi, ultra tauros pernecitate, capti assuescere manu.

nesciunt. Cui similis parùm Juliana de-
 scriptio Monocerotis loci illius & re-
 gionis proprii, quæ eodem tractu Bo-
 ruffiam reliquasque Boreales plagas
 complectitur. De aliis Bobus apud
Ælianum unius cornu legisse me memi-
 ni, quod tres capiebat amphoras, ex
 Indis Ptolemæo advectis. Notanda ta-
 men quàm hinc discedam antè erit *Pli-
 nii* quædam inconstantia in cornigerum
 solidipedibus, qui enim lib. 11. cap. 46.
 dixerat solum Indiæ Asinum inter so-
 lidipeda cornigerum atque Unicornem
 existere, *hic* (lib. 8. cap. 21.) Boves
 Unicornes quoque in solidarum ungu-
 larum societatem admittit. Contrarie-
 tatem circa idem animal aliam in *Car-
 dano* notat *Scaliger* Excerc. 206. quòd
 Unicornis Vaccæ pilum cæruleum
 scripserit, quam tamen coloris mix-
 turam in pilis animalium alio loco ne-
 gaverat. Ruffum verò pilum Mono-
 ceroti huic consignat *Scaliger* loco lau-
 dato. *Aliis unicum è fronte media prodit
 cornu, pedali majus, curvitate suâ. Ejus
 enim*

enim cuspis retrorsum devexa est. Ipse pilo ruffo. In quo litigio nisi me fallit memoria injuriam, more suo, *Cardano* impingit *Scaliger*. Viridem quippe tincturam, non cœruleam, aliàs pilis denegavisse *Cardanum*, propter crassitiam lucidi coloris minùs capacem, ad *Parentis Anatomiam* lib 3. cap. 1. olim observavimus. Vel certè viridem cœruleumque pilum in humano genere non observatum *Cardanus* indigitavit. A quo autem cœruleum *Monoceroti* huic pilum acceperit *Vir subtilis*, mihi quidem dubium, quum ruffum viderit *Ludovicus VVarthema Zeilæ*, urbe *Æthiopiæ* inter primas. Sed quis pilorum tincturam pro ætatis Individuique conditione semper ferè variare ignorat. Profectò *Vacca altera*, cornibus *Cervinis* ab eodem *Varthema Zeilæ* apud *Sultanum* visa, à *Monocerote* parvis passibus distabat, an speciei naturâ non ausim affirmare; huic tamen obscuro colore ad nigrorem proximo pili per naturam infecti fuerunt. Cor-

nu bovis Unicornis vidisse se testatur *Ardens Etereus Academicus* cap. 44. Thef. de gemmis, tres palmos longum, parùm à Rhinocerotis differens, foris politum, intus involutum, unâ extremarum parte candicans, alterâ nigricans, ut boum alioquin cornua esse solent. Vi autem in Petechiis eximiâ pollere, quod & de Rhinocerotis alii prodiderunt. De bobus Unicornibus ex suo addunt *Rabbini Talmudici*, primum iis sacrificasse Adamum Paradiso expulsam. Nam in primo *Avodazara* referunt in diluculo diei secundi à lapsu post præcedentis lucis planctum, Adamum sumpsisse Bovem Unicornem, ut offerret holocaustum Jehovæ, cuius cornua hoc charactere describunt; quòd fuerint ante ungulas, h. e. quòd à Deo exordio rerum creata sint. Probant sententiam auctoritate *Sacri Lyrici* Psal. 69. 32: *Et placebit Deo super Iuvenem, cornua producentem, & ungulas. Quem vertunt illi: Et recepit Dominus magis quam bovem taurum qui facit cor-*

nua, unguis. Ut innuerit Psaltes placuisse Domino magis preces, quàm Adami sacrificium. Nusquam enim Tauros boves statim à nativitate cornibus instructos fuisse & unguibus, nisi mundi initio quum perfecta essent animalia. Idem reperit *R. Iuda* 2. Aphorism. de Sabad. & 3. de Cholin. Sed hæc authores suos sapiunt, nec Unicornem magis bovem probant, quàm bicornem.

C A P. XVII.

Asinus unico cornu solidipes. De ejus talo Aristotelis, & Plinii lapsus. Isidorus tangitur. Talus ab ἀσραγόλω. Asini adumbratio. Mutationum causæ: & alia.

T Estimonio magnorum Auctorum celebratur inter interioris Indiæ feras Unicornu Asininum, eo tamen discrimine quòd & solidipes sit, & talos habeat. Solidipedem Asinum de prædicant *Aristoteles*, simul & *Plinius* Naturalis historiæ antesignani. Ille quidem

dem lib. 2. de historia Animal. cap. 1. *At solidipes, idemque Unicornis est, quamquam rarum, ut Asinus Indicus: ille enim & Unicornis, & solidipes est.* Et lib. 3. de Partibus eorundem cap. 2: *Cornigerorum pars maxima bisulca est: sed solidipes etiam traditur in eodem genere, quem Asinum Indicum vocant.* Hic verò nihil diversus eadem inculcat lib. 11. c. 37. ubi de Cornuum agit differentiis: *Tenuiora foeminis plerunque sunt, ut in pecore: multis ovium nulla, nec cervarum, nec quibus multifidi pedes, nec solidipedum ulli excepto Asino Indico, qui uno armatus est cornu.* De talis subnectit infra cap. 46. *Unicorne Asinus tantum Indicus. Talos Asinus Indicus unus solidipedum habet.* Et in eandem sententiam suprà Aristoteles l. 2. histor. cap. 1. *Talem etiam Asinus ille Indicus solus in solidipedum genere possidet.* Non dissentit Philes, qui sua de Animalibus ex Aristotele Ælianoque, iudicio Michiælis Barthii concessit:

Ἀσείγαλον αὐτὸ ἢ τῆς χολῆς κύστιν φέρει,
 τῶν μωνύχων, βέλτιστε, τῶν ἄλλων μόνον.

Talum verò & cystem fellis gestat, solidipedum aliorum solus. Quod quo naturæ factum sit instituto, horum nullus explicat. Forfan ad latius pedum munimentum in desertis Indiæ necessarium. Cæterùm quo jure Aristoteles, & quem hic ferè exscripsit *Plinius* talos cum digitis conjunctos neget, conijcere non possum. Certè in errorem communem ille hunc duxit è vestigio sequentem. Convictos illos affirmat *Plinius*, qui hominem talos habere existimarunt, & pro certo *Aristoteles* credit ipsi non esse. In quo uterque strenuè falluntur. Talos enim inter pedis humani ossicula in sectione ejusdem quotidie numeramus, & ab Anatomix peritis, quòtquot usquam sunt, iidem observantur quibus carere per naturam pedes non potuerunt, calcaneo siquidem in sustinendo pede operas mutuas præstant, & omninò in movendo eo primas tenent. Quod fusius capite 7. & 8. lib. 3. de Usu part. persequitur *Galenus*, ubi extendere & flecte-

flectere pedem , supernæ astragali de-
 articulationis opus per partes demon-
 strat. Mira quoque est Tali descriptio
Pliniana ab *Aristotele* aliena : Talum
 enim rectum dicit in articulo pedis ven-
 tre eminentem , concava in vertebra
 ligatum. Quid enim ad calcaneum ver-
 tebræ dorsî motores ? Excusari tamen
 in eo meretur *Plinius* , & leni iudicio
 explicari. Vertebam articulum vici-
 num nuncupavit , cui , vertendo ut in-
 serviat , inferitur. Hoc significationis
 ambitu etiam vertibulas , quæ cum
 vertebrais eadem sunt , ceperat *Lucilius* ,
 ut monet *Abbreviator Fesii Pauli* : *Ver-*
tibulas quum dixit Lucilius , articulos intel-
ligi voluit. Et ipse *Plinius* primo Libro
 XI. articulationes insectorum falsas ,
 vertebrais vocavit : aliquibus verò non
 tota incisura eas ambiente rugas , sed
 in alvo aut supernè tantùm , imbrica-
 tis flexilibus vertebrais. Latum vocum
 usum eîingere voluit in re simili , sed
 voce dissimili , *Isidorus* lib. XI. Orig.
 cap. I. quum Talum sub crure collo-

cat,

cat, sub talo calcaneos. Talus enim sub crure magis non est quàm calcanei, si pressius loquamur. Majoris tamen erroris tenetur allata ab eo Tali etymologia, quam à Tolo deducit, quia tolus eminens sit rotunditas. Quippe rotunditatem minorem talus habet, quàm aliud quodvis officulum, ut etiam Quatrio à totidem lateribus dictus sit. A Græci nominis, ἀσάλαλ, terminatione ultima, γάλ, recisa, Talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono: unde natum Latinorum Turtur à Græco τουργός five *Æolica Dialecto* τουργός, & à σφγσιον Spinturnix, cujus mutationis occasionem dederunt ipsi Græci, qui eadem licentiâ utrumque elementum confuderunt, ut ex Hesychio videre est, quum σγέον pro ισέον expressit. *Aristotelis* enunciatum ut defendat *Commentator* ejus *Augustinus Niphus*, in Expositione illius textus Tali duplicem proponit significatum, pri-

primum pro ossè illo super calcaneum protuberante, alterum pro ossis genere quod in articulo pedis parte posteriore ventre eminent. Quâ notione apud *Aristotelem* venit. Verùm enimverò ut processum illum Tibiæ grandiorem Talum dicendum probaret, majori opus erat auctoritate, quanquam utram velit significationem non magno-pere interfit, quia in hominibus, quod negavit cum *Aristotele Plinius*, utrumque os invenitur. Quale porrò sit fueritve animalis genus, eò est obscuriùs, quò in eo describendo parciores sunt Auctores. Asinum Indicum fuisse, illumque inter Monocerotes solum cognitum *Aristoteli & Plinio Jul. Scaliger* suspicatur, cujus verba ad has lineas merentur vocari ex lib. 2. de Histor. Animal. t. 130: *Vartomanni Monocerotem Aristoteli & Plinio incognitum fuisse puto, eosque tantum de Asino Indico locutos: qui planè alius sit ab Unicornè, cui hoc peculiare nomen est, de qua Vartomannum vera loqui existimo. Asinus autem*

tem Indicus Indiæ deferta incolit, pugnat pro pullis calcibus, atque etiam morſu: mirum. Nam quibus cornua dura ſunt, quod dentibus corripuere facilè ſolvunt, carnes ob amaritudinem inutiles. Silveſtrem Monocerotem apud Indos errantem Cieſias apud Herodotum ab H. Stephano impreſſus indigitavit, quo nomine etiam Æliano venit lib. 4. de Anim. cap. 52. tametſi, quæcunque ab eo de Afino Monocerote referantur, ex aliorum ſententia profluant, ut fatetur ipſe, & probat Io. Æmilianus Ferrarienſis Syntagm. 4. de Ruminantibus, Andreas Marinus lib. de Unicornu, qui hunc Afinum pro Chimæra habet, quòd à nullo fit obſervatus poſteriorum noſtri ſæculi, qui Indos, vel Novas alias Terras, veteribus ignotas, frequentius adiverunt. Viſos quidem Afinos in India magnitudinis eximiæ, celeritate pollentes & pulcros, ſed ſine cornibus omnes. Interiſſe verò ab eo tempore ſpecies vel ſingulis tantùm centenariis inſtar Phœnicis conſpici, rationi mini-

minimè esse conforme. Cui tamen non
 difficile foret occurrere, si litem hanc
 pro Afinis meam facerem. Enimverò
 mirum haud est, non cuivis pertrans-
 eunti Monocerotem occurrere, qui in
 desertis sola loca quærit, & ipsis Ma-
 gnatibus terræ illius ad eò ob raritatem
 æstimatus, ut cornua armillarum vi-
 cem præstent. Quòd si visi sint Afini
 ejusdem conditionis & naturæ ἀκέρα-
 ται, pro cornutis magnum dabunt ar-
 gumentum; eo enim ordine in crean-
 dis rebus versatur Natura, ut per gra-
 dus progressa in certam speciem con-
 gerat, quæ partitè in plures divisit: ut
 taceam à cornibus, in quibus pro Indi-
 viduorum conditione ludit Natura,
 speciei nullam probari diversitatem,
 quod exemplum Cervorum docet.
 Quamobrem si observati ejusdem na-
 turæ Afini ἀκέρατοι, quidni fuerint
 eodem angulo terrarum Monocerotes?
 quum etiam ὄνοι τὰ κέρατα ἔχοντες in
 Africa & Scythia reperiantur, Libya-
 que teste *Herodoto* lib. 4. ad quem qui-
 dem

dem multitudinis gradum sine intermedia unitate non transcenditur. Species an interire possint alterius est instituti & ordinis, præsertim quum extra objectionis illius telum jam simus. Asinus enim ille sylvestris simplex à cornuto solis cornibus distinguitur, non specie aut formà, ut hujus interitus speciei totius Asininæ occasum secum non trahat. In omni certè specie lapsu temporum aliquid remittit serior ætas, quod vel magnitudinem vel virtutem aliam spectat, sine generis istius defectu, quo fortasse pacto homines ab immani monstrositate Gigantum cum sæculo defecerunt, & sublatâ Titanum specie, ex *Juven. Sat. 15.*

*Terra malos homines nunc educat, atque
pusillos,*

Qui olim in immensum protendebantur, auctâ corporum mole, partim largiori victu, partim vasorum amplitudine, partim membrorum ad extensionem facilitate & mollitudine, quibus inde contractis & firmatis intra debitam

142 TH. BARTHOLINI
bitam mensuram constiterunt. Par in
Asinis ratio vel parùm diversa, à capite
cornuum materiam potuit repellere,
vel generandam prohibere, ut non fre-
quentiùs Monocerotes Bicornesque ap-
parcant, quàm homines insuetà ma-
gnitudine, vel exilitate subinde per sæ-
cula etiam emergentes. Irridet autem
à Mercatorum itinere desumptum ar-
gumentum *H. Stephanus*, quos ἀναλ-
φαιήτες quum vocat, iudicio eo, quod
doctrinâ quæritur, omninò carentes,
nec observare posse, nec observata aliis
viris doctis commemorare iudicat, ad-
eóque minus illiteratis fidei, quàm an-
tiquis Scriptoribus adhibendum.

C A P. XVIII.

*Asinini Cornu Virtutes. Onager Plinii; de-
que eo Olai Magni error. Plinius emen-
datus. Lalla. Armillarum in poculis usus.
Cornu aureum Danicum. Aurata animan-
tium cornua.*

Virtutes ab *Æliano* Cornu huic Asi-
nino assignatas hic intactas relin-
quam,

quam, quòd vocum similitudine, per errorem narrantium, à Monocerote ità per excellentiam dicto, mutuatus sit ipse, in quarum multitudine tanquam impossibili, adeò triumphat *Andreas Marinus*, ut vel hoc solo nomine falsam Monocerotis historiam credat. Verùm illæ alii loco reservari debent, in quo id agimus unicum. Quamquam verò in dignitate & excellentia Unicornis excefferint fidem scriptores peregrinis rebus fucum adornantes, famæ tamen longinquæ id adscribendum, quæ certam & indubitatam rem propriis induit conditionibus. Nec enim ille fucus uni Afino Monoceroti contigit. Omnia invasit quæcunque veterum monumentis celebrantur.

In quorum fidem nolo aliena arcescere, quum ex Afino Indico, quem pro vero agnoscunt alioquin dissentientes, abundè suppetant. Onagram à feritate insita vocant, de quo tanta existant miracula. *Plinius* lib. 28. cap. 15. in calculo frangendo ejus præcipuas par-

partes admiratur: *Præcipuum remedium traditur in calculo Onagri: quem dicitur, cum interficitur, reddere urinam liquidiorum initio, sed in terra spissantem se. Hic adalligatus femini, omnes impetus discuit, omniq̄ue suppuratione liberat. Cap. verò X. omnia Onagris efficaciora probat iis, quæ ab Asino vulgari depromuntur. Reliqua quæ ab Olao Magno lib. 18. cap. 1. & 2. Onagro attribuuntur medicamenta, ut hic aliena, silentio prætermitto, quum Onagros ille lib. 11. cap. 36. Alces explicet, Septentrionalibus in quotidianum usum venientes, quo jure aut vetustatis indicio ipse viderit. Utramque enim feram multum inter se differre, & nominis origo, & natalis locus & forma diversa evincet. Isidoro teste lib. 12. Orig. cap. 1: *Onager interpretandus* (ita enim, non interpretatur, legendum fortè) *Asinus ferus. ὄνον* quippe *Græci Asinum vocant, ἄγρον ferum.* Onager autem Olai, seu Alce, ad Cervum accedit potiùs quàm Asinum, licet communi feritate conveniant.*

riant. Quid verò inter Asinum Cervumque intersit, non credo ignorasse *Olaum*. Natale Alces solum Boreæ sunt partes, & quidem propriæ, eodem probante. At Onagros veterum montem qui Cappadociam à Lycia dividit non transisse fidem fecit *Plinius* lib. 8. cap. 58. imò Phrygiam & Lycaoniam præcipuam incoluisse testatur *Idem* cap. 44. & *Varro* lib. 2. de R. R. Et omninò remotiorem Africam, auctor *Solinus* cap. 27. *Isidorus* lib. 12. cap. 1. Indiam quoque *Philes*. Formam diversam ex naturæ venamur varietate. Onagri ex *Isidoro* indomiti sunt in desertis vagantes, Alces contra Septentrionalibus ita domiti, ut pro equis adhiberentur, nisi ob arcana Regni interdicto prohibiti essent. De famis ac sitis tolerantia tacent veteres, quam in Alce laudat *Olaus*, nec hic de Alcinæ carnis deliciis quidquam, quia caro Alcis dura & concoctu difficilis nobis visa Hafniæ, nullà saporis gratiâ, quæ Onagro planè singularis, non obstante *Philete* qui

carnem ejus ἀέρωτον nuncupat, quem forsan *Julius Scaliger* sequitur. *Plinius* namque lib. 8. cap. 44. de his: *Pullis eorum ceu prestantibus sapore Africa gloriatur, quos Lalifiones appellant: Quorum usus & Romæ ante Mæcenatem frequens, qui instituit primus in epulis Asinorum pullos, ut idem auctor est cap. 43. multum eo tempore Onagris prelatos: post eum interiit autoritas saporis. Asino moriente viso, celerrimè id genus deficit. Quæ mendosa ut emendarentur manum medicam experta sunt Ἰατρίας Salmasti; qui ita restituit: sapor: Lalifionum oriente usu celerrimè id genus defecit. Quia scilicet gustui gratior erat Lalifionum caro, quàm Asinorum pullorum, aut omninò Onagri.*

Lalifiones pulli sunt Onagrorum nondum ablactati ab infantum Lalla dicti, sive sono sive articulatis partibus, de quo Lalla puerorum fusiùs in *Antiquitatibus nostris Natalitiis* datâ industriâ egimus. Inter cibos generis valentissimi, in quo plurimùm alimenti est,

Cel-

Celsus lib. 2. cap. 18. refert omnem grandem feram, quales sunt caprea, cervus, aper, onager; sic enim legendum, non ut in vulgatis *capra*, ex emendatione *Io. Rhodii*, qui unicus *Celsianæ* puritatis vindex, sic in optimis *Italiæ* Codicibus MSS. deprehendit, maximèque in *Florentino*, quem jure cæteris omnibus præfert. Nihil denique de libidinis æmulatione notavit in suis *Olaus*, quam cum exitio etiam prolis propriæ in *Onagris* carpunt *Solinus* & *Isidorus*.

Id verò de *Afini Cornu* notandum ex *Æliani* lib. 4. histor. Anim. cap. 52. Indis poculi vice fuisse principibus & potentioribus, quod, ut brachia, auro interstinguere solerent. Cui simile quid, in poculo *Michaëlis Imperatoris Constantinopolitani*, admiratur *Philes*, ex cornū *Onagri* constructo, triplici orbe (*ζωσμηγεαυ* vocat) distincto sicut venulis marmoreis.

Armillas aureas majoris fortis *Viris* reservatas vel hinc apparet, quanquam

florente Republica Romana non adeò fuerint infrequentes. Solus L. Siccus Dentatus Oratione ad populum apud *Dionysium Halicarnassenum* lib. 10. Antiq. Rom. jactat se ex acie reportasse torques aureos 83. armillas aureas 60. Et si credimus *Festo*, Armillæ ex auro ut plurimum, quas Viri militares ab Imperatoribus donati gerbant, in quo tamen dissentit historia *Liviana* L. Papirii Consulis, qui Equites omnes ob egregiam in bello operam armillis argenteis tantùm donasse fertur. Quod fecerat & Severus Imperator apud *Iulium Capitolinum* in Maximin. Natali *Getae*, filii minoris, Severus militares dabat ludos propositis præmiis argenteis, id est, armillis, torquibus, & balteolis. De quibus in *Schedio* nostro de *Armillis Veterum* plura egimus.

At Indorum proceres ob uberiores auri proventus ut aureis dextralibus brachia, ita cornua potoria ornabant circulo aureo, eum sine dubio in modum, quo aliis ejusdem metalli circulis,

AMERICAN
CHRISTIAN BIBLE SOCIETY
NEW YORK

AUREUM
Serenissimi Principis
CHRISTIANI QVINTI
CORNU.

lis, tam aureum Serenissimi Danorum Principis CHRISTIANI V. Anno Christi 1642. in Cimbria nostra repertum cornu distinguitur, (cujus Iconem ex *VVormii* monumentis hic damus) quàm alterum coronis ex argento deauratis per intervalla decoratum, quod ex Musæo Viri undequaque Maximi D. *Jacobi Matth. Arhusii* Affinis nostri, in Auream suam Dissertationem advocavit sæpiùs nominatus *VVormius*.

Hujus aurei Cornu occasione cornua animantium memoriæ obversantur, quæ auro ad sacrificium signata veterum superstitio induxit. Græci quidem omnes, præter Lacedæmonios apud *Platonem* in *Alcibiade*. De quibus accipiendus *Homerus* *Odyf.* γ.

— Χρυσὸν κέραςεν ὤχευ δ' ἄε.

Nec aliter Romanorum sacrificuli, ut testimoniis evincam, *Virgilii* lib. 10.

— *Aurata fronte juvencum.*

Martialis quoque lib. 9. Epig. 42.

*Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus aureis juvencum.*

Nec non Tibulli Lib. 4. Eleg. 1.

— *Nec illis*

*Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Valerii Flacci lib. 1. Argonaut.*

— *dabit auritis & cornibus igni*

Colla pater —

Planè ad rem Seneca in Oed. v. 135.

*Aureo taurus rutilante cornu
Labitur.*

Et alter lib. 1. de Ben. *Nec in victimis
quidem, licet opimæ sint, auroque præful-
geant. Trebellius quoque Pollio in Galie-
no: Processerunt etiam altrinsecus centeni
albi boves cornibus auro jugatis. Quo fine
apud Varronem lib. 6. LL. cornutam um-
bram, optimè ex antiquo libro emen-
dat Ausonius Popma, Cornuat aurum,
quòd cornu hostiæ auro induxerit.
Nec boum tantùm, sed & caprarum
cervorumque cornua auro ornarunt.
Pindarus Olymp. E'ιδ. γ.*

Χρυσόκερων ἔλαφον.

Seu Auricornem cervum. De priori
Euripides :

Τάν τε χρυσοκάρηνον ,
Δόξαν ποιηλόνων .

*Aureo quoque capitū decoram
Maculosam capream.*

Et celebris alia aureis cornibus fertur ,
quam vivam adducere tertio Herculis
labori datum , apud *Anonymum* de cer-
tam. Herculis cap. 3. ab *Allatio* ex *Va-*
ticana bono publico divulgatum.

C A P. XIX.

Equi Monocerotes diversorum locorum.

Andreas Marinus juratus Cornuto-
rum animantium hostis, equos
Unicornes Novi orbis scrutatoribus vi-
fos negat , & quanquam visi sint,
ignorari, si sint *Æliani* similes, quòd hic
non descripserit nec Equum, nec ejus
Cornu, sed solūm narravit ab aliis au-
dita. Ad hæc cornuum hanc virtutem
ab incolis Regnorum Indiæ nusquam
hodiè deprædicari. Rei veritas, ut

fatear, hic difficilior ob auctorum vel negligentiam vel ignorantiam. Eadem tamen *Marino* de *Asinis* responsa, pro *Equis* quoque militant, mutatis tantum nominibus. Ab incolis *Indiæ* hodie cornuum equinorum virtutem filerime non movet, quum res notæ plenas buccas non requirant, aut verborum ampullas. Quis enim usquam terrarum, omnium planè cornuum peculiarrem adversus venena vim ignorat, ut deprædicando *Equino* cornu, nihil præ aliis cornibus sigulare promittente, superfedere possint. Nec pro vero accipimus equum talem visum nunquam. Narrat enim *Io. Eusebius Nierenbergius* lib. 7. histor. Natur. adm. cap. 2. se in aula *Philippica* equum quendam *Cornutum* vidisse. Ex *Indis* forsan allatus, cum quibus maximum exercent commercium. In stabulo *Principis Stiliani* equum vidit superioribus annis *Leo Al-latius* Vir doctissimus; magnitudine exilem, sed ferociâ summum, cui post aurem dextram incurvum cornu exstabat.

bat. Cui similem, nisi idem fuerit, se observasse Neapoli *Nicolaus Angelus Elifaus* Gymnafii Regii Profeflor fubtiliffimus nobis narravit. Ipsi vidimus in Equili Sereniffimi Regis Daniæ *Frideric* III. equum generofum, cui ex auribus cornua nigra fuccefcebant, & ex deciduis nova femper generabantur, quæ clementiffimè mihi Rex *Auguftus* & monftravit & donavit. Equus, cujus icona nobis dedit *VVormius* talis eft, qualem verfâ paginâ damus. Taceo verò aliorum *Strabonis*, *Plinii*, & *Solini* auctoritates ab aliis pro cornutis equis propofitas, quas verò *Monocerot*i applicandas ex inferiùs dicendis palam fiet.

C A P. XX.

Rhinoceros Bos. Bos Lucanus unde. Rhinocerotis nafus. Geographus MS. primo dilucidatus, mox caftigatus. Æthiopum nomenclatura.

DE Rhinocerotis noſtri nomenclatura diverſa apud antiquos.

feruntur judicia. *Festus* enim auctor est Rhinocerotem quosdam. Bovem dixisse Ægyptium, forsan quòd in spectaculis à Pompejo Magno primus sit exhibitus Romæ devicta Ægypto, ut narrat *Plinius* lib. 8. cap. 20. vel ab ipso postea Augusto apud *Dionem* lib. 54. & *Suetonium* cap. 39. Quòd verò Bovem dixerint, alia ex antiquitate ratio, apud quam, pro quovis animali justam magnitudinem excedente, Bovis nomen adhibebatur, ut vel ex solo Junonis epitheto apud Homerum clarescit. Unde quum majus Romanis illis sæculis animal longiori spiramento in urbe non comparuerit, bovis appellatione insigniverunt Rhinocerotem, quem maximum credebant; superioribus verò Reip. temporibus, Pyrrhi bello in Lucanis comparentibus Elephantis, primi hi Bovis nomen meruerunt, ob vastam corporis molem, quam in capite præsertim exprimunt nummi mei in Campania reperti, dictique sunt Lucæ Boves seu Lucanæ, auctore

Varrone de R. R. lib. 2. cap. 3. Solino Polyb. cap. 25. Elephantes Italiae Anno V. C. 472. in Lucanis primùm bello Epirotico vidit, & Boves Lucas inde dixit. Quibus clarior accedit Isidorus lib. 12. Origin. cap. 2. Hos boves Lucanos (alii Lucas legunt) vocabant antiqui Romani: boves, quia nullum animal grandius videbant: Lucanos quia in Lucania illos primus Pyrrhus in pralio objecit Romanis. Diversam quidem vocis originem quærit Baronius in Annal. ad Anno Christi 58. Bovem nempe Lucam ab Italis eo tempore vocatam, allusione facta ad figuram bovis Evangelistæ Lucæ tributam; sed à Cl. Salmasio in suis ad Solinum Notis improbat, quia id nominis Elephanti longius ante natum Salvatorem assignatum, eo scilicet tempore quo Lucaniam infestis signis & feris intraret Pyrrhus, nec bovem ad Evangelistæ exemplum, Lucam vocarunt Itali, sed Elephantem. Vulgatior tamen Rhinocerotis appellatio Græcis pariter & Latinis, à cornu quod

quod circa nares eminet, unde nasuti & alios adunco naso suspendentes Rhinocerotis nasum habere dicuntur, apud festivissimum *Martialem* lib. 1. Epigr. 4.

Majores nusquam ronchi, juvenesque senesque

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Indos, tamen & Æthiopes patrio aliquo, cæterisque gentibus ignoto nomine, domesticum animal indigitasse, elegantissimus *Q. Curtius* lib. 9. cap. 1. exponit in Indiæ, post Porum devictum, delineatione: *Rhinocerotes quoque, rarum alibi animal, in iisdem montibus crant.* Cæterum hoc nomen belluis eis inditum à Græcis. Sermonis ejus ignari aliud linguâ suâ usurpant. Quod quum taceat, nostrum erit inquirere. Ab incolis Cambajæ & Patanæ *Gandas* vocari refert *Garcias ab Horto* lib. 1. cap. 14. Æthiopes ἄρξ vel ἄρξισι appellarunt, quod ex *Geographia Christiana Medica* MS. eruo, ut ex verbis Auctoris ipsius elucescet: Καλῶσι ἡ αὐ-

τὸ οἱ Αἰθίοπες τῇ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ ἄρες ἢ ἄε-
 σι, δασυώντες τὸ δεύτερον ἄλφα, ἢ ἔτω
 περιθύντες τὸ ῥισί. ἵνα δὲ ἔ μὴ ἄρες ἢ
 τὸ θηρίον. δὲ ἢ ἔ ἄεσι, ἀροτελιᾶν. ἐκ ἔ
 χήματ[⊕] ἔ πει τὸς ῥώθωνας, ἅμα ἢ καὶ
 τῷ δέρματ[⊕], πλὴ ἐπωνυμίαν αὐτῷ τεθει-
 νότες. Quæ ita interpretor: Appellant
 verò illud Æthiopes propria Dialecto ἄρες
 aut ἄεσι, aspirantes secundum alpha,
 & ita arponentes τὸ ῥισί seu naribus: ut
 per τὸ ἄρες quidem sit animal, per τὸ
 ἄεσι verò arans, ex schemate circa na-
 sum simul & cute cognomen ipsi ponentes.
 Obscurior Anonymi Geographi mens
 explicatione omninò indiget. Nomi-
 num diversorum ratio ex duplici pen-
 det principio, Naturâ & Arte Rhino-
 cerotis. Naturali decore cornu in nari-
 bus prominens gerit, à quo ἄεσι di-
 ctus, à naribus quibus elementum il-
 lud primum cum suspirio prætexue-
 runt Æthiopes. Ars terram vertere in-
 star arantis docuit, vel certè ex mortui
 corio aspero captarunt coloni, quam
 præcedentibus verbis insinuavit Anony-

mus : ἔχει ἣ καὶ τὸ πάχος τοῦ δέρματος αὐτῆς ξηραίνόμενον, δακτύλους τέσσαρας, καὶ ἐξ αὐτῆς ἔνιοι βάλλουσιν, ἀντὶ σιδήρας, εἰς τὰ ἄροτρα, καὶ ἀροτεῖωσι τὴν γῆν.

h. e. Habet verò & crassitiem cutis suæ exsiccatam, digitos quatuor, & ex illis aliqui ante vomerem in aratris projiciunt, & terram sulcant. Unde ἄρξ ἰψὶ natum nomen ab arando, sicut à naturali nasi ornamento ἄρσι. Quam Anonymi obscuri mentem existimo, apud quem invertendus verborum ordo, ut sententiæ propriæ pondus subsistat. Legendum enim : Ἐὰν δὲ μὴ ἄρσι ἢ τὸ θῆριον. Ἐὰν ἣ δὲ ἄρξ ἀροτεῖαν. Nam ex naribus denominationem feræ Unicornis habuit ; ab arando verò aratoris ; quò etiam frequentia videntur collineare, si Etymo Anonymi insistamus, qui vi quadam ad Græcam originem propria Æthiopum pertraxit : quo vitio inter Latinos Grammaticos Festus, Isidorus, aliique ex æquo tenentur, Græcorum origines ad Romanam progeniem reflectentes. Videntur fanè potiùs ad Hebraismi lan-

lancem examinanda, in qua *ἀλεισι* cum *קר* communi radicalium ductu æquum libramentum facient, si facili mutatione *ק* pro aspirato alpha substituatur, eodem quo *Germani Daniq̄ue* modo aspiratam in *Horn* ex C Latinorum derivarunt, *קר* autem *Rabbinorum Talmudicorum* libris nobilitatum, per Animal unicum cornu gerens ab iis exponitur: quam tamen vocem per *רם* exprimit *Scriptura*, unde illud *קר* ex Orientalium lingua communi in *Talmud Bauli* irrepsisse, ut plura alia, suspicor, quum illud Talmudici scripti compendium, *Babyloniæ* ex *Misna* illa antiqua, à *Rabbi Juda*, sancto dicto, compositâ, contraheret, post destructionem *Templi* ultimam 470. circiter annis, per *Rabbinorum Ravenâ & Ravasiè*, ut in *Rituum Historia* Part. 2. cap. 2. explicat *R. Leo Mutinensis*. Sed nec opus esset huc confugere, apud *Æthiopes* enim vicina vox in usu, quam facilè pronuncian- do, ut hodie inter omnes obtinet vo-
cum.

cum modulatores, corrumpebant. Occurrit ea *Pfal.* 21. commate 22. in versione Æthiopica antiqua, quæ Romæ prod. it, & in qua egregiam operam posuit R. P. *Jacobus Wemmers* Antverpianus, edito accurato vocum Æthiopicarum Syllabo, ubi $\phi\psi\chi$: $\kappa\lambda\mu$. Ahadu Karnu, Monocerotem indicat communibus Orientalium radicibus.

C A P. XXI.

Rhinocerotis bina cornua. De iis in Geographo dubium. Cornua mobilia. Martialis approbatus. Rhinocerotis per partes descriptio, ubi corrigitur Geographus. Cornu Rhinocerotis Virtutes: ejusdem dens, & cornu minus.

AD Rhinocerotis porrò delineationem gressus referamus, quem cum *Dione* lib. 51. histor. Rom. & *Plinio* lib. 8. cap. 20. consentit *Ælianus* mellitissimus animalium descriptor, ut à *Barthio* vocabatur, Elephanti magnitudine par esse animal, unico in nare cornu modicè inflexo, sed tanti acuminis,

minis, ut ferrum & saxa penetret. In cornu tamen falluntur omnes, qui sine pari Rhinoceroti tribuerunt. Bina enim gestat evidentiora, majus in naribus, in fronte minus, quanquam in naribus utrumque collocet *Anonymus Geographus M. S.* in descriptione τῶν ζώων Ἰνδικῶν: τὸτο τὸ ζῷον καλεῖται ρινοκέρας, ὅτι τὸ ἐν μυκλήσιν τὰ κέρατα ἔχειν: Hoc animal appellatur Rhinoceros, quòd in naribus cornua habeat. Nescio an forsan similia viderit illis, quæ nos in Technicotheca Magni Ducis Hetruriæ Florentiæ vidimus, cornu nempe Rhinocerotis exiguum, sed duabus eminentiis velut tumulis distinctum. Cornu in naso Rhinocerotis duplex ex Musæo *Swammerdamii* Senioris hic communicamus. De minori nihilo minùs intelligendum, quòd mox idem subnectit: Ὅτι ἡ ὤρα πατεῖ, σαλεύοντι τὰ κέρατα, ὅτι ἡ ὄρα μὲν θυμῶ, ἀποτείνει αὐτὰ, καὶ ἀσάλαλα δέισκοντι: Quum verò ambulaverit, quassantur moventurque cornua, quando ve-

rò cum ira oculorum aciem intendit, extendit illa & dura firmaque inveniuntur. Mirum enim, cornu solidum pro lubitu modò huc modò illuc moveri, pendulæ caudæ instar. De Phrygiis bo-
 bus quidem fidem facit *Aristoteles* lib. 3. hist. cap. 9. cornua, perinde ut auriculas, movere, idque quòd cuti potiùs quàm ossi adhæreant. Et *Solinus* cap. 5. de Indicis tauris: *Hi quoque circumferunt cornua flexibilitate quâ volunt.* Hæc tamen cornua solidam ubique servant substantiam, nec flaccescunt, quamquam moveantur ad muscoli motum. Unde mea fert opinio, minus illud in fronte cornu his coloribus depinxisse *Geometram Christianum*, quòd mollius esse poterat & fibrosum potiùs, ut receptâ per vehementiorem animi motum caloris & spirituum copiâ impletur, & distentum duresceret: cui simile quid Indicis nostris gallinis & vermibus corniculatis usu venit, indirectum tensis eminentiis, quæ cornua aliquâ similitudine mentiuntur. Enim-
 verò

verò quum de duris illis cornibus addidisset auctor *Incertus* : Ὡς ἢ δένδρον διώαοθα ἐκελίξεν ἐν αὐτοῖς , ferè ad eorum alterum ità restringit : μάλιστα τὸ ἱμπεροῦεν , quia id validius altero. Utrumque junxit in Rhinocerote *Martialis* lib. de spectaculis Epig. 22.

Gravem gemino cornu sic extulit ursum.

Ubi cornu geminum non ad Rhinocerotam flectit *Hadrianus Iunius* , sed Urum , quem loco Urſi cum *Iano Douſa* ſubſtituit , majori ſpectaculorum miraculo. Sed hæc ex duplici cornu Rhinocerotis ignorantia dependent , quod ætas poſterior fidelius detexit. Ut retineatur Urſus , ſuadet frequens ejus in arena veterum rotatio , ab eodem Epigrammatographo Ep. 11. deſcripta. Cutis conditio diverſa obſervatur à veterum deſcriptione. Quippe in tergore ferebatur ſcutulata , & quaſi clypeis munita apud *Plinium* , ſecùs quàm id videntur αὐτόπλαι. *Chriſtianus* ille *Geographus* , Monachus forſan & bonæ fidei , in Æthiopia præſens aliquot ſuis oculis

lis contemplatus est, ut ad calcem capitis enarrat: Τεθέαμαι ἢ ἢ ζῶνται ἐν τῇ Αἰθιοπία ἀπὸ μακρῶν ἰσάμων, ἢ νεκρὸν ἐκδαρὲν, ἢ καπεγλιθὲν ἄχυρα, ἢ ἰσάμων ἐν οἴκῳ βασιλικῷ, ὅθεν ἀκρεβῶς κατέγραψα. h. e. Si in Latium transferas: *Vidi vero & vivum in Æthiopia è longinquo stans, & mortuum excoriatum* (ἀδόρον enim, seu pelle carentem, puto reponendum,) *& propius astant parvum in aula Regia stantem, unde accuratè eum delineavi.* Vidit quoque non paucos tam cavæ inclusos, quàm in sylvis oberrantes nuperrimè *Iacobus Bontius* Indiæ Orientalis Archiater. Uterque tamen de scutulato tergo pisce magis mutus. Prior enim crassam fatetur cutem & exsiccatam, sed sine clypeis: Οἱ πόδες ἢ ἢ τὸ δέρμα ἀτραπλήσια εἰσι τῷ ἐλέφαντι. ἔχει ἢ ἢ τὸ πάχος ἢ δέρματος αὐτοῦ ξηραίνόμενον. Posterior clarius per partes cutis conditiones exhibuit *Notis ad Garziam cap. 4: Cutis è nigra est cinericia, instar Elephantina, rugosa admodum cum plicaturis profundis circa latera*

latera ac in dorso: crassam admodum habet pellem, ut quæ ictu Iaponica macharæ facile resistat. Neque hæc bestia scutis munita est, ut apud nos depingitur; sed hæ plicaturæ hos clypeos mentiuntur, neque una pars durior est alterâ. Colorem cutis è nigro cinerium vocat *Bontius*, quem alii *buxeum* dixerunt ex *Plinio* l. 8. c. 20. ut *Andream Marinum* mirer, id nominis apud veteres reperiri, fortiter negasse. Usum nec corii nec carnis *Rhinocerotis* magno-pere deprædicatum memini. Illius tamen ex naufragio *Ligustico* servatas particulas, ob spectaculi novitatem, ad *Franciscum Regem Galliarum* accolæ attulere, cujus historiæ seriem narravit in *Observationibus Amatus Lusitanus*. Et coctum in spiritu vini febribus sanandis, ventriculi imbecillitate, *Asthmate*; depellendisque lumbricis impensè laudant experti. Hujus verò esu *Mauri* delectantur, necessitate fortean adducti, quum nervosa planè sit caro & dura, ferratosque *Plauti* dentes, judice *Bontio*, postulet. Nec id videtur à
veri-

veritate abhorrens, quia mollissima alioquin animalium caro in delicata linguæ textura superatur, quæ in Rhinocerate adeò spinosa *Marco Paulo Veneto & Jacobo Bontio* fertur & aspera, ut si irritetur, hominem simul ac equum tanquam pulicem prostrata lambendo necet, dum asperitate linguæ suæ cute ac carne ad ossa usque animalia denuadat. Ob eam linguæ asperitatem virgultis perquam spinosis vescitur, & herbis, ut inter herbatica animalia numeret *Solinus*, quòd crudivorum non sit, nec sanguinolentum, nisi stimulo injuriarum incitetur. In cujus veritatem pauca addit *MS. Geographicum*: Τὸς ἰ ὀφθαλμὸς κάτω παρὰ τὰς γνάθους ἔχει. φοβερώτατον δὲ ἐστὶ πᾶν. μάλιστα καὶ τῷ ἐλέφαντι πῶς ἀντικείμενον. *Oculos infra circa maxillas habet. Valdè autem est terribile, maximè Elephanti, quando ei opponitur.* Hinc nisi justâ interpositâ distantîâ Rhinocerotem intueri ausus non fuit *Geometra*; sed animo fortiôr juniori illi aulæ incluso propior adfuit &

excoriato, in quam rem ipsa *Auctoris* verba suprâ retuli, hic vel corrigenda vel explicanda. Parùm quippe cohæ-
 rere videntur, καὶ κατεγλιόθεν ἄχυρα
 ἢ ἰσάμενον, ubi multitudinis numerus
 simplici sociatur. Ἀχυρα vel pro exi-
 guis ætatis teneræ bestiis, quas plures
 viderat, capienda, à paleæ exilitate
 translata voce, vel pro ἄχυρα substi-
 tuendum ἄχυρα, quòd forsan succo
 destituta fuerint & macilenta: ad quæ
 intrepidus sine noxæ metu accesserat.
 Prior lectio meo arbitrio huic præfe-
 renda, si in numero singulo propter
 sequentem Syntaxin ἄχυρον reposueri-
 mus. Parvus enim Rhinoceros, cujus
 generis in Magnatum educantur ca-
 veis, propiùs accedentem ætatis facili-
 tate promptè admisit. Sanguinis pre-
 tium ex vario effectu pensatur. Dysen-
 teriam enim fertur sanasse, febrem,
 Asthma & morsus venenatos, vermes-
 que depulisse pravis humoribus jun-
 ctos. Restant cornua quæ in generis
 testimonium adferuntur, quorumma-

jus usibus humanis accommodatum recurvum est, teste *Solino* cap. 43. cautibusque attritum in mucronem excutitur, colore variat, modoque nigrum, modò album, ex observatione *Jacobi Bontii* cap. 14. ad *Garciam*. Magnitudine varium passim offertur. Sed inter omnia eminent unum in Pharmacopolio *Corviorum Romæ*, cujus altitudinem spithamis tribus cum quatuor pollicibus, crassitiem duabus & semisse ibidem dimensus sum. Nec minus alterum inter rariora Magni *Hetruriæ Ducis* servatum, cui magnitudine dispar feminæ *Rhinocerotis*, ut ferunt, cornu sociatur. Eâ subinde est capacitate, ut in pocula Principum educendo vino apta tornetur, qualia inter *Κεϊμήλια* *Mantuani Ducis* olim ostendebantur, & in *Lusitania* pervulgata, ut testatur poculum Reverendissimo *Æmonix Præsuli Iacobo Philippo Thomafino Ulyssiponâ* (sive *Olissiponâ*, ut ut in *Itinerario Provinciarum* vocat *Antonius Augustinus*) à *Melchiore* à *Gratia*

tia Protonotario Apostolico missum, cum asseveratione, minùs quidem quàm verum Unicornu pellendo veneno esse efficax, eosdem tamen sortiri effectus aquâ in ipso infusâ. Amplum sanè id & capax, pollices duodecim cum semisse extensum, politum & in poculi formam optimâ arte adaptatum. Altitudo intra tres subsistit digitos, colore gilvo, cornibus proprio, fuscâ lineâ distinctum, & spithamam in diametro exporrectum. Ex qua descriptione bestiæ magnitudinem quivis exputet, quæ eadem forsân est quæ Ulyssiponæ Anno 1518. videbatur in *Relatione Ital.* MS. de occupatione Regni Lusitanix. Rhinocerotis figuram, qualem *Jonstonus* adumbrat, versâ pag. damus. Poculum ex cornu Rhinocetis in India eleganter elaboratum possidebat in Musæo celeberrimus noster *Wormius*, colore succinum referens flavum, nisi quòd in fundo maculas quasdam nigras ostendet. Tantâ præterea virtute contra venena pollet, ut in lo-

cum Unicornu veri substituant *Garzias* ab *Horto*, *Monardes*, & V. Cl. *Franciscus Pona* in novam Antidoti sui compositionem Veronæ nuper adoptarit, ut cap. 15. de Venenis fatetur. Pilulæ quoque *Ferdinandi Ducis Mantuani* febribus malignis oppositæ idem inter alia admittunt. Quo titulo Alexipharmacii suum Rhinocerotis cornu in Musæo suspendit *Imperatus*.

Dentis virtutem non absimilem mihi decantavit *P. Castellus*, quum dentem Rhinocerotis ex naturæ thesauro nobis *Messanæ* ostenderet. Dentem ejusdem molarem habuit inter rariora sua sæpe laudatus *Wormius*, quem ad dolorem dentium summè deprædicabat is, qui ex Indiis attulerat. De Pilulis Mantuanis, quæ Rhinocerotis cornu recipiunt, omninò legendum *Io. Baptistæ Spuntoni* Patavini Professoris Eruditissimi de Viperino Pulvere Opusculum, non ita pridem luci donatum. Nec minora promittunt unguæ, si aliis credimus, ex iisque confectus

annulus nervis in super prodesse fertur. Quo modo si minùs placuerit, quintam ejus essentiam apud *Petrum Io. Fabrum* vide sis in *Myrothecio*. Ne autem solita impostorum fraus nobis imponat, signa juvabit annotasse quibus dignoscitur. Illa ex substantia ejus quasi porosa petuntur, & levi extremum versùs flexurâ, ubi scalpelli aciem utrinque acquirit, radicem verò tenùs, reliquo corpore æqualiter asurgente, duæ superstant eminentiæ. Quæ conditiones quum ætatis regionisq̃ue differentiâ sæpiùs eludantur, ex graveolenti exustæ materiæ odore certiori indicio *Parens* cap. 3. id probat.

Minus alterum cornu, ut formâ, ita præstantiâ, politum ferunt & nigrum, longum duos palmos, sensim in acumen desinens, quod tamen durioris compagis expers, pro *Rhinocerotis* nutu modò flaccescere credo, modò inflari. Duos in lata basi sinus efformat, parti, cui inhæret, impres-

sos,

fos, quos nutritioni spirituumque affluxui in animi passionibus destinavit Prometheus.

C A P. XXII.

Monocerotis veri synonyma. Arabum Al. Rabini error. Geographi locus. Unicornibus robur proprium. Quid Coptitis.

STRICTÂ vocis significatione venit in præsentî titulo Monoceros, pro animali sui generis, cui unicum cornu, ex fronte eminet. Adeò omni ævo, omniumque auctorum ore celebrata fuit hæc fera, ut in eam spes omnes contulisse Natura videatur, minúsque de excidio Trojæ suæ fabulosi Poëtæ cantarint, quàm de Unicornu bonæ fidei Auctores. Nomen sanè pluribus commune, ut hæctenùs justâ serie persequuti sumus, sed animalium nulli propriè competit præter hoc, quod per excellentiæ suæ conditionem solum in vocabuli hujus possessionem asseritur. Monocerotis tamen propria

nomenclatura tum animali toti, tum
 ejus cornu indita. Animal Monoce-
 ros Ἰπὸ ἑ μὲν κέρον, à solo cornu
 dictum. *Isidorus* lib. 12. *Orig.* cap. 2.
Monoceros, id est, Unicornis, eò quod unum
cornu in mediâ fronte habeat. Ubi malè
 inscitus scriba in *MS. Veneto Canonico-*
rum Regularium lib. 11. cap. 6. de di-
 sciplina (ita enim & divisit libros *O-*
riginum & inscripsit) ex litteraturæ
 Græcæ ignorantia illi sæculo propriâ,
 substituit: *Monoceron, i. e. Unicornus.*
Indorum Brachmanorum Diale-
cto Καρτάζωνον Cartazonum vocari au-
 divit *Ælianus.* Gallis *Licornia.* Lusita-
 nis Hispanisve *Bara,* quod nomen *Rhi-*
noceroti pressius applicant. Itali aliis
 nominibus signant, inter quæ *A. Bac-*
cus mavult ad evitandam ambiguita-
 tem eligere pronunciationem Arabi-
 cam *Alicorno.* Nam J) ferè nominibus
 præponunt Arabes, ad augendam signi-
 ficationem, simulque quasi determi-
 nandam, & respondere puto Græco-
 rum τῆ, aliquâ usus frequentia. *Iehova*

nomini ferè semper anteponunt, quod ita scribunt الله aliisq̄ue significantiùs exprimendis, ut nonnunquam ter continuè repetant, quod solemnis illa inscriptio omnibus ferè Arabum scriptis ante operis initium posita demonstrat: *بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ*. In nomine Domini Miseratoris Misericordis. Aliud in voce Itala *Alicorno* non est, quod sapiat Arabiam. *Corno* enim à Latino *Cornu* deductum, quod huic Unicornu peculiariter assignatur, quanquam & Latinum illud *Cornu* radicales, ut vocant, literas, seu consonantes, cum Arabico *ك ر ن* communes habeat, unde Unicornu illis *BarKaran*. Abensinæ *الحر حرن* *Alchercheden*, quod *A. Bellunensis* de animali interpretatur, quòd unicum in fronte cornu gerat, veneno contrarium. *Hebrais* *רעם* *Reem*, *Chaldæis* parùm dissimile *רעם* *Riim* nuncupatur, quibus nominibus ex sacro Codice interpretandis crucem eruditus posuit notionis ambiguitas. Nam modò *Rhinocerotem* transferunt, mo-

dò Monocerotem , dubiâ sententiâ. Quod illis condonari possit ; quibus eandem utriusque animantis speciem diverso tantum nomine distingui animo sedet. At reliquorum aliter sentientium major culpa , ex utriusque naturæ ignorantia. Crassus omninò error *Rabbini* cujusdam in Libro *Than Chuma* כסר *Reem* apud Moysen in benedictione Balaam *Num.* 23, 22. 24, 8. per Dæmonem explicantis , fortitudinem autem per Angelos à volando ita dictos. De superbia Rhinocerotis cum auctoribus tacet experientia : quippe innoxium fertur & sedatum animal, hominumque imperio subiectum. Notior contra Monocerotis superbiæ & sævitix fama ex *Psal.* 22. *Salva me ex ore Leonis , & à cornibus Unicornium humilitatem meam.* Ubi utraque *Glossa* Unicornu retinet pro certa superbiæ nota. Neque Rhinoceros sensu omnium & visu vulgatissimus tantoperè ob infrequentiam commendatur, quanquam *Garcias ab Horto* lib. 1. de hist. Arom. cap.

cap. 14. sibi visum neget. Adcò autem rara Monocerotis spectacula, ut pro dilecto Filio in deliciis Patris & orbis habito, capiatur apud *Lyricum Regium Psal. 29: Et dilectus quemadmodum filius Unicornium.* Quod magna veri specie ita exponit B. Augustinus: *Unicus Patris exinanivit se nobilitate sua, & factus est homo sicut filius Unicornis, id est, Iudæorum jactantium suam singularem justitiam.* Quæ nihilo minùs Moisi, ut intrepido, accommodat in Paraphrasi *Lyra: Et Sarrion, id est, filius, per quem intelligitur Moyses à Deo predilectus, sicut filius, quasi filius Rhinocerotis, id est, ita impavidus, sicut Rhinoceros, quod idem significat, quod Unicornis.* Ex ferarum non excusanda mixtura, mutavit *Lyranus*, ut videtur, receptam Augustino Unicornis vocem, vestigia B. Hieronymi dubio procul sequutus, qui Rhinocerotis in Versione vulgata meminit: *Et Sarrion quasi filius Rhinocerotis.* Rectiùs omninò Auctor *Geographiæ Christianæ*, quisquis ille sit, in descriptione Animalium Indicorum,

quem manu exaratum ex Bibliotheca Medicæa pervolutavi, cum *Augustino* tribus Scripturæ locis Monocerotem fervavit, quamvis ea de fortitudine & impetu exponat. Sic enim ille: Τοιαῦτα ἦν ἡ γράφη διηγῆται περὶ αὐτοῦ λέγουσα. ὣσόν με ἐκ σώματ^{ος} λεόντων, καὶ ἀπὸ κερῶτων μονοκερώτων τῶν ταπεινώσιν με. καὶ πάλιν, καὶ ὁ ἦρα πλημ^ύθ^{ος} ὡς ἕως μονοκερώτων, καὶ πάλιν ἐν ταῖς ὕλογίαις ἔβαλαὰμ αἰς δὲ λόγησε τὸ Ἰσραήλ, φησὶν ἐκ δὲ ἄτερ^{ος}. ἔτως ὁ Θεὸς ᾠδήγησεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ὡς δόξαν μονοκέρωτ^{ος}, αὐτῷ δὲ πάντων ἰσχυρὸν καὶ πεποιθήσιν καὶ δόξαν μαρτυρῆσα τῷ ζῶντι. Quibus hunc Latine consuetudinis usum dedi: *Hec etiam scriptura enarrat de ipso dicens: Serva me ex rictu Leonum, & à cornibus Monocerotum humilitatem meam; Et rursum: & dilectus sicut filius Monocerotum; & iterum in Canticis Balaam, quibus benedixit Israëli, iteratò dicit: Sic Deus eduxit ipsum ex Ægypto sicut gloriam Monocerotis, ipsi animali supra omnia robur, & confidentiam & gloriam testatura. Omnium fanè ore excellens.*

cellens Unicornium robur, pari ferocia junctum decantatur, quanquam nec defint Rhinoceroti cornua, si, ut loquitur *Martialis* lib. spect. Ep. 22.

Seque diu magna colligat i. a fera.

Hoc est, si irritetur, ut nuperrima in Indis historia amici cujusdam sui ab offenso Rhinocerote ferè occisi probavit *Jacobus Bontius* in *Med. Indorum*. Rhinoceroti Elephantum in publico spectaculo à Rege *Emanuele* Anno 1515. Ulyssiponæ exhibitum succubuisse ipse suis oculis vidit *Damianus à Goes*, Eques Lusitanus, ut edità pro Hispania contra *Munsterum* defensione prodidit. De Octavio Augusto notum ex *Suetonio* cap. 43. apud septa Rhinocerotem publicasse. Monoceroti tamen per naturæ excellentiam & perpetuas vires id adscripserunt notæ melioris *Interpretes*, non dissentiente *Iobo* cap. 39, 14. *Nunquid volet Unicornis servire tibi?* Sic enim *Sanctes Pagninus* verterat, ante quem per Rhinoceroten plurimi exposuerunt. Quo cum & *Eucherius* facit,

licet confusis nominum proprietatibus, hoc fortis & robusti Viri hieroglyphicum ex eodem annotet. Simili antiquæ consuetudinis licentiâ, de Unicornis gloria scriptum extat *Deut.* 33, 17. *Sicut primogeniti tauri, decor ejus, & ut cornua Unicornis cornua ejus.* Quod B. Hieronymus ad Rhinocerotem flectit, approbante Baccio lib. 2. de Unicornu, quia Unicornis cornu, numero plurium non veniat, qui à tota contextus serie exprimendus erat. Sed hæc conjectura ingeniosa magis, quam necessaria. Cæterùm de voce 𐤀𐤍𐤏𐤓 litigia sacri idiomatis inopiæ debentur. Commodius diversa nomenclatura antiqui Cophtæ utrumque Unicornis genus signarunt. Rhinocerotem vocant 𐤍𐤏𐤕𐤁𐤓𐤕𐤏𐤕 . Monocerotem verò 𐤍𐤏𐤕𐤁𐤓𐤕𐤏𐤕𐤁𐤓𐤕𐤏𐤕 nam 𐤍𐤏𐤕𐤁𐤓 cornu denotat, ut ex scala magna seu Nomenclatore Ægyptiaco-Arabico nuper Athanasius Kircherus primus harum literarum instaurator exposuit, ductum Cophtarum, quos Ro-

mæ in operam communem adhibuit, sequutus. Ut non leve pro Monocerotæ argumentum ex scala illa antiqua & Cophtarum recentium confessione producere valeamus. Sed de voce Ebræa ^{מִנְיָן} videndæ *Bootii* Exercitationes Biblicæ, qui fusiùs de hoc animali in sacris occurrente differit. Nam *Bocharti* studium omnes superabit.

CAP. XXIII.

Unicornu in Cruce Christi. Stare Deorum.

Ἐξέχον πῆγμα. Crucis partes. De supplicando conciliatio auctoris. Antennis cornua. Tertullianus tentatus. Librariorum inscribendo errores.

Commodè laudati ex Deuteronomio loci occasione eruditæ antiquitatis vestigium ex *Tertulliano* Patrum disertissimo eruat, qui Cornua & Unicornua illa Deuteronomii Christo ejusque Cruci singulari ingenio & doctrinâ applicat. Libri enim contra Judæos cap. II: *Christus in illo signifi-*
atur,

*tar, taurus ob utramque dispositionem, aliis
 ferus ut iudex, aliis mansuetus ut Salvator,
 cujus cornua essent crucis extrema. Nam &
 in antenna navis, quæ crucis pars est, ex-
 tremitates cornua vocantur. Unicornis au-
 tem, media stipitis palus. Quorum sen-
 sum ut penitiùs intueamur, quadrupli-
 ci ligno crucem Christi, ut aliorum,
 compositam, auctoritate antiquorum
 ostendendum, recto uno, altero trans-
 verso, tum suppedaneo, & medio ligno
 incurvo. Quibus duo addunt *Patres*
 plerique, titulum nempe & truncum
 suppositum, de quibus nullum existat
 dubium. Sed suppedanei necessitas erat
 ad fulciendos pedes crucifigendi, ne
 pondere corporis solis brachiis innixus
 dilaberetur; forma hujus suppedanei
 tabellæ erat largioribus pedum plantis
 accommodata, quæ stipite medio ferè
 eminens sustinebat reum. Et quam-
 quam hujus vices funes supplere po-
 tuissè crediderit *Iustus Lipsius* lib. 2. de
 Cruce cap. 50. tamen quum in picturis
 sculpturisque priscis vestigium tabellæ
 hujus*

hujus extare fando accepisset, quod & in Roma subterranea visum post eum aliis, neque Cruci Christi illam ausus est denegare. Japonensium cruces eâ ornatas 26. Franciscanorum Monachorum crucibus ibi affixorum historia ad *Eusebium* notavit *Iosephus Scaliger*, illiusque alii plures meminerunt, imprimis *Ναζιιηζενις* Tragedia *Χειρῶν πιάζον-τῶν*, si ejus est auctoris,

— Ἡλωσιν χέρας,

Πόδας ἢ καθήλωσιν ἐν πηκίῳ ξύλῳ.

Graphicè id lignum depingit *Gregorius Tyronensis* de Glòria Martyr. cap. 6. *In stipite erecto foramen factum, pes quoque parvæ tabulæ in hoc foramen insertus est: super hanc verò tabulam, tanquam stantis hominis sacræ affixæ sunt plantæ. Stantis hominis memoriam repetit, ut venerationem erga Deum etiam ad vitæ spiramentum perdurasse ostendat. Enimverò in Oriente erecta corporis figura ad majorem cultum spectabat, ut servato etiamnum more sacræ ferè stantes sua peragant Hebræi, & Christianorum*
non-

nonnulli. Unde ortum puto Ægyptiorum institutum in cadaveribus sepeliendis, quæ ad majorem quandam religionem in pedes recto positu adhuc in Pyramidibus visuntur, quod & annotarunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Silius Italicus* lib. 13.

——— *Ægyptia tellus*

Claudit odorato post funus stantia saxo

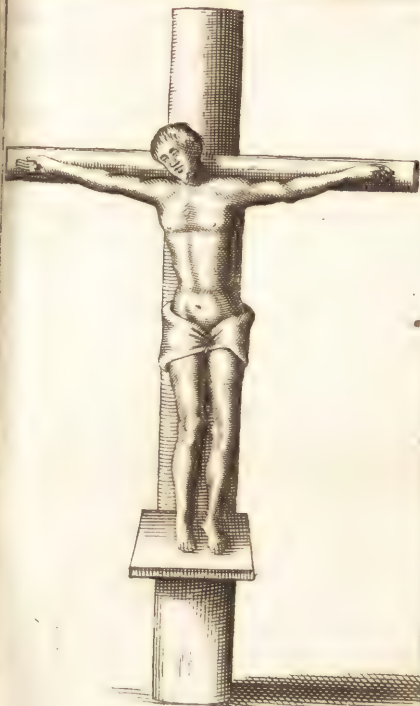
Corpora ———

Cæterùm idem suppedaneum πῆγμα agnovit & *Iulius Firmicus* cap. 29. *Petrus* quoque *Molineus* cap. 2. de Peregrinationibus ad *Gregor. Nysseni* Epistolam; quo indice tabellam hanc tetigisse *Plautus* in *Mustell.* A. 2. Sc. 1. creditur.

Et dabo ei argentum, qui primus in cruce excucurrerit.

Nam quomodo potuit in crucem sons infilire aut excurrere, nisi esset lignum, cui rectus insisteret? Suppedaneam tabellam cruciario suppositam in Templo Hagestedano habemus, cujus figuram è regione damus. Quartum demum lignum è medio stipite exurgens, veri

Uni-

Unicornis nomen meruit, ob curvatam ad superiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar, in cruce sustinebat. ἐξέχον πῆγμα à *Iustino Martyre* & *Iosepho Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus infidet crucifigendus. Partem tamen fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra Scaligerum urget *Petrus Lansse-lius* Societ. Jesu Cap. 2. Dispunctionum Calumniarum *Cajauboni* contra *Baronium* in locis ad *Justinum*, quem interpretatur, attinentibus. Verùm enimverò aliud suadent Collega ejus *Iacobus Gretzerus* lib. de Cruce, *Iustinus Martyr*, & *Irenæus*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu, & formâ, & situ differre, videor mihi colligere. Usus Πήγματῶ ἐξέχοντῶ non est pedes suffulcire, sed loco vehiculi esse, seu ὀχεῖν, & quietis, unde ad hos usus forma rotunda, vel instar cornuum reflexa, non in tabellas latas aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantum oportebat

furibus, veheretur, vel cui inequitar-
 ret reus. Quibus præmissis, alium à
 suppedaneo *pegma* in cruce situm occu-
 pabat. Hoc enim pedibus, illud abdo-
 mini substratum, longiori ab illo di-
 stantiâ remotis. Sed nostrarum erit par-
 tium ex *Iustini & Irenæi* sermonibus rem
 totam ob oculos ponere. Ille quidem
 Dialogo contra Tryphonem Judæum
 accuratè hac verborum formulâ Uni-
 cornu adumbrat: Μονοκέρωτ⊕ κέρρα-
 τα ἔδενός ἄλλ.⊕ παράγματ⊕ ἢ χήματ⊕
 ἔχοι ἂν τις εἰπεῖν, καὶ ἀποδείξαι εἰ μὴ ἔ-
 τυπτα, ὅς τ' ἑταυρόν δείκνυσιν. ὄρθιον γὰρ τὸ
 ἐν ἐστὶ ξύλον, ἀφ' ἧ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον μέρος
 εἰς κέρρας ὑπερηγμένον, ὅταν τὸ ἄλλο ξύ-
 λον περσοαρμοσθῆ, ἢ ἐκατέρωθεν ὡς κέρρα-
 τα τῷ ἐνὶ κέρρατι παρεξδραγμῆαι τὰ ἄκρα
 φαίνηται. καὶ τὸ ἐν τῷ πηγνύμενον ὡς κέ-
 ρρας ἢ αὐτὸ ἐξέχον ἐστὶν, ἐφ' ᾧ ἐποχῶνται
 οἱ σταυρέμενοι. καὶ βλέπεται ὡς κέρρας ἢ
 αὐτὸ σὺν τοῖς ἄλλοις κέρρασι σωεραχημα-
 τισμῶν, ἢ πεπηγμῶν. Quorum hæc
 est Interpretatio: Unicornis cornua nemo
 alterius cuiusquam rei aut figura dixerit,

vel

vel ostenderit esse similia, quàm typi crucem designantis. Rectum enim unum est lignum, unde summa pars in cornu attollitur, quum ei aliud lignum aptatur, & utrinque extremitates, tanquam cornua uni isti cornu adjuncta apparent, & quod in medio impactum est lignum, ipsum etiam instar cornu eminet, in quo vebuntur qui crucis supplicium subeunt, & cum aliis cornibus junctum, & conformatum ipsum quoque ut cornu conspicitur. Cornua vocat singulas Crucis extremitates, quemadmodum plerique Veterum Patrum, qui locum illum Hab. c. cap. 3. Splendor ejus ut lux erit; cornua in manu ejus; de cruce Christi interpretantur ut B. Augustinus lib. 18. cap. 32. Cornua in manibus ejus quid est nisi tropæum Crucis? Idem firmat Iulius Firmicus, & in Oratione quadam de passione Christi expendit Casp. Barlaeus Heliconis amor. Ireneus verò lib. 2. cap. 42. brevibus eandem rem completitur: Ipse habitus crucis fines & summitates habet quinque, duas in longitudine, & duas in latitudine, & unum in medio, ubi

requi-

requiescit qui clavis affigitur. Certè requiescere non dicitur in pedes erectus, sed qui majorem corporis solidi molem aliquo fulcro subleuat. Aliqua tamen huic Unicornu contraria præconcipere videor ex antea laudatis pro me auctoribus, quæ facili negotio ex ingenio expediam. A suppedaneo enim diversum situm non obtinere utriusque in medio stipitis locus comprobatur, quem ferè utrique assignant, nec usquam quatuor lignorum distinctorum junctim extant documenta. Sanè ubicunque medii stipitis locus affertur, pro Unicornu nostro posset explicari, si diligentiori auctorum inspectioni vacaremus. Quòd si suppedaneum quoque alibi in medio impactum reperiatur, jam duplici termino crucem dimetiemur, ut duplex medium inveniatur; vel enim in erecto secundum longitudinem ligno medium distinguemus pro Unicornu illo medio; vel à prima ligni transversalis seu antennæ divisione medium suppedaneum circa pedes investi-

vestigabimus, idque ut amicâ concordia differentes loci componantur, quum facile medium etiam prope pedes terminetur in cruce altissima, qualem ex antiquitate operosius in *Dissertatione nostra de latere Christi aperto* demonstravimus. Sed quod quarti ligni seu suppedanci mentionem neglexerint, alia ratio, me iudice, fuit: quanquam subinde neutrius meminerint, utpote minorum crucis partium, ut in Carmine *B. Cæciliæ Cypriani de ligno crucis*:

*Arboris hæc species uno de stipite surgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos,
Sicut plena graves antennæ carbasæ tendunt,
Vel cùm disjunctis juga sunt ad aratra juvenicis.*

Et apud *Julium Firmicum*, de error. prof. relig. Cornua nihil aliud nisi venerandum signum crucis monstrant. Hujus signi uno extenso ac directo cornu mundus sustentatur, terra constringitur. Et è duorum quæ per latus vadunt compagine oriens
tangi-

tangitur, occidens sublevatur. Innocentius quoque Papa serm. 1. de uno Martyrio, utrumque omittit lignum, & in horum locum truncum supponit, & titulum superpositum, quod ante cum S. Bernardus lib. de Pass. cap. 46. fecerat. Nempe nec cornu erat suppedaneum, nec ejus nomine dignum, quod per mysticum sensum ex cruce eruebant Sancti Patres. Non cornu; quia neque inflexum, neque acutiori formâ, sed erectum in tabellam latam pedibus sustinendis aptam exstabat. Extremitates autem reliquæ appellatione cornuum fuerunt insignitæ, quia acutæ forsan & in summo eminentes, non aliâ ratione ac antennis supremis cornu applicant Tertullianus l. d. Isidorus lib. 19. Orig. cap. 2. Cornua extrema partes antennarum sunt, dicta per tropum ab animali ad inanimale. Virgilius lib. 3. Æneid.

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Lucanus l. 8. Phars. v. 193.

*Iusto vela modo pendentia cornibus aquis
Torsit.* —

Nec non *Artemidorus* lib. 2. *Oneir.* cap. 12. de Tauro: *Similis est malo navis, & toti ipsius structura, ὅτε τὰς βύρους καὶ τὰ κέρα, quæ cornua postea cap. 23. per τὰς τοιχάφχας in somno interpretatur, hoc est, ut vertit Cornarius, lateribus præfectos. Et Valerius Flaccus Argonaut. lib. 1.*

— *Antennaque laevo*

*Prona debiscentem cornu cum sustulit
undam.*

Eâdem curvitatatis ratione cornua *Celsus* lib. 7. cap. 26. nominat plagas lunatas in calculi scissione; quæ lib. 8. c. 4. etiam de lunato sinu profert. Unicornu autem utroque nomine medium lignum notat, partim quòd incurvum emineat, & acutum, quale vide in annexa figura Crucis optimè expressisse nuper *Ioh. Mich. Dilherrum* in Notis pereruditatis ad Crucifixionem; (sive acutum fuerit eâ parte qua Christum sustinebat, quod contra *Dilherrum* pernegat

Nic. Fontanus in Epist. ad Bartholdum Nibufium; sive eo loco quo extra eminebat & conspicuum se præbebat, quod verò propius existimarem ego, quam acutam crucem apud Auctores quosdam inveniam fuisse in erecto stipite Christi dorso applicitam) partim quòd sine pari in medio stipite, velut in media animalis fronte existet; ita enim ultima *Tertulliani* verba, obscura satis; interpretor, in quibus emendandis sudarunt Viri acutissimi, *Beatus Rhenanus*, qui exponit: *Unicornis secundum media, i. e. mediam stipitis partem palus;* & nuperrimè *Georgius Calixtus* Germanorum doctissimus in Notis ad *Lipsium* de Cruce, legere mavult: *medio stipitis.* Ego eâdem manente sententiâ, *medius stipitis*, scriptum fuisse puto, solito Librariorum errore, qui elementum primum *a* pro *us* substituerunt ob formæ affinitatem, *us* enim compendii studiosi modò ternarii numeri nota 3. in fine scribebant, modò semicirculo \circ puro, modò in superiori cornu oculato

lato caudâ productâ 9, ut ex libris meis antiquis manu exaratis, item quos Bibliothecæ Italicæ passim suppeditarunt, expertus didici; quas notas pro elemento simili ab imperitis scribis in codicibus inductas non falsus credo.

C A P. XXIV.

Variorum de Unicornu testimonia. Rarum animal, ut Phœnix. Balsami infrequentia adjuvatur. Tribus Josephi insignē. In nummo Alexandri expressum itemque in Columnis Æthiopiæ. Columnarum genera varia. Veraque Monocerotis imago: & alia.

AD rem ipsam devoluto auctorum testimoniis, experientia & ratione, Monocerotis animal vel esse vel fuisse, probare opera non tralatitia incumbet, in gratiam venerandæ antiquitatis, quum nihil sit de quo magis dubitant oculatæ manus. Agmen auctorum ducat *Strabo* Geographus, qui ex *Onesicrito* equorum Unicornium in India nascentium, seu Monocerotum
ad

ad equos toto ferè corpore acceden-
tium, meminit lib. 15. ἵππους τε λέγει
μονοκέρωτας, ἐλαφοκέρωντας, seu Cervi-
no capite. Quod in vero Monocerote
agnoverunt Plinius, Solinus, Varthema-
nus, & Cardanus. Singularis hic est Pbi-
les in capite Monocerotis, quod Leo-
ninum describit his Iambis :

Οὐρανὸν σὺς ἦ, ἢ λέόντειον σῆμα,
Καὶ θεῖν μὲν ἐξεῖς, ἀλλ' ἀνάρθρος, τὸς
πέδας.

Ἀσπάζετα ἦ τὸς ἀπανθρώπυς τόπυς,
Καὶ ζῆ παροικῶν, ἢ πλανώμενος μόνῳ.

Hoc est, ex versione Bersmanni :

Cauda que aprum, rictu Leonem praeferat.

Ideoneos que cursibus licet rudes

Gestat pedes, amat que solitudines,

Saltus que solus pervagatur devios.

Plinius diligentiori colore adumbrat lib.
8. cap. 21. *Asperrimam autem feram Mo-
nocerotem reliquo corpore equo similem, ca-
pite cervo, pedibus elephanto, cauda apro,
mugitu gravi, uno cornu nigro media fronte
cubitorum quatuor eminente. Hunc sequu-
tus, ut in omnibus, pressis vestigiis So-*

linus lib. Polyhistor. cap. 51. de India refert: *Atrocissimum est Monoceros, monstrum mugitu horrido, equino corpore, elephantis pedibus, caudâ suillâ, capite cervino: cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico ad longitudinem pedum quatuor, ita tamen, ut quidquid impetat, facile ictu ejus perforetur. Vivus non venit in hominum potestatem: & interimi quidem potest, capi non potest. Condonandum Polyhistoris arbitror impetui, quòd ordinariâ Naturæ lege productum animal, sine conformatione partium principalium vitiosa, monstris annumeraritur rarò neque ex parentum semine efficientive dominio enatis. Utriusque verò tam Plinii quàm Solini fidelis assècla Isidorus Junior lib. 12. cap. 2. ab illa sæculorum fama non recessit, licet cum Rhinocerote imprudentiùs confuderit Monocerotem, eodem cornuum numero deceptus. Ità verò ille: *Idem & Monoceros, id est, Unicornis, eo quòd unum cornu in media fronte habeat pedum quatuor: ita acutum & validum, ut quicquid impe-**

impe-

impetierit, aut veniet, aut perforet. Tanta autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur. Quod de inimicitia Elephantum interferit optimo consilio expungo, ut alienum ex falso ejusdem feræ utriusque naturæ principio ortum. Marcus Paulus Venetus Magno Can Tartariæ à servitiis in Regno Basma vidisse se scribit Monoceroten lib. 3. cap. 15. de Orient. Reg. sed ex ea quam edidit delineatione Rhinoceros sine dubio fuit ab eo pro Unicornu visus. Id quod intelligendum quoque venit de iis quos in Regno Lambri conspici affirmat. Elephante enim minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia petunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem æmulantur. Idem de Monocerote sit judicium, quem versus extrema Asiæ descripsit cap. 10. Æneas Sylvius Picolomneus, postea Papa Pius secundus. Majoris fidei hic erit testimonium Ludovici de Varthema Bononiensis, qui sæculis ab hoc duobus to-

200 TH. BARTHOLINI
tum Orientem curiosè Iustravit, Ægyptum, Arabiam utramque, Æthiopi-
piam, & Indiam, quâ terrarum ampli-
tudine patet, ut Itineris totius osten-
dit series, quam Ethrusco sermone con-
scriptam *Agnescina Feltria Columna* Alba-
niæ & Taliacotii Dominiæ delicaverat.
Is verò *Varihema* quum Mechem splen-
didam Arabiæ desertæ urbem cum so-
ciis Mamaluccis itineris ordine perve-
nisset, Iustrato prius celebri Mahome-
thi templo, ad aliud latus fani conver-
sus Monocerotes binos claustris in-
clusos vidit simul & consideravit, ut
testabuntur verba lib. 1. de Arab. cap.
18. pag. 20. quibus brevi textu Ro-
manum calamum mutuabor: *Ex al-
tera templi nominati parte claustra sunt
quibus bini Monocerotes vivi includuntur,
qui pro re singulari, ut sunt, monstnan-
tur. Eorum hæc forma erat. Major equi-
num pullum 30. mensium imitatur, unum-
que in fronte cornu præfert trium circiter
ulnarum. Alter Monoceros equuleo unius
anni similis, cornu quatuor palmarum ha-
bet.*

bet. Color fera, ut equi sagmati obscurior, capite cervino, collo brevi rarisque circa illud pilis & brevis juba ab altero tantum latere dependente. Crus subtile habet, gracile hinnuli instar: Pes anteriori parte parum fissus, ungula verò caprina, pedisque dextrum latus pilosum. Enimverò feritatem præ se fert & naturam solitudinis amantem. Uterque autem Sultano Mecha Domino oblatu fertur pro re pretiosissima & thesauro aliis præferendo, à Rege quodam Æthiopi seu Mauro, ut cum eo, arctiorem affinitatem iniret. Propiora si velimus exempla, etates excutiemus viciniore eorum qui Eoum diligenter iustrarunt. Bernardus Breitenbach Itineris Orientalis Illustris Johannis Comitis de Solm Ann. Christi 1483. instituti fidus Interpres, non procul à monte Sinai & Ramathpiti 20. Septembris vidisse se testatur Animal, Camelo majus, quod Unicornu esse itineris ductor asseveravit, Arabs nempe & locorum illorum peritissimus, ut in ampliorem rei visæ fidem eodem itinere testatur Felix Faber. Pari veri-

tate *Leonardus Rauchwolff* Augustanus Medicus, in Oriente audivisse se narrat à Persa, Sophum Persarum Regem Unicornua aliquot Samarcandi alere, cui ideò majorem judicavit adhibendam fidem, quòd alia plura ex Persia secum attulerit de quibus *Theophrastus* scripserat. Iter verò illud cum sociis Anno reparatæ salutis 1573. absolvit. Ab illis sequentia proximè tempora non abhorrent, si auctores nostros ad partes vocemus; inter quos eminet in India versatissimus *Garzias ab Horto*, Proregis eo loci Medicus, qui quanquam oculis propriis non usurparit Monocerotem, utpote rarissimum, attamen quæ de eo à Viris fide dignis accepit, nec nos nec posteritatem voluit ignorare, ut ejus perhibet dissertatio Lib. 1. Histor. Arom. cap. 14. his verbis concepta: *Inter promontorium Bonæ spei, & aliud Promontorium vulgò de Currentes nuncupatum, vidisse se affirmabant terrestre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & jubam equi.*

equi haberet (minimè tamen marinum equum esse) cornu præditum duos palmos oblongo, mobili, quodque nunc in dextram, nunc in sinistram obverteret; modò illud attolleret, modò demitteret. Sanè si novum Monocerotis genus non constituat, quod tamen cum Parente cap. 2. num. 2. existimo, vel ad Rhinocerotem vel Monocerotem referendum. Rhinocerotem esse persuadent cum Elephante perpetua pugna, & cornu mobilitas; ferociter enim cum Elephante præliari tradit idem *Garcias*, & extendi cornua contrahi que pro diverso animi impetu in Rhinocerote suprà notavit *Geographus Christianus MS.* In censum Monocerotum vocat tam juba equi & corporis ad equum similitudo, quàm singularis adversus venena vis in cornu ejus laudata; eam enim, quanquam recentiores agnoverint in Rhinocerote marinis que, antiquiores ignorabant. Sed quicquid de dubia sit virtute, forma ad Monocerotem accedit propius, si sui generis amphibion non sit, ut

principio Libri stabilivit *Parens. Ludovicus de Urreta* Ord. Prædicatorum in *Historia Æthiopiæ Hispanica* 1610. Valentiaë divulgata lib. 1. pag. 247. testatur Unicornu in Goyame & montibus Luñæ reperiri, sed quia montes illi inaccessibiles, paucos ideò videri. Cornua tamen in sylvis ibidem inveniri, quæ ut cervi quotannis mutant. Hæc ab anteaëctis sæculis de Monocero fide digna traduntur monumenta eorum, quibus animal ipsum videre præsentibus contigit. Parcior nostrorum temporum hujus observatio peregrinantium culpâ & feræ raritate. Enimverò per loca illa deserta India Monocerotum habitacula vel pauci itinere feruntur, vel delati illuc citiùs pertranseunt quàm canis Nilum; unde nostro ævo de Unicornu incertior fama, non culpa Naturæ deficientis, sed locorum & pertranseuntium. Testantur id ex Regno Chinæ reliquisque India locis in Europam nostram subinde reversi nautæ Mercatoresque, quos, quum

quum furtivo pede itinerum vastitateram emetirentur per deserta Arabiae, & incultas alii solitudines ob fugae metum, in sylvis bivivisque feram hanc Monocerotem, ut vulgò depingitur, non sine terroris sensu vidisse accepi, sed tantam esse pedum velocitate, ut ex oculis de repente subducta accuratiorem spectantibus sui contemplationem praeipperit. Neque Unicornis historiam rectè negaremus, eò quòd à paucis observetur animal. Rarum quippe est & mortalium experientiae infrequens, partim quòd sylvas petat & penitiora deserti loca quòd pauci pertingunt, partim quòd in hujus generatione parcior sit Natura in pretiosis rebus paucitate contenta. Scilicet ex harum rariori effectu desiderium in hominum mentibus excitat, & majestatis quandam speciem affectat in iis quæ paucis sine tamen reliquorum vitæ periculo, communia voluit. Paria aliàs præstitit, ne exemplis careamus. Phœnicem patrem simul & sui prolem, qui, ut

206 . TH. BARTHOLINI
suavissimus. Poëtarum canit *Claudianus* :

Membris trivitt redeuntibus ævum,
in se generis sui multitudinem comple-
ctitur & fœcundâ morte senescens in
novos ortus resurgit. Eo subinde ap-
parente, miraculi loco habuerunt, ut
hodierni Monocerotem. *Tacitus* lib. 6.
Annal. Paulo Fabio, L. Vitellio Coss. post
longum sæculorum ambitum, avis Phoenix
in Ægyptum venit; præbuitque materiam
doctissimis indigenarum, & Græcorum,
multa super eo miraculo differendi. Unio-
num rarior captura, reliquorumque
quibus ex raritate præcium majus sta-
tuimus, ad quæ descendere in præsens
non vacat. Balsami veri rarus fuit omni
ævo & succus & stipes. Fruticosa enim
hæc planta alibi quàm in Judæa nasci
fastidiebat, teste Plinio lib. 16. cap. 32.
sed nec Judæam Balsamum occupavit
præter Callirrhoën Hierosolymis pro-
ximam. In hac terra, inquit Solinus Po-
lyh. cap. 35. balsamum nascitur, quæ syl-
va intra terminos viginti jugerum usque ad
victo-

victoriam nostram fuit. Melius in rem nostram alii *Codices* legebant : *In hac terra tantum balsamum nascitur.* Et quanquam idem affirmet balsami lucos inde adeò propagatos quum Judæa potiti essent, ut ejus ævo latissimi colles balsama sudarint ; hodie tamen vix exiles ramos fert Arabia : unde *Tacito* lib. 5. *Histor.* in Ægypto modica arbor Balsamum, & *Sirabo* in *Ἰσθμῶς* tantum nasci prodidit, non naturæ forsân culpâ, sed excolentium, ut rarior apud nos ejus usus sit fueritque, & succi balsamici in usu medentium per fissuram exstillantis inopia, per naturam verò exsudantis tantus defectus, ut in Theriacæ mixtione pro Oprobalsamo vero nucis muscatæ succum substituunt seplasiarii, quanquam ex Ægypto per mercatores superioribus annis Venetias & Romam Oprobalsami justa ejus copia delata, quam legitimam, incisioneq̃ elicitam agnoverunt controversiæ inter plurimos de ea exortæ arbitri.

Baldus, Castellus, Veslingius, Perla, Donzellus,

zellus, *Campii*, aliique quorum nucleum Io. Georgius Volcamerus Floræ genius edidit. Alia in dictorum testimonium addere superfedebō, quum Naturæ sæpius excessum, sæpius quoque defectum in animalium numero & plantarum quivis animadvertat, ut parciolem esse in Monocerotum genere citra magnum sit miraculum. Imò adeò in terris insolens describunt *Hebraorum Magistri*, ut quum Monocerotis pelle tegendum esset Tabernaculum à Deo adductum sit animal ad Mosen, nec ab eo ampliùs in deserto comparuisse. Per animal enim Unicornu explicant *Talmudici* 2. *Aphor. de Sabad* illud *vn Tasso*, quod *Exod. 25, 3. 26, 14.* arietem junctum per *Janthinas* reddidit *B. Hieronymus*: de quo dubitant an domesticum fuerit, an peregrinum: mundum tamen credunt ex sacro usu. De *Cophthis* jam ante moniti evidens desumi Monocerotis documentum, ut labori huic superfedere possim.

Experientiam excipiant varia veterum monumenta in Monocerotis fidem erecta. Inter quæ primum locum teneat gentilitium tribûs Josephi apud Hebræos signum, quod in Labari una parte Unicornu, aduersa Bovem monstrasse consentiunt Rabbini in *Medras Raba*, sequutusque est in Dipluranologiæ titulo *Emmanuel Portus* in Josuæ scuto, quem ex tribu Josephi fuisse constat. Origo Emblematis postremo *Iacobi* voto debetur, quo filio natu ferè minimo sed fortunis maximo & pulchritudinem & potentiam augurabatur *Genes. 49. vers. 22. 24.* Unicornu autem pro fortitudine & singulari robore in Scripturis aliàs frequenter adhibitum, pulchritudinemque & gratiam alio denotavit oraculo *Psal. 28.* Forfan & Josephi altiores fortunas eminentesque dignitates Monocerotis signo ad posterorum memoriam transmiserunt auctores fratribus ad exemplum opposituri. Quod per Labarum firmarunt *Rabbini, Alexander Macedo,*
num-

nummo sæculo illi & sequentibus fami-
 liari, adumbravit, quem devicta in
 Indiis Niza Unicornis effigie uno la-
 tere signavit, caput inclinantis & cornu
 in cantharum Bacchi posito quiescen-
 tis, adversæ parti Inscriptione additâ
 ex urbe capta, ΝΥΣΑ ΕΩΝ. Quippe
 Libero Patri sacrata fertur Nisa apud
Plinum lib. 5. cap. 18. Et lib. 6. c. 21.
 Nummum istum Alexandri nondum
 videre licuit, ut dubius sim an scul-
 ptum fuerit potius ΝΙΚΑΙΕΩΝ, in
 memoriam Niceæ urbis Bithyniæ ab
 Alexandro eodem conditæ, attestante
Iustino lib. 12. *Duas urbes condidit, unam
 Nicaam, alteram ex nomine Equi Bucepha-
 lam.* Cujus populi eâdem Inscriptione
 existat numisma apud *Sebastianum Eriz-
 zum* L. Commodi Cæsaris honori con-
 secratum. Quid verò ad pateram Uni-
 cornu? Nempe hoc Emblemate sin-
 gularem erga Niceos amorem signavit
 Alexander, qui Unicornis ob animi
 fortitudinem, hic tamen placidâ po-
 puli sui dulcedine frui velut victus de-
 fide-

fiderat. Alii Æthiopum per columnas Monocerotum & nomen & figuram confervarunt, opere, ut credo, magifico & pro gentis conditione superbo. Cujus columnæ obfervo veftigium apud *Geographum Christianum MS.* Bibliothecæ Medicæ de Animalibus Indicis, quod operæ precium erit hic à fitu vindicare; ΜΟΝΟΚΕΡΩΣ.

Τὸ το ζῶον καλεῖται μονόκερος. Οὐκ ἐφεασάμην ἢ αὐτὸ. σήλας ἢ αὐτὴ χαλκᾶς ἀναπιθεμένης ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ ἐν οἴκῳ τετραπύργῳ βασιλικῷ τέσσαρας ἐώρεκα, διὸ καὶ ἔτως κατέγραψα. Φασὶ ἢ πρὸς αὐτὴ ὅτι φοβερόν ἐστι καὶ ἀκαταμάχητον, ἐν τῷ κέρει ἔχον πλὴν ὄλλω ἰσχὺν ἢ ἰνίκα δόξῃ πρὸς ποταμῶν διώκεται, καὶ καταληφθῆ, εἰς κρημνὸν ἐφάλλεται, ἢ ῥύηται ἑαυτὸν ἐκ τῆ ὕψους, ἢ κατερχόμενον ἀνῆσρέφεται, ἢ τὸ κέρει δέχεται πλὴν ὄλλω ὀρμῇ, καὶ ἀβλαβὲς διαμύει. Quæ verfa ita fonant: Hoc animal Unicornu vocatur. Non quidem illud vidi, sed ejus columnas areas quatuor, in Æthiopia pofitas in domo Regia quatuor turribus superbâ obfervari, unde

unde & ita delineavi. Ferunt verò de illo quòd terribile sit & insuperabile, in cornu ipso omne robur habens: & quia se à multis persequutum novit viribusque deficere, in scopulum præruptum saltans seipsum præcipitem ex alto dat, & insequenti in faciem vertitur, cornuque totum impetum excipit, illesum tamen permanens. Columnarum frequentem apud antiquos. usum ne ultimis quidem temporibus defecisse constat, quoties memoriâ dignæ res ad æternitatem consecrabantur. Notæ Herculis virtuti dedicatæ columnæ vario metallorum genere. Tyri ex auro & smaragdo binæ erectæ, quas vidit Herodotus & descripsit lib. 2. Templum Herculis, quod vidi opulentè exornatum, cum aliis multis donariis; tum verò duobus Cippis, altero ex auro cocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendente per noctem. In Gadibus columnas, laborum terminos, posuisse fertur Hercules in duraturam posterorum memoriam, quas decantat Pindarus Olymp. Od. 3. Epod. 8.

Νῦν γε θεὸς ἐξαπὼν Θή-
ρων ἀρεταῖσιν ἰκάνων, ἄπειτα
οἶκθ' ἐν Ἡρακλέῳ σήλαν.

Eas per Idolum explicat *Averroës* sta-
tuamque quam adorandam gentiles po-
suerunt. Cujus effati pœnas à *Paganino*
Gaudenzio Polyhistore luit cap. 121. lib.
de Orig. Phil. Rom. quia non ab ho-
minibus, sed ipso *Hercule* memoriæ
causâ erectæ fuerint columnæ. *Hercu-*
les tamen ut *Alexander* divinos hono-
res etiam superstes non aspernatus, quia
ab indigenis columnas sumpsisse dicitur
apud *Suidam* in Voce Γάδειρα: *Hæc*-
tenus progressus *Hercules*, cum ob sonitum, &
tenebras ulterius tendere non posset; *colu-*
mnas ab indigenis sumptas erexit, quibus signi-
ficaret eò-usque perviam esse terram & mare.
Tempore suo adhuc superfuisse in *Co-*
smographia asserit *Æthicus*, qui iudice
Iosia Simlero Constantini ævo floruit.
Corruptas verò in prælio, quòd crevit
inter Barbaros & homines illius *Insulæ*
Anno 1020. à *Muhametis* ortu,
refert *Averroës* in Com. 2. de Cœlo,
qui

qui se elevatum Idolum affirmat vidisse. Vixit autem millesimo centesimo Anno à Nato Christo. Hinc adeò est, quod earum aliter non meminit *Ioan. Baptista Suarez* in *Antiquitatibus Insulæ & Civitatis Gaditanæ Hispanico idioma* editis, nisi quòd olim fuerint. Id quia ad nostrum institutum spectat, considerationem meretur, quòd columnis varia insculperint quæ posteritatis scire interfuit. *Strabo* enim lib. 3. Geogr. templi sumptus inscriptos narrat, dubio procul quòd modum vulgarium superassent: *At quidam alii columnas dici illas ajunt, quæ intra Herculis adem Gadibus exstant. Sunt autem ex ære cubitorum octo, in quibus construendi templi sumptus inscriptus est. Aliæ Herculis labores præferebant, auctore Philostrato: Hydriæ insuper, & Diomedis equi, & duodecim Herculis labores in lapidem incisa conspiciuntur.* Eodem arbitror instituto Æthiopum gentem columnas æreas crexisse Monoceroti ibi locorum aliquando viso, ut & de animalis veritate

& pa-

& patriæ suæ excellentia publico signo testarentur : unde ejus quoque corporis formam exactam expresserunt ab *Auctore Geographiæ* incerto annotatam. Quod memoriæ frequens apud Romanos genus ex stupendis illis Trajani & Antonini columnis in Urbe visitur, & reliquis minoris operæ ex navali ære surgentibus, quas rostratas vocant in Capitolio insertas ob devictos navali prælio Latinos priscos, Carthaginenses, Pœnosque, testibus *Plinio* lib. 34. c. 5. *Quintiliano* lib. 1. cap. 7. *Servio* ad *Virgilium* 3. *Georg.* quibus columnis intercedendum putarunt gloriæ & famæ invictorum pectorum, additis tam Inscriptionibus quàm Hieroglyphicis à *Petro Ciacconio* Hispanorum doctissimo diligentius explicatis. Et, quod ad rem erit, rostra navium triremesque devictas in opere ipso expresserunt adhuc Romæ superstite, cujus Inscriptionem post *Ciacconium Petrus Servius* Romanorum Med. literatissimus cap. 4. *Miscell.* & figuras exsculptas *Gauges de Gozze* dili-

diligenter & ad unguem explicarunt. Non aliter Æthiopum Reges cornu animalis cum ipso Monocerote in columnis vivâ imagine effinxerunt. Monuit me tamen ingenuè *Lucas Holstenus* literaturæ Græcæ & Veteris Philosophiæ facilè princeps, *ἐπιάνω* hic alibi-que non pro columnis, sed statuis accipiendam ad Unicornis figuram expressis; cui eò facilius assentior, partim quòd frequentioremem statuarum memoriam omni ævo reperiamus & vestigia adhuc clariora, partim quòd majus ad Unicornis rationem pondus afferat. Quod de impetuoso Monocerotis saltu refert Geographus noster, in alio parùm dissimili, si non eodem, in Oriente sibi observatum mihi exposuit *Abrahamus Ecchellensis* de Monte Libano, Maronita, Arabicæ linguæ in Gymnasio Romano Interpres meritis-simus. Monocerotis autem ex statuis sive columnis Æthiopicis expressa imago justâ diligentîâ à me in Medicæa Bibliotheca fuit considerata. Toto cor-
pore

pore Cervum refert five magnitudinem spectes, five membrorum conformationem. In solo capite aliquo discrimine separatur. Cornu enim in fronte recto ductu protenditur striatum, curtæ aures, barba hircina sub mento & vellus anteriori facie inter frontem cornutam & nasum. Frons tuberosa, cui solum cornu infixum visitur.

De Monocerote, animali terrestri, novum non ita pridem argumentum suppeditavit Hafniæ Afri cujusdam Reguli Nepos, cujus de eo relationem jussu Regis mei clementissimi à me exceptam in Historiis Rarioribus consignavi, ex quibus *Deusingius* in suum de Monocerote tractatum transtulit, & hic relegi eadem Historia meretur iisdem verbis quibus ipse conceperam: *Franciscus* Marchio de Magellanes, Africanus, nomine Regis sui Guinensis ad Curlandiæ Ducem Legatus, Hafniæ 1652. mense Octobri substitit, visisque rarioribus in Technicotheca Regia imprimis Unicornu, Boreali

K

nuper

nuper ex Groenlandia advecto, undecim spithamas longo, mirabatur cornu hujus longitudinem, monuitque diversum in patria sua Unicornu reperiri, ex genere quadrupedum, sæpe à se visum, nec de eo in Africa dubitari. Quia verbis pondus inesse videbatur hominis non Barbari sed Christiani, generi Regis ut ferebat & Nepotis, de animali isto, ejusque cornu diligentius inquisivi, Serenissimo Rege meo clementer jubente, hæcque ex ejus relatione comperi:

Unicornu quadrupes Africanis illis *Tirè bina* vocatur, hoc est, cornutum animal. Velocissimum animal & ferum in deserto magno *Cano* Africae oberrat, unde vivum capi facile nequit, sed sagittis figitur. Cadaver tamen in deserto reperitur, & in usum venit incolis, quod cum Veterum Monocrote non multum abludit. Ipse Magelanicus vivum viderat nunquam. Rogavi tamen ut Regis sui opera sagittarii conferto agmine emitterentur, quò
vel

vel vivum capiatur, vel ossa, pellis, cranium & cornu ipsum nobis transmittantur.

Magnitudine & formâ equum mediocrem exprimit, capite, cruribus & pedibus pilosis, jubâ brevi vixque spithamam prolixâ, caudâ equinâ, sed non valdè pilosâ. Cutis universa glabra, pilis brevissimis.

Color in dorso cinereus, lineâ nigrâ per medium dorsi excurrente, à maxillâ verò inferiori ad abdomen candidissimus.

In fronte crinium fasciculus visitur, ex cujus medio excrescit cornu unicum, cui fasciculus ille pilorum semper adhæret, quanquam cornu à fronte animalis sit separatum.

Cornu ipsum vix tres spithamas superat, octo vel novem circiter pollices crassum in basi. In apice hujus cornu fasciculus pilorum rubrorum est appensus, pugni amplitudine, quod hactenus nulli Unicornuum speciei proprium audivi vel legi.

Cornu neque in gyros contortum instar Unicornu borealis, sed exiguas eminentias habet & incisuras, quæ à fronte ad apicem rectâ lineâ producuntur. Color flavescens. Cavum circa radicem. Mas solus cornu isto solo visitur, fœmina in reliquis mari simillima sine cornu.

Africani magnum huic cornu statuunt pretium ob virtutes decantatas. Contra venena omnia illud exhibent, tam intùs sumptum quàm extrâ. Fera antequam bibat, semper cornu aquis mergit, quæ exinde planè turbantur; unde incolæ cornu adhibituri, apicem cum fasciculo pilorum aquis mergunt, ex quo deinde aquam salutis gratiâ exsugunt. Aqua fasciculo immerso ebullit, sicut id omnibus siccis usu venit, unicornu fossili, calcinatis cornibus, & de Veterum Monocerote fama fert.

Caro Monocerotis Africani non ingrati saporis; recenter cocta & comesta lepram curat. Pili caudæ in pulverem

verem cremati, & in vino Hispanico assumpti, dysentericis prodest.

Monocerotis hoc genus nunquam descriptum aut depictum fuit. Veterum Monoceros cum Leone & equo communia habebat multa, nigro cornu; Africanum equo vix dissimile. Nec Asinus Monoceros est, quem in Africa reperiri *Herodotus* & *Solinus* scribunt. Quanquam enim & ibi inveniri Asinos sylvestres & domesticos bicornes consentiat Magellanicus noster, disparem tamen ab hoc Unicornu faciem demonstrat. Nec Amphibion est Africanum descriptum *Garcia ab Orto* lib. 1. *Hist. Arom.* cap. 14. quia pedes posteriores similes sunt anterioribus, nec cornu illi est mobile. Monstravi Magellanico singulas Unicornum ex *Aldrovando* & *Jonstano* figuras, sed nullam propius accedere affirmavit, quàm equum Monocerotem tab. 10. *Jonstani* depictum, nisi quòd unguis sit solidis solidipes.

Monstrum credidi, sed fidem fecit

Afer, omnia unicornua hac facie comparere, sibi simillima. Navis præfectus *Petrus Schultzius* nostras confirmavit, in Africa idem sibi narratum sæpiùs ab incolis. Ita Africa semper aliquid novi. Relationi novæ fidem plenam spondemus, quando ex condicito Unicornu ipsum ad Serenissimum Regem nostrum *Marchio Magellanicus* transmiserit.

C A P. X X.

Monoceros à fabulis vindicatur. Ctesie defensio. Laus Famæ. Contradiçiones de Unicornu tolluntur. An in spectaculis productum, ex Nummis dijudicatur.

Ipsam invictam rei fidem exauget firma Ratio, quæ Monoceroten necessariò invehit, ad universi complementum & gratam viventium varietatem, de qua plura non essent addenda, ne experientiæ tantum decedat, quantum hæc augmenti cepit, præsertim quum apud bonos iudices satis ha-

habeant firmitatis vel testimonia sine argumentis, vel argumenta sine testimoniis, ut lacteum illud *Lactantii* os lib. 4 de vera Sap. cap. 22. loqui amat. Prodeat tamen, ut utrique suus sit locus; cui diversa sententiarum argumenta tanquam ex facili cedent, si eam, ex eâ parte quâ homo sum, in medium opposuero. Quis enim vel mica rationis instructus non viderit falsos eos qui Monoceroten eodem habuerunt loco quo Asinum Aureum *Apuleji*, Sirenes *Homeri*, *Virgilii* Harpyias, Chimæram, Minotaurum vel denique Hippogryphum. Ingeniorum enim hæc sunt lusus vel ad informandos hominum mores vel corrigendos ficti veteribus sapientibus familiares, qui per fabulas fictasque historias occulta insinuarunt, non *Æsopi* solùm ævo, sed & *Pythagoræ* *Platonisque* quos primam puero- rum institutionem à fabulis incepisse ex lib. 1. de Legibus habemus. Romæ quoque usitatum doctrinæ genus in- nuit *Quintilianus* *Dialect.* de Oratorib.

M. Apri & Julii Secundi etiam fabulas & disputationes, & arcana semotæ dictionis penitus in juventute excepisse fatetur. Quò spectant quidquid de Diis finxit vetustas Aſino Aurco ſimilibus, quos tamen ad Moralem ſcientiam perduxerunt poſteri, & eam quæ ad Naturam refertur, de quibus pleni ſunt paſſim Libri, *Natalis Comitæ Mythologici*, *Franciſci Baconis de Verulamio* novo de Sapientia veterum Tractatu; quanquam parvam illam fabularum utilitatem credat *Eusebius* lib. 2. præp. Evang. cap. ult. nec multis utilem, niſi qui cauſas rerum curioſius inveſtigaverunt; nihil tamen animos magis moviſſe & in rectum flexiſſe omnium ſæculorum gentiumque teſtantur annales. His in Unicornu fingendo excidiſſent fabulæ Auctores, quia neque ad mores hominum neque naturæ ſecreta ficto vultu conformetur, niſi quemadmodum alii omnia, ſpontè ejus naturâ monſtrante viam aliò trahatur animal, ſicut ad deſignandam

pru-

prudētiā serpentes, ad simplicitatem columbæ, ad astutiam vulpes, & ad sagacitatem Rhinoceros, ita ad fortitudinem ferociamque aptentur Monocerotēs. Sed enim fictam Monocerotis historiam ab Auctorum genio concludunt, & solenni more fingendi ea quæ alibi nec scripta nec picta existant. Primum enim animalis auctorem *Ctesiam* dici *Plinio* lib. 8. cap. 55. quem fide dignum negarat *Aristoteles* lib. 8. cap. 28. Hunc sequutum *Plinium* in pari errore hæsisse: *Philostratum* verò novis & miraculosis delectari potius quàm veris, & *Ælianum* alienâ voce contentum scripsisse quæ incertâ acceperat famâ. Verùm frustra bono *Ctesia* occitant, quem, ut videtur, ex otiosorum ingenio æstimant. Equidem omninò existimo, si de Monocerote ignoto illis sæculis animali præter veritatem quidquam chartis consignasset, ab *Herodoto* ejus æquali vapulasse & falsi dicam retulisse, *Aristotelem* verò vicinis minimùm Olympiadibus *Ctesia* He-

rodotoque posteriorem quis credat sincerius de præterito tempore judicare potuisse, quàm de præfenti *Herodotum*? Neque eò pervenisse scio audaciæ *Aristotelem*, ut ex levicula culpa circa suem, quem nec ferum nec mansuetum in India haberi negarat, omnia *Ctesia* damnaret quæcunque seu de Monocerote seu aliis in India observarat, quamvis sine teste eo nomine solo fidem *Ctesia* derogaverit. Quid enim absurdi, nisi alia afferret, ex India suillum genus eliminare, quod neque in Arabia agnoscit *Plinius* lib. 8. cap. 51. Sed argumenti pondus elevat, quisquis in veterum scriptis versatus, malè ex unico errore totius operis auctorisque dignitatem fidemque pensari novit. Jam certè de utroque foret conclamatum, malèque audirent *Aristotelis* omnia, quòd hic loci in Gallia Asinos falsò neget. Actum etiam eadem sententiâ de *Homero* antiquissimo Polyhistore esset, si quæ de obsidione expugnationeque Trojana finxerat, reliquis verè dictis falsi.

falsi maculam communicarent. Fictum autem esse Trojanum excidium ex signatis plurimorum *Auctorum* verbis liquet, quæ qui velit, adeat *Ich. Chrysofostomi* Orationem, *Cicronem* lib. 2. de Divin. *Lucanum* lib. 2. *Phars.* *Juvenal.* Satyr. 10. *Trebel. Pollionem* in D. *Claud. Tacitum* lib. 12. *Annal.* B. *Augustinum* lib. 1. de Civit. Dei, cap. 4. *Lucianum* *Philopseud.* & *Quintilianum* de Oratoribus. Ipsamque aurci velleris historiam non procul fabulis aliorum traxerunt *Majerus* *Ænig.* 223. *Sennertus* de Consensu, *Hier. Hærlin* Prol. ad *Apollonium*, aliique numero non pauci.

Ut hinc nec *Ulysses* crederemus, quòd longo illo & fabuloso errore, ut iter vocat *Tactus* de *Moribus German.* historiam ejus in majus auxerit *Homerus*. *Ctesiam* tamen apud *Lucianum* quoque suspectum in *Philopseudolo* p. m. 463. adverti, in quo *Homeri* fabuloso Catalogo accensetur: *Veteres* illi, *Herodorus*, *Ctesias*que *Cnidius*, & ante hos *Poëtæ*, & ipse *Homerus* *Viri* celebres,

mendaciis scriptis usi sunt. Quod Satyrico condonandum stylo, quo omnes, ne Christo excepto, pari insolentia perfodit. Rectè pro Ctesia pugnat *H. Stephanus* in Disquisitione operi præfixa: Si mentiri voluit Ctesias assentationis studio, & spe lucri id factum, at neque Artaxerxi neque matri Parysacidi supplantavit vera laudis, sed potius detractum ivit. Cæterùm gratis Monocerotum mentionem primam ad *Ctesiam* referunt, qui conferto pede nobiscum pugnant, quum de Unicornu multis anteaetis ætatibus ad ravim usque clament *Divinæ* paginæ. *Andreas Baccius* libro de Unicornu vim oppositæ auctoritatis *Ctesia* aliorumque effugere aliâ viâ tentans concedit exactam Monocerotis notitiam veteribus *Ctesia*, *Plinio*, *Æliano*que latuisse solenni rerum obscuritate, quæ donec invalescant prima exordia & notitiæ incunabula facilè confundunt. Quò confugere sine necessitate coactus est, partim quia nullo non tempore Monocerotis

rotis animal infrequens necessariò confusam omnibus scientiam gignit, nobis pariter & antiquis; partim quòd accuratam Unicornis descriptionem sequenti ætate consonam assequuti sint *Ctesias* & *Plinius*. Nec vitio *Philostrato* verti debet novarum rerum studium, quo seriem Illustrium historiarum velut gemmis per intervalla distinxit, ut torpentem forsan lectorem excitaret. Hominum quippe ingenia novitatis ac peregrinationis avida, externa quæcunque quæ à patriis finibus Natura removet, amplectitur ut nummos novos pueri, non quòd vel nummi novi falsi sint, aut externa nihili, sed quia præter vulgarem sortem novâ specie adornantur. *Æliano* id debet posteritas quòd ab aliis de Unicornu relata fideliter annotaverit, quum nec ipsi nec aliis forsan præsentibus intueri locorum distantia concesserit & feræ agilitas. Veritatem rerum fama sequitur, ut umbra, quæ, ut magnus *Tacitus* loquitur, non semper errat, in-

230 TH. BARTHOLINI
terdum & feligit. Famam illam de Unicornu sparsam à Barbaris Indis, qui aliud præter nomen nesciverunt, *Æliani*, reliquorumque ævo introductam aliqui dum urgent, adeoque infra fidem esse & veritatem, multarum rerum notitiam nobis adimunt in quibus, utpote exoticis, barbarorum stamus relatione, meliorum patriæ suæ interpretum. *Mercurialis* Tom. 2. Consult. 63. eo nomine Monocerotis historiam suspectam reddidit, quia ab *Aristotele* neglecta. Cui responsum velim, *Aristotelem* de vermiculis apibusque scripsisse fusiùs quàm de Deo, quod olim ipsi objectum fuit, ut taceam multa ab eo de Animalibus notata, quæ nec vidit ipse, nec satis perpendit, adeò de ignotis silentio se magis excusavit quàm dubia relatione. Adde Monocerotum multitudine deceptum singulorum involvisse tractationem.

Fortiùs ex Auctorum inter se diffidio in nos jaculantur. Illos nempe tam defera, quàm feræ Cornu diversas con-

tra-

trariasque alere sententias. Sed ea scriptorum dissensio sine veritatis fit discrimine. De animali modò constet, in conditionibus liberè dissentiant, quæ narrantium multitudine & feræ ipsius secundum ætatem, pabula & regiones varietate, diversæ sæpius sunt & variæ. Ætatis quippe ambitu adeò subinde mutantur viventia, ut si Herculem olim in cunis, videas deinde in Augiæ stabulo, eundem esse sanctè neges, & in cervorum genere si anniculos subulones, hinnuleos, dicrotosque inter se conferas, profectò diversa esse Jovem lapidem jurabis: unde in illam Doctorum quidam devenerunt opinionem, eundem non esse Socratem v. g. senem, qui juvenis fuerat. Dependere hæc à ciborum regionisque mutatione docet *Aristoteles* lib. 8. *Hist.* cap. 28. ubi per plurima animalium secundum loca diversorum genera decurrens exemplis inducit aliqua à cibo vel largiori vel parciori, alia à locis, cæli situsque conditione majora gigni vel.

vel minora, caudam nullam vel largiorem ferre, cornibus excedere vel planè carere. Hinc fanè mirum non est diversam descriptionem Monoceroti accommodasse Auctores juveni quàm provectiori ætate, Indico quàm Æthiopico, quamvis si ex æquo rem æstimemus, minus sit in auctoribus contrarietatis quàm vulgo jactatur, ut brevi manifestiùs fiet. Cornua Monocerotis in thesauris Principum sparsim asservata quamvis variam faciem ostentent, veris tamen nihil detrahunt, quæ dari possunt. Varia illa sunt vel ab arte artificum & ingenio, vel temporum injuria, vel quòd alteriùs Monocerotis sint pro vero Unicornu supposita, quo numero pleraque quibus nomen apud magnates precium hæctenus dedit, recenséo. Obvertent præterea nobis miracula quæ dubiâ nec æstimandâ fide à Cornu vero promittuntur ab antiquis, ut eadem sit animalis quæ miraculorum suspecta veritas. Equidem miraculorum pondus non excipiam, quod

quod minus huic inesse cum *Patre* cap. 6. concesserim, solam argumentationis debilitatem ostendam ex mala diversorum miscella. Nam accidentibus, ut bonâ Criticorum veniâ à Philosophis verba mutuer, substantiam miscet, & ex illorum conditione hanc metitur, cui inhærent nullâ proprietatum necessitate. Illa sine hac abesse possunt & pro falsis traduci superstite substantiæ dignitate, quam necessariò non sequuntur: unde & in majus fallacis famæ cursu augeri possunt rerum virtutes, hominum gesta, animantium effectus, quanquam & hoc & illi & istæ reapse existant. Tandem qui contradicendi partes susceperunt, ad Romanorum spectacula provocant & sæculares ludos, in quos ex universo orbe perdomito rariora inducta animalia, Monocerotes omnium ore eo ævo celebratos, nunquam Annales attestantur. Quibus *Andreas Baccius* defendendi Monocerotis patrocinium felici conatu exercens, facili ex natura feræ respon-

sponse occurrit. Nam raram bestiam, & feram, nec donari posse nec vivam capi prodiderunt *Philes*, *Ælianus*, & *Plinius*. Longiori quoque itineri Romam perducenda succubuissent ob cœli pabulique diversitatem, quod usu venisse Elephantis ex *Æliano* lib. 10. cap. 18. & *Petro Gyllo* credimus. Ut taceam suo iudicio quasi forices perire Antagonistas. Romani enim ad Indiæ penetralia pervenerunt nunquam, ne Parthis quidem nisi à limine salutatis, nec ad Gangem infestas Aquilas circumtulerunt. Alexander autem præsentem ubique fortuna qui Nyzam Indiæ suo imperio addixit, æterno nummorum monumento, Unicornu, victoriæ testem, impressit. Unde quid ad Romanorum spectacula Monoceros nec satis ipsi sciunt nec explicant satis. *Senex* quidam *Antiquarius* mihi Neapoli persuadere ausus est, vidisse se in numismate *Marci Aurelii* Imperatoris Unicornu impressum, sed pro Uni-

cornu vero Rhinocerotem accepit filicernium, qui in Domitiano nummo exhibitus est ab antiquariis, unico cornu depictus quidem, sed apud *D. Ioannem de Lazara* Equitem, Nobilitatis Patavinæ florem; & paternæ virtutis æmulum, duobus cornibus apertius conspicitur. Cæterùm quum spectacula fervidè adeò urgeant adversarii, mirari subit non vidisse *Philippi Junioris* sæculares ludos rariori animalis *Perfici* specie nobilitatos, in quibus inter alia cœlo Romano invisa, & fera producebatur cornuta, equo cætero corpore similis, sed barbâ prominente, eum ferè in morem quo *Monoceros* in *Geographo Medicæo* depingitur, nisi quòd sculptorum licentiâ caudam justo longiùs produxerit. Numisma hujus *Philippi* exprimit *Seb. Ericius* pag. 542. quod & nos hîc Lectorum oculis subjicere commodum duximus; sed hirco similem malè judicat, cui nec cauda protenditur, nec ungulæ solidæ, nec denique caput equino proprium exfur-

git:

git: frustra que ex Persia vulgatum animal theatro Romano exhibuisset Imperator. Monocerotem equum verius diceres si dissentire velles. Hinc Regem Prasi solitum ad publica spectacula in roboris sui documentum Unicornis filiolos instruere fama tulit apud *Ælium*, certa forsan, nec exemplo carens. Si vera Doctorum quorundam Monocerotis descriptio, capite leonem, corpore equum, & pedibus, cervum referre, videtur is sanè in nummo æreo signatus quem mihi cum aliis in Sicilia *Petrus Carrera* Patriæ Antiquitatis fidus interpretes donavit. Caput enim leoninum erecto posteriora versus cornu, nodulis quibusdam interstincto aliquam Monocerotis umbram præ se fert. De quo certiora non addo, siquidem anceps ipse doctiorum præstolabor censuram.

C A P. XXVI.

Unicornis magnitudo. De unguis Aristoteles excutitur. Cauda Monocerotu. Cornuum color & longitudo varia. Cubitorum mensura. In Cornu varietatis ratio.

IN Monocerotis conformatione primas sibi partes vindicat Cornu ipsum, quod & nomen animali dedit & precium, cujus ideò hæc erit pagina. Expendendæ tamen priùs contrariæ quædam in speciem auctorum voces circa pedes Monocerotis, quibus non parùm dubiam reddere conati sunt veterum historiam. De magnitudine, colore, forma levis dissensio, ab ætate, cæli statu, regionisquæ, & alimenterum natura, facilè expedienda. Magnitudinem quidem justo majorem tam cornu quàm feræ commenti sunt *Hebraorum Magistri* more suo vel fabulas vel ænigmata sonantes. Ridiculum quippe est quod prodidit *R. Iuda* in libro

bro

bro *Rabbà* tantæ fuiffè molis conditos Monocerotes, ut arcæ fuæ includere Noah non quiverit, indè que existi-
 maffe alios doctos, ponè arcam alliga-
 tos in diluvio tanquam pedifficquas.
 Par huic obfervationi efl *R. Iacobi* filii
 Idæ interpretatio *Pfal. 22. verf. 22.* in
 Sanhedrin Hierofolymitano configna-
 ta, ubi narratur David pascendo grege
 intentus fortè in Unicornem dormien-
 tem ascendiffe, quum corporis cor-
 nuque vaflitate montis fpecie delufus
 efllet. Interea dum excuffo fomno ele-
 varetur Monoceros, territum Davi-
 dem feræ infidentem, quem montem
 crediderat, votis ad Deum verfis tem-
 plum ejus capacitatis longitudinisque,
 quum cornu Monocerotis æquabat,
 centum videlicet cubitorum feriò vo-
 vilfe, fi ex præfenti periculo eripere-
 tur: quibus quum annuiffet Domi-
 nus, in terrorem Monocerotis immif-
 fo Leone, auctum ex duplici monflro
 Davidi metum tantum, ut novo vo-
 to duas preces incluferit hoc fufpirio:

Salva

Salva me Domine ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium eripe me. Quæ amœnorem lectorem tædio sublevabunt gratâ varietate feriis immixta. Ad pedes Monocerotis majus dubium devolvitur, quos unguis bifidis descripserunt *Varthemanus*, *Cardanus*, *Albertus*, & *Munsterus*, solidos verò Elephantorum instar afferunt *Plinius*, *Solinus*, *Ælianus*. Sanè si arbitrium controversiæ ad *Aristotelem* deferamus, Unicornis omnis solidipes erit & indivisa ungula, quod tantum tutelæ per unguis concesserit Natura, quantum cornibus dempsit. Hæc enim ejus sententia lib. 3. de Part. cap. 2. disertè expressa: *Solidipes potius quàm bisulcum esse Unicornem rectè videri potest. Ungula enim tam solida, quàm bisulca eandem naturam habet quam cornu, itaque ejusdem simul & unguis fundi, & cornu congruum est. Fissio etiam unguis, & cornu ex defectu (scil. defensionis) naturæ evenit; itaque cum exuperantiam unguis solidipedum natura dedisset, rectè dempsit supernè, fecit quæ*

Unicorne. Quam Præceptoris mentem clariùs in Scholio capitis ita proponit *Michaël Ephesius* ex versione *Dominici Monthesauri Veronensis* : *Sicuti solidipedi unitas atque Unicornæ, ita bifido dualitas & bicornæ congruit : insuper quoniam fissio ex defectu materiae convenit : quum enim natura haud materiâ abundans integrum veluti solidipedum agere non posset, bifidum ipsum fabrefecit.* Sed quid ad *Varthemani* experientiam dicemus ? *Andreas Marinus* animalia *Mechæ à Varthemano* visa in multis quidem *Pliniana* delineationi convenire, sed fissurâ pedum & cornuum longitudine planè diversum animalis genus ostendere, vel certè parùm sibi constare auctores summo historiæ detrimento existimat. Parùm ab hoc diversus *I. C. Scaliger* dum *Varthemani Monocerotem Aristoteli & Plinio* incognitum fuisse, sine dubio iis de causis, putat, eosque tantùm de *Asino Indico* loquutos. Ego horum accipio nihil, nec ullum in auctoribus contrarietatis sensum invenio. Veri

L

enim

enim sunt *Plinius*, & *Ælianus*, nec falsus fuit *Varthemanus*, quum utroque pede visus sit Monoceros, huic bifido, illis folido. Novum id uni huic non est pedum formam ad locorum diversitatem variasse. De suibus, alioquin nostro cælo bisculis, notat *Plinius* lib. II. cap. 46. in Illyrico quibusdam locis solidas habere ungulas, quod excrementorum copię & naturę necessitati adscribendum. Monocerotes verò *Mechenses Varthemani* solidis ungulis rectè privavit Natura, quia longiora cornua levem illum defectum compensarunt, qui ex Auctore levissimus, parum enim, *un poco*, anteriori facie pedes divisos narrat. *Geographus* MS. Medicæus ungulas bifidas ex icone à se viso depingit.

Cauda vel aprina fertur vel suilla nullo contrarietatis periculo, quum in feritate sit discrimen utriusque, cujus etiam gradus in Monocerote quò minùs statuamus, obstat nihil. In Excerptis tamen *Solini*, qui suillæ caudæ auctor,

auctor, antiquis scriptum erat, *caudis villosis*, pro *cauda snilla*. Quam lectionem auctor commentus est ex depravata exemplarium scriptura, *caudas villa*, quam, *caudis villosis*, putavit corrigendum, ut monet ad Solinum Cl. *Salmajus*. At *Solinus* more suo, *Plinianas* historias levi vel transpositione vel immutatione suas factururus, pro apro affinem suem, pro mugitu gravi, horridum, in contextum subrogavit. Medicæus autem *Geographi* codex caudam *Monocerotis Cervo* similem cum reliquo corpore repræsentat.

Jam cornu ipsum adeo decantatum colorum externorum specie variantes peperit opiniones. Plurimæ tamen in nigriore conveniunt temperato, apud *Ælianum*, *Plinium*, & *Amatum Lusitanum*, qui subnigrum ex *Lusitanorum* relatione confirmat. Solus hic in diversum abit *Solinus* cap. 51. de *India*, mirificum splendorem cornu assignans: *Cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico*. Qui cum nigrore adversus

mixtura pugnat. Splendida enim non
 obscura sunt, sed ad candorem decli-
 nant vicinæ naturæ conditione. Ex
 quarum opinionum dissidio *Andreas*
Marinus occasionem captavit pro fa-
 bula Unicornu traducendi. Unde sen-
 tentiarum divortium aliâ copulâ junxit
Wolfgangus Franzius cap. 11. histor. ani-
 mal. sacrae, scilicet, foris nigrum, in-
 tus verò remoto cortice splendidum
 enitescere. Sed solius *Solini* auctoritate
 à majorum vestigiis deflectere præter
 necessitatem arbitror; quum corrigend-
 us ex melioribus sit, si erravit, expli-
 candus, si obscuriori voce sermonem
 involvit. Novitatis studio à *Plinio* sub-
 inde discessit vocum tantum, non re-
 rum disparitate, ut *Plinianam* histo-
 riam proprio velo tegeret. Hinc ambi-
 gua substituit pro manifestis, pro veris
 incerta, & ut plurimum alia nomina
 iisdem rebus indidit à *Plinio* differentia.
 Hoc artificio circa præsentem descri-
 ptionem cornu versatus est, ut pro ni-
 gro splendidum signarit, non eo sensu

aut notionis flexu, quo nigrori opponitur aut tincturæ splendoris luminifque expertæ, sed ut rei excellentiam pressius exprimeret. Splendida enim ad dignitatem adhibebantur, Deo propria, & mortalibus communicata, qui ad majora nati generosum pectus humo erexere. Hinc translata ad alia quoque vocabuli licentiâ splendere dicebantur egregia quæque supra communem sortem elata, ut probatum à nobis Cap. 1. & seq. *De Luce Animantium*. Quo dignitatis gradu Unicornu habitum vel lippis innotuit. Ex quibus constat dum splendidum Cornu appelleret *Solinus* nigrum esse non negasse, quia & nigra splendere dicebantur; si-ve ratione excellentiæ, si-ve particularum lucis. Ita nigerrimum bituminis genus, quod Asphaltum Græci nuncupabant, à *Dioscoride* lib. 1. cap. 100. purpuræ in modum splendere pronunciatur, nec dissimili significato atræ bili splendentem nigrorem contribuit *Galenus* in Comment. Aphorism. 23.

fection. 4. Imò *Plinius* ipse Latini sermonis magnus conditor, ab ea libertate loquendi non abhorrens lib. 9. cap. 36. à vena purpuræ liquorem pretiosum nigrantis rosæ colore sublucentem imbibi scripsit. Nisi similitudine cornuum variorum deceptus sit *Solinus*, visoque fortè marino Unicornu, candidius ad eboris faciem fulgente, splendidum vocaverit, quod nigrum viderant antiqui, ob ætatem etiam albissimos dentes obfuscantem.

Longitudo pro ætate Unicornuum modò protenditur, modò contrahitur. Quod viderat *Albertus Magnus*, crassitie sesquidodrantis erat, longitudine decem pedum, *Plinii* cubitis duobus mensurabatur, *Varthemani* tribus, *Solini*, & *Isidori* ad quatuor pedes exstabat. Quæ sanè exiguo inter se intervallo discreta si mensurarum rationem ineamus. Cubitus enim vel communis erat vel lapidibus lignisque mensurandis proprius. Ille longior sex palmorum à *Vitruvio* lib. 3. cap. 1. fertur,

sive

five duarum spithamarum, & omninò pedes duos æquat seu Dodrantem. Hic pede & semisse tantùm constabat proprio nomine λιθικῆ & ξυλοχειρικῆ ab *Herone* insignitus: ad quem rariùs aliæ res mensurandæ Romanis præsertim, quibus ferè ignotus exigebantur. Pes duodecim uncias, quas pollices digitoſve vocabant, complebat, prout Romani pedis vera forma, quam ex basi quadam in hortis Vaticanis exſtante delineavit *Petrus Ciacconius* in calce lib. de Nummis, *Io. Rhodii* planè consonam, ad amuſſim ostendit: quanquam majores pedes habuerint alii, qui tribus digitis quatuorve communem mensuram augebant, nisi eandem hanc mensuram arctioribus Unciis, in communi pede sic satis largis, distinxerint. Hinc si longitudinem Cornù *Pliniani* & *Solini* ad hæc extenderimus, planè eandem comperiemus. *Plinius* enim cubitis duobus, communibus nempe, suum mensurabat, qui quatuor pedes, si duplicentur, efficiunt, secundùm verum

Solini computum, digitos verò quadraginta amplius octo. *Varthemannus* quem in mensurando applicaverit cubitum scire non possum nisi conjecturâ, quum & ipsi exacto esse non licuerit in iis quæ ex visu descripsit. Fingamus ξυλοκερικὸς cubitos elegisse, qui triplici mensurâ quatuor pedes cum semipede, digitos verò quatuor supra quinquagesimum, æquarent, à *Soliniano* Unicornu non nisi semipedis discrimine separari advertemus. Alter equuleo anniculo similis Monoceros, ut ætate, ita cornu magnitudine minor, quam palmorum quatuor observavit *Varthemannus* seu digitorum sexdecim. Quod *Albertus* se vidisse perhibet magnitudine omnia excedens, ad animal pertinere quod magnæ molis navem adæquet, judicarunt *Andreas Baccius* lib. 2. cap. ult. & *Io. Ionstonus* c. 43. de Quadrup. quale etiam fuisse autumant illud, ex quo poculum *Cosmo* Hetruriæ Duci donaverat *Alvarez Mendoza*, à *Norsinga* Rege in India acceptum, cujus diameter

meter eò extendebatur, ut vix utraque manu capi posset. Unde ex alio Indiæ animali fuisse putat *Aldrovandus*, *Baccius* verò ex eo quod *Marcus Paulus* in *Basma* repertum describit. Malè tamen ex cornuum diversa magnitudine distinguunt cornigera, quæ varia longitudine sæpiùs luxuriant in eodem animatorum genere, ut in stupendæ magnitudinis cornu Cervinis ramis diffuso ad pedes undecim in *Ambiani* Templo quod *Ligeris* alluit, vidimus; si modò naturâ potiùs quam arte conditum persuaserit credulitas. Parvorum quoque subinde grandiora cornua prodeunt eo pondere, ut ferendo impares etiam caput ægrè tollant. De *Apris* Indicis auctor *Plinius* lib. 8. cap. 52. dentium geminos flexus cubitales ex rostro, totidem à fronte cœu vituli cornua exire, ut etiam longitudinem cornuum justam mensuram excedentem ex regionum mutatione metiri debeamus, ex ætate gravi, & liberaliori pastu. Paucis id indicavit *Aristoteles* lib. 8. *Hist.* cap. 28.

In Ægypto aliqua majora, quàm in Græcia fiunt, ut boves, & oves. Cujus rei causam attribuunt cibo, qui aliis largè, aliis parcè sit, &c. Hincque adeò tanta Unicornuum nostrorum, quæ ex vero Monocerote creduntur, in magnitudine varietas, ut à veterum alienissima diceres. Quod ut pateat apertiùs, per singula excurrentes ad examen vocabimus quæ in Magnatum Pinacothecis pro veris asservantur.

CAP. XXVII.

Unicornua S. Dionysii Gallica examinantur. S. Marci Veneta. Hispanicum. Ultrajectense. Helvetorum. Danicum. Mercatorum Venetorum. Et Gedanensis Empirici.

Occurrit fronte prima Gallicum Unicornu in templo S. Dionysio sacro prope Lutetias, quod inter prima notæ melioris reponit *Baccius* lib. 2. cap. ult. descriptionibus veterum *Æliani*, *Plinii*, & *Varthemani* proximum, quia

quia rudiori sit forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, longum quinque vel sex cubitos cum rectitudine revolutionibus ad extremum comitata. In eo fanè veri Monocerotis longitudinem desideramus, quæ apud antiquos tres cubitos vix excessit, & justum pondus. In assignanda tamen longitudine variant & hodierni scriptores, ut excusandos putem antiquos inter se de exoticis discrepantes, quum quotidianis oculis visa vix assequamur. *Ioannes Renodæus* lib. 3. de M. Med. cap. 21. longissimum esse & hominis proceritatem æquans tradit eâ fide quâ omnibus præsentibus patet: *Baccius* & *Marinus* ad sex cubitos extendunt. *Abrahamus Golniz* in Itinere novissimo ad sex & semis pedes metitur, *Belionius* semissem complens ad septimum auget. Varium quoque in eo pondus experti spectatores. *Cardano* viciniori contemplatori libras decem & septem cum tertia parte, pendere visum. *Golnizius* ad pondus vicefimam quintam

ascendit. *Bellonio* verò aliud visu persuasum, aliud libratâ manu: quamvis enim decem duntaxat & tres libras cum unciis quatuor pendeat, si quis tamen sublevet plusquam decem & octo librarum existimabit. Unde difficilem arbitror similibus rerum exactam mensuram aut libram æstimare, quæ remotiora & sensum fallunt & intellectum. Reliquis conditionibus verum antiquorum Unicornu reddere existimatur, quanquam ab arte quoque in fascias quinque ordinatâ serie adornatum colligat *A. Marinus*, quia in vero Cornu similes ejus elegantiae ductus operari nesciat Natura, fierique possit ut ingeniosior artifex Cornu Monocerotis, cum lineis & tractu definito ab *Æliano* descriptum, artis mixturâ pressius exprimere voluerit. Mihi sanè aliis nominibus suspectum est accuratiùs inspicenti. Nam & color fusco clarior, & inæqualis extremitas quâ capiti inhæsit aliquam cum Marino borealiq̃ue dente affinitatem alit, quam arctior capacitas

auget

auget conficiendis poculis minus idonea. Cavum tamen est cornuum in morem, fateor. Sed quanquam industriâ artis id artificii, quicquid est, posset efficere, tamen naturalis est cavitas omnibus dentibus hujus generis, ut in dente Elephanti, Apri, Rosmari subinde videre est. Par de aliis judicium titulo Unicornuum solo ætatis raritatisque testimonio gaudentibus, quæ passim Romæ, Argentinæ, Metis, Cracoviæ, Pragæ, & Dresdæ obvia.

In censu verorum numerantur bina illa Veneta quæ ex thesauro D. Marci ad altare ejusdem solenni pompâ festis diebus suspensa vidimus, inter pretiosa à *Francisco Pona* Equite Veneto cautè habita cap. 15. non vera. Nam & *Andreas Marinus* Libro Venetiis apud Aldum 1566. edito, diversa credit ab antiquorum Unicornibus, quia longiora sint quàm ab antiquis describuntur, nec strias habeant Monocerotis *Æliani*, adeoque subtilia sint, ut po-

254 TH. BARTHOLINI
cula inde nulla conficiantur. Nisi ta-
men color obstaret, ad purpureum po-
tius quam nigrum deflectens, ut mihi
quidem visum, nihil rationibus suis
obtineret *Marinus*. *Baccius* enim lib. 2.
cap. ult. vera putat, quamvis repoli-
ta, quia abrafo cortice primo nigriori,
striisq̄ue levatis, remanserint longiores
quàm crassiores. Sanè *Alberti Magni*
Unicornu sine spiris quoque erat &
cochlearum ductibus, quos necessarios
urget *Ælianus*. Nigrius maris esse, fœ-
minæ candidius prodidit quidem *Leo-
nicus Goldionus* in descriptione rariorum
Urbis Venetæ rerum, sed non scio quo
antiquorum testimonio sexus diversi-
tatem ex colorum varietate deducat,
ut etiam hoc paradoxo suspecta cornua
reddiderit quæ in majus tollere scripto
susceperat. Quod verò addit *Baccius*
colore esse Cornu cervini politi & pal-
lidi non nigri, meam auget suspicio-
nem, ut vel majorum Orygum cornua
credam, vel Borealis balenæ dentes.
Hoc voluit *Parens* noster maturius no-
bis

bis fatorum invidiâ subtractus cap. 2. n. 3. illud similitum inter se comparatio persuasit, quæ non rarò eâ facie & magnitudine passim vidi, præsertim in Musæo *Catellani* Monspeliensium Pharmacopæi percelebris. Sed de Cornuum horum Origine & Virtute obscuriora sunt indicia. Feruntur occupato Byzantio in Venetorum Rempublicam transcripta cum 12. pectoralibus satellitum Imperatorianorum, quum æqualem partem focii prædæ Galli cepissent, aliisque quæ ad annum 1202. refert *Franciscus Sansovinus* lib. 2. de Venetorum urbe.

Magna hæctenus de Unicornu illo jactabantur, quod in thesauro Hispaniarum Regis asservatur, ex quo frustulum Eminentissimo Cardinali *Francisco Barberino* donavit *Philippus IV.* Verùm enimverò donarium illud Romæ iis striis, quamquam tenuioribus, eo candore, & eâ soliditate observavi, quæ & nostrum Septentrionale, & dentes Balænarum conspiciuntur. Perforatum

ratum tamen cornuum in morem, quod ab arte frustra speraveris, quia naturalis ejusmodi dentibus est ex parte cavititas. Quàm alienus à vero Monocero te color sit candicans, supra exposuimus.

Trajecti ad Rhenum aliud Unicornu in Æde basilica nobis monstrabatur, longitudine Parisiensi par, sufficienti amplitudine, unde singulis spectatoribus merum ebibendum propinat sacrorum custos, non sine molestia, ut expertus sum, ob insignem longitudinem, cui tollendo vix extensa manus sufficit. Gyri frequentiores ad extremum apicem circumducti, ubi tamen recto tractu oblitterantur. Crustæ color cinericio similis, medullâ candidiore. In magno precio habetur, & pro vero venditur, ut infinitam auri vim repetundarum damnata Colonia Agrippina, contra licitaretur. Minus aliud adjungitur per omnia, si magnitudinem excipias, prioris æmulum. Sed, si verum fateri licet, neque hæc

Monocerotis exactam referunt notam, majora quippe sunt quàm pro merito, & candidiora quàm ab antiquis depicta veniunt. Dentes Balænarum Groenlandicarum fortè fortunâ per ostium Rheni, quondam circa arcem Britannicam patens, ex naufragio appulsos, illorum temporum meruisse famam Unicornis arbitratus sum, quibus ignotâ Septentrionali bestia pro vero Unicornu censebantur quæcunque aliquâ similitudine novitas invexit. Veram esse meam conjecturam iteratâ Unicornum illorum inspectione edoctus sum. Insculptum enim vidi nomen Norvegorum Regis *Suerri*, literis Runicis *SUËRRRI*. Forsan ad Canonicos Ultrajectenses à Suerro missum cornu, cum in Insula Ferogia exul sacris vacaret, sicut tradit *Snorro Sturlason* in Historia Norvegiæ. Repugnare quidem cavitas videtur cornibus propria, non dentibus; Verumtamen dentibus quoque cavitatem esse naturalem, nuper monuimus ex Elephanto & Apro.

Et

Et tam naturalis est cavitas, ut eandem in Unicornu Groenlandici foetu observaverim. Levis tamen ea est, & pro dente tenello satis ampla. Nolo ferram controversiæ ducere, an perpetua Monocerotem comitari debeat cavitas, quam negavit *Philes* de Anim. proprietatibus in Monocerotis hac descriptione:

Ὡς εἶ τὸ μακρὸν καὶ φθροῦς πλῆρες κέρασ.
τῶν ἀκαλῶν ἐκπεφυκὸς ὄφρῦων,
οὐ κριλόν ἐστιν, εἰδὲ κριφον ὡς κέρασ.

Id est:

*Longum tollit & noxium cornu,
Quod ad palpebras enatum,
Non cavum est, nec leve ut cornu.*

Baccius quidem lib. 2. de Unicornu aliquid omnibus necessitatis imponit. Sed *Rhinocerotis* exemplo refutatur & *Cervorum*. Nam sufficit vel superficialia cavitas, vel rarior corporis compages, ut nomen cornu mereantur.

Ad Unicornium spuriorum seriem pertinet & *Helvetorum* illud ad oram fluvii *Arulæ* propè *Brugiam* 1520. in-

ven-

ventum, celebris eo ævo famæ & precii, quod interiori facie album, flavescens exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed ut moschus odore præstans præsertim igni vicinum. Falsum, vel certè Boreale erat hoc Cornu eburneo simile, per varias marinorum fluctuum ablutiones lævius factum & glabrum, cui ulteriorem manum odoris suavitate imbutam ars addiderat. A mari Boreali huc appulit contrario aquarum lapsu ob gravitatem, quum continuæ utriusque sint aquæ, vel per occultos fluviorum lacuumque meatus, quibus mare in illis pervium Danubii experimento credunt non pauci, & lacu montium Euganeorum persuademur, qui ad radices collis cui Arquada, *Fr. Petrarca* domicilio nobilitata, incumbit, *la Solana* incolis dictus, ita diffunditur, ut Cephalos pisces, passeris, maris Adriatici alumnos proprios, eo sapore proferat quo exquisitæ Venetorum mensæ efferruntur. Par sit de aliis iudicium quæ non

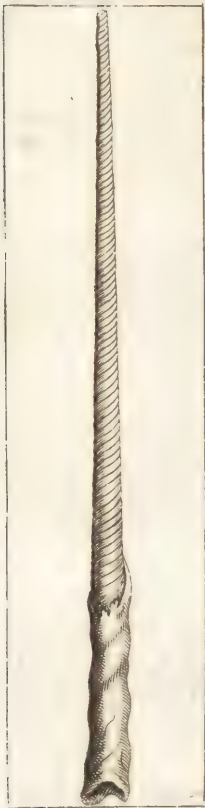
non mangonum astutiâ pro veris ex Borea vendita fuerunt, qualia sunt Antverpiana, Mantuanum, & Potentissimi Polonorum Regis. Hoc quamvis ad utrumque caput artificio fucatum fit, pro marino tamen Boreali penitioribus rerum scrutatoribus habetur. De Mantuano tantò minus dubito, quantò basis loculamento seu alveo mandibulæ inserta manifestior in icone apud *Aldrovandum* exprimitur, quod nihilo secius pro verò Unicornu laudant *Baccius* lib. 2. cap. ult. *Pona* de Ven. cap. 15. Antverpianum ultra septem pedes longum cum parte, iudicio ejus, fronti inserta *Io. Goropio Becano* suspectum fuit, cum ob longitudinem inusitatam Monoceroti, tum ob colorem subalbidum, ut cornu esse piscis alicujus conjectura non fallax dictaverit ex Islandia aut vicina Septentrione adportatum. Nondum tamen ex communi errore eluctatum *Virum Doctissimum* apparet, quòd de cornu hujus situ adeò laboraverit ejus arbitrio ita capiti bestiae in-

fixi,

fixi, ut radix inferiùs, extremum in altum velut in Cervis sursum spectet. Veritas & suspicionum solutio ex alvei dentisq̄ue marini nupera historia, quam ex Viri eximii *Olai Wormii* Musæo superiùs memorato huc reduxi, in solidum pendet.

Ad eandem propiùs quoque examinandum Unicornu magnitudine spectabile inter pretiosissima Serenissimi Danorum Regis castelli *Frederici Burgi* conspicuum, longitudine septem pedes Romanos excedens si partem alveo excipiamus inclusam, cujus mensuram pedis unius cum Unciis duabus deprehendi. Ambitus septem minimum digitos complectitur æquali gyrorum flexu in acumen desinens. Color ex candido mixtus & cinericio, quem per intervalla nigriores striæ lineæq̄ue obscuriores distinguunt, quantum ex figura suis coloribus expressâ conjicere potui, quam mihi ex arce Regia Vir facundiâ & eruditione inter primos sæculi patriæq̄ue numerandus D. *Iaco-*

buis

bus Matthias Arhusius transmisit: cui mecum debet Lector iteratum Monoerotis Danici typum ex naturali magnitudine hic strictioribus lineis ductu artificis contractum, sed tamen justâ totius corporis mensurâ, quam hac tabella curiosis oculis subjeci iudicio prefiori pensandam.

Aliud insignis magnitudinis Unicornu ex Germaniâ Veneti mercatores Anno Christi 1643. Venetiis me præfente, venum advexerunt, coloris splendore & varietate veri cornu speciem

ciem promittens, eoque magis, quod abrafæ particulæ non dentium instar in ramenta quæ fricari possunt, concidunt sed inde quisquiliarum squamæ eâdem planè visciditate & lentore resultent, quo secta quævis animalium cornua. Quibus indicis Illustris. *Iulio Iustiniano* maximi Contareni digno pronepoti, ostensum fuit. Dentem tamen esse, vel alterius animalis cornu, promptum erit intelligere, illi simile, quod apud matrem fratris suæ describit *Boëthius à Boot*. In cuius fidem alia non accersam, quia hoc saxum antea volvi. Quid autem ad colorum varietatem & Cornuum lentorem? Verbo me absolvam. Color insititius fortassis, & lentor à pinguedine, quam cum cornubus participat cartilago dentibus piscium nonnullorum ad radicem adnata.

Coronidis loco de Unicornu, quod Gedanensis quidam, nomen *Eduardi Holwel* sibi adsciscens, Constantinopoli rediit magno nudius tertius precio Venetiis venditabat, iudicium meum interponam.

nam. Arbitror illud vel marinam esse dentem, vel Asini Indici cornu. Dentem color probat ad candorem vergens, solidior corporis compages, & interior medulla. Sed ex Moscoviæ thesauris naufraga frustra clamat. Non iiverim inficias pretiosiori olim loco hunc dentem ibidem fuisse, quum incognitus esset: Jam verò frequentiori Danorum commercio ex Groenlandia uberrior ejus proventus pretium imminuit, quod nostra tempestate experti mercatores testantur. Asininum cornu crederes, si vera de eo fama, quia Comitiali morbo feliciter succurrat, quod, quia fiat vi, infra dicemus. Scrupulum rmovent nova feri Monocerotis experientia, quam in suo decantat ipse idem. Nempe carbonibus injecta segmenta gratis vaporibus & odoratis narres feriunt, vel si nudo sub alis corpore gestetur, suavissimum de se diffundit odorem nullo cornuum familiarem. Quod Unicornis experimentum quis admiserit sanæ mentis? & hoc enim fertur

fertur ab auctoribus odoris expers. Imò si odorem de se spargit, pro ebore fossili haberem, quod *Boëthius* lib. 2. cap. 242. ab odoris suavitate laudavit. Ut taceam facili fucò à diuturna odoratorum vicinia suavitatem adscisci, quod Helvetico Unicornu contigisse mox notavimus. Nec odoratum esse debuit, quandoquidem non in manifestis sed ignotis nobis eventibus vis Alexipharmaca delitescat. Id in Unicornibus ad oculum videas, priùs venena temperare, quàm vel incalescant vel odoratos vapores diffundant. Experimenta tamen cornu hujus ostendere refugit *Μυεράμφορ*, qui solis ignotorum testimoniis, precariis forsan, in amplam chartam corralis, apud me auctoritatem infelici merce emendicare rogatus voluerat.

Omnia Unicornua percurrimus, quæ passim in Pinacothecis servantur & pro vero Monocerotis cornu habentur, cùm revera dentes sint balenæ Groenlandicæ. Collati enim hi dentes

M cum

cum cornibus quæ pro Monocerotis æstimantur, tam similes sunt his quàm ovum ovo. Præter illa Cornua, quæ examinavimus, varia exinde nobis in patria occurrerunt, quæ dicta confirmant. Nam A. C. 1652. Groenlandicis suis navibus ad nos advehi curavit copiam horum dentium Nobilissimus Vir *Henricus Mullerus* Dn. de Draxholm, nunc Seren. Reg. Majest. Dan. Quæstor & Consiliarius, justæ longitudinis, quibus Musæum Regium, & Academicum, ornantur. Sunt quæ tres ulnas nostrates superent, prorsus similes illis quæ pro veri Monocerotis cornibus passim venditantur. Balenæ verò dentes sunt, sicut crania testantur, cui inhærent, & ipsius piscis figura probat. *Nic. Tulpius* in Observationibus figuram quoque affert, sed cranii ductus sunt obscuriores. Ex nostro verò Unicornu cujus copiam laudatus *Mullerus* procuravit, varia conficiuntur vascula, usibus quotidianis inservientia, quæ facilè per strias circulares noscun-

scuntur. Imo Thronum seu solium Regale ex eo genere singulari artificio extrui curavit *Fridericus III.* Rex Daniæ Augustissimus, opere verè Regio, cui orbis universus par non habet. Rarissimè enim tanta hujus cornu pretiosi est copia, quæ tot usibus inserviat. In Groenlandia abundat, ut ad jacula sua adhibeant incolæ, cùm ferro destituantur. Olim in Europa inter pretiosissima habebatur, auro contra æstimanda. Exinde enim Episcopi Roschildensis *Absolonis Huid* Pedum confectum fuit, quod ex Sacrario Capituli Roschildensis translatum, in Larario *FridERICI III.* Regis curiosissimi hodièque custoditur. Omnia huc tendunt ut demonstrarem, Monocerotem quidem à veteribus describi pro animali terrestri, sed cornua quæ hodie in Orbe conspiciuntur, & pro Monocerotis venduntur, esse balenæ Groenlandicæ, *Narhval* dictæ, dentes, sicut suprâ à nobis dictum fuit fusiùs.

CAP. XXVIII.

De Monocerotis ferocia. Varthemanus corrigitur. An Virginibus se submittat. Fortitudo Monocerotis & de ea Rabbīnorum alucinatio.

Feroces Naturæ impetus vario experimentorum apparatu in Monocerote animadverterunt hæcenus omnes, ut nec cicurari nec vivum capi audacter affirmant *Ælianus*, *Plinius*, & *Solinus* ex antiquioribus, & ex posterioribus quotquot veriori calamo historiæ seriem duxerunt. Nescio tamen quâ mansuetudine innatum furorem temperent nonnulli, ex ingenii libertate potiùs quàm veritatis. Hujus antesignanus fertur *Ludovicus de Varthema*, cum *Ulyssè*

Varios hominum mores qui vidit, & urbes.

Ejus enim interpretes *Aldrovandus* libro de Quadrup. sol. ita ex Italico transtulit: *Sanè id animal ferum videtur, verum*

rum ferocitatem nescio quâ comitate condidit. Quæ versio multis disputandi dedit occasionem, & ancipiti iudicio de fide & veterum & *Varthemani* dubitandi, adeò ut *Iohannes Langius* magni nominis Medicus in Epistolis de Bubus Indiæ Unicornibus *Varthemani* observationem explicet, aliique diversorum locorum vario tractu feritatem mansuetudinemque in fera distinxerint. Induxit quoque *Parentem* nostrum τὸν μακαρίτην ut novam ex ætate juvenili conciliationem ingeniosè moliretur, idque verè si rem inspicias, sed præter *Varthemani* mentem, quam liberiori quàm par fuit circumscriptione ad Romanam consuetudinem flexit *Aldrovandus*, quum nusquam id apud *Varthemanium* compareat, succinctæ narrationi hæc addentem: *Veramente questo mostra di essere uno ferocissimo & dicerto animale.* Pro *dicerto*, Typothetæ vitio, omninò legendum *deserto*, quia ferocissimum animal & solas terras amans hac epigraphe depinxit, qua principes

270 TH. BARTHOLINI
Etruscæ elegantiæ aliàs usi sunt *Franciscus Petrarca*, & *Dantes*; ille quidem:

*In belle donne honeste, atti soavi
Sono un deserto, & fere aspre, & selvaggie.*

Hic verò *Infern. Cant. 26.*

*E con quella compagna
Picciola, dalla qual non fui deserto.*

Nec aliter id vocis explicant *Franciscus Alunnus* in sylloge Petrarchiana, & *Academia Crusca* sermonis hujus arbitra, quam per feritatem solitudinemque, non comitatem, de qua etiam apud *Andream Baccium*, quem Latinè loquentem induxit *Aldrovandus*, altum silentium, nisi novâ asseveratione, antiquo loquendi more, dicta firmaverit *Varthema*. Facile tamen miteque animal alieni generis animalibus & foemino sexui fertur. De illo *Philes* in Iambicis:

Πρὸς μὲν ἀλόφυλα θηρίον γλήη,
Ὁ θῆρ πρῶτην ἡς, ὡς ἐθαῖς ποίμνη σκύλαξ.

Τὸ συγγενὲς ἢ ἢ κτῆ φύσιν φίλον,
 Ἐναντίον μάλιστ' ἢ δύσπικτον κείνη.

Quæ eodem metro versuum ita expo-
 suit Gregorius Bersmannus,

*Bestiarum ceterarum erga genus
 Comem se gerit, ceu gregi assuetus canis.
 At non item cognationem amat suam,
 Sed odit, infestissimamque judicat.*

Virginum conspectu quadam venera-
 tione subsidere aliquibus persuasit cre-
 dulitas posterioris sæculi auctoribus,
 quanquam Rhinoceroti id assignet Gre-
 gorius Papa cap. 39. Job. Isidorus lib. 12.
 Orig. cap. 2. *Tanta est fortitudinis, ut
 nulla venantium virtute capiatur: sed, sicut
 asserunt qui naturas animalium scripserunt,
 virgo puella preponitur, qua venienti sinum
 aperit; in quo ille omni ferocitate deposita
 caput ponit, sicque soporatus velut inermis
 capiatur. Albertus Magnus lib. 22. de Ani-
 mal. Dicunt quòd hoc animal adeò virgines
 puellas veneratur, quòd ipsis visis mansue-
 scit, & aliquando juxta eas soporatur, &
 capiatur, & ligatur. Natalis Comes lib. 4.
 de Venatione eadem canit:*

*Virginis amplexum cupit fera bellua (nam
sic*

*Fama refert) somnumque capit placidam-
que quietem*

Virginis in gremio opata somnoque soluta

Funibus invenit sese vinculisque ligatam ,

Seu natura dedit secreti semina amoris

*Virginis , atque fera est atrox innata cu-
pido ;*

*Sive alia est ratio : tamen hac adducitur
arte.*

Sed ratio eos fugit & veterum auctori-
tas, unde in varia tracti, modò de Mo-
nocerote , modò Rhinocerote confu-
sis nominibus fabulantur. Meliùs o-
mnino ad sui generis amorem refert
Gesnerus ad exemplum ut arbitror Phi-
letis, qui in Iambis de Animal. prop.
de eo canit :

Προϋνεταμ ἢ παραὶ τῆ θῦλον μόνον,
Οἷσρα χαλινοῖς ἐκδαμάζων τῆ τυφον
Ἐὼς τὸ ῥέσεν τῆ γονῆς ἀφυβείση.

*Mansuescit autem comparis torum am-
biens ,*

*Frenis furoris edomans ferociam ,
Dum seminis deseviat lascivia.*

Ingeniosius verò *Henricus Kornmannus* lib. de Jure Virgin. cap. 92. pro Hieroglyphico habet, Christumque eo significatum qui Mariæ Virginis pulcherrimæ virtute, sapientiâ, & pudicitiâ illectus in sinu uteri virginalis caput altissimæ Divinitatis humiliter inclinavit; quæ *Theophrasti Paracelsi* fuit expositio in Tractatu quem *Azoth* inscripsit seu de Ligno & Lineâ Vitæ, ubi Unicornu Christi typum, Mariæque pudicitie evidens signum, pio, præter solitum, sensu profert. Quid si Milesiæ sermonis hic agnoscamus vestigium, & alia ingeniorum mysteria? subinde enim novâ scribendi viâ vel personas fingebant, vel personarum actiones, vel utrumque, ut tectis nominibus vitia infectarentur, quod scriptiois genus duce *Apulejo*, *Achille Tatio*, & *Heliodoro* infinitos ævi nostri invenit assecclas, inter quos principes ingeniorum eminent

Ioannes Barclajus Argenidis Euphor-

mionisq̄ue auctor, *Francion Parisiensis*, & *Io. Fr. Lauredanus* Nobilis Venetus illustrisq̄ue Dianæ conditor. Hoc tacito in vectivæ stylo Samsonem Virorum fortissimum, ejusq̄ue victum illicito meretricis amore animum, atrociter perfodiebant, elegantissimo emblemate antiqui ab animali desumpto, cui primæ fortitudinis deferuntur partes.

Inter propria Monocerotis numerant quoque fortitudinem insignem auctoritate *Scripturæ*, & *Æliani*, cui cornu inexpugnabile fertur. Ratio ex materia peti debet, forma, & loco. Locus in fronte aptissimus propulsandæ injuriæ. Forma seu virtus in uno fortior, quæ in bicornibus dispersa. Cui materia durior & solidior subsidiarias operas mittit. Soli *Rabbini* antiqui in *Libro Zifri* huic adversabantur, quum in expositione *Deut.* 33, 17. Taurum fortem prædicant, sed cornua habere minus pulchra, קרן, Reem verò, seu Monocerotem cornubus præditum elegantioribus, sed minoris roboris, indeque

déque extremo Mosis voto utrumque conjunctum fuisse, tauri nempe fortitudinem, & Monocerotis pulchritudinem. Quæ ex ingenio illorum ficta sani habent nihil, si sanus ego: utrumque sanè de fortitudine & robore cornu interpretamur, in quo populos ventilabit usque ad terminos terræ, quod frustra à pulchritudine augurabatur Divinus.

CAP. XXIX.

Signa Cornu veri. De sudore multa. Vena quibus data. Ebullitio. Ex canibus experimentum columbisque. Ex circulo. An Catholica inde medicina. Vera Unicornium virtus.

VARIAS, sed suspectas plerasque Monoceroti virtutes invexit antiquitas; quas tamen in immensum auxerunt novatores majori decipiendi studio, quàm juvandi. Originem ingentis famæ ad adulationem, vetus in Republica omni malum, deduxit *A. Maximus*: quam omni studio conservan-

dam vel eo nomine urget *Baccius*, quòd Magnatum insidiatoribus anfa nocendi, suspicione tanti remedii, præscindatur. Nunquam tamen ab erectis mentibus impetrabit, ut culpam vitii alio vitio tegant. Sacra Principum Majestas justitiâ potiùs & innocentia se tutatur quàm vano infidantium metu. Unde dubitem, num quidam superstitioni veriùs an credulitati adversam frontem opposuerint. Totius disputationis cardo duplici momento vertitur, num tantis, ut jactatur, viribus excedat Unicornu, & quibus illæ cognoscantur signis. Signa ex multiplici defumunt fonte agyrtæ, ex sudore præsentis veneno, ebullitione in aqua, columbis vel canibus binis succum lethiferum pari pondere haurientibus, circulo per pulverem Unicornu descripto quem imposita nec Scorpius, nec aranea transgrediuntur. De his inter se litigant *Eruditi*, præsertim sudore & ebullitione, haud procul fabulis, quorum utrumque suos invenit defensores

simul

simul & oppugnatores. Illi sociatur *Baccius*, his *Martinus* accedit, nomine similes, sed differentes mente, quos idcirco inter se eâ fidelitate & brevitate commitemus, ut ad judicandi rationem exactior nobis cura exsurgat. In sudorem naturalem præsentem veneno resolvi non posse Unicornu verè urget *Marinus*, quia animâ nec vegetativâ, nec sensitivâ præditum sit, quanquam si pressius loquamur, nec ad vegetantis primam animam confugere debuerit, quum nec plantæ verè sudorem emittant, nec Mineralia. Non plantæ, quarum succus exstillare dicitur & manare, nunquam verè exsudare, quia vel vi incisa plorant, vel ob tumentes ramos exprimunt. Prioris generis Balsamum est arbor, cujus succum, non sudorem, graphicè exprimit *Plinius* lib. 12. cap. 25. *Succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, suavitatis eximia, sed tenui guttâ, ploratu lanis parva colligitur in cornua.* Qui locus in mendo cubat, restituendusque cum *Dalechamptio*

tenuis guttæ ploratu, lanis p. c. i. c.
 Certo autem artificis temperamento inciditur, non sponte sudoris instar, sed, eodem *Plinio* & *Solino* teste, vitro, lapide, ossisve cultellis; quod confirmat *Tacitus* lib. 5. Hist. *Ut quisque ramus intumuit, si vim ferri adhibeas, pavent venæ: fragmine lapidis, aut testâ aperiumur.* Posterioris ordinis sunt arbores quotquot succo aliquo seu pice seu resina manant. De quibus *Plinius* lib. 14. cap. 20. & illæ quæ in Calabria manna, gummi in morem, sive sponte, sive incisæ proferunt: de qua est vera *Gabrielis Fallopii* lib. de Medic. simplicia purgat. cap. 37. conjectura, & *Io. Nardii* de Melle, quibus lucem dederat *Altimarus*, quum mannam diceret esse succum arboris (Orni scilicet, vel Fraxini) benignitate aëris concretum, quanquam & in foliis Calabrinis ros cœlestis colligatur Ciceris formâ & magnitudine, sed id rarius. De metallis superstitio veterum prodidit & statuis marmoreis, ligneisque sinistro inprimis.

mis omine sudasse. *Plutarchus* enim in Vita Alexandri, Orphei simulachrum quod in Libethris ex cupresso exstat sudorem emisisse tradidit. *Virgilius* quoque i. Georg.

*Et mœstum illachrymat templis ebur,
æraque sudant.*

Et in Cæsaris expeditione *Luc. i. Pharf.*

— — — *Urbisque laborem*

Testatos sudore lares.

Quæ omnia malæ vel Dæmonum vel Sacerdotum arti adscripserim.

Quidquid horum sit, sudoris appellatione indigna omnia quæ in speciem halitus ab insito calore non soluta, vel violento motu ab interna vi confertim non erumpunt, ita exigente *Galeno* lib. i. de Tuend. val. aliisque locis infinitis: ut quibus & venas & tenuius serum urinamque denegaverit ordo naturæ diversus, sudorem mittere non dicantur. Venæ quidem etiam plantis assignantur & mineralibus à *Plinio* l. d. lib. 13. sed coactâ vocis licentiâ ad similitudinem universi, quo modo venas

280 TH. BARTHOLINI
materiarum selectiores dicunt auctores, *Solinus* cap. 28. de Sale gentis Amantum: *Tanta ibi hujusce venæ copia est, ut tecta faciant è salinis. Statius Papin. Sylv. 1. lib. 3.*

*An picturata lucentia marmora vena
Mirer, an emissas per cuncta cubilia lymphas.*

Quam venam I. Casperius Gevartius Notis ad hanc sylvam contra mentem *Ioh. Britannici*, de tubo rectè interpretatur. Eo enim tubo ad æstivum calorem minuendum per singulos cubiculorum parietes more sæculi delicati deducebant, de quo multa adeò leguntur in sinistro latere lapidis antiqui *Panormi*, qualem etiam puto fuisse canalem plumbeum, curvitate cornu, in Rhodano præterfluente inventum, quem vestibulum Curiaë *Arelati* in Provincia cum hac Inscriptione exhibet:

S. VALERIVS SVRILLIO
C. CANTIVS.

Quamvis tubulos fictiles apud *Vitruvium*,

vium, Plinium, & Varronem, plumbeis præpositos non ignorem, & lapideos apertiùs Atestæ inter antiquæ urbis ruderâ cum *Io. Bapt. Zoia* Viro Consultissimo & patriæ antiquitatis callentissimo invenerim, Romæ tamen in thermis Diocletiani & Antonini plumbeorum, in aliis ædificiis minoribus fictilium exstant vestigia. Ex Aquilejæ ruderibus plumbei aquæductus duo nuper eruti, his characteribus, in ædibus *Sertorii Ursati* Nobilissimi Patavinorum Medici servantur :

A Q. D E M E T. F.

Sed parum ille seu arborum seu aliorum sudor momenti insignibus Unicornuum æstimatoribus afferet, quum ille sponte suâ exstillat nullo externo movente, nullius, qui veneni rationem habeat, præsentia, vel incisurâ leni rorantium ramorum exprimatur. Difficultatem hanc ab interioris causæ defectu in mortui Monocerotis Cornu percipiens *Baccius*, leniori impetu sudorem

dorem aliquem in Cornu concedit, sed secundariâ ratione & ex eventu, quemadmodum polita quæque vitra, specula, marmora feruntur sudorem mittere, externâ aëris humiditate vaporibusque à cibo imbibitis. Idem enim cerassto apud *Petrum Aponum* in manubrium cultri efformato, & linguæ serpentum apud Magnates sæpius usu venire. Sed frustra velum obtendit illis quæ nullâ arte tegi possunt. Non enim hæc mentem primorum fabulæ auctorum assequuntur, qui Unicornu præfente veneno ita ab insito principio alterari voluerunt, tanquam præfente hoste, ut labore insigni & velut in angustiis sudorem exprimat, quo modo sæpè sæpiùs turbantur homines in sudorem soluti, quotiens præsentem vel vident vel suspicantur, quem naturali odio averfantur; quod & de jumentis poma gestantibus testatur *Plinius*. Quæ gerris Siculis vaniora, quum viventium sit proprius affectus hostem metuiffe, Nihil tale in vite observant.

hor-

hortulani, quæ brassicam quidem fugit solo racemi flexu, ipsaque brassica adversa cyclamine & origano arescit, non sudat; quercus quoque & olea tam pertinaci odio dissident, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur, *Plinio* narrante lib. 24. cap. 1. Plus fanè in Vegetabilibus, quàm cornubus, vitæ, majoraque discordiæ & concordiæ documenta, minus tamen, ut videtur, sudoris. Nec sudorem eo, quo *Baccius* interpretatur, sensu acceperim, tum quòd amoris potiùs quàm odii naturalis esset indicium, tum quòd pestilens foret sudor à veneni halitu excitatus. Enimverò quæ naturali odio dissident, tantùm abest invicem jungantur, ut quàm longissimè se fugiant, nec pestiferum humorem in Unicornu collectum ulla testatur auctoritas, ut taceam alia frigiditatis glabritiei que ratione densari in speculis marmoribusque guttulas, quàm in Unicornu fieret, nec denso nimis nec lævi. Cerastes & lingua serpentum, ut dubia, malè dubiæ

rei subvenient, quamvis à manus humidæ frequenti attritione vaporosum quid in manubriis cultellorum quibuscunque excipi novum hæctenus non sit. Unde hanc sudoris experientiam cum *Marino & Cardinale Ponzetto* lib. 2. de Ven. cap. 4. planè inficiamur donec certiori fide probetur. Alio experimento quòd simile quid fieri concedat *Ponzettus*, in osse nempe aliquo in serpente nato ad præsentiam Napelli vel fellis Leopardi guttulis refudantibus impleto, ut diversum sine censura rigidiori dimittimus, quum similitudine quadam in objectam rem affinem ferantur effluvia corporum, non contrarietate repugnantem, quæ Monocerotem inter & venenum perhibetur. Jam ebullitionem in aqua factam pro fallaci signo veri Monocerotis eâ de causâ traducit *A. Marinus* & cum eo sequaces, quia communis is sit effectus reliquis siccitate aliquâ & corporis porosi tenuitate conspicuis, Bolo Armenæ, Terræ sigillatæ, & calci. Quam
pro-

propositionem certo temperamento concedit *Baccius*, ut *Monoceroti* ob singularem naturæ occultæ conditionem soli reservetur sine calcinatione in aquis efferri, quum reliqua non nisi combusta ebulliant. Pro *Marino* autem stipulator ego, spondeo non hic tam calcinationis, quàm porositas haberi rationem. Sicca enim tenuiùs extensa dum variarum aquæ particularum admittunt impetum, bullæ excitantur ob inclusum aërem, quæ continuato tractu elatæ & depressæ aquam cum sonitu movent, cessantque simul ac in locum aëre ante plenum aqua illabens successerit. Hæc autem ebullitio fictitatis solius ratione excitata, communis pluribus, nihil occulti condit. Nam & *Cerastis Cornua* aquæ veneno infectæ injecta ebullire observantur, & fossile Unicornu magno strepitu aquam concitasse nuper, quum illud cum alio *Judæi* cujusdam Unicornu vero, ut putabatur, conferrem, expertus sum, simulque *Melitensem* ter-

ram,

ram, quam ex D. Pauli subterraneo cubili extraxeram, densius jam compactam, ubi lymphæ commissem, grato spectaculo inde surgentes bullas conspiciebam, quæ viam patulam aquæ mador fecerat. Quanquam negari non debet ea frequentius in aquis effervesce, quæ ignis vim fuere experta, utpote aridiorem substantiæ conditionem & porosiorum indepta, humido, quo pori repleti, penitus absumpto. Cornua tamen, quotquot sunt à calidioribus plerumque nigri succi fuliginibus elevata, ut atra bilis, evidenti ebullitione alternatim exsurgunt. Aliis experimentis veritatem explorantibus, binis columbis, vel totidem canibus, exhibito æquali pondere vel diverso veneno & Alexipharmaco, ut puerilibus falsisque indignatur *Marius*, utramque enim morti concedere bestiam, quamvis illa tardiùs quæ Unicornu assumpserat; præterea Arsenicum aliisque animalibus gratiâ experiundi ingesta, non esse venena, sed

corrosiva, quibus antidota minùs convenienter opponuntur, quum unctuosas esse debeant & emplastica; *Mercurialis Consult. 63.* Arsenico Crystallino sorpto Pisanum illum non ab exhibito Unicornis pulvere, sed superveniente vomitu evasisse suspicatur. Quod & canibus evenire existimandum. Quibus nihil video à *Baccio* veritate forsan victo repositum. Vidisse se aliàs apud *Cardinalem Tridentinum* simile in columbis spectaculum serio affirmat lib. 3. à quo non abludit *Garzia ab Horto* in canibus observatio lib. 1. de Arom. Histor. cap. 14. & *Philippi Hoechstetteri* Decade 5. Observ. Med. cas. 9. verùm utriusque diversum à Monocerote cornu fuisse oportet, vel eventum impatientes moræ postea infelicem ex primo confestim statu citiùs justo æstimasse. Feliciùs in porcellis succedere experimentum quàm canibus columbisve quidam credit, quòd canes statim evomant, columbæ verò faciliùs digerant. Sed nec infeliciter duriora
 etiam

etiam concoquant porcelli. *Jordanus* lib. de Peste, quod apud Judæum, fidei secretum viderat, refert: *Judaus me præfente Cornu Monocerotis describebat circulum quo infinita animalia venenata Scorpiones, serpentes, Araneas includebat: omnia velut attonita permanebant in medio, neque ullum versùs circulaem lineam progredi audebat: extra circulum posita, quoquo-versùm liberè movebantur.* Auget historiam *Aldrovandus*, reptantes bestias cùm terminum transire non potuissent, umbrâ an virtute? encatas esse. Non absimilia in *Lexico Philosophico Joh. Henrici Alstedii* pag. 1906. de Monocerote scribuntur, quòd bonæ notæ scorpiones uni vasi inclusos necet. Memoriam dignum *Fabricii Bartoleti*, Viri Maximi, censeo experimentum, quod Mantuæ apud eundem præfens observavit *Joannes Veslingius*, summo præceptori famâ & eruditione par. Impositas quippe Monocerotis Mantuani Ducis frustulo tumentes veneno araneis, sine mora mortuas concidisse. Equidem
recu-

recutiti allatam apud *Iordanum* observationem non magnopere moramur, tanquam superstitioni vicinam, & si rem cloqui liceat, Diabolicam, quâ ex *Cabala* sua informantur ejus focii, ut venenatis animalibus terminum pro lubitu facilè definiverit. Circulo enim ductu Magico imprimis delectantur profanæ mentes, ut ex *Theophrasto Paracelso* apparet aliisq̃ue Sagarum confessionibus, quæ etiam ductis in orbem characteribus fortunas nominum & furta divinant. Quinimò suasu Dæmonum circularem orbem ingrediuntur ac pentagona clam Dei nomina continentia, quò tuti prorsus ab illorum violentia reddantur, & ut nato infanti securiùs consulant à Dæmone, sceminâ לילי illis dictâ, infestato, ter circulum in cubiculo puerili rhamno cum aliis Hebraicis characteribus signant, quibus Divina nomina exprimunt simul, & infantem muniunt ne præscriptos fines Dæmon transcendat, ut ex *Io. Laurentio Anania* colligo lib. 3.

de Natura Dæmonum. Itaque apud superstitiosos Romanos frequentes ad eò arbitror in sacrificiis, militia, & ubique circumitores fuisse, ut hinc originis suæ principia referrent. Ex *Lilith* לילית / Lucinam derivat *Iac. Phil. Tomafinus* Præsul Doctissimus lib. de Donariis cap. 14. ad quam placandam hodierni Judæi parietibus cubiculi hæc verba superstitionis plena inscribunt: *Adam, Chaya, Chuz, Lilith*; hoc est, procul hinc esto *Lilith*. Experimentum *Alstedii* verum est, sed ἀπροσδιό-
 υσσον, quia scorpiones non cornu impositum necavit, sed mutua laniena, quam sine *Monocerote* aliâque re, cum voluptate apud *Consobrinum* fratris loco colendum *D. Henricum Fuiren*, Naturalium rerum peritissimum, æstate proximè exactâ sæpiùs contemplati sumus. Præterea scorpiones nostros, præsertim *Italicos*, innocuos affirmat *Plinius*, quod vario eventu comprobatum testari possumus. Major Cl. Virorum *Bartoleti & Vestingii* auctoritas, ut

ut aliquam contra venena vim credam, quæ aliis cornibus ex æquo competit, non obstante quòd Mantuanum Unicornu à classe verorum suprâ excluserim. *Palmerius* enim simili concessione lib. 2. de Febr. Pest. cap. 18. non negandum censet illius vires contra venena valere posse, modò non adulterium & fraus accedat.

Unde ejus defectu Rhinocerotis cornu præscribunt, aut Cervinum, ut *Ioan. Renodæus* lib. 3. de Medic. Mat. cap. 21. de se testatur: *Cùm omnes agroti æquè non valeant opibus, debet tantùm divitibus exhiberi Unicornu; aliis fortunæ tenuioris cornu Rhinocerotis, ut etiam Cervi præscribo, successu non minus felici.* Sed ea Unicornu potestas facilè ex concepta animo præmunitione invecta fuit, quum si cornu ipsum præsentis conspexissent, aliò forsan experimenti dexteritate deflexissent ejus patroni. Hic loci reticere non possum circulatoris istius Romani, qui in foro Navonæ circulari barbâ miracula jactat & ex-

perimentorum suorum stupendos effectus, ludibrium quod mihi auscultanti debuit. Quum enim de Rhinocerotis cornu multa, plura verò de Monocerote, quod domi servabat, sesquipedalia verba credulis spectatoribus expendentem rogassem, ut Monocerotis veritatem, adeò à se decantatam, aliquo experimento præsentibus nobis firmaret, id nisi magno pretio acturum se serio pudore suffusus negavit. Profectò omnis ostentatio non caret suspitione mendacii, ut optimè *Symmachus* lib. 1. Epist. 1. Credite vanti, longiùs à vero absunt superbiora de Unicornu promissa Agyrtarum & Medicorum, qui nova potiùs & miranda quàm utilia in usum deducere amant, quæ partim retulit in Opusculo suo *Pater*, partim sibilo digna ab *Andrea Marino* exploduntur. Quomodo enim ad vomendum perducerent, quum subtiliori principiorum mixturâ faciliùs dissipetur venenum, vel extinguatur potiùs, siquidem cum
luce,

luce, ut aliàs credebamus, naturæ commercium exerceat. Quomodo à spasmò? an illo qui ab evacuatione ortum trahit, an qui à repletionè, an denique qui ab utroque? Hujus fanè ut contrariæ causæ, ita contraria erunt medicamenta, illa verò nondum auctores determinarunt. Α'δύνατον magis videtur ab omnibus morbis incolumem præstare posse: quippe benè Regibus iliis, qui olim ex Unicornibus potabant, fuisset actum, si ad hæc tempora fatum cum imperio extendissent, ut simili sententiâ apud *Philostratum* jocatur *Apollonius*. Notandum tamen Unicornu Asinino istas à Veteribus deferri virtutes, teste *Æliano*, non Monocerotem vero, quæ quum confunderet *Marinus*, huic denegavit quod Onagro consensus cederat. Unde minus rationibus ejus faveo per vim ad Monocerotem tractis, quàm Onagro, de quo *Philes* perhibet ebrietati resistere, veneno, & sacro morbo. Per vomitum eo purgat modo, quo Emetica alia alexi-

294 TH. BARTHOLINI
pharmaca, Anagyros, Proserpinaca,
Castoreum, quæ cum vomitione ve-
nenis sumptis resistere fidem fecit *Pli-
nius* diligentissimus Naturæ scrutator,
lib. 27. cap. 4. & 12. lib. 32. cap. 3.
Spasmo ex repletione nervorum mede-
retur insitâ exsiccandi facultate, quem-
admodum aër calidus siccusque, suda-
ria, & aquæ thermales. Quod si con-
junctum cornibus frigus obstarret, in
promptu ventriculi corporisque nati-
vus calor momento temporis leve fri-
gus temperaturus adest; tametsi igno-
tiori natura spasmo ex maligna quali-
tate vaporeque acri, ex Pelopis senten-
tia apud *Galenum* lib. 3. de Lociis c. 7.
& *Saxoniam* Part. 1. Præl. cap. 115. ex-
citato, rectius ad mentem veterum sub-
venisse dixerim. Universalem hanc
Alexipharmaci virtutem non Onagro,
sed Unicornu suo, ut credit, vœro nu-
per Gedani revocavit *Eustachius Holwel*,
cujus mihi indicium fecit Vir Illustris
Daniel Blanckius, spectatissimus Patavi-
næ Universitatis Prorektor, successor
noſter.

noſter. Quem alius ſequitur Venetiis ſongo testimoniſum procinctu ſtipatus, qui Podagræ, lui Veneræ, Epilepſiæ, Apoplexiæ, Febri peſtilentiali, venenis, Colicæ, Dyſenterix, aliisſque hoc ſolo cornu ſe oppoſiturum gloria- tur, quo ſucceſſu ipſe viderit. Quæ ta- men ad Unicornu, quod auro precio- ſius æſtimat, veritatem conferunt ni- hil. Solâ quippe ſiccandi vi, adſtrin- gendi & refrigerandi ſingulis pro natu- ræ errantis diverſitate occurritur, non aliâ ratione quàm ad hydropem cornu bubulum *Plinius Valerianus* lib. 3. c. 12. & ad Podagricos dolores ovilla cornua cremata *Hieronimus Gabucinius* Comm. de Pod. commendant, & cornu Cer- vinum febribus malignoſque igni vul- gò, Aſininum denique comitiali mor- bo opponitur. Et hoc enim inſtituto cornu utrumque tam caprarum quàm cervorum ad candorem dentium con- trahendasſque molles prægnantesſque gingivas approbavit *Galenus* lib. 11. de Simpliſ. facult. Tandem Catholicum

Alexipharmacum ex Unicornu eâ cautione & opinionis moderamine inficiatur *Baucius*, ut contra omnia non ex se valere credat, quatenus roboratum à se cor ad resistendum cunctis munit. In quo non cum ratio, meo iudicio, destituit, quum singulis venenis sua tantum opponantur remedia. Quod novæ antidoti compositionis *Andromacho* dederat occasionem, teste *Galeno* lib. de Antid. & lib. 1. de Compend. sec. gen. cap. 3. quia naturæ discrepant diversitate virulenta quævis. Id viderat in *Orig. Isidorus* exemplo viperini veneni, & doctiori filo post *Angelum Baldum*, *Carolusque Panicellum* confectum ex *Commentariis de Vipera* cedro dignis *Marci Aurelii Severini* Viri profundi exspectamus. Hinc magnâ veri specie tot Antidota, quot Venenorum genera pronunciat *Marinus*, licet unius veneni plura subinde sint remedia. Nam viperinam pestem, ut hanc gratiâ exempli adducam, infringunt propria caro ex *Galeno* & *The-riacæ*

riacæ experientia, Cunilla pariter *Arist.* monitore de Adm. Audit. terra formicarum, hœdus, vel gallus, vel agnus recenter strangulatus cum eorundem pulmonibus calidis, corde vel jecore, vitis albæ sylvestris cinis apud *P. Vegetium* lib. 3. Veter. cap. 4. & 79. balsamum verum Orientale experimento *I. Veslingii* in Alpinum, & denique Achates Siculus.

Maneat igitur pro Asino Monocerote veterum auctoritas, quâ quum destituitur Unicornu verum, minus huic quàm illi tribuimus. Ne tamen exili aliquâ virtute privetur, jubet æquitas quæ cunctis cornibus aliquid ejus divisit, sive innatâ exsiccandi potestate, sive congenito balsamo, quo abundat. Caprarum cornu fugantur serpentes, testimonio *Plinii* lib. 28. cap. 10. Fugari eosdem nidore cornu cervini idem tradit cap. 9. ut alios cervorum cornu effectus silentio involvam. Quod de Bobus Asinisque Indicis quoque statuendum ex *Æliano*,

Philete & Philostrato liquet. In familia sua cornu quoddam servari ignotæ speciei prodidit *Philippus Hoechstetterus* Decad. 5. Observ. Cas. 9. deprædicatum à *Petro Paulo Hoechstettero* in *Dysenteria Pestilentiali*, ipsum verò se in malignis febribus aliisque certo salutis eventu vim hujus explorasse. Fatetur de *Monocerote Amatus Lusitanus* Enarrat. 52. in lib. 2. Diosc. Medicos Lusitanos, & alios qui interiora Indiæ penetrarunt, de ejusmodi animali nihil narrare, nisi quòd in maximo precio sit apud Indos adversus venena & febres pestilentialia. A quo experimento alieni non erant olim perpetuæ Venetorum Reipublicæ Sapientes, quum emptum Monocerotis frustulum in puteum armamentarii vastissimi conjicerent, ut populum publicis in eo ministeriis vacantem ab occultis malignorum insidiis munirent, aquamque sempiterno Alexipharmaco temperarent. Traditur hæc Patrum purpuratorum providentia communi incol-

colarum ore , quorum voces *Nicolaus Crassus* J. C. & Veneti fori delictum , ingenuè ad me detulit. Hincque ad-
 cò est , ut apud veteres non contem-
 nendus mos inoleverit , quò se ad
 omnia tutos præstarent , cornua in fre-
 quentem usum pertrahere. Modò c-
 nim poculi erant vice , modò orna-
 menti , modò in Medicorum offic-
 nas veniebant , modò popinas. Quæ
 singula strictim attingam sequenti
 capite.

De Monocerotis Groenlandici viri-
 bus experientia nos docuit esse insigne
 Alexipharmacum , & in febribus ma-
 lignis sudoriferum potens.

Collegii Hafniensis Medici & Professores
 Anno Christi 1636. die 3. Octobr.
 apud *Ioan. Woldenbergium* Pharmaco-
 pœum , de advectis tum ex Groenlan-
 dia ejusmodi cornibus seu dentibus ba-
 lænæ , in columbis duabus & felium ca-
 tulis experimentum fecerunt Hafniæ ,
 exhibito Arsenico & sublimato , non
 planè sine ullo successu , ex fida re-

latione Magni Hafniensium Medici
D. Olai Wormii.

Ex ejusdem *Wormii* pluteis accepimus Augustanorum Medicorum sententiam de hoc Unicornu, quam huc transferendam duxi ex ejusdem Exercit. xviii. Controv. Med. 2. hac verborum formula:

Ex longinquis regionibus ad nos hoc cornu nobis judicandum propositum est, numquid esset Monocerotis cornu. Nos diligenti adhibitâ consideratione eorum omnium quæ ad descriptionem legitimi cornu Monocerotis requiruntur, nimirum, ut sit ex toto solidum, sine ullo nodo aut fissura anfractuosum, & spiris minusculis quasi lineamentis, decenter convolutum, inodorum, colore non ab simile ebori vetusto, hoc est, ita pallidum, ut subflavi quid habeat; judicamus verissimum hoc esse Monocerotis, seu Unicornu cornu, & ad quod exigi examinarique debeant omnia quæ ubique locorum sunt, utpote ad integrum

grum & ex omni parte, nulloque artificio, nisi sola politura adulteratum, aut à genuina forma ac specie in aliam verfum. Quin etiam visum est nobis, ad experientiam rerum Magistram, tanquam *Κεϋθήριον* descendere, num viribus & facultate id præstare possit, quod vero Monoceroti tribuitur. Cujus usus adversus venena, Alexipharmacum quiddam & præ aliis Bezoardicis omnibus, venena propulsandi potestatem ei inesse perhibetur. Dato igitur in præsentia nostra Arsenico cani, jam moribundo infusis hujus cornu ramentis revixit: Unde non dubitamus verum & legitimum esse Monocerotis cornu, utraque tamen extremitate mutilum, tam in basi quam in apice, quemadmodum sensui apparet, cujus ramenta uti dictum cani post Arsenicum exhibita, à veneno eum immunem reddiderunt. Cui rei testes oculati fuere Medici Collegæ Augustani qui subscripsere, quique arbitrantur, cum res nobilis, rara sit & pretiosa,

non tam locorum omnium Medicorum judiciis, quàm quos talia imprimis decent, nobilium Magnificorum atque adeò Principum ulteriori experientiæ committenda, cum præfertim ea experientia firma sit, quæ non in uno, non semel, sed pluribus stabiliatur. Actum Augustæ Vindelicorum Anno Christi 1593. mense Martio; præsentibus Medicis *Georgio Laubio*, *Adolpho Occone*, *Io. Uld. Romlero*, *Io. Paul. Zangmeistero*, & *Ioh. Georg. Sigbardo* Pharmacopœo primario.

Frustrum tantùm hujus Unicornu ad hos Medicos pervenit, unde non mirum, quòd solidum dixerint, quippe cavitas in radice crassa maximè apparet.

In Dysenteria, febribus malignis, variolis & nimia hæmorrhagia usum hujus cornu laudat *Hoechstetterus* Decad. V. Observ. Cas. 9. *Olaus Wormius* Exercit. xviii. Controv. 2. in febre maligna Anno Christi 1652. Hafniæ grassante Unicornu ex Groenlandia tum allato usos quosdam fuisse novit,
opti-

optimo cum successu, convalescentibus ægris & febre profligatâ. Ipseque *Wormius* scrupuli pondere quibusdam ex sua familia eodem morbo laborantibus exhibuit, sudores elicuit copiosos cum levamine insigni, quibus motus inter Alexiteria referendum duxit. Ex quo per Dn. *Mullerum* nostrum ex Groenlândia Unicornu apud nos increbuit, copiosiusque haberi cœpit, inter domestica familiariaque sudorifera æstimatum fuit, quo in febribus quibuscunque, erysipelate, aliisque morbis sudores provocantur. Unde in Pharmacopoliis nostris prostat crudum, raspatum, Philosophicè præparatum, ejusdemque Magisterium, spiritus, sal volatile. Mediæ drachmæ pondere exhibemus in aqua quacunque pulverem subtilem. Grassante Lugduni Batavorum 1655. pestilentia *Albert. Kyperus* Medic. ibid. Professor, qui frustum hujus dentis à me accepit, expertus est usu hujus vel convaluisse illicò correptos, si principio exhibuisset, vel

mitio

304 TH. BARTHOLINI
mitiora symptomata induxisse & fatum
prolongasse, de quo Epistolæ 53. &
81. *Centuriæ II.* legendæ. Hydropi-
cam Matronam Nobilissimam, nihil
aliis proficientibus, vidi sudore pro-
fluxisse hujus dentis, & curatam. No-
stri amuleti loco utuntur, cerevisiæ
incoquant, vel suspendunt in febribus
& variolis puerorum. Et in gelatinam
coquant pro cordiali insigni. Pellen-
dis quoque mensibus & fœtui promo-
vendo adhibetur. Summa: princeps
est medicamentum quo utimur Haf-
niæ.

C A P. XXX.

*Unicornuum usus in poculis apud varias gen-
tes. De Aureo cornu dubitatio. Marmor
Prænestinum. Cornea buccina. Evocari
quid Juris Consultis. Marino de his re-
spondetur.*

CORNEA pocula bona in somniis ju-
dicat *Artemidorus lib. I. Oneir.*
cap. 68: *Ἐὰν τινὲ ἀρχαιοῦται ἢ ἔξῃ τὸ
ἄθευρον.* Tum ob antiquitatem, tum quòd
infra-

infracta sint. Ita enim *Ianus Cornarius* reddiderat, à *Nic. Rigaltio* alioquin non uno nomine suspectus. Ego ἀβρυσον non tam de ruptura interpretor poculorum, quàm de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubique ostentat. Sed antiquitatem meritò jactat ab Indicis Regibus apud *Ælium* & *Philetem* probatam. Græciæ quoque Heroës noverrunt apud *Interpretem* Homeri *Iliad.* θ. ad hæc verba :

Οἶνόν τ' ἐγκεράζουσα πειν, ὅτε θυμὸς
ἀνώγει.

Quæ ita exponit : ἐγκεράζουσα εἰς κέρας. πρὸ δ' ἢ ἀβρυσον πρὸ τ' ποτηρίων χρῆσιν εἰς κέρας ἔπινον. Ante inventum scilicet poculorum usum ex cornu bibebant. Verùm cornua ad pocula maximè Septentrionis incolæ vocarunt. Testis *Plinius* lib. 11. cap. 37 : *Urorum cornibus barbari Septentrionales potant, urnasque binas capitis unius cornua implent.* Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratem lib. 7. *Histor. Danicæ* exstat exemplum. De suis fatetur *O!* *Magnus* lib.

lib. 13. cap. 35. *Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gryphorum unguibus bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum.* Clarius cap. 38. *vasa hæc ad cornua restrinxit: Cornua vasa supraposita, Finlandensium Aquilonarium opificia sunt.* Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & primâ fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorum Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus à *Cl. Wormio* firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat *Plutarchus Symp. 8. Quæst. 3.* ut de tuba bellica dubitarem ob sonum auri insuetum. Ita enim ille: *De ipsis corporibus aurum, & lapis ob densitatem, exiles sonos & obscuros edunt, vocesque in iis celeriter exstinguuntur.* Sed ipsum me penitiùs auctoris mentem & veritatem introspiciens in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de Metallo in certam formam laminamque flexo, erat sermo, sed rudi & impolito. Au-
rum

rum quippe ad debitam temperamenti formam redactum, immiffam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Iuvenale* iudice:

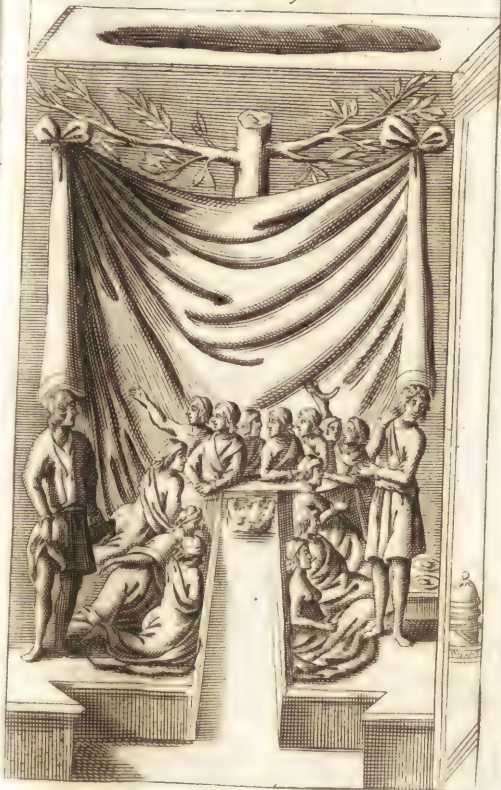
*Si trulla inverfa fonitum dedit aurea
fundo.*

Ob solidiorem substantiæ conditionem, quâ æris soliditatem antevertit, alioquin ad reddendos fonos aptiffimi. Unde vox ærea apud *Homerum* pro intensa & distincta, pectusque æreum in signo Nabochodonoforis Græcorum Imperii incrementa signaviffè prodidit *Theodoretus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide fit iudicium, quem fingulari anfractu excavatum acutiffimos fonos referre quotidiano in montofis locis itinere experimur.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi confuetudinem etiam apud Britanos invaluiſſe testimoniis *Saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in *Hiſtor. Anglica*, & *Malmesburiensis* lib. 2. cap. 2. docuit *I. lib. 1. Faſt. Danic. cap. 18.* magnus
Do-

Doctor noster *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thraces *Xenophon* confirmat lib. 7. Exped. Cyri: *Mutuò se primum salutarunt, deinde secundùm Thracicam legem cornua vini propinarunt*. Idemque de Paphlagonibus lib. 6. refert: *Cùm in grabbatus inter cœnandum discubebent ac biberent è poculis è Cornu factis*. Transiit demum ad Romanos barbarorum simias & novorum rituum amatores. De quo querela exstat *Ambrosii* lib. de Elia & Jejunio: *Per cornu etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respiraverit, commissum flagitium, soluta acies, loco motus habetur*. Per Cornu etiam nunc hospitalitatis liquor advenientibus in Collegiis quibusdam Angliæ veteri more servato propinatur.

Quo referenda hæc *P. Mauriti* de *Gregorio Cameracensis Neapolitani* in *Abecedario Cas. conscientiæ* ex bullis Pontificiis *Zoophyta*: *Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quàm calice, ad nostram confusionem dicit*

TRICLINIVM PATAVINVM.
in ædibus Rhamnufianis

dicit Canon, quòd tunc calices lignei & sacerdotes aurei; modò è contra.

Eum ritum ad oculum monstrat conviva cum cornu ori admoto in Romanorum triclinio, quod olim ex ædibus Rhamnufianis Patavii in Commentario suo de Arte Gymnastica depinxit *Hieronimus Mercurialis*, nos verò in Palatium Atestense Illustrissimi Senatoris Veneti *Georgii Contareni* delatum non ita pridem ipsi vidimus. Illustriora Romæ ejus exstant documenta pluribus marmoribus signata, præsertim in Bacchanalibus Veterum in palatio splendidissimo Cardinalis *Mazarini* olim à *Bentivoglio* in monte Quirinali exstructo eleganter expressis. Cui simile aliud marmor apud lapicidam templi S. Andreæ Vallensis, in quibus cornu Bacchus eminent. Rem clariùs ob oculos ponit opus illud antiquitatis venerandæ tessulatum Præneste, cujus mentio apud *Philandrum* in lib. 4. Vitruvii, nunc *Thadæi Barberini*, quod in veterum accubitus, cornu singularis

312 TH. BARTHOLINI
laris artificii, & navis, quam Iusforiam
credo, argumentum, procurante E-
quite *Cassiano à Puteo*, maximo lite-
ratorum patrono, hic spectatoriibus ex-
hibui.

Idemne censuit *Martialis* Lib. 12.
Ep. 32. de Vacera.

*Et cum lucerna, corneoque crattere
Matella curto rupta latere me jeebat.*

Unde aliquando matulas veterum ex
cornu factas conjectabam. Quàm re-
ctè Critici videant. A quo more non
absunt nautæ Siculi, qui cornui bubu-
lum, quod *l'osso* vocant, pro matula
servant. *Idem* alibi lib. 14. Ep. 52. de
Guttire corneo:

*Gestavit modò fronte me juvenecus.
Verum Rhinocerotà me putabis.*

Quippe bibituri elevato ad nares cor-
nu poculo Rhinocerotes quadam imi-
tatione exprimunt. Nec ejus moris ab
urbe, ut fit, migrantis ignari fuerunt
coloni, & agrestes, apud quos de
Satyris canit *Pan Calphurnii* avena Ec-
log. 10.

Tum

*Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pocula
quisque*

*Obvia corripuit. Quod fors dedit, hoc capi-
pit usus.*

*Cantharon hic retinet. Cornu bibit alter
adunco,*

*Concavat ille manus, palmaeque in po-
cula vertit.*

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fidem *MS. nostri* adscriptum, notavit *Robertus Titius*, per cornu buccinam exponendam, quia sorte datum affirmat vates, illud scilicet quod familiare Satyris erat. Hocne buccina? equidem ignoro, nec vestigia auctorum ulla video. In hortis *Medicis* Romæ *Montis Trinitatis* exstat inter alia *Pan* statua corneam tubam evidenter inflantis. Et in *Musæo Sertorii Ursini* Patavii *Satyrus* ære fictus sedet, quem à dextris *Cupido* ambit incurvum cornu ori applicans, à sinistris verò seu *Venus* seu *Ceres* repletam frugibus sportam offerens; modò ejus quam monstrat sit antiquitatis. De *Cæliæ* venatione *Hier.*

Angerianus Neapolitanus Poëta non infusus ita in Carminibus modulatur :

*Dum custodit agros canis, & loca pervia
cingunt*

Fila plaga, & flatu cornea plena sonant.

De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella* lib. 4. R. R. : *Ad sonum buccinae pecus septa repetere consuecat ; quam cornu fuisse ex hoc loco Titius videtur divinasse. Unde cornibus buccinare apud Dionysium Halicarnassensem lib. 2. ubi de differentia Patriciorum : Quotiens patricii convocarentur à Regibus, præcones quemque suo ac paterno appellabant nomine : plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant. Elegantiori vocis notione Evocari populus in Jure dicitur ff. Lib. 1. Tit. 15. leg. 1. de Incendiis : Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, quæ inde si opus esset evocabatur. Quod voce & cornu factum explicat Glossa Accursii marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad ex-*
tin-

tinguendum ignem. *Livius* lib. 1. *Patricios præcones suo & paterno nomine: plebejos verò ministri cornibus tubulis conciebant.* Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe qui item cornu canunt, ut tum cùm classes comitiis ad comitatum vocant.* Nec mirum in buccinis incultis cornu prævaluisse, quum tibiæ Phrygiorum idem ipsum non abhorruerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* *Metam.* lib. 11.

— *inflato Berecynthia tibia cornu.*

Horatius quoque *Carmin.* Lib. 1. Ode 18.

— — *cum Berecynthio*

Cornu tympana.

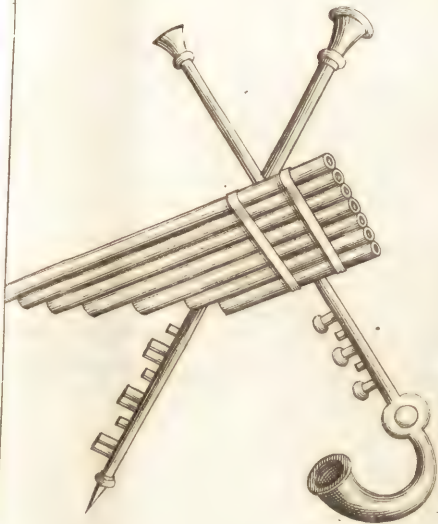
Et *Ovidius* Lib. 3. *Metam.*

— — — *crane tantum?*

Æra repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idque ad soni gravitatem augendam institutum, ut ex *Atheneo* de Phrygio rhythmō, colligo: Βαρὺς γὰρ ἔστι & παρ' ὃ ἔν τὸ κέρας αὐτῶν πρὸς ἀπὸ πρῶτον: *Gravis enim*

hic rhythmus, unde & cornu illi adaptant.
 Quanquam exinde cornu partem tibiæ,
 non totam fuisse, intelligam, secus ac
Polluci placuit. Quod ex *Hesychio* quo-
 que animadvertit *Magnus Salmasius* ad
 cap. 5. *Solini*: Ἐξ ἧς ὁ ἄριστερος δεξι-
 κειμένου κέρας, *habet enim sinistra tibia*
adpositum cornu. De hoc cornu sinistrae
 tibiæ, ut & aliis ad hoc forum spectan-
 tibus, nos plura dabimus, quampri-
 mùm *Tractatum nostrum de Tibiis Vete-*
rum ex omni Antiquitate conscriptum,
 ad publicam lucem adornaverimus; cu-
 jus spem publico brevi facimus. Inte-
 rim juvabit hanc in rei illustrationem
 ex *Monumentis Veterum à Boissardo*
 collectis addidisse figuram. Quidquid
 horum sit, *buccina* ex præsentī necessi-
 tate ad mustum hauriendum abuti po-
 terant lascivi *Satyri*, tametsi *buccinam*
 familiarem non dederit fors, sed cornu
 forsan bubulum in sylvis negligentius à
 pastoribus benè potis abjectum. Huic
 poculorum usui minùs favens *Andreas*
Marinus, ex nudo labiorum tactu con-
 tra

tra venena virtutem percipi nullam ratiocinio concludit, quia non fit qualitibus manifestis, nec occultis seu formâ specificâ. Non hâc, quia operatur caloris innati beneficio, qui nec calefacit nec coquit, is nisi rem sibi creditam amplectatur aliquo temporis intervallo. Neque putat venenum contraria poculi qualitate infici posse, si sine caloris interventu, actionem inter venenum & poculum excitantis. Cui dubitationi facili responsione occurritur, si dicamus exiguo & momentaneo caloris accessu indigere venenum ob subtiliorem naturæ vim, quâ sine mora competit simul & inficit, ut viperarum scorpionumque moribus experimur, quanquam nec in poculis mero Cerereque repletis caloris agentis virtus desit. Id si non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum solo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur. At hujus ratio nobis pro responso erit.

CAP. XXXI.

Anuli cornei. Ungulus, & Ungula.

Eodem securitatis sanitatisque fine inter ornamenta manus cornu numerabat sæculum antiquum sine pompa superbum. Illud ornamenti genus ex *Pacuvio* apud *Festum* eruo : *Suspensum in laevo brachio ostendo ungu- lum. Et: Repugnanti ego porrò hunc vi den axi ungu- lum.* Ungulum autem *Oscorum* linguâ anulum notare testis est *Festus*. Quo collineat & *Plinius* lib. 33. cap. 1. de anulis : *Græci à digitis appellavere, apud nos prisci ungu- lum vocabant, postea & Græci & nostri symbolum.* *Isidorus* quoque lib. 19. *Orig.* cap. 32 : *Inter genera anulorum sunt ungu- lus, Samothracius, tinus.* Qui rationem appellationis in- quirat verbis sequentibus : *Ungulus est gemmatus, volatusque hoc nomine, quia sicut ungula carni : ita gemma anuli auro accingitur.* Arbitror ego, nisi fallit con- jectura, ungu- lum dictum digiti illud

ornamentum, vel quòd rotundam cornuum figuram æmuletur, vel quòd rudi adhuc sæculo ungulas seu cornua anulorum vice induerint. Ungulam enim per Cornu expresserunt veteres. *Veget. lib. 2. Veter. cap. 56. de Ungula: Donec indurescat in cornu. Et cap. 57. Alternis diebus medicamentum renovabis donec cornu ungulam faciat. Ubi malè utroque loco MS. Sambuci legit Corium, quum pro ungulæ adapertura & exungulatione jumenti medicinae præscriptæ, non corio, quod hic frustra indurescit. De ungulis Boum lib. 3. cap. 4: Pice liquidâ cum oleo vel axungia cornua ejus unguuntur. Expressiùs M. Cato de RR. cap. 72. Boves ne pedes subterant, priusquam in viam quoquam ages, pice liquidâ cornua infima unguito. Confirmat de unguibus conjecturam Fr. Connanus lib. 9. Comm. Jur. Civil. cap. 2: Unguli, id est, annuli, quia extremis veluti unguibus aliquando gestantur. Ungulam Germanis quoque cornu placet appellare, unguentumque Veterinario-*

nariorum *Horn-Salbe* vocatur. *Calphurnius* *Eclog.* 6. de Cervo.

Et tornata brevi substringitur ungula cornu:

Ungula, quæ viridi sic exultavit in arvo.

Quia eadem, teste *Aristotele*, utriusque materia eademque virtus venenis resistendi, ut in ungula *Alcis* docet *Magistra rerum experientia*, qualia nempe in digitorum apicibus cordi ratione venarum vicinis, ex positione antiqua, desiderarunt meticulosi. Nec injuriâ, quam in aliis anulis vitæ necisque fuerit arbitrium. *Plinius* lib. 33. cap. 1. *Alii sub gemmis venena cludunt, sicut Demosthenes, annulosque mortis gratiâ habent.* Quo fine postea aurum induxerunt, gemmas cordi peculiari virtute accommodatas, & ipsum annu'arem digitum ungebant, à qua unctiõne ungu'ulum dictum *Vir excellens Fortunius Lucius* lib. de Ann. ingeniosè putat: quanquam recentiore unctiõnem credam antiquâ ungu'uli appellatione. Ab hac suspitione veneni alieni *Septentrionales nau-*

322 TH. BARTHOLINI
tæ ob necessitatem potiùs anulis corneis
vela antennis suspendunt, quod ante
me in erudito de Acia scripto Doctissi-
mus Io. Rhodius observavit.

C A P. XXXII.

*Corneæ Cucurbitulæ probantur. Infundibu-
lum corneum. Rhytii forma. Cornu in ul-
ceribus & vulneribus usus. Clysteres cor-
nei. Pillula cornea, Syringa, Turunda.*

COrnuum dignitatem pari utilita-
te junctam non ignorarunt Me-
dici veteres quos inde instrumentorum
suorum apparatus constituisse accepi-
mus. De Cucurbitulis corneis *Oriba-
sius* lib. 7. Med. Collect. cap. 16. *Dif-
ferentiæ cucurbitularum quæ sumuntur à
materia, tres sunt, vitreæ, corneæ, æneæ.
Albucasis* lib. 3. Chir. cap. 2. *Ventose fiunt
ex cornibus, & ex ære & ex vitro. Qua-
rum in usu diversitas, tam ratione par-
tis cui applicantur, quàm modi appli-
cationis. Corneæ capiti inprimis con-
veniebant, narrante eodem Sardiano:*

Cor-

Cornea item in capite, ubi aeneas avulsiu difficile fore cognoscereimus: itemque in timidis, qui à flamma deterrentur. Plerumque eadem sine igne appositæ corpori, ut auctoritate gravissimorum Medicorum didici, in primis Galeni lib. 13. Method. cap. 6. ubi de iis agit quæ venenum attrahunt: Quæ citra calefactionem vehementem trahunt, veluti & cucurbitulæ, & cava cornua quedam, quibus nonnulli cucurbitularum vice utuntur. Consentit Galeno Oribasius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Attractio cornearum citra ignem fit: siquidem in extremo perforata sunt, quumque adhibeantur absterse vehementer per foramen trahunt, statim verò foramen digito aut cerâ clauditur. Circa hunc apponendi modum vix discrepat Cornelius Celsus lib. 2. cap. 11. Cornea alterâ parte aquè patens, alterâ foramen habet exiguum. In aream linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori aptatur imprimiturque donec inhereat. Cornea per se corpori imponitur, deinde ubi eâ parte, quâ exiguum foramen est, ore spiritus ad-

ductus est, superque cera cavum id clausum est, aquè inhaerescit. Quod si altera foraminis pars artificio sit clausa ut nostras cucurbitulas imitetur ampliori ventre, difficile videtur eo spiritu cuti impingere, nisi summâ accedente aëris inflati celeritate. Artificiosam tamen structuram invenit *Heron Alexandrinus* libro *Ἐπιπέδων* Bibliothecæ Ducis Urbini Problemat. 56. ex editione *Federici Commandini* quâ auctior multò est *meus Codex MS.* quem eleganti manu exaratum ex Bibliotheca Illustrissimi *Antonii Grimani* Nobilium Venetorum genere & virtute facilè primi, Patroni magni, possideo. Omne Cucurbitulæ novæ momentum in Diaphragmate seu transversò sepimento, & duobus smerismatibus in fundo uno, altero ad latus, totidem fistulis circumjectis consistit, quæ exigua utrimque foraminula habeant, per quæ oris habitu extractus aër ex fundo ampliori, necessariò alterum ultra Diaphragma, fugâ vacui revocat, in cujus deinde loco

cum

cum succedit tum caro, tum ei vicina materia. Cucurbitulæ Cornæ ut olim Græcis, notante *Guil. Stuckio* lib. 3. Antiquit. Convival. cap. 12. sic hodie Arabibus sunt in usu. De quo *Minadous* in Dissertationibus. Indispariter, teste *Nicol. Tulpio* lib. 3. Observat. Medic. cap. 49. ad quos forsan ab Arabibus vicinis transit. Nostro verò ævo Cucurbitarum cornearum usus desuit, nisi apud *Helvetos*; solo nomine apud *Italos* servato, qui cucurbitam, *un Cornetto* adhuc amant appellare. Successerunt vitreæ, partim quòd incalescant citiùs, si igne debeant admoveri, vel admissum aërem fideliùs fervent, si inflentur, partim quòd transparentes visum admittant elevatæ cutis, vel sanguinis effusi judicem. Nonnulli fictiles præferunt, alii ligneas, inter quos *Agulera Hispanus*. Soli *Ægyptii* antiqui moris servantissimi cum vitreis corneum genus adhuc usurpant eadem oris attractione cuti affixum. Eligunt verò cornua taurorum parva perpolita

& perforata, quibus utraque extremitas meatu pervio constat, quod vidit & descripsit *Prosper Alpinus* lib. 2. de Medicina Ægyptiorum cap. 13. Cornu in usum suum pertrahebant quoque Veterinarii, pro instrumento quo velut cochleari in fauces Equorum liquores infunderent, variis locis à *Vegetio* pertractatum. Nam lib. 2. *Mulomed.* cap. 45. *Porri (succ) tres cyathos olei heminam miscebis, & per cornu faucibus infundes.* De mensura cornea cogitatio nulla, quæ istis tribus cyathis & hemina major est minimùm novem cyathis, ut minorem liquorum copiam majori mensurâ expendi præter rationem sit. Infundibili ejusdem meminisse debet lib 3. cap. 47. ubi de sanguine bubulo moderatè per cornu faucibus infundendo, scribit, quod per corneam curvitatem commodiùs fiet à manus arbitrio temperatam. Moderatè autem infundi non posset, si ad mensuram libræ injiceretur. Significantiori voce infusionis modum exprimit lib. 4. c. 8. *Hæc omnia*

ita temperabis, ut per cornua defluant, & sextarios singulos jejunis animalibus per triduum dabis. Cap. 9. verò, ut defluant faciliùs, spissiora corrigit: Si liquor spissior fuerit, tantum passi addis, ut per cornu facile possit exire, diebus plurimis ex eo per os singulos sextarios tussientibus dabis. Et eodem sensu lib. 3. cap. 70. scripserat: Addito jure in quo fœnugræci decoxeris tepesactum per cornu plus quàm singulas heminas diebus singulis faucibus digeri: quòd si spissiozem videris potionem, tantum passi addis, ut possit per cornu exire. In quorum nullo loco pro mensura librali accipi posse cornu, vel inde dubito, quòd sextarius libræ mensuram exæquarit, vel parum excesserit, heminaque seu Cotyla, sive, ut Attici vocarunt, Triblyum minus liquoris cœperit quàm libra seu sextarius, qui duas heminas implebat Romanis pariter & Atticis, quorum mensurandi rationem sequebantur Medici. Frustrà enim quod minus per ampliora digessisset faucibus Veterinarius. Alibi vice cornuum vas
li-

lignum adhibuit aqua faucibus iinfundenda, ut lib. 3. cap. 3. vel 1. testatur. Nonnunquam cap. seq. caannam vel perforatam fistulam inseruit, per que eam calidum oleum digessit.. Magis verò ex necessitate quàm decore Vir ille sine ano & pene, excrementa ciborum statis vicibus ex ore per cornu, quod secum gestabat, evoomit, ut in *Historiis nostris Anatomicis* Recarioribus, notavimus. *Jacobus Hollerius* cap. 3. *Comp. Med.* per cornu ex auribus extrahit faniem. Et ex eodem cornu fabricatum infundibulum quo naribus ad capitis expurgationem insufflabant liquores, perhibet *Scribonius Largus* *Composit. 7.* *Per nares ergò purgiatur iis rebus infusis per cornu, quod rhinenchites vocatur.* Qui modus etiam nunc *Mulomedicis* Neapoli placet. Eiusdemque meminit *Compositione 8.* sequente: *Hec in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, vel pinnâ longiore narces interiorius persfricantur.* Et *P. Vegetius* lib. 2. *Vet.* cap 37. *Erucæ unciam unam cum*
lacte

la te conteres & per cornu naribus infundes. Ad sanguinis scilicet profluvium. Liquoribus enim infundendis aptum erat cornu ob curvitatem, de quibus accipiendus omnino *Scribonius*, quum succos hederæ, betæ, cyclaminisq̄ue, & mel, acetum, oleum vetus, aliaq̄ue liquida per cornu solum infuderit. Sicciora, ut pulveres, non per cornu, sed rectum canalem exsufflabat *Theodorus Priscianus* Medicus Antiquus lib. 1. cap. 11. Quem canalem paucis interpolitis per cannulam exponit. Pennam vocat *Plinius Medicus* lib. 1. de Re Medica cap. 25. Et fistulam *Vegetius Mulomedicus* lib. 2. Veter. cap. 35. Nec non *Plinius* idem *Valerianus* cap. 26. Aquâ forsan aliena non fuit fistula coquorum, quam Laganum percutiebant, hoc est, movebant apud *Apicium* lib. 3. Rei cul. Aliud vasorum genus narratur cornui perfimile, $\rho\upsilon\tau\omicron\nu$ dictum, & $\kappa\acute{\epsilon}\rho\alpha\varsigma$, inter portoria *Athenæo* lib. 11. laudatum, quod ad machinamentorum Medicorum ferriem

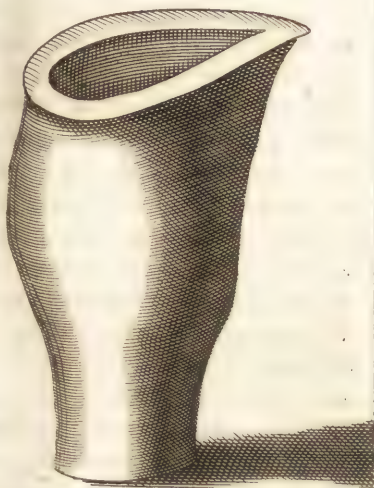
330 TH. BARTHOLINI
riem per jocum trahit *Martialiss* lib. 2.
Epigr. 35.

*Cum sint crura tibi simulant quæ cornua
Lunæ,*

*In rhytio poteras, Marce, lavare pe-
des.*

Exteriùs enim inflexa crura Inabebat
cornibus similia, quæ similis formæ
balneum exigebant in Rhytio planè
accommodatum. Nam cornu forma in
veterum monumentis Rhytium effi-
giatum repperit Cl. *Salmasius* (Comm.
Solini, cujus iconem & nos hic expri-
mi curavimus. Alii apud *Martialem*,
in rhidio, malunt legere, ut *Calderinus*
in Scholiis antiquis, qui *rhidium* expli-
cat de vase dimensionis Geometrico,
ab angusto fundo in oris latitudinem
exeunte, parùm ab usu nostro diverso.
Alteram lectionem amplectitur *Ha-
drjanus Junius* post eundem *Calaterinum*;
arbitraturque in rhio scripsisse Aucto-
rem, ut alluderet ad promontorium
Achivorum in falcis figuram interiùs
curvatum: quem *rhium* vocabant,

Dre-

Drepanum seu falcem lavandis pedibus idoneum. Cæterùm quidquid horum fit, rectè pro Phœbo Marcus successit in Epigrammate : quid enim Phœbi crura ad cornua Lunæ? Ad abscessus faucium gulæve dirumpendos Corneum radiolum induxit *Aberfina* ob medium temperamentum inter necessariam duritiem & flexibilitatem. Ad instillandum ulceribus oleum *Galeno* probatur lib. 2. de Comp. gener. c. 5. *Macherionis emplastrum liquatum ex copiosiori oleo per foratum cornu infundendum est.* Quo loco non per cornu antiquos infudisse id quod requiritur, arbitratur *M. A. Severinus*; sed corneæ fistulæ colligatum utriculum, qui utilem humorem continebat, compressisse, sicque medicamentum immisisse. Quanquam *Galeni* textum ambiguum de priori infusionis modo, ut simpliciiori, malim interpretari. Nec inutile in vulneribus cornu. *Andreas Alcasar* lib. 3. de Vuln. Thor. cap. ult. & *Io. Fragosus* in Gloss. de Vuln. scripto reliquere, percussum quem-

quempiam in thorace & transfossū, ubi die undecimo nihil expurgasset faniēi, medici præcepto fistulam Musicam corneam vehementiori spiritu perflasse: quā unā re vim puris è vulnere exiliisse, quod repetitum singulari levamento fuerit. Pro clysteribus injiciendis per intestinum rectum cornu laudat *Publius Vegetius* in *Mulomedicina* lib. 3. cap. 4. seu 1. de sanguisugis: *Quod si stomachum vel intestinum tenuerit, calido aceto per cornu infuso, necatur.* Licet in *MS.* *Sambuci* desint hæc cum præcedentibus, alibi tamen idem inculcat cap. 16. ubi clysteris antecessit mentio: *Digeres stercoris ovis libram, & in aceti & mulsæ sextario per cornu dabis.* Quod quidem cornu pro mensura hic non capiendum quum sextarius addatur. Huc aliū locum volentem traho ex cap. 38. ejusdem libri, de *Bulimo*: *Quod si permanserit Bulimus, simile (vel ut Rhodius noster corrigit, similæ) heminam cum sextario vini insundes, & per cornu digeres.* Opponit enim
huic

huic per cornu, statim, per os digestionem. In rectum intestinum, quod fistulam habet, corneam glandem intrudit magnus *Hippocrates*, idque interprete *Vido Vidio* ut inflammatio, quæ ab acerrimis medicamentis imminet, declinetur. Quo forsan consilio *M. A. Severinus* Neapolitanorum *Chiron* redivivus fonticulis excavatis primam pilulam corneam imponere consuevit. Vel dolori mitigando. Cornu enim frigidius est & siccius, ut acres humores exsiccet partim & absumat, partim temperet. Ad hæc corneâ fistulâ in vesicam immissâ urinæ impedimentum aliquando sustulisse se, fidem facit *Hieronymus Fabricius* ab *Aquapendente* in *Operat. Chirurg.* Nec minori successu *Durantes Scacchius* lib. de sublid. Med. cap. 10. Cornea turunda emplastro, *Omphalocèle* imposito, adjecta, vinculum adstrinxit.

CAP. XXXIII.

Cornu liquidorum mensura. Quantum capiat ex Galeno deciditur. Lineæ Unciales. Ponderum diversitas.

INsignis autem cornuum usus in mensuris antiquorum Medicorum eluxit, quæ per cornua fiebant. Erantque ferè tantùm liquidorum mensuræ. De aridis enim solidisque nulla apud auctores memoria, quorum pondus proprium. Olea per cornua ut plurimum dimensa, mox ejusdem generis liquores. *Vegetius* lib. 3. *Veterinariæ Artis* cap. 1. vel 4. *Aqua hyssopi, in qua decoctum infusum, decoctumque, etiam propinatur ad cornu, hoc est, ad corneam mensuram. Cap. 12. vel 15. de mullis pini: Vini sextario resolutos dabis ad cornu. Cap. 38. Si ilion fecerit, per cornu digeres & reparabitur. Digerendum autem erat vinum oleumque tepefactum. Cap. 42. Omnia diligenter trita cum vino austero quatuor mensuras adjicies, & per dies singulos*

gulos dabis ad cornu. Cap. 65. ad Tut-
 tim: Farina fabæ frixæ sextarios ij. infun-
 des in passis sextariis ij. & in mortario diutis-
 simè conteres, piperis triti grana triginta,
 sebi hircini libras ij. pariter admisceas &
 omnia tusa & cribrata per os ad cornu per
 triduum dabis. Disertiùs mensuram in-
 telligimus ex Cap. 66. Facies potionem,
 ex qua Cornu dabis animalibus diebus se-
 ptem. Quantum autem capacitare sua
 exceperit adeò decantatum cornu, ope-
 ræ pretium erit inquirere. Horatius li-
 brarum duarum mensuram statuit lib.
 2. Satyr. 2.

*Ac nisi mutatum, parcit desuridere vi-
 num: &*

*Cujus odorem olei nequeas perferre (li-
 cebit*

*Ille repotia, natales aliosque dierum
 Festos albatu celebret) cornu ipse bi-
 libri*

*Caulibus instillat, veteris non parcus
 aceti.*

Non tamen ea vulgata erat mensura,
 sed fordidi Avieni, quem Satyrico stilo per-

perstringens, notat in rancidi olei largitione adeò liberalem fuisse, ut mensurâ largiori fictâ etiam festis Nataliciis emetiretur in acetario oleum amicis, vetusque acetum. Interpres vetus *Acron* per sextarios cornua hæc explicat: *Sunt enim in venalibus cornua, quæ olei habent quantitatem, sextarii mensura.* Quod auctoritate vetustiorum caret; caperet enim cornu Uncias mensurales viginti, quanquam errore communi *Acronem* sextario 12. Uncias pro 12. Cyathis assignasse putem, ut fecerant *Calderinus* & *Beroaldus*, adeoque à Libra non aberrasse longius. Judicem igitur magis in mensuris exercitatum presemus *Galenum*, cui cornu libram capit mensurâ, non pondere. Quam rem rotundis verbis lib. 1. De Comp. Med. per genera cap. 13. edisserit: *Nuncupatur à Romanis equivocè ponderalis libra (λεγεῖται σαθμὸς) corporum solidorum, & mensuralis libra liquidorum. Quæ ut multum totâ urbe ex materia cornea constat. Libra autem Uncias duodecim æquabat,*

bat, quas justis lineis in mensura illa cornea distinguebant, ut exponit *Galenus* idem ejusdem argumenti Libro Tertio: *Est autem apud Romanos mensura, quâ oleum metiuntur, intersecta lineis quibusdam, quæ totam in duodecim partes dividunt: atque integra illa mensura libra ab illis dicitur, duodecima verò ejus pars Unciæ.* Et libro primo cap. 17. *Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad Metallicorum proportionem, si quis heminam statuat valere uncis novem Romanis, quæ in cornibus consuetis liberalibus descriptæ sunt.* Lineæ istæ Unciales in exteriori lamina cornea exsculptæ, non interiori, ut alibi tuberculis Metallicis in nostris mensuris fieri assolet, quia, notante *G. Agricola* lib. 1. in cornibus non facilè intrinsecus notari potuerint lineæ, forsitan, ut conjicio, ob cornuum angustiam vel quòd lineis profundis excederet debita mensura. At quamvis ad libræ mensuram exegerint cornu, libram tamen pondere minimè adæquasse oleo repletum vas, propriâ experientiâ observa-

fervavit Galenus lib. 6. de Med. Comp. cap. 8. Ego sanè olei libram Romæ vocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, ponderavi, discere cupiens quantum gravitatis pondus contineret: inveni duodecim olei mensurales decem unciis ponderum æquales. Ad quod mensuræ ponderisque discrimen digitum intendit lib. 5. cap. 6. Heras centum octoginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente. Nam Attica novem Italicas uncias conficit; pendent enim novem Italicæ uncix, quas in cornibus insectis metiuntur septem uncias ponderales & semissem quæ sexaginta denarii fiunt. Nec mirum diversum mensurâ & pondere esse oleum majus ampliusque spatium minori gravitate complectens ob insitam æreæ substantiæ levitatem. Unde ingeniosâ conjecturâ Petrus Ciacconius lib. de Mensuris Cornu mensuram principio Libram dictam suspicatur, quòd vino plena libram penderet, atque ejus duodecima

340 TH. BARTHOLINI
pars Uncia eadem ratione pondus olei
excederet.

C A P. XXXIV.

*Cornea vasa pro medicamentis. Fritilli cornei
& tela. Cornu in hospitiiis. Amaltheæ
cornu. Cornu Cereale, & unguentarium.
Χρυσοκέρας. An Cornu in tabernaculis?*

EXtra mensurandi ordinem excipien-
dis liquoribus destinabatur cornu,
non Medicis solùm, sed popinis sacer-
dotibusque. De remediis Stomachicis
præcipit *Galenus* lib. 8. cap. 2. de
Comp. Med. per Loc. in corneo vase
reponenda esse. In cornua quoque bal-
samicum liquorem collectum tradit
Plinius l. 12. c. 15. *Sed tenuis gutta plora-
tu, lanis parva colligitur in cornua.* Ea no-
mine *κόγχης* veniunt *Theophrasto*, & *Pli-
nio* dicuntur alibi conchæ, quæ quina
cochlearia implent mystra duo, che-
mas totidem cum semisse, si concham
minorem sumas; major enim, teste
Cleopatra inter libros *Galenii*, eandem
servat mensuram quam *Oxybaphon* seu
Acc-

Acetarium, quod conchas tres minores capit, cochlearia 15. seu sesquicyathum. Ex cornu porrò ludi constabant. *Scholias*tes enim *Juvenalis* ad *Satyr.* 14. *Fritillus pyxis cornea.* Quod clarius *Alius*: *Apud Antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant.* Cujus vicem apud nonnullos ævi nostri implent lignæ pyxides, in quibus alex fors vertitur. Tela cornea apud *Ægyptios* describit *P. Ægineta* lib. 6. cap. 88. *Ipsi vero tela aut ferrea sunt, aut ærea, aut stannea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut ossea, &c.* Tot enim differentiarum potissimum apud *Ægyptios* reperiuntur. Quod libens animadverti, quia aliis gentibus familiare genus hoc armorum ex aliorum eruditissimis commentariis constat. Ex *Lapponia* sagittas habuit in *Musæo Wormius* cornubus acutis armatas, & ex *Groenlandia* similiter *Academicum Musæum* monstrat. Usus in hospitibus publicis veluti penuario loculamento præbuisse cornu, ex celebri *Amalthææ* cornu multorum

fabulis obfufcato primus obferuo: quod ad veritatem hiftoriæ certæ reducturus *Palaphatus* πάλῃ ἀπίστων ἱστοριῶν apud me MS. non obfcurè indicavit, qui ipfe audiri meretur cap. 45. De Cornu Amaltheæ: Ἡ ᾗ ἀλήθεια ἔτιως Ἡ Ἑρκλῆς Διοδημῶν καὶ Βοιωτῶν καὶ Ἰολάου ἕ ἀδελφιδῶ, καταλύει ἐν Θεσπεσίαις ἐν πνιπαιδοκείῳ ἐν ᾧ ἦν τις γυνὴ καλεσμένη Ἀμαλθεῖα, ὠραία καὶ καλή. Οἱ ᾗ Ἡ Ἑρκλῆς ἠδόμενος αὐτῇ, πλείονα χρόνον ἐξενίζετο. Ἰολαὸς ᾗ βαρέως φέρων ὄπινοεῖ τιῶ ἐμπύλῳ τῇ Ἀμαλθείας, ἐν κέρει κειμένη, ἀνελέσθαι. ἐξ ἧς ἐμπολῆς, εἶπε ἠθέλεν, ὠνεῖτο τῷ Ἡ Ἑρκλεῖ. ἔλεγον ἔν οἱ σωέκδημοι, Ἡ Ἑρκλῆς τὸ κέρας ἔχε τῇ Ἀμαλθείας ἐξ ἧς ὠνεῖτο ὅσα βέλοιστο ἐπ' αὐτῆ. Quæ Romanis ita reddidi: *Hercules ex Bœotia cum Iolao ex fratre nepote profectus in Thespesian appellit ad quoddam diversorium, in quo mulier erat Amalthea nomine venusta & proba, cui Hercules placens diutius se hospitem præbuit. Iolao verò id gravius ferens in animum induxit merces (seu pecuniam, seu potius ut ex hospiti-*

tii conditione conjicio , commeatum domesticum) *Amaltheæ in cernu positas* (accumulatas vertit *Philippus Phasianus Bononiensis*) *furto legere , ex quo mercator , quidquid vellet Herculi divendebat. Dixerunt igitur viæ comites , Hercules cornu habuit Amaltheæ unde eruit quidquid ex eo voluit. Ex hoc fabula hæc propagata est. Hæc ille. Itaque sive merces illæ numerata pecunia fuerint , sive cibi , sive oleum , quod mihi magis placet , inter vasa domestica cornu habuisse locum intelligimus , idque vel sanitatis gratiâ , vel ob fascini metum. Cui mori affines sunt opiliones nostri & rustici , qui sive in ædibus sive itinere cornu bovinum sævo vel aliis necessariis instructum circumferunt. Et Romæ Messanæque frequens in pergulis consuetudo cornibus suspensis collectos nummos colligere. Idem apud Septentrionales quoque olim in usu fuisse ex Historia Ursæ Regis Succiæ Uxoris enarrat *Edda* seu *Mythologia Islandica* , edita nuper Hafniæ à *Petro Resenio**

Amplissimo Urbis Præfide. Hanc enim filio suo Hrolfoni, ut offensas remitteret, cornu auro plenum dedisse. Aliorum de Cornu Amaltheæ narrationes hic de industria omitto, siquidem Lectori Cornu Aureum *Wermii* nostri accuratissimum sufficit. Unum tamen addo, Cornu Amaltheæ aliquibus in *Athenæo* lib. 12. locum esse in nemore amœnissimum, egregiæ multitudinis, aquisque irriguum, juxta Hipponium, quod condiderat Geio. Hipponium autem in Calabria est, quam à *Vellejo* Valentiam, nunc *Monteleone* vocari *Hier. Marafoti* lib. 2. Antiq. Calabr. cap. 17. tradit. Quam quidem urbem prætereuntes nos ob loci delicias, fructuum abundantiam, & gratum strepentium aquarum murmur, mirari desivimus Cornu Amaltheæ nuncupatam. Quippe cornu vario Cerealiū apparatu repletum, annonæ copiam in veterum nummis designat apud *Ant. Augustinum*, *Fulvium Ursinum*, *Sebast. Erizzum*, *Aeneam Vicum*,

cum,

cum, *Franciscum Angelonum*, aliosque quorum studium circa nummos occupatur. Ex qua ubertate felicitatem sæculi in Galbæ, Trajani, Decii, Antonini Pii, & Honorii nummis præferunt Cornucopiæ, Providentiam Deorum in Balbini, Pacem in Vitellionis, Vespasiani, & Titi, Concordiam in aliquot Galbæ, Vespasiani que, Fortunam denique obsequentem & liberalitatem in duplici numismate Antonini. Etiam divitias felicitati junctas, in ære signato Cæsaris, Augusti, & aliorum, quorum felici tempore, ut canit *Lyricus* in *Carm. Sæculari*,

— *Apparet beata pleno*
Copia cornu.

Imò jure merito Cereri appinguntur, genioque populi Romani in Diocletiani nummo qui apud me est, quia eo fertilitatis spectaculo Autumnus frugibus turgens introducitur apud *Horatium* lib. 1. *Epist.* 12.

— — *Aurea fruges*
Italia pleno diffudit copia cornu.

Ovidium quoque lib. 9. *Metamorph.*

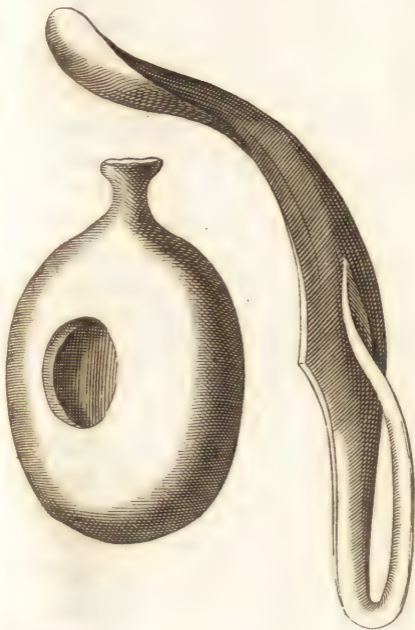
— *Totumque tulit prædivite cornu
Autumnum* —

Denique ne alios advocem, *Calphurnius*
Eclog. 10.

Interea pueri florescit pube juvenæ,

Flavaq; maturo tumuerunt tempora cornu.

In sacris Hebræorum oleo destinatum cornu ad unguendos Reges Domini unctos, modò vasculi formâ, modò propriâ. Vasculi speciem gerebat illud ex quo *Samuel* primum Regem consecrabat, unde sine cornu mentione vasculi appellationem meruit 1 *Sam.* 10. v. 1. *Tulit autem Samuel vasculum olei, & effudit super caput ejus.* Lenticulam interpretatur *B. Hieronymus* in vulgata versione à similitudine leguminis, nominis & figuræ ejusdem, de quo *Dioscorides* lib. 18. cap. 22. *Celius Apicius* lib. 5. de *Re culin.* cap. 2. Quam lenticulam ex *Apul.* optime describit *L. Pignorius* de *fervis Commentario*, addito accurato Schemate (cujus Apographon hic quoque damus) illius lenticulæ, quæ apud

10. *Rhodium* verum eruditionis Pignorianæ hæredem nunc exstat Cornu autem in Davidis consecratione adhibitum I *Sam.* 16. 1. ex mandato Jehovæ: *Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad Isai, Bethlehemiten.* Quod adveniente Davide exsequutus est Propheta v. 13. *Tulit ergò Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum ejus.* Ex quâ vasculorum differentia utriusque præviderunt fatum *Hebræorum Doctores*, Saulis quidem brevi terminaturum, quia vas figulinum explicant, Davidis verò perennaturum ob cornei vasculi constantiam. Quo pertrahunt iidem Davidis hymnum *Psal.* 91. 11. *Et exaltabitur, sicut Unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi.* Eumque ad mentem *Hebrææ* originis ita vertunt: *Et senectus mea cum oleo recenti.* De cornu quoque interpretantur, oleoque quo à Samuele unctus erat. Senectus imperii sui notavit extensionem ad feriem posteritatis ejusdem familiæ, quam ideo exaltatam oleo recenti dicunt,

cunt, quòd duraturum sit oleum ad filios quo ipse inunctus fuerat, nec aliâ unctiōne opus fore. Quod quidem ex Talmudicorum conjecturis dependet, quibus filii Regum nunquam ungebantur, nisi aliquo exorto dissidio, ut inter Salomonem & Adoniam 1 Reg. 2. Ad ejusdem dominii perpetuitatem referunt quoque cornu Annæ Matris Samuelis, quod in Deo exaltatum prædicatur 1 Sam. 2. 1. Ubi curiosius quæstionem moventes *Talmudici* in 1. *Megila*, quare non dixerit Anna, exaltatum est vasculum meum? ipsi respondent, Davidi Salomoniq̄ue cornu unctis prolongatam esse imperii successiōnem, Saule verò & Jehu vasculo unctis cum vita regnum desiisse. Unde cornu familiæ stabilitatem ex mente Annæ non malè interpretabimur, nisi fortasse ad filii Sacerdotium animum converterit præsagium puerpera. Cornu hanc explicationem à Rabinis ut arbitror hausit *Cardinalis Hugo* in loci hac enarratione : *Saul inunctus fuit oleo*

lenticula fictilis, in signum quòd Regnum suum cito frangendum erat. David autem inungitur oleo cornu, quia regnum ejus duraturum erat in æternum. Quam cornuum perpetuitatem ad Ducale Venetorum cornu applicat *Petrus Romerus Hispanus* cap. 18. De Venetia æviterna, ut æternum imperii fluxum Urbi augustissimæ augeretur. Captabant id omen Magni Moscoviæ Duces, quando pro Imperii sui sceptro Unicornu elegerunt, quod occupatâ nuperis Poloniæ bellis Moscà Urbe strenuo Viro *Alexandro Sborosky* in prædam cum media Coronæ parte cessit. Cujus relationis testem advoco *Iosephum de Aromataris* Medicæ Artis & omnis literaturæ peritiâ notissimum, qui id Venetiis oculis usurpavit. In cornubus alioquin oleum ferebatur, sed accensum, Lucernarum vice, apud Romanos Græcosque in familiarem usum tractum. Testis *Plautus* in *Amph. Act. 1. Sc. 1.*

Vulcanum in cornu conclusum geris.

Et *Plinius* lib. 11. cap. 37. *Apud nos in
lami-*

laminas seſta translucet, atque etiam lumen incluſum latiùs fundunt. Probatequæ Lucretius lib. 2.

Præterea lumen per cornum tranſit; Cujus vice veſicam quibuſdam fuiſſe canit Martialis lib. 14. Epig. 62.

*Cornea ſi non ſum, nunquid ſum fuſcior?
aut me*

Veſicam contra qui venit eſſe putat?

*Ammianus Marcellinus lib. 22. majoris lucernæ meminit ad Byzantinum promontorium expoſitæ: Conſtantinopolis, veteribus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras, prælucentem navibus vehens conſtructam celſius turrim, quapropter Pharos appellatur. Rectiùs in rem noſtram corrigit Cl. Salmaſius: quapropter Ceratos appellatur, à cornu per quod lampades lucebant, à quo *χευρονέρας* Solino, aureum cornu Plinio à rutilante flamma veniebat promontorium, à quibus facibus etiam aurea laterna Martiali dicta lib. 14. Ep. 61.*

Dum laternæ via clauſis feror aurea flammis,

Et tuta est gremio parva lucerna meo.

Cui comparari possunt lucernæ maritimæ in Patria nostra navigantium salutis accensæ, & illæ quæ in promontoriis Neapolitano, Ligustico, Messanenſi, & Genuensi conspiciuntur. Ab Olympodoro in Meteorolog. per λαμπήρες cum Byzantinis delineatur: Ὅτι περὶ τοῖς λαμπήρες τέτρεσι τὰ Δραφανῆ κέραια ἐν οἷς ἐντίθενται αἱ λαμπάδες νυκτωρ. Sicut pharus seu candelabrum, hoc est, pellucida cornua, quibus imponuntur lampades nocte. Quales in Populoniæ litore defuisse male habet in Itinerario suo Rutilium Numatianum Poëtam elegantem & naturali facilitate fluentem, Lib. 1.

Non illic positas extollit in æthera moles,

Lumine nocturno conspicienda Pharos.

Dubius hæreo an eadem in tabernaculo Mosaico cornua lucernarum partes suppleverint? Ignorare sanè est necesse, quia assequi non potuit Fortunatus Schacchius in egregio illo Ελαχρισμάτων opere.

CAP. XXXV.

Cornu Cervini præstantia, & usus, modusque præparandi.

INter potiora Unicornuum succeda
Inea Cornu Cervinum, Ebur, &
Unicornu fossile, quorum tanta cun-
ctis innotuit virtus, ut vero Monocero-
roti non solum exæquarit, verum lon-
gè prætulerit magnum mortalium ju-
vamentum, quod veritate rerum po-
tius quàm verborum ampullis expen-
ditur. Primas dignitatis partes Cervino
damus cornu notæ virtutis & efficacæ,
de quo quidquid dixeris, minus erit,
ut frustrà Monoceroti Veterum aliquid
tribuamus quod haberi non potest, de-
trahamusque illi quod præsens utilitati
servit magis quàm ostentationi. Sed eo
plerunque vitio laboramus ut absentia
laudemus, & remotiora adoremus,
quæ à nostris finibus Natura removet.
Nescio sane, juxta nescientem *Tacitum*,
quo fuce externa se adornant, & ple-
rum-

rumque notis Patriæ beatiora videntur. Mortalis animi hæc est infelicitas, an magnitudo, nota spernere & quadam æternitatis specie extra se diffundi. Feramus; interim hanc curiositatis culpam, sed sine publico detrimento, cui domestica Natura feliciter providerat. Summa autem Cervini ramusculi laus in morbis elucescit omnibus, aliqua pestilentiæ mixturâ famosis, cui singulari principiorum temperie adversa fronte opponitur. In cujus fidem plura addere supersedebo, magis notæ quàm Martis lucus. Pro se loquantur experti *Crato* 4. Epist. 28. *Jordanus* de Pestis Phænom. Tr. 13. cap. 9. *Baccius* extremo de Monoc. *Horatius Augenus* lib. 3. de Peste cap. 23. *Renodæus* lib. 3. de M. M. cap. 21. *Horstius* Tractat. de Medic. aliique quorum numerus iniri nequit. ut antiquiores taceam. Unum tamen reticere non possum serpentibus fugandis in vivariis olim Cervini cornu fuisse necessitatem. En *M. Varronis* testimonium lib. 3. de R. R. cap. 9. de
gallis

gallis pullis: *Circum caveas eorum incendendum cornum cervinum, ne quæ serpens accedat: quarum bestiarum ex odore solent interire.* In quo forsan legendum, ne quæ serpens accedat. *Varronis autem reliqua, de odore, primâ fronte obscura, alio Columellæ loco illustrantur lib. 8. de R. R. cap. 5. Cavendum ne à serpentibus adflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos; id vitatur sapius incenso cornu cervino, vel galbano, vel muliebri capillo: quorum omnium serè nidoribus prædicta pestis submovetur.* Causam hujus medicamenti tradit *Plinius* ex usu per nares attractorum serpentum, lib. 8. cap. 32. *Vestigant cavernas, nariumque spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpentibus, odor adusto cervino cornu.* Nec minor expellendis lumbricis utilitas, si vel scriptuli unius pondere exhibeatur, quia putredine insigni malignitatis participes vermes non aliis facilius cedunt quàm tota natura contrariis. Comitiam quoque affectionem à vaporibus noxiis Pestiferis-

ferisq̄ue ortam percurare eādē potestate fertur qua Monoceros verus, cuius apud *Plinium* indicia habemus lib. 8. cap. 32. *Accensis utrislibet, odore serpentes fugantur, & comitiales morbi deprehenduntur.* Devenit & ad tormina doloris colici discutienda pulvis Cornu Cervini à nonnullis Practicorum filiis inter secretiora Medicamenta pressus, sive quòd manifestā siccitate agat, sive occultā, ut Lupi sterco in pulverem comminutum & Galberita. Nam aliquando luis Epidemicæ noxam induit Colica apud *Paulum Æginetam* lib. 3. cap. 43. Ejus pulveris secreti meminit *Galenus* lib. 9. de Comp. Med. per loca cap. 4. n. 2. in Colicis: *Cineris cornu cervi teneri usti heminam, piperis albi, myrrhæ, utriusque drach. 2. ex tritis cochlearium unum exhibeto.* Quem ex *Scribonio* transcripsit in compendium, qui tamen Composit. 122. pariori mensurâ ex cornibus teneris sumit cochlearia tria cumulata, satis ampla, quæ nec cyathum nisi tribus partibus æquant,

æquant, quorum cyathorum sex heminam complent à *Galeno* positam. Eadem forsan est causa quare fœcunditatem mulieri inducat apud *Albertum* & *Weberum* lib. 5. Secret. vel enim nimiam humiditatem absumit, vel semini adversas qualitates tollit. At verò summa in utroque affectu pestilentiali febre, & colico dolore, adhibenda cautio, ne juvandi spem majori noxâ subruat. Perspiratio enim & alvi obsequium necessaria, in febribus putridis illa, hoc in utroque quibus tamen Cornu cervi adversatur liberio-rem corporis ventilationem inhibens; unde eo temperamento ad ejus usum accedendum, ut vel sudorem moventia vel ventrem, necessariâ copulâ misceantur: vel certè sine *Vulcani* opera præparetur, ut in nostris fit *Officinis*, modumque describit *Iosephus Donzellus* amicus noster in *Antidotario Neapolitano*. Nec inelegans est hæc ratio, quæ *Io. Zivelfero* Viro peritissimo arridet: Conficiendum in-

stru-

rarò pro Unicornu dentes ferarum supponantur quos ejusdem virtutis umbra obduxit. Cornu quoque appellare amat *Martialis* lib. 1. Epig. 37.

*Dentata sibi videtur Ægle,
Emitis effibus Indicoque cornu.*

Magna equidem Eboris omni ævo veneratio frequenti nobilioris naturæ & Monoceroti paris præconio excitata. Inter pretiosissima auro contra æstimanda venit *Lyrico* lib. 1. Od. 31.

*Non æstuosa grata Calabria
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum.*

Ex quo simulacra Deorum immortalium effigiata, teste *Plinio* lib. 12. cap. 1. Ex arbore & simulachra numinum fuere, nondum pretio excogitato beluarum cadaveri, antequam ut à Diis nato jure luxuriæ eodem ebore numinum ora spectarentur, & mensarum pedes. Idem antea dixerat lib. 8. cap. 10. breviori commate: *Dentibus ingens precium & Deorum simulachris laudatissima ex iis materia.* Libros ebore vel ornatos vel circumdatos eadem

dem religionis veneratione ex antiquo lapide patet, qui in angulo Fori Brutorum Regii hac Epigraphe cernitur.

.. PELBEM AEREAM CO-
RINTHEAM. ITEM. IN. TEM-
PLO APOLLINIS MAIORIS
PVGILLARES. MEMBRAN-
ACIOS. OPERCVLIS. E-
BOREIS. PVXIDEM... OREAM
TABVLAS. PICTAS. xviii.

Ubi optimè supplet ebOREAM PVXIDEM *Georgius Gualtherus* in *Antiquis Siciliae Tabulis*. Currus etiam quo *Babyloniorum Rex* vehitur ex ebore totus, rhedæ *Græcorum* simillimus, apud *Adrianum Rhetorem* Decl. 4. ab *Allatio* editum; qualem & *Spartianus* in *Heliogabalo* notavit, non ab similem illi, de quo *Tibullus* lib. 1. Eleg. 7.

At te victrices Lauros, Messala, geren-
tem

Portabat nitidis currus eburnus equis.

Q

Et

Et *Ovidius* Epist. 1.

Hunc Venus in cœlum curru vexisset eburno.

Magnificentiae enim symbolum olim habitum ebur, ut exinde sceptrâ confecta apud *Juvenalem* Satyr. 10. & effigies Germanici, notante *Tacito* An. 2. eburnea quoque fuit: imò splendidioribus pro fibula usurpatum ex *Io. Baptistâ Mantuano* advertit in *Acia Io. Rhodius* Musarum amor. In quam rem digna *Scylacis* in *Periplo Carthagini* adversio, quem nuper paternae virtutis æmulus *Isaacus Vossius* Ger. fil. notis illustravit; is *Æthiopes* memorat pro ornatu eburneis phialis uti, mulieres verò armillis eburneis, & equos eburno ornari.

Quæ causa antiquos Legislatores impulit, ut lege pretiosi eboris profusionem inhiherent, modumque, ut auro, statuerent. Huc enim spectant Legis verba apud *Tullium* lib. 2. de Leg. *Ne quis agrum consecrato: auri, argenti, eboris sacrandi modus esto.* Quæ profectò plu-

plurimis sudorem movère sine necessitate se legemque torquentibus. Indicat enim parciori manu consecrandam Diis rem humanis usibus necessariam, nec planè damnat ebur, ut Deorum majestate inferius, sed modum sacrandi temperat, quod minimè assequutus est Cicero in hac L. explicatione: *Aurum autem & argentum in urbibus & privatim & in fanis invidiosa res est. Turn ebur ex inani corpore extractum haud satis castum Deo donum. Quare minùs castum? an quia ex inani corpore depromptum? Talia fanè sunt & alia quæ mortalis conditionis Diis suis offerebant. Quanquam verius videatur non omne ebur damnasse, sed illud ex inani corpore extractum sive loculamentis dentium vacuis. Quæ lucem fœnerabuntur à verbis Plinii, quæ talia in distinctione dentium exstant lib. 8. cap. 3. *Deciduos castu aliquo vel senectâ defodiunt: hoc solum ebur est, cetero, & in his quoque qua corpus intexit, vilitas ossea.* Hincque adeò est quòd rari etiam veteribus sint nobiliores den-*

tes, quia defossi facilè deperduntur, & injuriâ pullulæ terræ obliterantur, ut condonandum sit *Leonardo Fuchſio* qui l. de Med. Compos. nullibi (parcant Latini manes) verum Ebur reperiri crediderat, à *Garcia ab Horto* lib. 1. cap. 14. eo nomine vapulans. Neque frequentior, ut apparet, illis qui dentis defectu ossibus Elephantum pari successu utuntur, quæ cremata spodii vice in Electuario de succo Ros. Nicolai subroganda censet perspicacissimus *Ludovicus Septalius* lib. 9. Cautione 109. ut rosas virtute æquet, quas ut vocant, incompletas rubras pro spodio in compositionibus Arabum substituit *Abensina* lib. 3. tr. 2. *Ingrassias* cap. de Succed. & *Marcus Antonius Alaymus* Lib. de Succedaneis.

CAP. XXXVII.

Unicornu fossile non esse gemman. In Italia reperiri. Materia ejus sit-ne lapis. Petrificatorum sylloge. Vitrum, Caro, & Lignum fossile. Unicornu hujus examen & Virtus.

CLassem hanc demum claudat Cornu fossile insigne & figurâ spectabile, in quo Unicornuum vicarias vices admiramur. Cornu appellatione insignitur ad figuræ aliqualis similitudinem, eo jure quo Cornu Ammonis duritiei faxeæ moles apud veteres laudabatur ab arietini cornus effigie, ut etiam depingitur à Ferrante Imperato lib. 24. & Anshelmo Boëtio à Boot lib. 2. cap. 246. nec ita pridem anguis in spiram convoluti specie in Museo Wormiano videbatur. In quo tamen cornu, ut obiter id addam, erravit Plinius dum inter gemmas Æthiopicas his referret verbis lib. 37. cap. 10. *Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopia gemmas, au-*

reo colore, arietini cornus effigiem reddens
 praeiudicium praedivina somnia representare.
 Vel enim lapidem non vidit, vel oculos
 aliqua nubecula fascinavit. Varias in
 magnitudine & figura cornuum Am-
 monis differentias lib. 4. Histor. Baln.
 Bollenfis proposuit *Ioh. Bauhinus* magni
Casp. Bauhini frater, qui legi meretur.
 Nos verò arietinis cornibus simillima
 complura ipsi ex colle Messanenti cum
Petro Castello summo loci Doctore,
 eruimus eâ parte quâ altius hortus pu-
 blicus assurgit. Sed ad cornu nostrum
 fossile reversus *Garciam ab Horto* magis
 miror, quàm ille *Andream Lacunam*,
 quod lib. 1. cap. 14. nihil magis à ve-
 ritate alienum dicat quàm fossile & mi-
 nerale ebur inveniri. Quid enim ob-
 stat difficultatis quò minùs fide dignis
 scriptoribus assentiamur. *Lacuna* à *Pli-
 nio* forsan hauserat lib. 26. cap. 18. cu-
 jus hæc verba: *Theophrastus auctor est,*
& ebur fossile candido & nigro colore inve-
niri, & ossa è terra nasci, inveniri que la-
pides officos. Post hunc notat *Carolus Clu-*
fius

sus ad *Garciam* sibi laminulas quasdam Eboris fossilis nativum æmulantis, sed crustâ quâdam candidissimâ inducti à *Rassio* suo, omnium naturæ miraculorum diligentissimo observatore, donatas esse, intellexisse pariter in Italia erui hoc ebur & magno in usu istic esse adveius virulentorum animalium morsus. Erui tamen in Italia non persuasit Viro Clarissimo *Philippo Hoechstettero* Augustano Medico, quin Decad. 5. Med. Observ. Cas. 9. in Scholio, mercatorum aut diligentiam aut astu, non naturæ artificio, id fieri crediderit. Sed plus impetraturam confido continuam temporum experientiam *Clusio* posteriorem, quàm inanes conjecturas. Dari enim ebur seu Cornu fossile testatur in Musæo Naturalium rerum *Ferrantes Imperatus* lib. 25. & *Franciscus* ejus Filius Discurs. 1. eruique crassitudine brachii, longitudine multorum passuum, & Antidotum venenorum vulgò æstimari. Quod ipsi ibidem oculis usurpavimus. Cui accla-

mat plurimorum Doctorum chorus, interque eos Apollo *Olaus Wormius*, in cuius Pinacotheca in certam rei fidem plura cornu hujus videntur frustula, unum quidem colore candido friabile, molle, odore gratissimo, validè adstringens medulla cornu Cervini faciem exhibens; alterum verò Eburustum fuisse videtur, nigricante exteriore cortice, quam prius duriori substantiâ, ita tamen ut cultello facilè radi possit, leve, adstringens, non admodò, ut prius friabile, colore verò & candore in gilvum tendente; quibus tertium accedit fuscum, ligni alicujus portionem figurâ exprimens, odore non minus grato adstringendi que validâ naturâ præditum, quod etiam ad veras cornu fossilis species refert laudatus *Wormius*. Frustula non exigua hujus Eboris in Aldrovandino Musæo Bononiæ monstravit *Barth. Ambrosinus* loco, & authore, quem sequitur dignissimus, & in Publica Pisarum Technicotheca ferè totum cornu ejusdem
gene-

generis conspicitur. Sed omnem planè dubitationis ansam præscindit operosum illud Unicornu fossile annis retrò-
 euntibus Romæ erutum, quod apud Naturæ & antiquitatis Dictatorem *Cassianum Puteum* servatur, cujus benignitate etiam ad me non vulgaris portio ejus transivit. Similis formæ Ebur nuperis annis prope Panormum è montibus præsentè *Io. Domin. Profimo* erutum, & in Calabria, de quo an verum Unicornu fuerit *Cl. Tomasini* amicus dubitat. De materia præsentè ambigi non potest, quia faxea forma in oculos incurrit, unde *Iulius Scaliger* Exercit. 137. n. 1. Ebur fossile nihil quàm lapidem pronunciat, cornu subindè imitatur, & os calcinatum in crustas rotundas divisum invicem se amplexantes, quæ cortice exteriorè teguntur flavescente vel obscuriore, medullâ verò interiori albâ constant, & friabili, insigni adstringendi robore firmata. Verùm de prima generatione dubitatio non levis animos versat, num

cornu vel dentes fuerint in lapideam duritiem compacti ætatis moræque ambitu, an ex prima lapidum mole in certam tantùm dentis cornuve figuram effecti à Natura. Utrique simul sanè sua sit ratio si alterutrum nolis. Nam novum dentibus animalium non est in faxum densari, quum id pluribus usu venisse observatio quotidiana manifestet. In Musæo servamus dentem Rosmari petrificatum, & alium in terra Islandia calcinatum. Infantem Agendici Senonum utero 28. annorum spatium gestatum in lapidem versum descripsit *Thuanus* lib. 17. Hist. Gallicæ, & nos eadem facie integrum Venetiis vidimus apud *Gilibertum* aurifabrum qui eum è Gallia magno pretio paravit jam in Regis Daniæ Technicotheca visendum. Vir alius in lapideam substantiam conversus Romæ in palatio Ludovisiorum ostenditur, cujus argumentum ipsa ossa præbent & costæ suam adhuc formam servantes. De Lydiæ metallurgis refert *Aristoteles* de admir.

mir. Audit. suffocatis intercluso spiritu obstructis ostiis, post longi temporis intervallum in lapides conversos cum vasis, amphoris & liquore in iis contento fuisse extractos. Cui Metamorphosi similem narrat Historia Bavari- ca, ut apud *Parentem* nostrum de Mixt. cap. 6. & *Sennertum* lib. de Conf. & Diss. videre est, & uxori Lothi Sodomis egrediuntis idem contigisse sacræ paginæ tradiderunt, quod per insitum salem procurasse edicti vindicem *B. Augustinus* divinavit. Idem sæculo nostro in Barbaria propè Tripolim evenit, ubi certo iræ divinæ argumento civitas quædam non ignobilis subitancâ mutatione in saxeam duritiem conversa, ex qua puerum petrificatum ad *Card. Richelieu* quidam detulit, lignumque ex eadem urbe petrificatum in *Musæo Io. Fr. Habelæ* Ordinis Hierosolymitani Vicecancellarii Melitæ conspeximus. Idem brutorum fatum in partes eorum grassatur, quæ occupat. Conchyliorum crustatorumque infi-

nita genera ex montibus Vicentinis effodiuntur in lapidis duritiem firmata, quorum egregiam suppellectilem apud *Io. Dominicum Salam*, Gymnafii Pata-
vini Theoricum summum, & nostrum in Praxi ducem, heu quondam, videre licuit. Idemque in Siculo Calabro-
que itinere frequentiùs invenimus. Quò spectant serpentum integra gyra-
taque corpora, quà linguas, quà oculos, dorsumque Melitæ in petram con-
versa. De quibus in mea de *Glossopetris* *Dissertatione* sententiam tuli. *Oswaldus*
Crollius Præfat. Lib. de Signaturis, in Moravia tribus leucis Brunnâ non lon-
gè à territorio Abbatis Obrovicensis, sub altissima rupe, duorum inusitatae
magnitudinis animalium ossa, unà cum duobus junioribus, effossa, observavit
in lapidem temporis spiramento longiori mutata. Viderunt in dentibus os-
sibusque idem *Plinius* & *Gesnerus*, nec aliud magis in Musæo *Aldrovandi* Bo-
noniensi & Magni Ducis Florentino Pisanoque frequentia admirandum.

Cor-

Cornu Cervinum faxeum ramosum nodosumque in Musæo F. *Calceolarii* Veronæ inter reliqua Naturæ miracula delineavit eorundem descriptor *Federicus Ceruus* Sect. 3. planè ad *Boëtii* mentem, quæ etiam arboribus in eo favet, quòd cum animalibus in pari discrimine vocentur. Ligna enim arborese complures eandem aleam subiisse *Ferrantes Imperatus* lib. 24. Nat. Hist. demonstrat, nobisque & in patria, & exteris locis non semel obvium fuit. Duobus autem modis in lapidem concrefcunt, si credimus auctoris, vel violentiâ ignis, quæ, dum principia liquefecit in novam formam unat, vel aquæ glutino, quibus terrestris crassiorque materia tribuitur. Ignem enim terram in lateres excoquere, & aquæ frigus excludendo subtiliora reliquum arctiùs constringere. Sed remotiores hæ causæ, propinquæ rationem vix sustinent, quam assequutos se putarunt Spagyrici sale suo communi concretionis opifice. Verùm pressius ad veritatem

tem *C. Bartholinus*, Pater sempiterno desiderio lugendus L. de Corp. Perf. mixtis Inan. cap. 10. succum lapidescentem materiam proximam statuit, in quo sit spiritus lapidificus efficiens lapidum sali plerumque conjunctus, hancque ut in corpore humano, ita magno Mundi opificio calculorum concretionis causam existimo, quæ & in terrarum secreta se abdit, & in aquis delitescit & per aëra vagatur vel calore vel frigore excitata; Calore quidem in calidioribus terræ cavernis, frigore vero in aquis manifesta & cryptis profundioribus Siciliæ, collium *Vicentinarum* & munimentorum *Aureliensium*, unde aquam in calculos densatam per guttas collegi. Hac igitur veluti calculosâ aurâ afflati mortales eorumque partes, eboris fossilis speciem possunt præferre & abditos dentes, ossa vel cornua animalium seu clade seu pestilentia catervatim Diti adnumeratorum in lapideam substantiam immutare. Potest quoque artificiosa Natura ex

folius

folius terræ mixtura faxæque molis vario flexu modò dentes modò cornua non minùs felici successu moliri quàm aliorum formas tentaverat. Aliàs enim apud *Agricolam* lib. 1. & 2. de Fossil. aliosque Achatem variis formis instruxit, modò palumbi, modò catuli, modò serpentis, modò piscis, & Eislebianum lapidem jam in Gallum efformavit, mox Salamandram; Florentinumque variis urbium, silvarum, montiumque emblematis ordinavit. De quibus quia pleniori pennâ scripserunt alii, *Plinius*, *Gesnerus*, *Albertus*, *Scaliger*, *Cardanus*, *Casalpinus*, *Boëthius*, *Calceolarius*, & *Basilus Beslerus*, ne actum agam, plura non addo. Nonnunquam in vitri speciem terram compingit caloris ope, tantæ densitatis, ut ferri loco pro securi sit Americanis. Hoc Vitrum fossile vocat *Imperatus* lib. 25. extremo, ex terra erui solitum. Cujus frustulum dono *Iosephi Donzelli* Neapolitani Podalirii, possideo. Et, quod admirationem transgreditur, carnis

nis similem ideam subinde fossilia nanciscuntur, ut ex *Libanio* constat. Novo ligni spectaculo ex terreâ lapidi mixtâ materie sæculum nostrum illustravit nuper Natura duabus retrò messibus, Aquaspartæ in Umbria, ubi lignum fossile inventum cedro Mauritanico simile, venis in longitudinem extensis, non in altitudinem, quia radice caret, cortice interdum fragili, aliquando durissimâ & asperâ, partim ligneâ, partim cretaceâ, sed medullâ duriore. Mirum variantis naturæ miraculum cum stupore apud unicum ejus inter mortales authorem *Cassianum Puteum* vidi, & in rei fidem dono singulari aliquam ejusdem ligni partem, rudem partim, partim tornatam, servo. Resinam lignorum instar sudat candidam, Mastichi similem, vel thuri; Metallique filamenta quædam habet & capillamenta, ut numen Metallophyti impetraverit à *Francisco Stelluto*, qui totam ejus historiam Etrusco idiomate cum depicto ligno typis Romæ vulgavit,

gavit, ubi & terram fossilis hujus materiam inde exploravit, quòd gleba ei adhærens humida post aliquot menses tota evaserit lignea, à calore, ut arbitror, temperato, quem modica oleosaque humiditas in sicciorem lapidem vetat indurescere. In Islandia lignum simile fossile eruitur. At Cornu fossile corpus Minerale quodammodo referre sive origine, sive mixturâ ex medulla ejus & universâ substantiæ conditione ad oculum deprehendimus. Etenim vena quædam per medium transit corpus, cava & Mineralis, Metallicæ duritiei, splendore & forma, cui adnata ea terra videtur, quæ eam circulari ambitu complectitur. Habet præterea candidior pars per totum substantiæ tractum dispersas scintillantes quasdam guttulas, velut gemmulas, certo Mineralis naturæ indicio. Unde vel mixta erit principiorum temperatura, vel singulari terræ id quidquid est, adscribendum alibi à *Plinio* notatæ lib. 35. cap. 13. quam in Cornu nostro fossili

eò libentiùs agnoscimus, quòd ad margam cretamque proximiori viciniâ appropinquantem optimè perspexerit *Auctor* noster cum *Gesnero* & *Boëtio*. Eoque confirmat Cornu hujus probata virtus cum Margis & terra sigillata ad eò decantatis paria faciens, siue ad cordis robur augendum veniat, siue pro aliarum affectionum, salutari medicamento adhibeatur. Nos curiositate ducti ad intimius Hermetis examen vario apparatu Unicornu hoc operâ *Ioh. Zwelferi* Chymici exercitatissimi vocavimus, & ab humore, quod non parvâ copiâ remansit, in retorta, ut vocant, repurgatum habuimus, pulveris formâ non injucundum, quamvis de adstringendi vi parùm remiserit. Mox ejusdem per acetum tentavimus solutionem, acriorem sanè & coloris obscuritate aliquid immutatum. Tandem dissolutione aceti destillati, & præcipitatione spiritu Vitrioli magisterium elegans candore insigni & nitore confecimus, ut præ crudo Unicornu viribus

adau-

adauctum & agendi celeritate non dubitemus. Sed Mineralis hujus Cornu quibus de causis dubiam reddiderit virtutem *Philippus Hoechstetterus* celebris famâ & doctrinâ Vir, divinare non possum, qui *Decad. 5. Observ. Medic. cap. 9.* in hanc invektivam gratis prorupit: *Fabulantur de maxima hujus spodii energia, ac si cordis spiritus purificaret, corroboraret, animi deliquio prodesset, malignitati resisteret, & planè eas obtineret vires quas attribuunt cornu Monocerotis: de quibus quid sentiam nolo dicere, ne excitem fautores.* Ego verò aliter judicare non possum, quàm tantum Virum Spodium, de quo est sermo, vel non vidisse, vel nullum ejus fecisse periculum, quod ad sidera usque extollit *Oswaldus Crollius* in Præfatione, Monocerotis cornu hoc encomio comparans: *Deus nobis largitus est variis in locis, cum Unicornu verum propter raritatem in magno precio sit, alterum ἀνὴρ βαρδόμηρον quod Minerale vocant, & interdum è stagnis effoditur, aut è montibus, sicut aliquando in Moravia (ossa gran-*

grandiora unà cum duobus junioribus) effusa sunt, quæ absque dubio tempore diluvii aquarum impetu perierunt in illa solitudine: quorum ossium & mirabilium dentium nonnullas reliquias aliquot menses post ex improvise illuc locorum veniens, & admonitus ejus rei, effodi curavi, & in usu Medico eandem ferè in ipsis deprehendi efficaciam, quæ Monoce-rotis cornu attribui potest. Vires easdem auget Petrus Potarius Chymicus Bononiensis magni nominis & experientiæ lib. 2. Pharmac. Spagyric. cap. 4. præfertim in venenis edomandis, laxitate ventriculi, intestinorum & alvi compescendâ, jecore roborando. Quas neque siluit Boëthius cap. 42. lib. 2. Nec sanè video quâ fronte denegetur huic quod Cornu Cervino conceditur, quum utriusque eadem siccitas, princeps tot virium argumentum. Pater sanè, qui magnam ætatis partem inter experimenta consumpsit, vix aliud feliciori successu in cordis affectionibus, Comitiali morbo, vermibus enecandis, ad fluxus varios sistendos, lachry-

mas cohibendas, cicatricem sine mor-
 fu inducendam, fatebatur se exploraf-
 se. Cui quidem ex usu rerum magi-
 stro sit auctoritas, ex vita publico bo-
 no transacta veneratio, ex ingenuitate
 fides, quam quisque volet nomini ob
 veritatem largiatur, quisque verò no-
 lit ob invidiam, rerum non ficto pon-
 deri det, ut quod alienis non tuemur
 exemplis inter exempla numeretur.

*Expliciti nobis usque ad sua cor-
 nua Libri*

F I N I S.

AU-

AUCTORES

IN

Observationibus Nominati.

- A** Benfina. 14 40. 177. 332. 364.
 Abenzoar 14. 34.
 Franciscus Abrianus. 15.
 Accurtius. 11. 314.
 Achmetes. 22. 33. 86.
 Acron. 337.
 Adrianus Rhetor. 361.
 Paulus Aegineta. 341. 356.
 Aelianus 38. notatur. 44. 45.
 130. 134. 139. 142. 147.
 151. 161. 176. 225. 228.
 229. 230. 234. 237. 240.
 242. 243. 250. 252. 253.
 254. 268. 274. 293. 297.
 305.
 Ioannes Aemilianus. 139.
 Aethicus. 213.
 Georgius Agricola. 338. 375.
 Antonius Aguilera. 325.
 Marcus Antonius Alaymus.
 364.
 Albucasis explicatur. 6. 322.
 Andreas Alcasar. 332.
 Tobias Aldinus. 50. 105.
 Ulysses Aldrovandus. 45. 53.
 57. 114. 221. 249. 260.
 268. 269. 270. 288. 372.
 Georgius Alexandrinus. 75.
 Alferganus. 96.
 Leo Allatius. 151. 152. 361.
 Prosper Alpinus. 326.
 Joan. Henricus Alstedius.
 288. 290.
 Donatus Altimarus. 278.
 Franciscus Alunnus. 270.
- Arnaus Lusitanus. 2. 33.
 167. 243. 298.
 Bartholomeus Ambrosinus.
 368.
 D. Ambrosius. 308.
 Ioannes Laurentius Ananias.
 289.
 Anaromachus. 296.
 Hippolytus Angeleius MS. 8.
 Franciscus Angelonus. 345.
 Hieronymus Angerianus. 314.
 Anonymus de certamin.
 Herculis. 152.
 Cælius Apicius. 329. 346.
 Apollonius. 293.
 Petrus Aponensis. 282.
 Apulejus. 24. 90. 101. 223.
 273. 346.
 Hieronymus Fabricius ab
 Aquapendente. 16. 334.
 Jac. Matt. Arhufius. 149. 262.
 Aristoteles. 36. exponitur.
 37. 38. 42. 43. 44. 49. 58.
 60. 67. 75. notatur. 102.
 133. 134. 135. 136. la-
 psus 137. 138. 164. 225.
 226. 230. 231. 240. 241.
 249. 297. 321. 359. 370.
 Roccus Arminensis. 24.
 Josephus de Aromatariis.
 350.
 Artemiderus. 33. notatur.
 86. 194. 304.
 Astrampsyclus. 33.
 Athenæus. 315. 329. 344.
 Carol.

Carol. Avantius. 61. 64.
Averroës. 213.
Horacius Augenius 354.
B. Augustinus. 179. 180.
190. 227. 371.
Anton. Augustinus. 344.
Anton. Augustus. 170.
Cælius Aurelianus. 42.
Autor Definitionum. 7.
Andreas Baccius. 56. 176.
182. 228. 233. 248. 249.
250. 251. 254. 258. 260.
270. 275. 277. 281. 283.
285. 287. 295. 354.
Franciscus Bacon. 224.
Angelus Baldus. 295.
Baldus Baldus. 207.
Thomas Bangius. 90.
Joannes Barclaius. 273.
Caspar Barlæus. 190.
Cæsar Baronius. 136.
Caspar Barthius. 25. 85. 161.
Michaël Barthius. 134.
Bartolus Bartholinus 17.
Caspar Bartholinus parens.
2. 108. 131. 174. 203. 204.
232. 254. 259. 292. 371.
374. 378. 380.
Caspar Bartholinus junior.
52. 125.
Fabricius Bartoletus. 288. 290.
Caspar Bauhinus. 11. 366.
Joannes Bauhinus ibid.
Bauli talmud. 160.
Io. Geropius Becanus. 114. 260.
Petrus Bellonius. 50. 67. 85.
251. 252.
Andreas Bellunenſis. 177.
Matheus Bergomas 3. 34.
S. Bernardus. 193.
Phil. Beroaldus. 75. 337.
Gregorius Berſinannus. 197.
271.

Justus Bertram. 108.
Basilius Beslerus. 375.
Biblia. 44. 227. 274.
Robertus Billeth. 117.
Daniel Blanckius. 294.
Sam. Bochartus. 183.
Anselmus Boëtius à Boot.
263. 265. 365. 373. 375.
378. 380.
Jacobus Bonzius. 166. 167.
168. 170. 181.
Arnoldus Bootius. 123.
Bernardus Breitenbach. 201.
Joan Britannicus 280.
Joannes Buxtorffius. 120.
Cabala. 289.
Andreas Casalpinius. 375.
Julius Cæsar. MS. 128. 129.
Franc. Calceolanius 373. 375.
Domitius Calderinus. 330.
337.
Georgius Calixtus. 195.
Juvenus Cælius Callanus
MS. 22. 23. 24.
Calphurnius. 29. 312. 321.
346.
Guillelmus Cambdenus. 307.
Campii. 208.
Canones. 310.
Marcianus Capella. 95.
Julius Capitolinus 148.
Barth. Caprolus. 34.
Fiberius Caraffa laudatus. 48.
Hieronymus Cardanus. 57.
taxatur. 130. defenditur
ibid. 197. 240. 251. 375.
Petrus Carrera. 237.
Isaacus Casaubonus. 188.
Dio Cassius 95.
Petrus Castellus. 173. 207. 366.
Laurent. Catellanus. 255.
M. Cato. 320.

Catul-

Catullus. 42.
Nicolaus Cauſſinus. 90.
Cornel. Celfus emendatus.
147. 194. explicatus. 323.
Cenforinus. 95.
Fredericus Cerutus. 373.
Chaldæa verſio. 29.
Petrus Charifius. 56.
Joannes Chyſoſtomus. 227.
Petrus Giacconius. 215. 247.
339.
Cicero 227. 362. expoſitus
363.
Claudianus. 29. 206.
Cleopatra. 340.
Carolus Cluſius. 104. 366.
367.
Codex. 11.
Columella. 68. 70. expli-
catur 79. 314. 355.
Fabius Columna. 58. 59. 61. 77
Natalis Comes 224. 271.
Fredericus Commandinus.
324.
Franciſcus Connanus. 320.
Georg. Contarenus. 309.
Nicolaus Contarenus. 64. 263
Cophæ. 182. 208.
Janus Cornarius. 194. 305.
Franc. Corvinus. 52.
Nicolaus Craſſus. 299.
Joannes Crato. 354.
Oſwaldus Crollius. 372. 379.
Academia Cruſca. 270.
Cteſias. 126. 139. 225. 226.
227. 228. 229.
Q. Curtius 16. 157.
Cyprianus. 192.
Jacobus Dalechampius. 2. 277
Dantes 270.
David Propheta. 30. 132.
161. 178. 179. 209. 239. 348.

Martinus Delriio. 24.
Joannes Deodat. 75.
Deuſingius. 216.
Deuteronom. 74. 77. 182
183. 274.
Digetta. 32. 314.
Joan Michael Dilherus. 194.
Dio. 9. 155. 161. 289.
Diodorus Siculus. 97.
Dioſcorides 245. 346.
Joannes Baptiſta Donus. 77.
Joſephus Donzellus. 207.
357. 375.
Janus Douſa. 165.
Abrahamus Ecehellentis. 216
Jo. Echenſtein. 2.
Edda Hiſtoricus. 343.
Nicolaus Angelus Eliſtus.
153
Ennius 60. 71.
Ennodius. 25.
Michaël Epheſius. 241.
Epigrammatarii Græci. 58.
100.
Sebaſtianus Erizzus. 210.
235. 344.
Thomas Erpenius. 96.
Aidens Etereus. 49. 132.
Eucherius. 182.
Euipides. 151.
Eufebius. 90. 185. 224.
Exodus. 25. 208.
Felix Faber. 201.
Petrus Joan. Faber. 174. 358.
Gabriel Fallopius. 278.
Jacobus Peſchius. 2.
S. Pomp. Feſtus. 58. 148.
153. 159. 319.
Julius Firmicus. 186. 190. 192
Valer. Flaccus. 150. 194.
Robertus Flud. 14.
Nicolaus Fontanus. 195.
Joan.

- Joan. Fragonus. 332.
 Francio Parisiensis. 274.
 Wolfgangus Franzius. 244.
 Leonardus Fuchsius. 364.
 Henricus Fuien. 290.
 Thomas Fuien. 54.
 Theodorus Fuien. 28.
 Hieron. Gabucinius. 295.
 Galenus. 7. 38. 82. 135. 245.
 279. 294. 295. 296. 323.
 explicatus. 332. 337. 338.
 339. 340. 350. 357.
 Pagan. Gaudentius. 9. 213.
 Theodorus Gaza. 43. 73.
 Genesis. 209.
 Geographia MS. Anonymi.
 157. 158. emendata. 159.
 162. 165. 168. expendi-
 tur. 180. 203. 211. 215.
 216. 235. 242. 243.
 Conradus Gesnerus. 67. 272.
 372. 375. 378.
 Jo. Casper. Gevartius. 280.
 Glossa. 178.
 Glossa vetus. 69.
 Damianus à Goes. 181.
 Leonicus Goldionus. 254.
 Abraham Golniz. 251.
 Gauges de Gozze. 215.
 Saxo Grammaticus. 305. 307.
 Melchior à Gratia. 170.
 Greg. Nyssænus. 186.
 Gregorius Papa. 271.
 Mauritius de Greg. 308.
 Jacobus Gretzerus. 188.
 Antonius Grimanus. 324.
 Gregorius Gualterus. 361.
 Petrus Gyllius. 234.
 Jo. Fr. Habela. 19. 371.
 Dionysius Halicarnassæus.
 148. 314.
 Helioderus Hist. 273.
 Helioderus MS. explicatus. 7
- Herodotus. 9. 74. 76. 89.
 95. 139. 140. 186. 212.
 221. 225. 226. 227. 359.
 Heron. 247. 324. MS.
 Abramus Hertogh. 358.
 Helychius. 58. 66. 67. 75.
 137. 316.
 D. Hieronymus. 30. 74. 79.
 179. 182. 208. 346.
 G. Fabr. Hildanus. 2. 4.
 Hippocrates. 82. 334.
 Histoire naturelle de l'Isle
 Antilles. 108.
 Historiæ Mexicanæ Auctor.
 MS. 103.
 Philippus Hoechstetterus.
 287. 298. 302. 367. 379.
 Hieremias Hoelzlin. 227.
 Caspar Hofman. 31.
 Jacobus Hollerius. 328.
 Holwel. 263. 294.
 Lucas Holstenius. 109. 216.
 Homerus. 59. 149. 155. 223.
 226. 227. 305. 307.
 Homeri interpretes. 305.
 Horatius. 21. 24. 315. 336.
 345. 360.
 Joannes van Horn. 28.
 Greg. Horstius. 354.
 Garciasab Horto. 157. 166.
 173. 179. 202. 203. 221.
 287. 364. 366.
 Horus Apollo 66. 69. 74. 83.
 MS. 84. exponitur. 84. tan-
 gitur. 86. tentatus. 89.
 Hug. Cardinalis. 349.
 R. Jacob. 239.
 Jesuitæ autographum in Bi-
 bliotheca Escoriali. 55.
 Ferrantes Imperatus. 53. 55.
 107. 173. 365. 367. 373. 375.
 Franciscus Imperatus. 367.
 Joan. Philip. Ingrassias. 8. 14.

31. 38. 40. 364.
 Innocentius Papa. 193.
 Interpres Albucasis. 6.
 Heliodori. 7.
 Homeri. 305.
 Juvenalis. 74.
 Persii. 98.
 Jobus. 30. 181.
 Joan. Jonstonus. 45. 171.
 221. 248.
 Thomas Jordanus. 288. 289.
 354.
 Jornandes. 22. 23. 24.
 Josephus. 96.
 Paulus Jovius. 19.
 Irenæus 188. 189. 190.
 Isidorus. 72. 99. 112. 128. 136.
 notatur. 144. 145. 156. 159.
 MS. emendatus. 176. 193.
 198. correctus. 246. 271.
 296. 319.
 Juba. 359.
 R. Juda. 133. 160. 238.
 Hadrian. Junius. 165. 330.
 Julius Justinianus. 263.
 Justinus. 210.
 Juvenalis 27. expositus. 74. 79.
 85. 141. 227. 307. 341. 362.
 L. Juvencus. 87.
 R. Kimchi. 29.
 Athanas. Kircher. 182.
 Henricus Kornmannus. 273.
 Albertus Kyperus. 303.
 Firmianus Laëtantius. 223.
 Andreas Lacuna. 366.
 Lanfrancus. 31.
 Joannes Langius. 24. 269.
 Petrus Lanslelius. 188.
 Scribon. Largus. 44. 328. 329.
 356.
 Jo. Franc. Lauredanus. 274.
 Joan. de Lazara. 235.
 Martinus Lemoyicensis. 22

Paulus Lentulus. 4.
 Leo. 11.
 R. Leo Mutinensis. 160.
 Andreas Libavius. 376.
 Fortunius Licetus. 24. 83. 321.
 Justus Lipsius. 9. 184.
 T. Livius. 10. 94. 148. 315.
 Lucan. 43. 193. 227. 279.
 Lucianus. 227.
 Lucilius. 136.
 Lucretius. 351.
 Conradus Lycosthenes. 2.
 Nicolaus de Lyra. 179.
 Macrobius. 95.
 Albertus Magnus. 57. 99.
 240. 246. 248. 254. 271.
 357. 375.
 Olavus Magnus. 102. 111.
 114. 145. 147. 205.
 Michaël Maierus. 227.
 Malmesburientis. 307.
 Manilius. 98.
 Jo. Bapt. Mantuanus. 362.
 Paulus Manutius. 80. 125.
 Hieron. Matheticus. 344.
 Ammianus Marcellinus. 351.
 Andreas Marinus. 45. 110.
 139. 143. 151. 152. 167.
 241. 244. 251. 252. 253.
 254. 275. 277. 284. 285.
 286. 292. 293. 295. 316.
 Valer. Martialis. 79. 149. 157.
 165. 181. 312. 330. emenda-
 tus 332. 351. 360. explicatus.
 Justinus Martyr. 188. 189.
 Jacobus Matthias. 149. 262.
 Valer. Maximus. 10. 15.
 Gerardus Mercator. 117.
 Michaël Mercatus. 49.
 Hieronymus Mercurialis.
 230. 287. 310.
 Petrus Messias. 39.
 Joan. Thomas Mimadous. 16.
 36. 325. Fran-

Franciscus Modius. 17.
Petrus Molinaus. 186.
Daniel Monachus 21.
Nicolaus Monardes 173.
Dominicus Monthelaurus.
241.
Hieronymus Montuus. 39.
Moses. 26.
Hemicus Mullerus. 266. 303.
Sebastianus Munterus. 181.
240.
Joannes Nardius. 278.
Nazianzenus. 185.
Antonius Nebliſſenſis. 11.
Nemefianus. 313.
Joan. Eusebius. Nierenber-
gius. 56. 152.
Cosinus Nigronius. 105.
Bartholdus Nihufius. 195.
Augustinus Niphus notatur.
81. 137.
Numeri. 178.
Olympiodorus. 352.
Oppianus. 119. 128.
Oribafius. 322. 323.
Andreas Oliander. 30.
Ovidius. 41. 315. 346. 362.
Pacuvius. 319.
Sanctes Pagninus. 181.
Palaphatus Gr. MS. 342.
Julius Palmarius. 291.
Guidus Pancitolus. 27.
Carolus Paniceilus. 296.
Theophrastus Paracelſus 273.
289.
Ambrosius Pareus. 2.
Velleius Paterculius. 344.
Paulus apud Feliſum. 136.
Marcus Paulus Venetus. 168.
199. 249.
Fr. Perla. 207.
Petrus 9.
Peffii Interpres. 98.

Francisc. Petrarcha. 259. 270.
Petronius. 87.
Philipp. Phafinianus. 343.
Guil. Philander. 310.
Philes. 134. 145. 147. 197.
234. 258. 270. 272. 293.
298. 305.
Philoltratus. 214. 225. 229.
293. 298.
Photius. 99.
Valer. Pierius. 89.
Laurentius Pignorius. 9. 22.
77. 89. 90. 346.
Pindarus. 150. 212.
Plato. 97. 149. 223.
Plautus. 19. 167. 186. 350.
Franciscus Plazzonus. 16.
Plinius maior exponitur. 10.
18. 32. 43. 53. 67. 68.
explicatur 69. 70. 72. 73.
74. 75. 80. emendatus 81.
82. 93. 95. 96. 97. 98. 99.
exponitur 100. 101. 102.
103. 119. MS. 125. 126.
tenatus. 127. 128. 129. tan-
gitur. 130. 133. error ejus,
135. 136. 138. 143. 145.
146. 153. 155. 161. 165.
167. 197. 206. 210. 215.
225. 226. 228. 229. 234.
240. 241. 242. 243. 244.
246. 247. 249. 250. 268.
277. 278. 279. 281. 282.
283. 290. 294. 297. 305.
319. 321. 340. 350. 351.
355. 356. 359. 360. 363.
365. notatur. 366. 372.
375. 377.
Plinius Valerianus. 43. 295.
329.
Plutarchus. 69. 74. 89. 93.
97. 278. 306.
Poëta Græcus. 100.

Trebellius Pollio. 150. 227.
Jul. Pollux. 316.
Franc. Pona. 173. 253. 260.
Ferdinand. Ponzettus. 284.
Antonius Popma. 150.
Porphyrius. 94.
Emmanuel Portus. 209.
Petrus Poterius. 380.
Ludovicus Pouchius. 14.
Joannes Prevorius. 16.
Jacobus Primerofius. 111.
Priscianus Casariensis. 43.
Theodorus Priscianus. 329.
Priscus. 22.
Joannes Dominicus Prosi-
mus. 369.
Ptolemaeus. 97.
Theodorus Pulmanus. 80.
Purcassius. 117.
Cassianus à Puteo. 56. 68.
312. 369. 376.
Erycius Puteanus. 77.
Pythagoras. 223.
Fab. Quintilianus. 215. 223.
227.
Rab. Ravascè. 160.
Rab. Ravena. 160.
Rabbini. 208. 209. 238. 348.
Rabbini Talmudici. 132. 160.
208. 274. 349.
Raffius. 367.
Leonard Rauchwolf 202.
Regum libb. 349.
Relationes MS. 171.
Joan. Renodeus. 2. 103. no-
tatus 251. 291. 354.
Beatus Rhenanus. 195.
Caelius Rhodiginus. 27.
Joan Rhodius. 16. 18. 22. 27.
147. 247. 322. 333. 348. 362.
Nicolaus Rigaltius. 33. 305.
Ludovicus Romanus. 103.
Petrus Romeus. 350.

Janus Rutgerfius. 85.
Rutilius Numatianus. 352.
Emanuel Sà. 74.
Joan. Dominicus Sala. 372.
Claud. Salmasius. 10. 66. 68.
76. 84. 126. 127. 146. 156.
243. 316. 330. 351.
Henricus Salmuth. 27.
R. Salomon. 29. 30.
Gaspar Salvianus. 21.
Joan. Sambucus. 320. 333.
Samuel. 346. 348. 349.
Franciscus Sansovinius. 255.
Hercules Saxonia. 294.
Alex. Sborofsky. 350.
Durantes Scacchius. 334.
Josephus Scaliger 185. 188.
Julius Scaliger. 12. 31. 45. 52.
57. 67. 73. 102. 130. 131.
138. 146. 241. 369. 375.
Fortunatus Schacchius. 352.
Marius Schipanus. 49.
Petrus Schultius. 222.
Scribonius Largus. 44.
Thorlacus Scutonium. 120.
Scylax Caryandensis. 362.
Petrus de la Sena. 92.
Seneca Philosophus. 150.
Seneca Tragicus. 150.
Daniel Sennertus. 57. 227. 371.
Ludovicus Septalius. 364.
Joannes Serapio. 58.
Marius Servius Honoratus.
215.
Petrus Servius. 215.
M. Aurel. Severinus. 3. 35.
296. 332. 334.
Diodorus Siculus 97.
Silius Italicus. 17. emenda-
tus. 18. 186.
Josias Simlerus. 213.
Julius Solinus. 43. 93. 97.
126. 128. 129. 145. 147.

153. 155. 164. 168 170.
197. 198. 206. 221. 240.
242. 243. 244. 245. 246.
247. 248. 268. 278. 280 351.
Ælius Spattianus. 361.
Joan. Bapt. Spononius. 173.
Stadius Papirianus. 280.
Erasmus Stella. 129.
Franciscus Stellurus. 376.
Henricus Stephanus. 139.
142. 228.
August. Steuchus. 27.
Suabo. 95 153 196 207. 214.
Jacobus de Strada. 12
Guilielmus Stuckius. 325.
Snooro Sturlaxon. 257.
Joannes Baptista Suarez. 214.
Suetonius. 10. 155. 181.
Suidas. 88 92. 213.
Æneas Sylvius. 199.
Symmachus. 292.
Tacitus. 206. 207. 227. 229.
278. 353. 362.
Talmud Bauli. 160.
Than Chuma. 178.
Alexander Tationus. 21.
Achilles Tatius. 273.
Tertullianus. 183. 193. 195.
emendatus.
Theodoreus. 307.
Theodoricus. 31.
Theophrastus Eresius. 340.
Thomas Magister MS. 88.
Jac. Aug. Thuanus. 2. 370.
Tibullus. 150. 361.
Robertus Titius. 313. 314.
Jacobus Philippus Tomasi-
nus. 170. 290. 369.
Nicolaus Tulpius. 266. 325.
Adrian. Turnebus. 10.
Gregorius Turonensis. 185.
M. Varro. 119. 145. 150. 155.
281. 315. 354. 355.

Ludovicus Vartheman. 28.
131. 138. 197. 199. 200.
240. 241. 242. 246. 248.
250. 268. 269. 270.
P. Vegetius. 297. 320. 326.
328. 329 333. 335.
Joan. Veslingius. 4. 34. 64.
207. 288. 290. 297.
Aurelius Victor. 94.
Aeneas Vicus. 344.
Vidus Vidius. 334.
Angelicus Aprosius Vintimi-
glia. 12.
Virgilius. 101. 149. 193. 223.
279.
Polydorus Virgilius. 24.
Vitruvius. 246. 280. 310.
Raphael Volaterranus. 24.
Joannes Georgius Volcame-
rus. 208.
Gerard Joan Vossius. 90.
Isaacus Vossius. 362.
Ludovicus Urreta. 204.
Sertorius Ursatus. 281. 313.
Fulvius Ursinus. 17. 344.
Emanuel Urstifius. 2.
Joan Jacobus Wecherus. 357.
Georg. Weinrichius. 2.
Jacobus Wemmers. 16r.
Hugo Willibuy. 117.
Olaus Wormius. 22. 45. 46.
53. 56. 104. 107. 111. 112.
119. 120. 122. 149. 153.
171. 173. 261. 300. 302.
306. 308. 341. 344. 365.
368.
Wilhelmus Wormius. 122.
Xenophon. 308.
Zacutus Lusitanus. 3. 15. 34.
41.
Joan. Baptista Zoia. 9. 19. 281.
Joannes Zwelfer. 357. 378.
R 3 IN.

I N D E X RERUM, & VERBORUM NOTABILIUM.

A.

- A** Pro vs. 195.
Adami sacrificium. 132.
Adoratio. 101.
Agyptii Mosē non raro sequuti. 89.
Astronomi. 97.
Aerea vox. 307.
آل *Al* Abraham. 176.
الحرشدن *Alchercheden.* 177.
Alexander Magnus cornutus. 16. 218.
Alicorno. 176.
Amaltheæ cornu. 341. 344.
Ammonis cornu. 365.
Anatomia Pagana auctoris. 100.
Anatomicæ observationes auctoris. 328.
Anni principium. 94. 96. mensura 95.
Antidota venenis respondere numero. 296.
Aniquitates Natalitiæ auctoris. 146.
Anuli cornei. 319.
Anulus ex ungula rhinocerotis. 174.
Apologia Auctoris de aperto Christi latere. 192.
Aries Jovis Ammonii 16.
Armamentarii Veneti cisterna a veneno libera. 298.
Armillarum usus apud veteres. 143.
Ἄρς *A'ερν* 158.
Arsenicum magis corrosivum quam venenum 286.
Afini cornuti in Africa, Scythia & Libya. 140.
Afinini cornu virtus. 143.
Afini cornu poculis defunctorum. 147.
Afinus Indicus. 67.
Aïnus unicornis solidipes. 133. 134.
Aspides monocerotes. 63. 64.
Ἄθραυτο 305.
Attile cornua. 19. 20.
Aves Monocerotes. 46.
Aurei velleris fabula 227.
Auri sonus. 307.
Auctoris de Glossopetris dissertatio. 372.
Ἄλξ *A'λξυξ* 169.

B.

Balsami Orientalis vis 297.
Balsami raritas. 207.
De Balsamo controversia Romæ nata. 207.
Βαρά. 176.
Franc. Barbetini unicornu. 255.
Skeleton draconis. 50.
Βαρκάραν, unicornu. 177.
Basiliscus Romæ visus, 50 51. Itemque Monspeli. 52.
Beluxæ marinx cranium. 121. 122.
Bibli-

Bibliotheca Medicea. 7. 211.

216.

Bizontesunicornes. 129. ab
Uris & Bubalis diversi. *ibid.*
in Bouffia. 130.

Bos Ægyptius. 155.

Bos quodvis animal ingens.
155.

Bosunicornis. 125. Æthiopi-
cus, ac Indicus. 127. ruf-
fus. 131.

Bø 58. 155.

Boves Lucani 155.

Bovis cornu tres amphoras
capiens. 130.

Bovisunicornis cornu. 131.

Βέλιμιθ 58.

Βυφίη 58.

Βύβουσις 58.

Βούτις 59.

Bubalus 74.

Bucampe cornuta. 58. 63.

C.

CAdavera Ægyptiorum ere-
cta. 186.

Calor, ut causa cornu, 40.

Canicula infana 98.

Caniculæ orientis præfagium.
93.

Caponum cornu. 49.

Captæ ehippiatæ. 85.

Cauteriorum pilula cornea.
334.

Julius Celsus in antiquis co-
dicibus. 29.

Cerasti sudor. 283.

Ceratos. 351.

Cervini cornu virtus. 253.
Serpentibus adversum.

354.

Cervi volantes. 52.

CHRISTI CRUX. 183.

ejusque forma. 184.

CHRISTIANI V. pocu-
lum aureum. 149.

Circulator Romanus taxatur.
291.

Cithara cornuta. 77. 78.

Citharæ cubiti. 76.

Cleopatæ vipera. 64.

Colicus dolor epidemicus.
356.

Columna rostrata. 215.

Columnæ Herculis. 212. va-
riæ. 214.

Columnæ Trajani, & Anto-
nini. 215.

Columnarum usus. 212.

Comitialis morbi remedium
monoceros. 264.

Concha 340. mensura.

Conchyliapettificata. 371.

Cornetto. 325.

Cornicula 8. 9.

Cornicularii. 11. Corniculi.
ibid.

Cornifica forma. 40.

Cornu bubulum. 295.

Cornu caprini vis. 297.

Cornu cervinum Ambiani
ingens. 249.

Cornu cervini efficacia. 291.

Cornu cervini præparatio lin-
gularis. 357.

Cornificia familia. 17.

Cornu fossile. 374. præpara-
tum. 378.

Cornu propriè durum. 41.

Cornu quid Juvenali. 27.

Cornu renatum. 34.

Cornus. Cornu. 43.

Annæus Stoicus quate

Cornutus. 9.

Cornu veterinariorum. 226.

Cornuum materia. 36. 38.

Causæ. 38.

R 4

Cor-

Cornuum usus. 42.
Corvinoium Pharmacopo-
lium Romæ. 170.
Cornua inaurata. 149.
Cornua ovilla. 295.
Cornua non sunt partes. 36.
Cornua partium diversarum.
12. 14.
Cornua stemmatum. 21.
Crater cornutus. 10.
Cubitus *ζολοκρεπικός* 248.
Cucurbitulæ Aegyptiorum.
325.
Cucurbitulæ corneæ. 322.
323. 324. fictiles ligneæ. 325.
Curtus eburneus. 362.
Cyppus cornutus. 39.

D.

In Dania Scarabæi cornuti. 53.
Danorum cum Indis com-
mericum. 46. cum Groen-
landis. 109.
Dentis marini descriptio.
123.
Deorum simulacra eburnea.
363.
Didonis vulnus. 11.
Dionysisci. 7.
Dorsi cornu quibus curatum.
34.
Draco volans. 50.

E.

Ebullitio unicornu. 284.
Ebur cornu. 359. precio-
sum. 360. magnificentiæ
symbolum 362. ei lex po-
sita. *ibid.*
Ebur Fossile triplex. 367.
Elephantini dentis usus. 364.
Elephas olim bos nomina-
tus. 155.
Rhinoceroti succumbit. 181.
Equi monocerotes. 151.

Eruca cornuta. 58.
Evocari. 314.
Exostotis unde. 38.

F.

Fabularum apud veteres u-
sus. 223.
Fibula eburnea. 362.
Fœtus petrefactus. 370.
Fossile carnis speciei. 375.
Fistillus veterum corneus.
341.
Frons pro ore. 112.
Frontis humanæ cornua
apud Albucazum. 6.

G.

Galea antiqua. 21.
Galli Indici neutiquam
meleagrides. 49.
Galli unicornes ac bicornes
arte. 48.
Gandæ. 157.
Gazella non est oryx. 67. in
Melita insula. 68.
Gazellæ cornua. 68
Goyame. 204.
Antonii Grimani bibliotheca. 324.
Groenlandia Daniæ pater.
104.

H.

Hægira. 96.
Herculis columnæ. 212.
214.
Hipponium Calabriae. 344.
Homines Monocerotes. 2.
Homini natura negavit cor-
nua. 32.
Hominis cornu morbus &
monstrum. 31. symptoma
forma. 32.
Horn. 160.

I.

- J**Anthina. 208.
 Japonum crucifixio. 185.
 Jehovah nomen cum *Al.* 177.
 Illetif. 103.
 Imaginatio cornuum causa.
 39.
 Imprecatio ex canibus. 92.
 Inscriptio vetus. 8. 73. 280.
 281. 361.
 Iosephi tribus in labaro si-
 gnum. 209.
 Josuæ scutum. 209.
 Iſis. 89.
 Junctura cornua. 40.

K.

- K** *Αδιστι*. 84.
 Corn. 177.

ϕσσ : κηβ.

- Ahadu Karnu, Monoceros
 Æthiopicè. 161.
Καρ κηβ 176.
Κα κηβ 88.

L.

- L** *Alla*. 146.
 Lapidis sonus. 307.
 Lenticula. 346. 347. vas.
 Libri ebore lecti. 362.
Licornia. 176.
 Lignum fossile Umbriæ. 376.
 ליליח Lilich Hebræorum.
 290.
 Linguae serpentinae sudor.
 283.
 Locustæ volatiles cornuta.
 65.
 Lothi uxoris metamorpho-
 sis. 371.
 De Luce Animantium liber
 auctoris. 30. 245.
 Lucerna capite cornuto. 19.

- Luminosa cornuta. 29.
 Luna cornuta. 29. 194. grata.
 87.
 Lunæ montes. 204.

M.

- M** Ahometis fuga Arabum
 æra. 96.
 Mamelikia, vipera. 64.
 Manna quid. 278.
 Matula cornea. 312.
 Meleagrides veræ. 49.
 Mensura cornea. 335. ejus
 capacitas. 337.
 Michaëlis Imperatoris Con-
 stantinopolitani poculum
 ex onagri cornu. 147.
 Milesii Scriptores. 273.
 Monoceros proprie. 175.
 ejus. etymon. 176. visu
 rarus. 179. 204. 205. 234.
 ejus Sententia Allegorica.
 181. describitur. 200. 216.
 237. Amphibion. 202.
 cornua deponit. 204. Afri-
 canus. 217. Mechenſis,
 242.
 Monoceros silvestris. 138.
 Monoceros Trajecti. 256.
 Helvetorum. 258. Ant-
 verpiæ. Mantua. Item in
 Polonia. 260. In thesau-
 ro Reg. Daniæ. 261. Fetus
 ac indomitus. 268. Inter-
 dum mitis. 270.
 Moncerotis columnæ ærea.
 211. 214.
 Monocerotis saltus. 216. di-
 versitas. 231. cornua va-
 ria. 232. Cornu. 238. 243.
 246. magnitudo. 238.
 vera 251. pedes. 240. cau-
 da. 242. Cornu S. Diony-
 sii. 250. pondus. 251.
 Cornu

Cornu Venetum. 253. 254.

Color diversus. 254.

Monteleone, Valentia^e Calabria^e. 344.

Monumentum vetus. 8.

Mosis cornua. 26. 27. statua Melitenfis. 28.

Mulier cornuta. 4. 5.

Museum Wormianum. 47. 120. 365.

N.

N *Aer.* 160.

Narbual. 109. 116. 118.

Nisan. 94.

Nisa. 210.

Nummi provincias referunt. 18.

Nummus antiquus. 12. 13. 18. 26. 345. Alexandri dubius, 210.

O.

O Nagri virtus. 143. ab Alce discrimen. 144. usus in mensis. 146. 147.

Opo balsamum. 277.

Oryges Romanis rariores. 77. in deliciis mensæ. 79. sacrificiis adhibiti. 89. signati anulis. 89.

Orygis etymon. 65. natale solum. 74. magnitudo *ibid.* cornu. 75. malitia 91.

Oryx capra. 67. priscis. 73. à subulone discrepat. 70. fessorem fert. 86. canicula ortum præfagit. 92. & cur 98.

Ostris. 89.

Oss Siculis cornu. 312.

P.

P Anis statua. 313.

Pedis Ro. Mentura. 247.

πῆγυα & ἰζέχορ πῆγυα 188.

Pelbis pro Pelvis. 361.

Penu corneum. 341.

Petechtis remedium cornu bovis unicornis. 132.

ΦΑΠΙΤΑΠΗΝΥΔΑΙΤ

Monoceros. 182.

Phoenix rarior. 205.

Phygiotum tibiæ corneæ. 315.

ΠΙΧΑΡΚΙΝΟΣ.

Rhinoceros cophtis. 182.

Piulæ Ducis Mantuani ad febrem malignam. 173.

Pisana technicotheca. 363. 373.

Pisces cornui. 102. 106.

Piscis monoceros rubri maris. 105. Imperati alius examinatur. 107.

ΠΙΤΑΠΗ CORNU. 182.

Pocula cornea. 304. 303.

Poculorum advertus venena vis adferitur. 318.

Poculorum circuli. 148.

Poculum ex cornu Rhinocerotis. 172.

Præfagium auferendi cornu. 33.

Psalmorum versio Æthiopica. 161.

Ptolomæi Tabulæ. 97.

Puer petrificatus. 371.

Q.

Quadrupedibus cornua sunt propria. 43.

Quattro. 137. talus.

Quinta essentia monocerotis. 174.

R.

Radiolus corneus Abenlinx. 332.

DN *Reem*. 178.

Rhinoceros præcis bos. 155.
animal herbaticum. 168.

Rhinoceros visus. 179.

Rhinocerotis cornu ad pe-
techias. 132.

Rhinocerotis cornu loco
monocerotis. 291.

Rhinocerotis etymon. 156.
cornua. 161. mobilia.

164. bina. 162. 235. cu-
tis. 165. pellis Francisco

Gail Regi exhibita. 167.
usus medicus *ibid.* cornu.

169. 170. 171. lingua a-
sperrima. 168. cornu Ro-

mae & Florentiae. 170.
itemque Mantuae. *ibid.*

dens Mellanae. 172. ungu-
la. 172. signa. 175. figu-

ra. 235.

Rhinocerotis significatio Alle-
gorica. 179. 180.

DN *Rijm*, unicornu. 177.

Rhythium. 330. 331.

Romani non penetrarunt in
Indiam. 234.

S.

Samson taxatur. 274.

Scarabeus monoceros. 52.
54. ejus usus. 56. cornu-

tus. 52.

Skeleton lapideum. 370.

Schroter. 52.

Solis cultus. 90.

Spinturnix. 137.

Splendere. 244.

Statua vetus Harpocratis. 19.

Satyri. 313.

Sternuentibus veteres bene
ominati. 100.

Sternutamentum Orygis. 99.

Subulo Plinii. 68. 70.

Sudor statuum. 278.

Sudor verus. 279.

Suppedaneum S. Crucis
184. 187. 193.

Syllii effectus. 98.

T.

T & **Γ** permutantur. 137.
Tabula verus. 17.

Tali etymon. 137. 138. Si-
gnificatio duplex. 138.

Tali in humano corpore ad-
feruntur. 135.

Tauri Indici cornu. 164.

Terra Melitensis. 285.

Topau Indica avis. 45. de-
scribitur.

τ Græcorum. 177.

Triclinium Romanum. 309.
310.

Troianum excidium fictum.
226.

Tubi aquæductus diversi.
280. 281.

Turtur. 137. *Τρυγὸς*. *ibid.*

V.

Vacca cornibus cervinis.
131.

Vasa cornea. 340.

Venetæ spongiæ cornutiæ. 11.
28.

Vermis corruus. 57.

Verrucæ. 14. 31. 32.

Vhroxen. 129.

Vipera cornuta. 63. 64. ex
Istria in montes Euganios

tradaucta. 64.

Vitium. 32.

Vitrum fossile. 375.

Ungula. 320.

Unguli. 321.

Ungulus, anulus. 319.

Unicornu crucis. 188.

Unicornu fossile. 365. bul-
lis. 285. Cassiani Putei.
376.

Unicornu Groenlandicum
verius dens. 112. lauda-
tum. 124. vera unicor-

nu signa. 275. ex unicor-
nu remedium universale
negatur. 296.

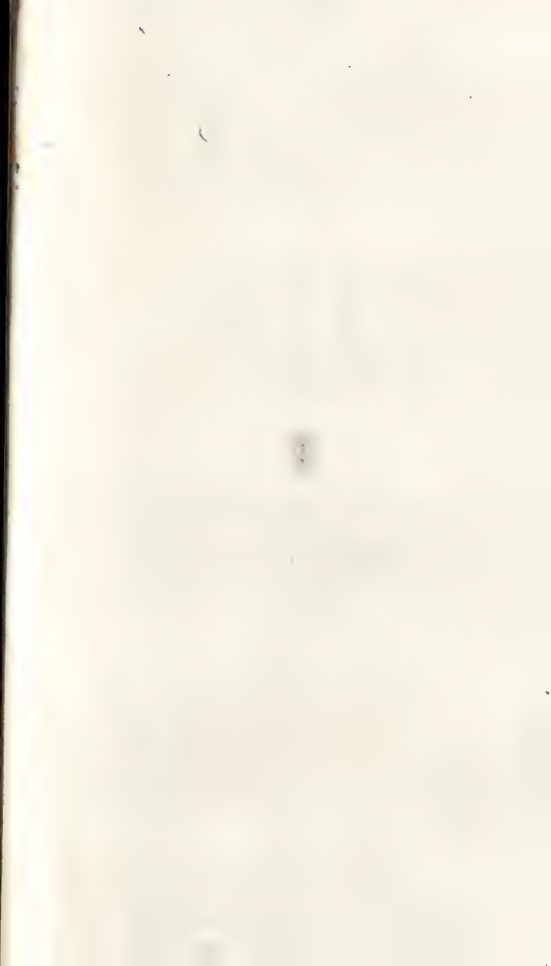
Unicornu succedanea . 353.
364.

Unionum raritas. 206.

Z.

Z Eila uibs Æthiopia.
131.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

13.

93-B13194

Ad. ...

25

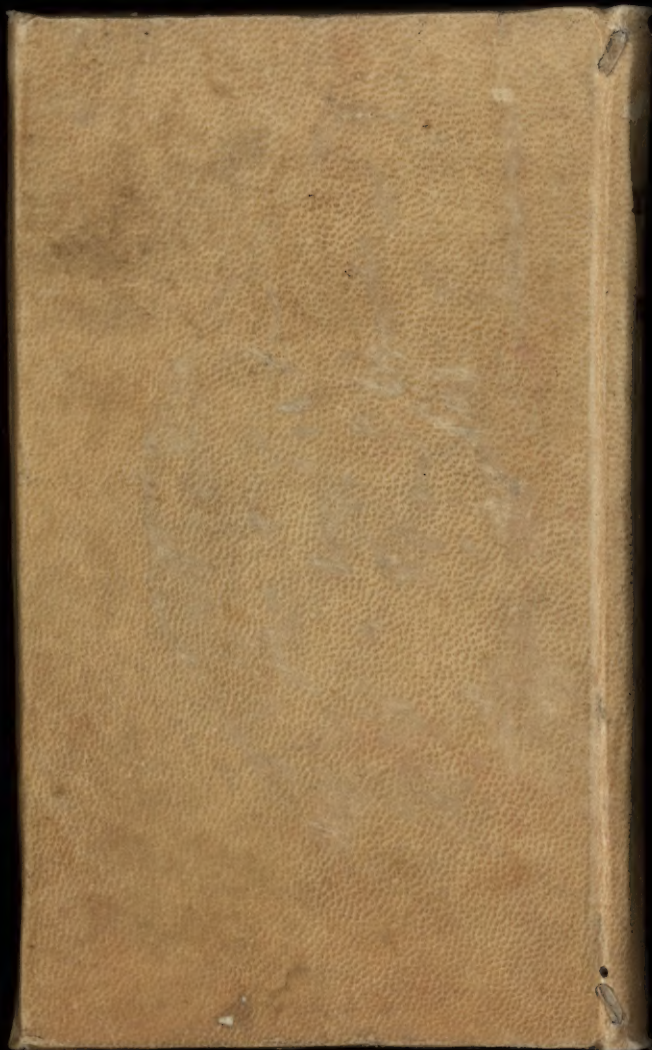
40,000

Mr. ...

Luc. Goldschmidt

\$ M.T.S.

1908

BARTHOLINI
DE
UNICORNU